

MINISTERSTVO ZDRAVOTNÍCTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

**ŠTÁTNY VZDELÁVACÍ PROGRAM PRE ODBORNÉ VZDELÁVANIE NA
STREDNÝCH ZDRAVOTNÍCKYCH ŠKOLÁCH**

ŠTUDIJNÝ ODBOR: 53 56 6 ZDRAVOTNÍCKY ASISTENT

**MEDZINÁRODNÁ ŠTANDARDNÁ KLASIFIKÁCIA
VZDELÁVANIA: ISCED 3A**

Schválilo Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky pod číslom 20743-1/2008- OZdV zo dňa 26.8. 2008 s účinnosťou od 1. septembra 2008 začínajúc 1. ročníkom.

Na tvorbe štátneho vzdelávacieho programu spolupracovali:

**Oddelenie metodiky a inšpekcie, Katedra pedagogiky a didaktiky
zdravotníckych odborných predmetov, FOaZOŠ, Slovenskej zdravotníckej
univerzity v Bratislave**

Vybraní učitelia stredných zdravotníckych škôl v Slovenskej republike

Štátny pedagogický ústav v Bratislave

OBSAH	3
1 Úvod do štátneho vzdelávacieho programu	5
1.1 Funkcia štátneho vzdelávacieho programu	5
1.2 Štruktúra štátneho vzdelávacieho programu	6
1.3 Vymedzenie pojmov	9
2 Ciele výchovy a vzdelávania	11
3 Všeobecné ciele odborného vzdelávania a prípravy na úrovni ISCED 3A	12
4 Charakteristika štátneho vzdelávacieho programu	14
4.1 Popis vzdelávacieho programu	14
4.2 Základné údaje	15
4.3 Zdravotné požiadavky na uchádzača	17
4.4 Požiadavky na bezpečnosť, ochranu zdravia a hygienu práce	17
4.5 Hodnotenie	18
5 Kompetencie (profil) absolventa štátneho vzdelávacieho programu	18
5.1 Celková charakteristika absolventa	21
5.2 Kľúčové kompetencie	22
5.3 Všeobecné kompetencie	27
5.4 Odborné kompetencie	29
6 Učebné plány	32
6.1 Rámcový učebný plán štvorročné štúdium	32
6.1.1 Poznámky k rámcovému učebnému plánu	33
6.2 Učebný plán pre odborné vzdelávanie	35
6.2.1 Poznámky k učebnému plánu pre odborné vzdelávanie	36
7 Vzdelávacie oblasti	38
7.1 Odborné vzdelávanie	38
7.1.1 Teoretické vzdelávanie a praktická príprava	38
7.1.2 Klinická prax	38
7.2 Vzdelávacie štandardy odborného vzdelávania	38
7.3 Učebné osnovy odborných predmetov	38
7.3.1 učebné osnovy predmetu latinský jazyk	39
7.3.2 učebné osnovy predmetu anatómia a fyziológia	44
7.3.3 učebné osnovy predmetu patológia	51
7.3.4 učebné osnovy predmetu preventívne lekárstvo	59
7.3.5 učebné osnovy predmetu organizácia zdravotníctva a sociálnej práce	64
7.3.6 učebné osnovy predmetu prvá pomoc	70
7.3.7 učebné osnovy predmetu psychológia, pedagogika a profesijná komunikácia	75
7.3.8 učebné osnovy predmetu zdravotnícka etika	80
7.3.9 učebné osnovy predmetu sociálna starostlivosť	86
7.3.10 učebné osnovy predmetu zdravie a klinika chorôb	94
7.3.11 učebné osnovy predmetu základy ošetrovania a asistencie	107

7.4 Všeobecné vzdelávanie	124
7.4.1 Jazyk a komunikácia	124
7.4.2 Človek a príroda	139
7.4.3 Človek, hodnoty a spoločnosť	143
7.4.4 Matematika a práca s informáciami	147
7.4.5 Zdravie a pohyb	150
7.5 Účelové kurzy/učivo	152
7.5.1 Ochrana človeka a prírody	
7.5.2 Telovýchovno-výcvikový kurz	
8 Základné podmienky na realizáciu štátneho vzdelávacieho programu	156
8.1 Základné materiálne podmienky	156
8.2 Personálne podmienky	157
8.3 Učebné zdroje, odborná literatúra, didaktická technika	160
8.4 Priestorové a materiálno technické zabezpečenie odborného vzdelávania	162
8.5 Podmienky bezpečnosti a hygieny práce	167
8.6 Organizačné podmienky	167
9 Využitie štátneho vzdelávacieho programu pre vzdelávanie dospelých	168
10 Vzdelávanie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami	169
10.1 Vzdelávanie žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia	169
10.2 Vzdelávanie mimoriadne nadaných žiakov	170
11 Maturitná skúška	171
11.1 Témy maturitnej skúšky	172
11.2 Hodnotenie vzdelávacích výstupov založené na výkonových kritériách	174
11.3 Cieľové požiadavky na maturitnú skúšku	176
11.4 Kritériá hodnotenia vzdelávacích výstupov	176
12 Zásady pre tvorbu školského vzdelávacieho programu	177
12.1 Všeobecné zásady tvorby školského vzdelávacieho programu	177
12.2 Štruktúra školského vzdelávacieho programu	179

1 ÚVOD DO ŠTÁTNEHO VZDELÁVACIEHO PROGRAMU

Štátny vzdelávací program je najvyšším kurikulárnym dokumentom. Tvorí prvú úroveň dvojúrovňového participatívneho modelu riadenia. Definuje hlavné princípy a ciele kurikulárnej politiky štátu, podstatné demokratické a humanistické hodnoty, na ktorých je výchova a vzdelávanie založené. Obsahuje všeobecné ciele a požiadavky (základné učivo), ktoré sa vzťahujú na obsah edukácie a kľúčové spôsobilosti (kompetencie) ako hlavné nástroje vyváženého rozvoja osobnosti zdravotníckeho pracovníka. Predstavuje východisko a záväzný dokument pre vytvorenie školských vzdelávacích programov.

Odborné vzdelávanie a príprava nie je založené na osvojovaní čo najväčšieho objemu faktov, ale smeruje k získaniu kľúčových, všeobecných a odborných kompetencií, ku komplexnejším a prakticky zameraným vedomostiam a zručnostiam, ktoré umožnia rozvoj a celkový úspech jednotlivcov na základe vlastnej aktivity, sebauvedomenia a spolupráce nielen v známych situáciách, javoch a problémoch, ale aj v nových podmienkach ich riešenia a aplikácie.

Štátny vzdelávací program (ďalej len „ŠVP“) bol vytvorený v súlade s Medzinárodnou normou pre klasifikáciu vzdelávania (International Standard Classification of Education – ISCED 99) s cieľom sprehľadnenia a porovnania vzdelávacích programov na národnej úrovni vzhľadom k štandardným charakteristikám ako sú dĺžka vzdelávania, vstupný vek žiaka do programu, zameranie programu (výchovné, všeobecnovzdelávacie, odborné, praktické), podmienky programu, kvalifikácia, normy certifikácie, možnosti ďalšieho vzdelávania a pod. ISCED je meradlom hodnotenia a porovnávania kvality obsahu vzdelávania. Vzdelávací program je preto základnou jednotkou klasifikácie ISCED 99.

ISCED 3 zodpovedá vyššiemu sekundárnemu - stredoškolskému vzdelávaniu. Subkategória ISCED 3A charakterizuje vzdelávacie programy určené k:

- príprave žiakov na povolanie, získanie prvej odbornej kvalifikácie a priamy vstup na trh práce,
- získaniu prvej odbornej kvalifikácie a možnosti pre vstup aj do ďalších programov na vyšších stupňoch vzdelávania na ISCED 4 alebo 5.

Obsahové zameranie vzdelávacieho programu orientované na odborné vzdelávanie a praktickú prípravu je porovnateľné so zameraním vzdelávacích programov na úrovni ISCED 3A.

1.1 Funkcia štátneho vzdelávacieho programu

Štátny vzdelávací program pre odborné vzdelávanie a prípravu (ďalej len „OVP“) vymedzuje predstavu štátu o zameraní, obsahu a výsledkoch OVP pre daný študijný odbor.

ŠVP je

- a) štátom vydaný kurikulárny pedagogický dokument, ktorý vymedzuje záväzné požiadavky na vzdelávanie na úrovni ISCED 3A pre daný študijný odbor – vzdelávacie výstupy, ktoré musí žiak po ukončení štúdia dosiahnuť a preukázať,
- b) záväzný dokument, ktorý sú školy povinné rešpektovať a rozpracovať do svojich školských vzdelávacích programov,
- c) otvorený kurikulárny dokument, ktorý sa bude podľa potrieb a požiadaviek inovovať.

ŠVP je postavený na týchto **princípoch**:

- a) znížený dôraz na obsah vzdelávania, zvýšenie dôrazu na požadované kompetencie a výsledky vzdelávania,
- b) podpora autonómie a zodpovednosti škôl a pluralitného vzdelávacieho prostredia,
- c) rozvoj individuality každého jednotlivca,
- d) dôraz na požadované kľúčové kompetencie pre výkon povolania,
- e) akcent na cieľovú kvalitu osobnosti žiaka ako potenciálneho zamestnanca,
- f) podpora zvýšenia kvality a efektivity vzdelávania vo vzťahu k rešpektovaniu vzdelávacích potrieb, študijných predpokladov, reálnych vzdelávacích podmienok, špecifických potrieb trhu práce v regiónoch škôl, dosiahnutých výsledkov práce školy, umožnenie rýchlych a potrebných inovácií, zlepšenie pedagogického a sociálneho prostredia,
- g) posilnenie odbornej a pedagogickej zodpovednosti a autonómie učiteľov,
- h) záväzný podklad pre tvorbu školských vzdelávacích programov.

Cieľom ŠVP je:

- a) príprava žiakov na úspešný a zmysluplný osobný, občiansky a pracovný život,
- b) uplatnenie absolventov škôl na trhu práce,
- c) schopnosť prispôbovať sa zmenám na trhu práce v rámci celoživotného vzdelávania,
- d) poskytovať možnosti ďalšieho vzdelávania.

ŠVP vymedzuje:

- a) všeobecne záväzný cieľ, obsah, rozsah a podmienky vzdelávania na ISCED 3A pre daný študijný odbor,
- b) cieľovú kvalitu osobnosti žiaka, ktorú má žiak po ukončení vzdelávania a prípravy dosiahnuť,
- c) pravidlá pre tvorbu školských vzdelávacích programov, hodnotenie výsledkov vzdelávania,
- d) záväzný základ pre stanovenie finančných prostriedkov.

ŠVP **schválilo a vydalo** Ministerstvo zdravotníctva. Bol prerokovaný s príslušnými organizáciami zamestnávateľov s celoštátnou pôsobnosťou.

1.2 Štruktúra štátneho vzdelávacieho programu

ŠVP stanovuje:

- a) ciele, formu, dĺžku a povinný obsah OVP študijného odboru,
- b) základný obsah OVP,
- c) pedagogicko-organizačné usporiadanie vzdelávania,
- d) profil absolventa vo vzťahu k požiadavkám zamestnávateľov – kvalifikačné požiadavky, t.j. vzdelávacie výstupy,
- e) podmienky priebehu a ukončovania vzdelávania a prípravy,
- f) materiálne, personálne a organizačné podmienky,
- g) podmienky bezpečnosti a ochrany zdravia,
- h) podmienky vzdelávania žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.

ŠVP je rozpracovaný do nasledovných častí:

1) Charakteristika ŠVP je úvodom do vzdelávacieho programu a konkretizuje ho. Vysvetľuje jeho funkciu, objasňuje pojmy, akými sú ciele vzdelávania, požiadavky na

vzdelávanie, spôsoby a formy získavania vedomostí, zručností a kompetencií, ich vzťah k povolaniu a kvalifikácii, ktorú získavajú absolventi po ukončení programu. V tejto časti sa uvádza dĺžka štúdia, nevyhnutné vstupné požiadavky na štúdium, spôsob ukončenia štúdia, poskytnutý stupeň vzdelania, doklad o dosiahnutom vzdelaní, možnosti pracovného uplatnenia, možnosti ďalšieho vzdelávania. Súčasťou charakteristiky je určenie požiadaviek a obmedzení vo vzťahu k prístupnosti povolania z hľadiska veku absolventov, zdravotného stavu pri výkone povolania, atď. Požiadavky na bezpečnosť, ochranu zdravia a hygienu práce vychádzajú zo všeobecne platných predpisov, nariadení a vyhlášok .

2) Kompetencie (profil) absolventa ŠVP sú kľúčovým východiskom pre školy, ktoré ich rozpracujú vo vlastných ŠkVP. Kompetencie musia spĺňať a pokrývať všetky požiadavky a potreby trhu práce a vzdelávania tak, aby absolvent po získaní vzdelania dosiahol konkrétnu kvalifikačnú spôsobilosť – všeobecnú a odbornú. Táto časť programu je zásadným reformným obratom pri štruktúrovaní vzdelávania, ktorá si vyžaduje zmenu celkového prístupu ku vzdelávaniu a učeniu sa tak zo strany učiteľa, ako aj žiaka. Ide o proces určenia požiadaviek v podobe výkonových štandardov. V OVP je stanovenie výkonových štandardov výsledkom aktívnej a úzkej spolupráce so zamestnávateľmi v danom odbore štúdia a prípravy. Vytvorením kompetenčného profilu sa v ŠVP definujú konkrétne požiadavky na kvalifikovaný výkon (kvalifikačný štandard) pracovných činností v povolani. Výkonové štandardy sa v sumatívnom hodnotení na maturitných skúškach podieľajú na definovaní vzdelávacích výstupov. Najvýznamnejšou kategóriou profilu absolventa sú kľúčové kompetencie, ktoré v súlade s cieľmi OVP smerujú k tomu, aby si žiaci na strednom stupni vzdelania vytvorili, v nadväznosti na základné vzdelanie, predpoklady a schopnosti lepšie sa uplatniť v spoločenskom, pracovnom a osobnom živote.

3) Učebné plány sú základom pre tvorbu školských učebných plánov. Stanovujú základné proporcie medzi cieľovými zložkami vzdelávania formou minimálnych týždenných vyučovacích hodín a celkového počtu hodín za celé štúdium. ŠVP stanovuje záväzný minimálny počet hodín na všeobecné vzdelávanie a na odborné vzdelávanie vrátane klinickej praxe. Disponibilné hodiny slúžia k rozšíreniu časových dotácií všeobecnej zložky vzdelávania a sú podporným stimulom pre školy pri rozpracovaní študijného odboru pri zohľadnení potrieb školy, rozvojových programov regiónu, zamestnávateľov alebo žiakov. Môžu sa využiť aj na podporu rozvoja osobnosti žiaka, jeho záujmovej orientácie zavedením pester škály voliteľných predmetov, prípadne ďalších účelovo zameraných kurzov.

4) Vzdelávacie oblasti sú okruhy, do ktorých patrí problematika príbuzných školských predmetov rámcového učebného plánu. Sú stanovením obsahu vzdelávania. Vychádzajú z výkonových štandardov uvedených v kompetenčnom profile absolventa. Výkonové štandardy sa pretransformujú do obsahových štandardov. Obsahové štandardy sú záväznou normou pre školy, ktoré si podľa obsahových výkonových štandardov vytvoria predmety v každej vzdelávacej oblasti všeobecného vzdelávania. Vzdelávacie oblasti v ŠVP sú orientované na základné učivo, ktoré musia školy povinne rešpektovať. Majú nadpredmetový charakter, čo umožňuje školám rôzne štrukturovať vlastné ŠkVP, využívať medzipredmetové vzťahy, rozvíjať aplikačné súvislosti s ohľadom na daný študijný odbor, rozvoj nových technológií, zahraničné poznatky a skúseností, individuálne potreby a špecifiká žiakov, rodičov a spoločnosti. Štruktúrovaniu obsahu sa musí venovať dostatočne veľa času na jeho zoradenie a usporiadanie, aby sa žiakovi vytvorili tie najoptimálnejšie podmienky na štúdium a zvládnutie obsahu vzdelávania. Neoddeliteľnou súčasťou každej vzdelávacej oblasti sú aj výchovné a motivačné aspekty, ktoré sa musia začleniť do obsahu vzdelávania. Preto okrem základného učiva sa štrukturuje aj rozširujúce učivo, ktoré slúži na prehĺbenie základného učiva s

ohľadom na záujmy žiaka, rozvoj jeho nadania, rozhl'adu, a pod. Toto učivo má predovšetkým výchovný charakter a má prispieť k tomu, aby si žiaci osvojili určité postoje, hodnoty, rozhodovanie, atď. Môže sa vyučovať buď osobitne alebo ako integratívny vyučovací mostík aj formou rôznych projektov, písomných prác, a pod. Sú to rôzne témy ako napr. človek a sociálne prostredie, informačné a komunikačné technológie, človek a životné prostredie, multikulturálna výchova a pod. Do tejto kategórie patria aj voliteľné a nepovinné predmety, účelové kurzy v oblasti všeobecného a odborného vzdelávania. Vo všeobecnom vzdelávaní je súčasťou takmer všetkých vzdelávacích oblastí, podporuje medzipredmetové vzťahy, aplikačné súvislosti, dopĺňa a prepája rôzne oblasti základného učiva. V odbornom vzdelávaní je diferencovane začleňované do rôznych vzdelávacích oblastí podľa charakteristiky daného odboru. Malo by sa predovšetkým zameriavať na materiálové a energetické zdroje, kvalitu pracovného prostredia, vplyvy pracovných činností na prostredie a zdravie, na technické a technologické procesy a riadiacu činnosť. Rozširujúce učivo sa môže realizovať rôznymi metódami a formami v rámci teoretického a praktického vyučovania, ale aj mimoškolskými aktivitami. V praktickom vyučovaní je vhodné viesť žiakov napr. k správne mu upotrebeniu, separovaniu a odvozu odpadov, využívaniu úsporných spotrebičov a postupov, dodržiavaniu požiadaviek na bezpečnosť a hygienu práce. Súčasťou vzdelávacieho programu je/sú aj účelové učivo/účelové kurzy, ktoré podporujú a prehlbujú špecifické záujmy žiaka, zdokonaľujú jeho kompetenčnú úroveň (teoretickú, praktickú, telesnú, osobnostnú). Tento typ učiva sa určí buď na štátnej úrovni alebo na úrovni škôl podľa indikovaných potrieb, záujmov a požiadaviek.

(5) Učebné zdroje chápeme ako učebné pomôcky, prostriedky a didaktickú techniku odporúčané vo vyučovacom procese. Sú nositeľom učiva a používajú sa v rôznych priestoroch. Ich súčasťou sú aj moderné technológie vo vzdelávaní. ŠVP odporúča základné učebné zdroje pre študijný odbor. Učebné zdroje predstavujú zdroj významných informácií a prostriedkov na vytváranie zručností a návykov žiakov, cestu ich motivácie, upevňovania a kontroly nadobudnutých vedomostí, zručností a postojov, orientácie na ich individuálne záujmy.

6) Vzdelávanie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami je integrálnou súčasťou vzdelávacieho systému. ŠVP predkladá možnosti sprístupniť vzdelávací program čo najširšiemu spektru žiakov. Škola musí zvážiť tieto možnosti a rozhodnúť, či vzdelávací program je vhodný aj pre konkrétnu skupinu žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, či je spôsobilá ho upraviť podľa podmienok, potrieb a druhu znevýhodnenia a prispôbiť podmienky na ich výučbu. Každá škola je však povinná sledovať individuálne potreby a záujmy žiakov a riešiť ich formou individuálnych učebných plánov a špecifických organizačných opatrení (napr. talentovaní alebo hyperaktívni žiaci).

7) Základné podmienky na realizáciu ŠVP vychádzajú zo všeobecných platných noriem a určujú základné (minimálne) požiadavky na zabezpečenie výchovno vzdelávacieho procesu.

8) Skúšobný poriadok maturitnej skúšky stanovuje všeobecne platné odporúčania o postupe tvorby tém na teoretickú a praktickú časť odbornej zložky maturitnej skúšky ako aj o kritériách celkového hodnotenia maturitnej skúšky – hodnotiace štandardy.

9) Zásady pre tvorbu školských vzdelávacích programov určujú všetky pravidlá, postupy, cesty a prostriedky tvorby ŠKVP na základe ŠVP pre daný študijný odbor. Významnou podpornou zložkou je Metodika tvorby školských vzdelávacích programov.

1.3 Vymedzenie pojmov

a) Cieľ vzdelávania v ŠVP vyjadruje požiadavky na celkový vzdelanostný a osobnostný rozvoj žiaka, vymedzuje zámery výchovno-vzdelávacieho procesu a jeho vzdelávacie výstupy. V súlade s cieľmi stredného OVP sú v ŠVP formulované: všeobecné ciele založené na koncepte štyroch cieľov celoživotného vzdelávania pre 21. storočie formulované Medzinárodnou komisiou UNESCO. Z hľadiska prípravy na povolanie, uznávania a potvrdzovania získanej kvalifikácie – vzdelávacích výstupov v danom študijnom odbore sú v ŠVP špecifické ciele vyjadrené ako kompetencie

- kognitívne, ktoré zahŕňajú oblasť vedomostí, intelektuálnych zručností, poznávacích schopností (pamäť, myslenie, tvorivosť) a
- afektívne vymedzujúce oblasť postojov, hodnotovej orientácie a sociálno komunikatívnych zručností.

Cieľ vzdelávania je východiskom a podmienkou pre formulovanie obsahu, zabezpečenie procesu vzdelávania a hodnotenia výsledkov vzdelávacieho procesu. Je popísaný v charakteristike vzdelávacieho programu.

b) Kurikulum (angl. curriculum) – **vzdelávací program** znamená komplexný program riešenia všeobecných a špecifických cieľov, obsahu, metód a foriem vzdelávacieho procesu, stratégií a metód hodnotenia, organizácie a riadenia vzdelávania. Vývoj vzdelávacích programov je otvoreným procesom plánovania, realizácie a hodnotenia inštitucionálneho vzdelávania a vyžaduje si rozhodovanie a praktické riešenie na úrovni štátu, školy a triedy.

c) Kurikulárny dokument vymedzuje vzdelávací program. ŠVP (v krajinách Európskej únie „National Curriculum“ – Národné kurikulum) je štátom garantovaný rámec, ktorý určuje ciele, obsah vzdelávania, vzdelávacie výstupy a smernice na realizáciu školských kurikul v oblasti formálneho (počiatočného) vzdelávania.

d) Kompetencia je preukázaná schopnosť využívať vedomosti, zručnosti, postoje, hodnotovú orientáciu a iné spôsobilosti na predvedenie a vykonávanie funkcií podľa daných štandardov v práci, pri štúdiu v osobnom a odbornom rozvoji jedinca a pri jeho aktívnom zapojení sa do spoločnosti, v budúcom uplatnení sa v pracovnom a mimopracovnom živote a pre jeho ďalšie vzdelávanie. Poznáme tieto kategórie kompetencií:

1. Kľúčové kompetencie chápeme ako významnú a dôležitú kategóriu všeobecne integrujúcich, použiteľných a prenosných súborov vedomostí, zručností, postojov, hodnotovej orientácie a ďalších charakteristík osobnosti, ktoré každý človek potrebuje k svojmu osobnému naplneniu a rozvoju, aktívnemu občianstvu, sociálnemu začleneniu, k tomu, aby mohol primerane konať v rôznych pracovných a životných situáciách na takej úrovni, aby si ich mohol ďalej rozvíjať, zachovávať a aktualizovať v rámci celoživotného vzdelávania. Vychádzajú zo Spoločného Európskeho referenčného rámca kľúčových kompetencií pre celoživotné vzdelávanie.
2. Všeobecné kompetencie sú základné kognitívne (poznávacie) kompetencie, ktoré sa vyžadujú pre príbuzné skupiny povolání (napr. matematika, čítanie, písanie, riešenie problémov, sociálne, komunikatívne a interpersonálne kompetencie). Vymedzujú široký poznávací základ potrebný pre uplatnenie človeka v spoločnosti a v mimopracovnom živote. Vytvárajú predpoklad celoživotného vzdelávania a prispievajú k profesionalizácii a adaptabilite každého jedinca.
3. Odborné kompetencie sú kompetencie vyšpecifikované z profilov (štandardov) práce, tradičných a nových povolání. Sú to sociálne a komunikatívne kompetencie, strategické schopnosti pri kompetenciách založených na riešení problému pri

zabezpečovaní úloh, organizačné kompetencie, iniciatívnosť a aktívnosť. Strategicky ovplyvňujú schopnosti absolventa uplatniť sa na trhu práce, prispôbovať sa jeho zmenám, samostatne rozhodovať o svojej profesijnej kariére a angažovať sa vo svojej vlastnej práci a v spolupráci s inými ľuďmi.

e) Učenie je proces, v ktorom žiak získava, využíva a prispôbuje si informácie, myšlienky a hodnoty, praktické a kognitívne kompetencie. Prebieha prostredníctvom premýšľania, osobných úvah, obnovy informácií a sociálnych interakcií.

f) Vedomosti sú výsledkom zhromažďovania a prispôbovania informácií v priebehu vzdelávania alebo učenia sa. V kontexte kvalifikácií poznáme teoretické alebo faktické vedomosti.

g) Zručnosti sú schopnosti aplikovať vedomosti a využívať know - how na zvládnutie rôznych úloh a riešenie problémov. V kontexte kvalifikácii sú kognitívne (napr. uplatnenie logického, kreatívneho alebo intuitívneho myslenia) a praktické (manuálna zručnosť, šikovnosť, pohotovosť a používanie metód, materiálov, prostriedkov, nástrojov a prístrojov).

h) Výkonový štandard je základné kritérium úrovne zvládnutia vedomostí, zručností a schopností. Vymedzuje úroveň významných vedomostí, zručností a kompetencií, ktoré má žiak podľa očakávania preukázať po ukončení vzdelávania. Musí odpovedať na otázku "Čo., potrebuje žiak vedieť (kognitívna oblasť), čomu musí porozumieť (kognitívna a afektívna oblasť), čo má urobiť (afektívna a psychomotorická oblasť), aby splnil úlohu a preukázal svoj výkon. Je zároveň vstupným (cieľová požiadavka) a výstupným (vzdelávací výstup) štandardom. Výkonový štandard identifikuje merateľnosť vyučovacieho procesu. Popisuje produkt výučby, nie jej proces. Dôkazom dosiahnutia výkonového štandardu – vzdelávacieho výstupu je objektívne, validné a reliabilné sumatívne hodnotenie (maturitná skúška) na základe spoľahlivých kritérií, prostriedkov a postupov sumatívneho hodnotenia, ktorým sa overí dosiahnutie všeobecného a špecifického cieľa – hodnotiaci štandard. Z toho dôvodu je kompetenčný profil absolventa zásadným prvkom ŠVP .

i) Obsahový štandard určuje rozsah požadovaných vedomostí a zručností. Vymedzuje požiadavky a podmienky, ktoré určujú obsah vzdelávania (čo sa majú a ako sa majú žiaci naučiť a učiť) a zručností (čo majú žiaci urobiť a ako to majú urobiť), aby úspešne zvládli vzdelávací výstup (preukázali výkon) a vzdelávací program. Obsahový štandard sa formuluje na základe výkonového štandardu.

j) Vzdelávací štandard obsahuje súbor požiadaviek na osvojenie si vedomostí, zručností a schopností, ktoré majú žiaci získať, aby mohli pokračovať vo vzdelávaní v nadväzujúcej časti vzdelávacieho programu alebo aby im mohol byť priznaný stupeň vzdelania. Je súborom výkonových a obsahových štandardov.

k) Vzdelávacie výstupy sú stanovenia o tom, čo žiak vie, chápe a je schopný urobiť, aby ukončil proces učenia/vzdelávania. Ide o štruktúrovaný popis spôsobilosti (odborné, všeobecné) nevyhnutných pre výkon určitej pracovnej úlohy, činnosti alebo súboru činností v danom povolání alebo skupine príbuzných povolání. Vzdelávacie výstupy v oblasti OVP týkajúce sa získania, potvrdenia a uznania konkrétnej kvalifikácie (úplnej, čiastočnej) voláme kvalifikačný štandard. Každý vzdelávací výstup je vo svojej podstate výkonový štandard.

l) Hodnotiaci štandard definuje súbor kritérií, organizačných a metodických postupov na overenie dosiahnutých vzdelávacích výstupov. Vychádza z výkonového štandardu. Proces hodnotenia vytvára evidenciu o výkone žiaka.

Hodnotiaci štandard zahŕňa:

- kritériá hodnotenia pre každú všeobecnú a odbornú spôsobilosť. Určujú, ako stanoviť dôkaz o tom, že výkon žiaka bol preukázaný. Pokiaľ kompetencie stanovujú, čo má žiak vedieť a urobiť v rámci danej pracovnej činnosti, kritériá určujú, podľa čoho to poznáme a či sú tieto kompetencie osvojené,
- kritériá musia byť konkrétne, jasné a zodpovedajúce danej kompetencii,
- prostriedky a postupy hodnotenia vymedzujú cesty a spôsoby overovania kompetencií,
- organizačné a metodické pokyny pre maturitné skúšky predstavujú súbor pravidiel a predpisov v rámci platnej legislatívy.

m) Hodnotenie je to proces skompletizovania a interpretovania údajov a dôkazov o výkone žiaka. Skúšajúci overujú výkony žiakov vo vzťahu ku kritériám. V OVP sa sumatívnym hodnotením (maturitná skúška) overuje, potvrdzuje a uznáva získaná kvalifikácia v danom študijnom odbore.

n) Kvalifikácia je formálny výsledok procesu hodnotenia a validácie, ktorý sa získa, keď kompetentný orgán určí, že absolvent dosiahol vzdelávacie výstupy zodpovedajúce daným štandardom (výkonový – kvalifikačný štandard, obsahový štandard, hodnotiaci štandard).

2 CIELE VÝCHOVY A VZDELÁVANIA

Cieľom výchovy a vzdelávania je umožniť žiakovi:

- a) získať kompetencie, a to najmä v oblasti komunikačných schopností, ústnych spôsobilostí a písomných spôsobilostí, využívania informačno-komunikačných technológií, komunikácie v štátnom jazyku, materinskom jazyku a cudzom jazyku, matematickej gramotnosti a kompetencie v oblasti prírodných vied a technológií, k celoživotnému učeniu, sociálne kompetencie a občianske kompetencie, podnikateľské schopnosti a kultúrne kompetencie,
- b) ovládať aspoň dva cudzie jazyky a vedieť ich používať,
- c) naučiť sa správne identifikovať a analyzovať problémy a navrhovať ich riešenia a vedieť ich riešiť,
- d) rozvíjať manuálne zručnosti, tvorivé, psychomotorické schopnosti, aktuálne poznatky a pracovať s nimi v oblastiach súvisiacich s nadväzujúcim vzdelávaním alebo na trhu práce,
- e) posilňovať úctu k rodičom a ostatným osobám, ku kultúrnym a národným hodnotám a tradíciám štátu, ktorého je občanom, k štátnemu jazyku, k materinskému jazyku a k svojej vlastnej kultúre,
- f) získať a posilňovať úctu k ľudským právam a základným slobodám a zásadám ustanoveným v Dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd,
- g) pripraviť sa na zodpovedný život v slobodnej spoločnosti, v duchu porozumenia a znášanlivosti, rovnosti muža a ženy, priateľstva medzi národmi, národnosťami a etnickými skupinami náboženskej tolerancie,
- h) naučiť sa rozvíjať a kultivovať svoju osobnosť a celoživotne sa vzdelávať,
- i) pracovať v skupine a preberať na seba zodpovednosť,

- j) naučiť sa kontrolovať a regulovať svoje správanie, starať sa a chrániť svoje zdravie vrátane zdravej výživy a životné prostredie a rešpektovať všeľudské etické hodnoty,
- k) získať všetky informácie o právach dieťaťa a spôsobilosť na ich uplatňovanie.

3 VŠEOBECNÉ CIELE ODBORNÉHO VZDELÁVANIA A PRÍPRAVY NA ÚROVNI ISCED 3A

OVP je súčasťou celoživotného vzdelávania a musí byť súčasťou spoločnosti založenej na vedomostiach, v ktorej je vzdelávanie cestou rozvoja ľudskej osobnosti. Zámerom OVP je pripraviť žiaka na úspešný, zmysluplný a zodpovedný osobný, občiansky a pracovný život. Všeobecné ciele OVP na úrovni ISCED 3A sú:

1. Cieľ – učiť sa poznávať znamená naučiť sa osvojiť si nástroje pochopenia sveta a rozvíjať schopnosti nevyhnutné k učeniu sa.

OVP má:

- rozvíjať základné myšlienkové postupy žiakov, ich pamäť a schopnosť sústredenia,
- podporovať osvojovanie všeobecných princípov a algoritmov riešenia problémov, javov a situácií, ako aj bežných zručností pre prácu s informáciami,
- podporovať poznanie žiakov lepšieho chápania sveta, v ktorom žijú a nevyhnutnosť udržateľného rozvoja,
- viesť k porozumeniu základných vedeckých, technologických a technických metód, postupov a nástrojov a rozvíjať zručnosti pri ich aplikácii,
- rozvíjať osvojenie si základných poznatkov, pracovných postupov a nástrojov potrebných pre kvalifikovaný výkon povolania na trhu práce,
- pripravovať žiakov pre celoživotné vzdelávanie.

2. Cieľ – učiť sa rozhodovať znamená naučiť sa tvorivo zasahovať do svojho životného, pracovného a spoločenského prostredia.

OVP má:

- rozvíjať aktívny a tvorivý prístup žiakov k riešeniu problémov a hľadaniu progresívnych riešení,
- podporovať flexibilitu, adaptabilitu a kreativitu žiakov,
- viesť žiakov k aktívnemu prístupu k práci, profesijnej kariére a prispôbovaniu sa zmenám na trhu práce,
- rozvíjať cieľavedomý prístup žiakov k tímovej a samostatnej práci,
- vytvárať zodpovedný prístup žiakov k plneniu svojich povinností a rešpektovaniu stanovených pravidiel,
- viesť žiakov k hodnoteniu svojich schopností a rešpektovaniu schopností druhých,
- rozvíjať zručnosti potrebných k rokovaniu, diskusii, kompromisu, obhajobe svojho stanoviska a k akceptovaniu stanovísk druhých,
- viesť žiakov k chápaniu práce ako príležitosti pre seberealizáciu.

3. Cieľ – učiť sa existovať znamená porozumieť vlastnej osobnosti a jej vytváraniu v súlade s všeobecne akceptovanými morálnymi hodnotami.

OVP má:

- rozvíjať telesné a duševné schopnosti a zručnosti žiakov, prehlbovať zručnosti potrebné k sebareflexii, sebapoznaniu a sebahodnoteniu,
- vytvárať primerané sebavedomie a inšpiráciu žiakov,

- rozvíjať slobodné, kritické a nezávislé myslenie žiakov, ich úsudok a rozhodovanie,
- viesť k prijímaniu zodpovednosti žiakov za svoje myslenie, rozhodovanie, správanie a cítenie,
- viesť žiakov k emocionálnemu a estetickému vnímaniu,
- rozvíjať kreativitu, nadanie, špecifické schopnosti a predstavivosti.

4. Cieľ – učiť sa žiť v spoločnosti a žiť s ostatnými znamená vedieť spolupracovať s ostatnými a podieľať sa na živote spoločnosti a nájsť si v nej svoje miesto.

OVP má:

- rozvíjať úctu k ľudskému životu a jeho hodnote,
- vytvárať úctu a rešpekt k živej a neživej prírode, k ochrane životného prostredia a k chápaniu globálnych problémov ľudstva,
- prehľbovať osobnostnú, národnostnú a občiansku identitu žiakov, ich pripravenosť chrániť vlastnú identitu a rešpektovať identitu druhých,
- viesť žiakov k tomu, aby sa vo vzťahu k iným ľuďom oslobodili od predsudkov, xenofóbie, intolerancie, rasizmu, agresívneho nacionalizmu, etnickej, náboženskej a inej neznášanlivosti,
- vytvárať zodpovedné a slušné správanie žiakov v súlade s morálnymi zásadami a zásadami spoločenského správania sa,
- viesť žiakov k aktívnej účasti v občianskom živote a spolupráci na rozvoji demokracie,
- rozvíjať komunikačné zručnosti žiakov a zručnosti pre hodnotný pracovný, rodinný a partnerský život.

4 CHARAKTERISTIKA ŠTÁTNEHO VZDELÁVACIEHO PROGRAMU ŠTUDIJNÉHO ODBORU ZDRAVOTNÍCKY ASISTENT

4.1 Popis vzdelávacieho programu

Vzdelávací program je určený pre študijný odbor: **53 56 6 zdravotnícky asistent**.

Zameriava sa na kvalifikovanú prípravu zdravotníckych pracovníkov pre oblasť ošetrovateľskej starostlivosti v zdravotníckych zariadeniach a zariadeniach sociálnej starostlivosti. Jeho obsah a štruktúra poskytuje široký odborný profil, ktorý je zárukou prípravy absolventov schopných samostatne vykonávať základné ošetrovateľské, asistentské a administratívne činnosti v oblasti ošetrovateľskej starostlivosti.

Z hľadiska jeho použitia pre cieľové skupiny vzdelávacej sústavy Slovenskej republiky je určený pre absolventov základnej školy formou:

- štvorročného denného štúdia pre absolventov základnej školy,
- trojročného večerného nadstavbového štúdia pre absolventov predchádzajúceho odborného vzdelávania na SZŠ v študijnom odbore sanitár zubná inštrumentárka, ošetrovateľka a pestúnka,
- jednoročného večerného štúdia pre absolventov strednej školy s maturitou, s ukončeným vzdelaním na SZŠ v študijnom odbore sanitár,
- dvojročného večerného štúdia pre absolventov strednej školy s maturitou.

Podmienky prijatia ustanovuje vykonávací predpis o prijímacom konaní na stredné školy.

Uchádzači o štúdium v externej forme v dobe prijímacieho konania ako aj počas celej dĺžky štúdia musia byť v pracovnom pomere a pracovať ako sanitári v zdravotníckych alebo sociálnych zariadeniach.

Absolventi tohto vzdelávacieho programu získajú úplné stredné odborné vzdelanie (alebo získajú odbornú kvalifikáciu v inom odbore vzdelania, než v ktorom vykonali maturitnú skúšku), ktoré podľa klasifikácie ISCED predstavuje úroveň 3A.

Výstupným dokladom o získanom vzdelaní je maturitné vysvedčenie.

Štúdium sa môže realizovať dennou formou alebo v externom štúdiu večernou formou.

Študijný odbor:	53 56 6 zdravotnícky asistent
Odborné zamerania:	—
Vzdelávacie oblasti v odbornom vzdelávaní:	§ Teoretické vzdelávanie a praktická príprava § Odborná klinická prax
Forma, spôsob a organizácia štúdia:	1. Denné štúdium 2. Večerné nadstavbové štúdium 3. Večerné pomaturitné kvalifikačné štúdium

4.2 Základné údaje

Vyučovací jazyk	Štátny jazyk
Dĺžka vzdelávania a prípravy:	4 roky 3 roky 2 roky 1 rok
Študijný odbor je určený pre:	1. Absolventov základnej školy 2. Absolventov pre absolventov v študijných odboroch 5371 3 sanitár, 53-05-3 zubná inštrumentárka, 53-01-3 ošetrovatelka a 53-02-3 pestúnka, 3. Absolventov strednej školy 4. Absolventov strednej školy s maturitou a ukončením študijného odboru 5371 3 sanitár
Podmienky na prijatie do študijného odboru:	Do prvého ročníka denného štúdia môžu byť prijatí absolventi základnej školy, ktorí splnili podmienky výberového konania. Do prvého ročníka externého štúdia môžu byť prijatí absolventi strednej školy, ukončenej záverečnou alebo maturitnou skúškou (pomaturitné kvalifikačné štúdium), ktorí splnili podmienky výberového konania a ktorí v dobe prijímacieho konania ako aj počas celej dĺžky štúdia sú v pracovnom pomere a pracujú ako sanitári v ústavných zdravotníckych zariadeniach alebo ako opatrovatelia v sociálnych zariadeniach. Do študijného odboru zdravotnícky asistent môžu byť prijatí žiaci, ktorí spĺňajú zdravotné kritériá na prácu v odbore, vrátane kritérií pre pracovníkov vykonávajúcich epidemiologicky závažnú činnosť. Vyjadrenie lekára o zdravotnom stave uchádzača musí byť pripojené.

	Profilové predmety na prijímacie skúšky: - slovenský jazyk a literatúra - prírodopis alebo biológia
Spôsob ukončenia vzdelávania a prípravy:	Maturitná skúška alebo záverečná pomaturitná skúška z odborných predmetov
Doklad o dosiahnutom vzdelaní:	Dokladom o dosiahnutom vzdelaní je vysvedčenie o maturitnej skúške.
Poskytnutý stupeň vzdelania:	Štúdium poskytuje úplné stredné odborné vzdelanie alebo pomaturitné kvalifikačné . Klasifikácia stupňov vzdelania podľa ISCED: - 3 A
Pracovné uplatnenie absolventa:	Zdravotnícky asistent je zdravotnícky pracovník, ktorý sa uplatní najmä v ošetrovateľskej starostlivosti v zdravotníckych zariadeniach a zariadeniach sociálnej starostlivosti.
Nadväzná odborná príprava:	Vysokoškolské štúdium najmä v nelekárskych študijných odboroch. Ďalšie vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov podľa platnej legislatívy MZ SR

Charakteristika obsahu vzdelávania a prípravy

Obsah vzdelania je koncipovaný tak, aby žiaci zvládli všeobecné a odborné poznatky a zručnosti na požadovanej profesionálnej úrovni nevyhnutné na získanie úplného všeobecného vzdelania a odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania zdravotnícky asistent. Tomu zodpovedá štruktúra a obsah odbornej zložky vzdelávania vrátane odbornej klinickej praxe. Dominantnú zložku odbornej prípravy tvoria predmety teoretického a praktického zamerania, najmä základy ošetrovania a asistencie, sociálna starostlivosť, zdravie a klinika chorôb, administratíva a zdravotnícka dokumentácia a odborná klinická prax. Tieto predmety prehlbujú vzťah medzi teoretickými vedomosťami a praktickým osvojovaním si profesionálnych zručností.

4.3 Požiadavky zdravotnej spôsobilosti na uchádzača

Do stredných zdravotníckych škôl môžu byť prijatí uchádzači, ktorých zdravotný stav posúdil a na prihláške potvrdil všeobecný lekár pre deti a dorast alebo všeobecný lekár pre dospelých. Do študijného odboru zdravotnícky asistent môžu byť prijatí žiaci, ktorí spĺňajú

zdravotné kritériá na prácu v odbore, vrátane kritérií pre pracovníkov vykonávajúcich epidemiologicky závažnú činnosť a podľa legislatívnych predpisov MZ SR.

Do študijného odboru **53 56 6 zdravotnícky asistent** nemôžu byť prijatí uchádzači, ktorí majú mentálne, zmyslové alebo telesné postihnutie, zdravotné oslabenie alebo ochorenie, majú narušenú komunikačnú schopnosť, špecifické poruchy učenia alebo správania sa, autistický syndróm, poruchy psychického vývinu.

4.4 Požiadavky na bezpečnosť, ochranu zdravia a hygienu práce

Požiadavky vychádzajúce zo všeobecne platných predpisov, nariadení a vyhlášok.

Výchova k bezpečnosti a ochrane zdravia, hygiene práce a ochrane pred požiarom je neoddeliteľnou súčasťou teoretického vyučovania, praktickej prípravy a odbornej klinickej praxe.

V priestoroch určených na vyučovanie žiakov je potrebné utvoriť podľa platných predpisov podmienky na zaistenie bezpečnosti a hygieny práce. Je nevyhnutné preukázateľne poučiť žiakov o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a dodržiavanie týchto predpisov vyžadovať.

V priestoroch určených na praktickú prípravu je potrebné podľa platných technických predpisov vytvoriť podmienky na bezpečnú prácu, dôkladne a preukázateľne oboznámiť žiakov s predpismi o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci, s hygienickými predpismi, s technickými predpismi a technickými normami, s predpísanými technologickými postupmi, s pravidlami bezpečnej obsluhy technických zariadení, používaním ochranných prostriedkov a dodržiavanie týchto predpisov kontrolovať a vyžadovať.

Pracovná činnosť v študijnom odbore si vyžaduje stále a priame vedenie odborného učiteľa alebo odborného pracovníka povereného vedením nácviku a upevňovania odborných činností.

V procese priebehu praktických činností sa musia používať predpísané ochranné pracovné prostriedky a pomôcky, technika a prístroje v bezchybnom stave.

Klinická prax v zdravotníckych, sociálnych a ďalších zariadeniach prebieha v záujme bezpečnosti a ochrany zdravia žiakov rovnako ako aj z hľadiska zdravotníckej etiky, ochrany zdravia pacientov a hygieny v skupinách s počtom žiakov maximálne 5 podľa charakteru činností.

4.5 Hodnotenie

Hodnotenie je jednou z najvýznamnejších činností kontroly vyučovacieho procesu, ktorou sa zisťujú a posudzujú výsledky vzdelávania. Musí spĺňať tieto **funkcie**:

- diagnostická, ktorá určuje mieru vedomostí, zručností, postojov žiakov a ich nedostatkov,
- prognostická, ktorá identifikuje zodpovedajúce predpoklady, možnosti a potreby ďalšieho vývoja žiakov,
- motivačná, ovplyvňujúca pozitívnu motiváciu žiakov,

- výchovná, formujúca pozitívne vlastnosti a postoje žiakov,
- informačná, ktorá dokumentuje výsledky vzdelávania,
- rozvíjajúca, ktorá ovplyvňuje sebakontrolu a sebahodnotenie žiakov,
- spätnoväzbová, ktorá vplýva na revidovanie procesu výučby.

ŠVP odporúča v rámci celého výchovno-vzdelávacieho procesu akceptovať tieto funkcie a **na základe** nižšie uvedených **kritérií** využívať nasledovné **formy** hodnotenia:

1) podľa výkonu žiaka

- a) výkonové hodnotenie, v ktorom sa výkon žiaka porovnáva s výkonom iných žiakov,
- b) hodnotenie absolútneho výkonu, kde sa výkon žiaka meria na základe stanoveného kritéria (norma, štandard),
- c) individuálne hodnotenie, pri ktorom sa porovnáva aktuálny výkon žiaka s jeho predchádzajúcim výkonom.

2) podľa cieľa vzdelávania

- a) sumatívne hodnotenie na jasne definovaných kritériách pri ukončení štúdia
- b) (maturitná skúška),
- c) formatívne hodnotenie zabezpečuje spätnú väzbu medzi žiakom a učiteľom.

3) podľa času

- a) priebežné hodnotenie, kde sa žiak hodnotí v priebehu celého vyučovacieho obdobia,
- b) záverečné hodnotenie, pri ktorom sa žiak hodnotí jednorázovo na konci vyučovacieho obdobia.

4) podľa informovanosti

- a) formálne hodnotenie, kedy je žiak dopredu informovaný o hodnotení a môže sa naň pripraviť,
- b) neformálne hodnotenie, pri ktorom sa pozoruje bežná činnosť žiaka vo vyučovacom procese.

5) podľa činnosti

- a) hodnotenie priebehu činnosti, napr. rôznych cvičení, úloh a pod.,
- b) hodnotenie výsledku činnosti, napr. test, výkres, model, výrobok a pod.

6) podľa prostredia

- a) interné hodnotenie, prebieha v škole učiteľmi,
- b) externé hodnotenie prebieha v škole inými ľuďmi napr. učiteľ z inej školy, odborník z praxe, inšpektor a pod.

Hodnotenie v OVP je založené na **hodnotiacom štandarde**. Je to súbor kritérií, organizačných a metodických postupov na overovanie vzdelávacích výkonov – výkonových štandardov. Zisťuje, či žiak predpísaný vzdelávací výstup zvládol.

Hodnotiaci štandard zahŕňa:

Kritériá hodnotenia zisťujú mieru realizácie plánovaných výsledkov, určujú, ako stanoviť dôkaz o tom, že učenie bolo ukončené a preukázané pre požadovaný výkonový štandard. Je

dôležité aby kritériá hodnotenia boli definované na jeden výkon, aby boli konkrétne, jasné, stručné, zamerané buď na proces (činnosť) alebo na výsledok činnosti.

Spôsoby a postupy hodnotenia môžu byť rôzne. Pre OVP odporúčame rozdeliť ich podľa nasledovných kritérií:

a) podľa počtu skúšaných žiakov

§ individuálne

§ skupinovo

§ frontálne

b) podľa časového zaradenia

§ priebežné skúšanie (skúša sa učivo jednej alebo niekoľkých vyučovacích hodín),

§ súhrnné skúšanie (skúša sa učivo tematického celku alebo učivo za celé klasifikačné obdobie),

§ záverečné skúšanie (maturitné alebo opravné skúšky).

c) podľa spôsobu vyjadrovania sa

§ ústne hodnotenie (otázka – odpoveď),

§ písomné hodnotenie (cieľový test, test voľných odpovedí, stanovenie (určenie niečoho), prípadová štúdia, projekt, zistenie a pod.),

§ praktické hodnotenie (cvičenia, simulácie, projekty a pod.).

d) podľa vzdelávacích výstupov

§ kognitívne (rozumové) kompetencie napr. pamäťové alebo aktuálne činnosti

§ a praktické kompetencie (výrobok, proces, postup).

Odporúčame zaviesť tzv. „Portfólio“ ako súbor dokumentov o rôznych aktivitách žiaka a jeho výsledkoch, ako aj o oblastiach jeho aktivít, činností a miery ich praktického zvládnutia. Je to súbor dôkazov, ktoré umožňujú hodnotiť rozvoj kompetencií za určité obdobie. Pri hodnotení praktických kompetencií sa veľmi osvedčilo hodnotenie na základe „Referencií“ kompetentných osôb, odborníkov alebo organizácií, ktoré vypovedajú o kvalite vedomostí, zručností a postojoch. Rôzne metódy hodnotenia praktických a kognitívnych kompetencií ukazuje nasledovná tabuľka.

Zoznam štandardných nástrojov hodnotenia

ODBORNÉ KOMPETENCIE	KOGNITÍVNE KOMPETENCIE
Praktické cvičenia	Ústna odpoveď (krátke, súvislé
Simulované situácie	a obmedzené odpovede, doplnenia)
Úloha hrou	Písomné odpovede (testy)
Ústne odpovede	Projekt
Projekt	Zistenie
Zistenie	Stanovenie (niečo určiť)
Stanovenie (niečo určiť)	Porovnanie
Prípadová štúdia	Prípadová štúdia
Zapisovanie do pracovnej knihy	Školská práca
Protokoly	Úlohy a cvičenia
Správy	
Osobný rozhovor	
Dotazník	

Pri rozhodovaní o využití uvedených postupov platia tieto zásady:

praktické, ústne a písomné overovanie by sa malo používať vtedy, ak je možné overiť kompetencie na základe kritérií v určitom stanovenom čase,

§ písomné overovanie by sa malo použiť tam, kde sa dá predložiť vopred pripravený písomný materiál,

§ portfólio by sa malo použiť vtedy, keď ide o priebežné hodnotenie a nie je možné hodnotiť kompetencie podľa kritérií v stanovenom čase.

Organizačné a metodické pokyny sa týkajú platných predpisov, dokumentácie a pravidiel pre maturitnú skúšku.

V oblasti OVP odporúčame systematické hodnotenie žiakov v kombinácii ústnej a písomnej formy, v praktickej príprave pestrú škálu praktických úloh a riešenie odborných problémových situácií.

5 KOMPETENCIE (PROFIL) ABSOLVENTA

5.1 Celková charakteristika absolventa

Študijný odbor **zdravotnícky asistent** pripravuje zdravotníckych pracovníkov, ktorí sú spôsobilí vykonávať základné ošetrovateľské, asistentské a administratívne činnosti v zdravotníckych zariadeniach a zariadeniach sociálnej starostlivosti.

Náročnosť zdravotníckeho povolania si vyžaduje široký všeobecný rozhľad, rozsiahle odborné vedomosti a spôsobilosti a kladie vysoké nároky na osobnostný rozvoj. Absolvent je schopný aplikovať nadobudnuté vedomosti a zručnosti v praxi, zorganizovať, zrealizovať aktivity, vyhodnotiť prácu svoju i svojich kolegov.

Dôležitou súčasťou profilu absolventa sú jeho vedomosti a spôsobilosti z oblasti starostlivosti o zdravie a jeho ochranu, z oblasti základnej ošetrovateľskej starostlivosti, sociálnej starostlivosti, z oblasti administratívy a zdravotníckej dokumentácie a z oblasti bezpečnosti práce.

V správaní absolventa dominuje tolerancia, empatia, asertivita a prosociálne správanie. Absolvent je pripravený pracovať tvorivo samostatne i v tíme, v praktickej i teoretickej činnosti, je komunikatívny zručný v nadväzovaní a sprostredkovaní kontaktov, má kultivované vystupovanie a prejavy. Vyznačuje sa vysokým stupňom sebaregulácie a sebakontroly, schopnosťou spolupráce. Má predpoklady na ďalší odborný, profesionálny i osobnostný rozvoj, inováciu práce i prehlbovanie vedomostí a zručností a je naklonený a otvorený novým trendom a metódam v danej profesii.

Absolvent má predpoklady konať cieľavedome, rozvážne a rozhodne v súlade s právnymi predpismi spoločnosti, zásadami vlastenectva, humanizmu a demokracie. Predpokladá sa jeho schopnosť samostatného ďalšieho rozvoja a štúdia odboru na základe získaných vedomostí vo všeobecno-vzdelávacích i odborných predmetoch.

Odborná stredoškolská príprava je orientovaná tak, aby absolvent strednej zdravotníckej školy mohol ďalej pokračovať vo vysokoškolskom vzdelávaní na prvom a druhom stupni.

Absolvent študijného odboru je pripravený:

- zabezpečovať plánované výkony základnej ošetrovateľskej starostlivosti v jednotlivých fázach ošetrovateľského procesu, hlavne pri uspokojovaní bio-psycho-sociálnych potrieb chorého, v spolupráci so sestrou,
- spolupracovať so sestrou v diagnostickom a liečebnom režime všeobecnej a špecializovanej zdravotnej starostlivosti,
- podieľať sa na primárnej, sekundárnej a terciárnej prevencii,
- poskytovať odbornú prvú pomoc,
- vykonávať administratívne práce a viesť dokumentáciu.

Absolvent sa uplatní vo všetkých úsekoch zdravotnej a sociálnej starostlivosti, kde pracuje v ošetrovateľskom tíme.

Odbornou praxou a ďalším štúdiom si prehľbuje a zvyšuje kvalifikáciu.

Po absolvovaní vzdelávacieho programu absolvent disponuje nasledujúcimi kompetenciami.

2.2 Kľúčové kompetencie

Vzdelávanie v ŠVP v súlade s cieľmi stredného odborného vzdelávania na úrovni ISCED 3A smeruje k tomu, aby si žiaci vytvorili na tejto úrovni zodpovedajúce schopnosti a študijné predpoklady. Kľúčové kompetencie sa musia zakomponovať do všetkých vzdelávacích oblastí. V súlade so Spoločným európskym rámcom kľúčových kompetencií ako základným orientačným nástrojom pre vymedzenie kľúčových kompetencií ŠVP vymedzil nasledovné kľúčové kompetencie:

a) Komunikatívne a sociálno-interakčné spôsobilosti

Sú to spôsobilosti, ktoré sú základom pre ďalšie získavanie vedomostí, zručností, postojov a hodnotovej orientácie. Patria sem schopnosti nevyhnutné pre pracovný a spoločenský život, ktoré v konkrétnych situáciách umožnia žiakom primerane ústne a písomne sa vyjadrovať, spracovávať a využívať písomné materiály, znázorňovať, vysvetľovať a riešiť problémové úlohy a situácie komplexného charakteru, čítať, rozumieť a využívať text. Tieto kompetencie sú veľmi úzko späté s osvojovaním si kultúry myslenia a poznávania, vyhľadávania, uchovávanía, využívania a vytvárania informácií s rozvojom schopnosti komunikovať aspoň v dvoch cudzích jazykoch. Žiaci sa získaním týchto spôsobilostí naučia akým spôsobom sa vymieňajú informácie, ako generovať produktívne samoriadene učenie, zapamätajú si, že učenie je v konečnom dôsledku sociálny proces prispôbovania učebného prostredia pre integráciu aj znevýhodnených sociálnych skupín.

Absolvent má:

- vyjadrovať a zdôvodňovať svoje názory,
- reprodukovat' a interpretovať prečítaný alebo vypočutý text v materinskom a cudzom jazyku,
- podať výklad a popis konkrétneho objektu, veci alebo činnosti,
- vyjadrovať sa nielen podrobne a bohato, ale aj krátko a výstižne,
- aktívne komunikovať najmenej v dvoch cudzích jazykoch,
- vedieť samostatne rozhodovať o úprave informačného materiálu vzhľadom na druh oznámenia a širší okruh užívateľov,
- štylizovať listy (formálne, neformálne), informačné útvary (inzerát, oznam),
- vyplňovať formuláre (životopis, žiadosť),
- navrhovať návody k činnostiam, písať odborné materiály a dokumenty v materinskom a cudzom jazyku,
- osvojovať si grafickú a formálnu úpravu písomných prejavov,
- spracovávať písomné textové informácie (osnova, výpisky, denník) a materiály podľa účelu oznámenia a s ohľadom na potreby užívateľa,
- orientovať sa, získavať, rozumieť a aplikovať rôzne informácie, posúdiť ich význam v osobnom živote a v povolání,
- vyhľadávať a využívať jazykové a iné výrazové prostriedky pri riešení zadaných úloh a tém v cudzom jazyku,
- vedieť prijímať a tvoriť text, chápať vzťahy medzi rečovou situáciou, témou a jazykovým prejavom v materinskom a cudzom jazyku,

- rozlišovať rôzne druhy a techniky čítania, ovládať orientáciu sa v texte a jeho rozbor z hľadiska kompozície a štýlu v materinskom a cudzom jazyku, - ovládať operácie pri práci s počítačom, pochopiť a vyhodnocovať svoju účasť na procese vzdelávania a jeho výsledku, ktorý zabezpečuje právo voľného pohybu občana žiť, študovať a pracovať v podmienkach otvoreného trhu práce,
- pochopiť a osvojiť si metódy informačnej a komunikačnej technológie včítane možnosti učenia sa formou on-line,
- oboznámiť sa s motivačnými vzdelávacími programami, ktoré sú zamerané na riešenie problémov a poskytovanie prístupných príležitostí pre celoživotné vzdelávanie, ktoré vytvára možnosť virtuálnej komunikácie medzi lokálnymi komunitami.

b) Intrapersonálne a interpersonálne spôsobilosti

Sú to schopnosti, ktoré žiak získava za účelom aktívneho zapojenia sa do spoločnosti založenej na vedomostiach s jasným zmyslom pre vlastnú identitu a smer života, sebazdokonaľovanie a zvyšovanie výkonnosti, racionálneho a samostatného vzdelávania a učenia sa počas celého života, aktualizovania a udržiavania potrebnej základnej úrovne zručností. Od žiaka sa vyžaduje regulovať správanie, prehodnocovať základné zručnosti, sebatvorit', zapájať sa do medziľudských vzťahov, pracovať v tíme, preberať zodpovednosť sám za seba a za prácu iných, schopnosť starať sa o svoje zdravie a životné prostredie, rešpektovať všeľudské etické hodnoty, uznávať ľudské práva a slobody.

Absolvent má:

- významne sa podieľať na stanovení zodpovedajúcich krátkodobých cieľov, ktoré smerujú k zlepšeniu vlastnej výkonnosti,
- vedieť samostatne predkladať jednoduché návrhy a projekty, formulovať, pozorovať, triediť a merať hypotézy,
- overovať a interpretovať získané údaje,
- rozhodovať o princípoch kontrolného mechanizmu,
- rozvíjať vlastnú aktivitu, samostatnosť, sebaopoznanie, sebadôveru a reproduktívne myslenie,
- samostatne predkladať návrhy na výkon práce, za ktorú je zodpovedný,
- predkladať primerané návrhy na rozdelenie jednotlivých kompetencií pre ostatných členov tímu a posudzovať spoločne s učiteľom a s ostatnými, či sú schopní určené kompetencie zvládnuť,
- ovládať základy modernej pracovnej technológie a nieť zodpovednosť za prácu v životnom prostredí, jeho ochranu, bezpečnosť a stratégiu jeho rozvoja,
- samostatne pracovať a zapájať sa do práce kolektívu, riadiť jednoduchšie práce v menšom kolektíve, nieť zodpovednosť aj za prácu druhých,
- vytvárať, objasňovať a aplikovať hodnotový systém a postoje, - určovať vážne nedostatky a kvality vo vlastnom učení, pracovných výkonoch a osobnostnom raste,
- stanovovať si ciele a priority podľa svojich osobných schopností, záujmov, pracovnej orientácie a životných podmienok,
- plniť plán úloh smerujúci k daným cieľom a snažiť sa ich vylepšovať formou využívania sebakontroly, sebaregulácie, sebahodnotenia a vlastného rozhodovania,
- overovať získané poznatky, kriticky posudzovať názory, postoje a správanie druhých,
- mať zodpovedný vzťah k svojmu zdraviu, starať sa o svoj fyzický a duševný rozvoj, byť si vedomí dôsledkov nezdravého životného štýlu a závislostí, prijímať a plniť zodpovedne dané úlohy,

- predkladať spolupracovníkom vlastné návrhy na zlepšenie práce, bez zaujatosti posudzovať návrhy druhých,
- prispievať k vytváraniu ústretových medziľudských vzťahov, predchádzať osobným konfliktom, nepodliehať predsudkom a stereotypom v prístupe k druhým.

c) Schopnosť tvorivo riešiť problémy

Tieto schopnosti sa využívajú na identifikovanie problémov, na ich analýzu a stanovenie efektívnych postupov, perspektívnych stratégií a vyhodnocovanie javov. Sú to schopnosti, ktoré sa objavujú v náročnejších podmienkach, aj pri riešení problémov ľudí, ktorí sa nevedia zaradiť do spoločenského života. Žiaci musia byť schopní vyhodnocovať základné dopady, napr. dopad na životné prostredie, dopad nerozvážnych rozhodnutí alebo príkazov, pracovný a osobný dopad v širšom slova zmysle ako je ekonomický blahobyt, telesné a duševné zdravie a pod. Sú to teda schopnosti, ktoré na základe získaných vedomostí umožňujú stanoviť jednoduché algoritmy na vyriešenie problémových úloh, javov a situácií a získané poznatky využívať v osobnom živote a povolání.

Absolvent má:

- objasňovať formou systematického poznávania najzávažnejšie rysy problémov,
- využívať za týmto účelom rôzne všeobecne platné pravidlá,
- získavať samostatným štúdiom všetky nové informácie vzťahujúce sa priamo k objasneniu neznámych oblastí problému,
- zhodnotiť význam rozmanitých informácií, samostatne zhromažďovať informácie, vytriediť a využiť len tie, ktoré sú pre objasnenie problému najdôležitejšie,
- určovať najzávažnejšie rysy problému, zvažovať rôzne možnosti riešenia, ich klady a zápory v danom kontexte aj v dlhodobějších súvislostiach, stanoviť kritériá pre voľbu konečného optimálneho riešenia,
- vedieť vybrať vhodné postupy pre realizáciu zvoleného riešenia a dodržiavať ho,
- poskytovať ľuďom informácie (oznamovanie, referovanie, rozprávanie, vyučovanie),
- vedieť ovplyvňovať ľudí (prehováranie, presvedčovanie),
- spolupracovať pri riešení problémov s inými ľuďmi.

d) Podnikateľské spôsobilosti

Prispievajú k tvorbe nových pracovných miest, umožňujú samozamestnanosť, pomáhajú ľuďom nachádzať prácu, orientovať sa na vlastné podnikanie, zlepšovať svoje pracovné a podnikateľské výkony. Učiť sa ako sa učiť, prispôsobovať sa zmenám a využívať informačné toky, to sú generické zručnosti, ktoré by mal získať žiak. Je potrebné vyvíjať motivačné opatrenia. Investovanie do ľudských zdrojov tiež znamená umožniť jednotlivcom, aby si riadili vlastné „životné portfólia“ a zviditeľniť im širší rozsah vzdelávacích cieľov. Tvorivé a inovatívne prístupy do ľudských zdrojov sú integrálnou súčasťou rozvoja spoločnosti založenej na vedomostiach. Tieto kompetencie vznikajú v kontexte socio - ekonomickej krízy a transformácie organizácie práce, ktorých dôsledkom je nový model riadenia.

Absolvent má:

- vedieť spracovať základné analytické prieskumy a predkladať primerané návrhy na výkon takej práce, ktorú je schopný zodpovedne vykonať,
- orientovať sa v rôznych štatistických údajoch a vedieť ich využívať pre vlastné podnikanie,
- vyhodnocovať možnosti plánovania realizácie projektov,
- samostatne plánovať financie, základné prostriedky a nehnuteľnosti vzhľadom na potreby a ciele manažmentu podnikania,
- viesť systém jednoduchého a podvojného účtovníctva a stratégiu odpisov,
- pochopiť najnovšie poznatky z teórie riadenia a organizácie,
- využívať marketingový manažment,
- rozpoznávať a rozvíjať kvality riadiaceho zamestnanca s aspektom na komunikatívne schopnosti, asertivitu, kreativitu a odolnosť voči stresom,
- vedieť vystihnúť princípy odmeňovania a oceňovania aktívnych a tvorivých zamestnancov,
- ovládať princípy priebežnej kontroly, diagnostiky skutočného stavu a úrovne podniku,
- zisťovať dynamiku vývoja efektívnosti práce, podnikania a porovnávať ju s celospoločenskými požiadavkami a potrebami,
- využívať zásady konštruktívnej kritiky, vedieť primerane kritizovať, ale aj znášať kritiku od druhých,
- pracovať s materiálmi a informáciami v dvoch cudzích jazykoch,
- ovplyvňovať druhých a koordinovať ich úsilie,
- rýchle sa rozhodovať a prijímať opatrenia,
- myslieť systémovo a komplexne,
- prijímať a uznávať aj iné podnikateľské systémy,
- ovládať podstatu systémovej analýzy,
- rešpektovať právo a zodpovednosť,
- mať zodpovedný postoj k vlastnej profesijnej budúcnosti a ďalšiemu vzdelávaniu, uvedomovať si význam celoživotného učenia a byť pripravený prispôbovať sa k zmeneným pracovným podmienkam,
- sledovať a hodnotiť vlastný úspech vo svojom učení, prijímať hodnotenie
- výsledkov svojho učenia zo strany iných ľudí,
- poznať možnosti ďalšieho vzdelávania, hlavne v odbore prípravy na povolanie,
- mať prehľad o možnostiach uplatnenia na trhu práce v danom odbore, cieľavedomé a zodpovedne rozhodovať o svojej budúcej profesii a vzdelávacej ceste,
- mať reálnu predstavu o pracovných a iných podmienkach v odbore, o požiadavkách zamestnávateľov na pracovné činnosti a vedieť ich porovnávať so svojimi predstavami a reálnymi predpokladmi,
- robiť aj nepopulárne, ale správne opatrenia a rozhodnutia,
- chápať podstatu a princíp podnikania, mať predstavu o základných právnych, ekonomických, administratívnych, osobnostných a etických aspektoch súkromného podnikania,
- dokázať vyhľadávať a posudzovať podnikateľské príležitosti v súlade s realitou trhového prostredia, svojimi predpokladmi a ďalšími možnosťami.

e) Spôsobilosť využívať informačné technológie

Tieto spôsobilosti pomáhajú žiakom rozvíjať základné zručnosti pri práci s osobným počítačom, internetom, využívať rôzne informačné zdroje a informácie v pracovnom a mimo pracovnom čase. Nová iniciatíva v oblasti elektronického vzdelávania (Elearning) si kladie za cieľ zvýšiť úroveň digitálnej gramotnosti žiakov. Efektívne využívanie informačných a komunikačných technológií, vrátane možnosti učenia sa formou on-line, výrazne prispeje k realizácii celoživotného vzdelávania pre ľudí rôzneho veku, k udržiavaniu identity komunity a vytváraniu možnosti virtuálnej komunikácie medzi lokálnymi komunitami aj na veľké vzdialenosti. Sú to teda schopnosti, ktoré umožňujú žiakom ich osobnostný rast, vlastné učenie a výkonnosť v práci.

Absolvent má:

- zoznámiť sa s rôznymi druhmi počítačových programov a spôsobom ich obsluhy,
- ovládať obsluhu periférnych zariadení potrebných pre činnosť používaného programu,
- pracovať s aplikačným programom potrebným pre výkon povolania,
- vyhľadávať vhodné informačné zdroje a potrebné informácie,
- vybrať kvantitatívne matematické metódy (bežné, odborné a špecifické), ktoré sú vhodné pri riešení danej úlohy alebo situácie,
- graficky znázorňovať reálne situácie a úlohy, kde takéto znázorňovanie pomáha pri kvantitatívnom riešení úlohy,
- komunikovať elektronickou poštou, využívať prostriedky online a offline komunikácie,
- evidovať, triediť a uchovávať informácie tak, aby ich mohol využívať pri práci,
- chrániť informácie pred znehodnotením alebo zmanipulovaním,
- posudzovať vierohodnosť rôznych informačných zdrojov, kriticky pristupovať k získaným informáciám a byť mediálne gramotný.

f) Spôsobilosť byť demokratickým občanom

Sú to schopnosti, ktoré umožňujú žiakom žiť plnohodnotným sociálnym životom a tak prispievať k zvyšovaniu spoločenskej úrovne. Cestou získaných schopností žiaci zdokonaľujú svoj osobnostný rast, vlastné učenie, využívajú sebapoznávanie, sebakontrolu a sebareguláciu pre prácu v kolektíve, prijímajú zodpovednosť za vlastnú prácu a prácu ostatných. Svojím podielom prispievajú k životu a práci k spoločnosti založených na vedomostiach, prispievajú k rozvíjaniu demokratického systému spoločnosti, k trvalo udržateľnému hospodárskemu a sociálnemu rozvoju štátu so zodpovednosťou voči životnému prostrediu, zachovaniu života na Zemi, rozvíjaniu vzájomného porozumeniu si medzi osobami a skupinami, rozvíjajú svoje schopnosti ako je empatia, súcitiť, tolerancia, rešpektovanie práv a slobôd.

Absolvent má:

- porozumieť systémovej (globálnej) podstate sveta,
- uvedomiť si a rešpektovať, že telesná, citová, rozumová i vôľová zložka osobnosti sú rovnocenné a vzájomne sa dopĺňajú,
- konať zodpovedne, samostatne a iniciatívne, nielen vo svojom vlastnom záujme, ale aj vo verejnom záujme,
- poznať a rešpektovať, že neexistuje iba jeden pohľad na svet,
- orientovať sa na budúcnosť vo svojom vzťahu k Zemi,
- uvedomiť si, že rozhodnutia, ktoré sa prijímu a činy, ktoré vykonajú jednotlivci alebo členovia skupiny, budú mať vplyv na globálnu prítomnosť a budúcnosť,

- poznať, uznávať a podporovať alternatívne vízie vo vzťahu k udržateľnému rozvoju, ľudskému zdraviu a zdraviu našej planéty,
- uvedomiť si a čiastočne pochopiť globálne podmienky, rozvoj a trendy súčasného sveta,
- pochopiť globálnu povahu sveta a úlohu jednotlivca v ňom, rozvoj masovokomunikačných prostriedkov, dopravných prostriedkov, masovej turistiky a komunikačných systémov,
- chápať problémy zachovania mieru, bezpečnosti jednotlivcov, národov a štátov, zachovávaní a ochrany životného prostredia, vyčerpania nerastných surovín, liečenia civilizačných chorôb, populačnej explózie v rozvojových krajinách, drogovej závislosti najmä mladistvých, sexuálnej výchovy a pozitívne pristupovať k riešeniu týchto problémov,
- uvedomiť si a orientovať sa v problematike nerovnomerného hospodárskeho rozvoja, etnických, rasových a náboženských konfliktov, terorizmu a navrhovať cesty na ich odstránenia,
- chápať pojmy spravodlivosť, ľudské práva a zodpovednosť, aplikovať ich v globálnom kontexte,
- tvorivo riskovať, primerane kritizovať, jasne sa stavať k riešeniu problémov, rýchle sa rozhodovať, byť dôsledný, inšpirovať druhých pri vyhľadávaní podnetov, iniciatív a vytváraní možností,
- dodržiavať zákony, rešpektovať práva a osobnosť druhých ľudí, ich kultúrne špecifiká, vystupovať proti neznášanlivosti, xenofóbií a diskriminácií,
- konať v súlade s morálnymi princípmi a zásadami spoločenského správania, prispievať k uplatňovaniu hodnôt demokracie,
- uvedomovať si vlastnú kultúrnu, národnú a osobnostnú identitu, pristupovať s toleranciou k identite druhých,
- zaujímať sa aktívne o politické a spoločenské dianie u nás a vo svete,
- uznávať tradície a hodnoty svojho národa, chápať jeho minulosť i súčasnosť v európskom a svetovom kontexte
- podporovať hodnoty miestnej, národnej, európskej a svetovej kultúry a mať k nim vytvorený pozitívny vzťah.

5.3 Všeobecné kompetencie

Absolvent má:

- zvoliť komunikatívnu stratégiu adekvátnu komunikačnému zámeru, podmienkam a normám komunikácie,
- vyjadrovať vhodným spôsobom svoj úmysel, prezentovať sám seba, podávať a získavať ústne alebo písomne požadovanú alebo potrebnú informáciu všeobecného alebo odborného charakteru, zapájať sa do diskusie, obhajovať svoj názor, pohotovo reagovať na nepredvídané situácie (otázka, rozhovor, anketa), uplatňovať verbálne a neverbálne prostriedky, spoločenskú a rečovú etiku a zdôvodňovať zvolené riešenie komunikačnej situácie,
- ovládať základné – najčastejšie používané lexikálne a gramatické prostriedky, rozumieť gramatickým menej frekventovaným lexikálnym a gramatickým javom a vedieť ich aj používať, samostatne tvoriť súvislé hovorené a písané prejavy,
- získať informácie z prečítaného a vypočutého textu (určiť hlavnú tému alebo myšlienku textu, rozlíšiť základné a vedľajšie informácie), dokázať text zaradiť do niektorých z funkčných štýlov, orientovať sa v jeho stavbe, uvádzať správne

bibliografické údaje a citáty, spracovať písomné informácie najmä odborného charakteru,

- pracovať s Pravidlami pravopisu a inými jazykovými príručkami,
- chápať literárne dielo ako špecifickú výpoveď o skutočnosti a o vzťahu človeka k nej,
- vytvárať si predpoklady pre estetické vnímanie skutočnosti,
- vytvoriť si pozitívny vzťah k literárnemu umeniu, založený na interpretácii ukážok z umeleckých diel, na osvojení podstatných literárnych faktov, pojmov a poznatkov,
- pristupovať k literatúre ako k zdroju estetických zážitkov, uplatňovať estetické a ekologické hľadiská pri pretváraní životného prostredia, podieľať sa na ochrane kultúrnych hodnôt,
- v oblasti jazykovej poznať a používať zvukové a grafické (pravopisné) prostriedky daného jazyka, slovnú zásobu včítane vybranej frazeológie v rozsahu daných tematických okruhov, vybrané morfológické a syntaktické javy, základné spôsoby tvorby slov (odvodzovanie a skladanie slov), vybrané javy z oblasti štylistiky,
- v oblasti pragmatickej používať osvojené jazykové prostriedky v súvislých výpovediach a v obsahových celkoch primerane s komunikatívnym zámerom,
- s aspektom na strategickú kompetenciu vedieť vhodne reagovať na partnerove podnety, odhadovať významy neznámych výrazov, používať kompenzačné vyjadrovanie, pracovať so slovníkom (prekladovým, výkladovým) a používať iné jazykové príručky a informačné zdroje,
- v oblasti socio-lingvistickej vedieť komunikovať v rôznych spoločenských úlohách, bežných komunikatívnych situáciách, používať verbálne a neverbálne výrazové prostriedky v súlade so socio-kultúrnym úzusom danej jazykovej oblasti, preukázať všeobecné kompetencie a komunikatívne kompetencie prostredníctvom rečových schopností na základe osvojených jazykových prostriedkov v komunikatívnych situáciách v rámci tematických okruhov,
- preukázať úroveň receptívnych (vrátane interaktívnych) a produktívnych rečových schopností,
- chápať nutnosť svojho úspešného zapojenia sa do spoločenskej del'by práce a oceniť prospešnosť získavania nových spôsobilostí po celý čas života,
- mať základné sociálne návyky potrebné na styk s ľuďmi a prakticky uplatňovať pri styku s ľuďmi spoločensky uznávané normy,
- uvedomovať si svoju národnú príslušnosť a svoje ľudské práva, mať ochotu rešpektovať práva iných ľudí,
- chápať princípy fungovania demokratickej spoločnosti a postupy, ako sa občan môže aktívne zapojiť do politického rozhodovania a ovplyvňovať verejné záležitosti na rôznych úrovniach (štát – región – obec),
- v praxi uplatňovať humanitné zásady vzťahov medzi ľuďmi a ekologické zásady vo vzťahu k životnému prostrediu,
- vytvárať si vlastné filozofické a etické názory ako základ na sústavnejšiu a dokonalejšiu orientáciu pri posudzovaní a hodnotení javov ľudského a občianskeho života,
- rozumieť matematickej terminológii a symbolike (množinovému jazyku a pojmom z matematickej logiky) a správne ju interpretovať a používať z nariadení, zákonov, vyhlášok a matematiky, vyhľadávať, hodnotiť, triediť, používať matematické informácie v bežných denných činnostiach,
- profesijných situáciách a používať pritom výpočtovú techniku a prístupné informačné a komunikačné technológie,
- osvojiť si vyskytujúce sa pojmy, vzťahy a súvislosti medzi nimi, osvojiť si postupy používané pri riešení úloh z praxe,

- cieľavedome pozorovať prírodné javy, vlastnosti látok a ich premeny,
- rozvíjať finančnú a mediálnu gramotnosť,
- rozlišovať fyzikálnu a chemickú realitu, fyzikálny a chemický model,
- vedieť opísať osvojené prírodovedné poznatky a vzťahy medzi nimi, používať správnu terminológiu a symboliku, porozumieť prírodným zákonom,
- aplikovať získané prírodovedné poznatky i mimo oblasti prírodných vied (napr. v odbornom vzdelávaní, praxi, každodennom živote),
- poznať využitie bežných látok v priemysle, poľnohospodárstve a v každodennom živote a ich vplyv na zdravie človeka a životné prostredie,
- chápať umenie ako špecifickú výpoveď umelca, chápať prínos umenia a umeleckého zážitku ako dôležitú súčasť života človeka, vedome vyhľadávať a zúčastňovať sa kultúrnych a umeleckých podujatí, vedieť vyjadriť verbálne svoj kultúrny zážitok, vyjadriť vlastný názor a obhájiť ho,
- vytvoriť si pozitívny vzťah ku kultúrnym hodnotám, prírode a životnému prostrediu a aktívne sa podieľať na ich ochrane,
- prejavovať aktívne postoje k vlastnému všestrannému telesnému rozvoju predovšetkým snahou o dosiahnutie optimálnej úrovne telesnej zdatnosti
- a vlastnú pohybovú aktivitu spojiť s vedomím potreby sústavného zvyšovania telesnej zdatnosti a upevňovania zdravia,
- uvedomovať si význam telesného a pohybové zdokonaľovania, vnímať krásu pohybu, prostredia a ľudských vzťahov,
- ovládať a dodržiavať zásady dopomoci, zabrániť úrazu a poskytnúť prvú pomoc pri úraze, uplatňovať pri športe a pobyte v prírode poznatky z ochrany a tvorby životného prostredia.

5.4 Odborné kompetencie

a) Požadované vedomosti

Absolvent má splniť tieto **výkonové štandardy vedomostí** (má poznať):

- základy latinčiny a medicínskej terminológie
- základy anatómie, fyziológie a patológie človeka, prostredníctvom ktorých pochopí stavbu, funkciu, vývoj organizmu a chorobných procesov v ľudskom organizme
- základy preventívnej medicíny, aby pochopil jednotu organizmu a prostredia v zdraví i v chorobe, aby pochopil princípy práce v septickom a aseptickom prostredí,
- organizáciu zdravotníctva a sociálnej starostlivosti, právne aspekty zdravotnej a sociálnej starostlivosti,
- účinnú prvú pomoc pri úrazoch, stavoch ohrozujúcich život
- osobnosť človeka vo vývoji, v zdraví a chorobe, zvlášť jeho prežívanie, správanie a konanie, poznať seba samého, metódy a prostriedky výchovného pôsobenia na človeka,
- základy sociológie, sociálnej starostlivosti a metód sociálnej práce ako predpokladu vnímania ľudí ako členov spoločnosti a vnímania sociálnych aspektov zdravotnej starostlivosti,
- základné atribúty zdravia, blaha a pohody, ich zachovania, upevňovania a obnovovania, a faktory, ktoré ovplyvňujú zdravotný stav,
- základné poznatky o systémových ochoreniach,

- základné princípy zdravotníckej etiky a etiky v sociálnej starostlivosti,
- bio-psycho-sociálne potreby a ich uspokojovanie, základné metódy o pozorovaní, zbieraní informácií v zdravotníctve a sociálnej starostlivosti,
- základy správnej výživy zdravého a chorého človeka,
- základné ošetrovateľské postupy v hygienickej starostlivosti, starostlivosti o prostredie a pomôcky, dezinfekciu, sterilizáciu a pohybový režim,
- informatiku, zdravotnícku administratívu, dokumentáciu a základy štatistiky,
- metódy spracovávania údajov a informačné systémy.

b) Požadované zručnosti

Absolvent má splniť tieto **výkonové štandardy zručností** (musí byť schopný):

- prakticky zvládnuť základné ošetrovateľské postupy v hygienickej starostlivosti, starostlivosti o prostredie a pomôcky, dezinfekciu, sterilizáciu a pohybový režim,
- zvládnuť obväzovú techniku,
- zabezpečovať starostlivosť o pomôcky – čistenie, dezinfekcia a sterilizácia
- zabezpečovať hygienickú starostlivosť o chorého vo všetkých vekových obdobiach,
- podieľať sa na vytváraní bezpečného a hygienického prostredia,
- profesionálne komunikovať,
- zabezpečovať stravu chorých a podávať stravu per os dospelým a deťom
- sledovať a podieľať sa na starostlivosti o vyprázdňovanie chorých vo všetkých vekových obdobiach,
- sledovať, merať a zaznamenávať fyziologické funkcie,
- spolupracovať pri odbere a odosielaní biologického materiálu na vyšetrenie,
- vykonávať základné postupy preventívneho polohovania,
- zvládnuť odbornú prvú pomoc pri úrazoch a stavoch ohrozujúcich život,
- zvládnuť základné techniky zamestnávania dospelých a detí,
- spolupracovať a asistovať pri komplexnej ošetrovateľskej starostlivosti,
- spolupracovať pri zabezpečovaní sociálnej starostlivosti ľudí so zdravotnými problémami a integrácii zdravotne postihnutých
- manipulovať so základnou zdravotníckou technikou a výpočtovou technikou v zdravotníctve,
- viesť dokumentáciu a vykonávať administratívne práce spojené s hospitalizáciou pacienta a prevádzkou pracoviska,
- sledovať informačný systém oddelenia a spracovávať údaje pre potreby zdravotníckych zariadení,
- pripravovať štatistické podklady a podklady pre archiváciu,

- zabezpečovať práce súvisiace s materiálno-technickým vybavením a inventarizáciou na pracovisku,
- dodržiavať predpisy bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, hygieny práce a používať prostriedky protipožiarnej ochrany.

c) Požadované osobnostné predpoklady, vlastnosti a schopnosti

Absolvent sa vyznačuje:

- morálno-etickým a humánnym prístupom k ľuďom, najmä k chorým, starým, telesne a psychicky postihnutým, vychádzajúc z lásky k človeku a snahy pomáhať mu, dokázať ho akceptovať a akceptovať jeho práva na individualizovanú starostlivosť, účasť na nej, zabezpečiť mu súkromie, byť schopný pochopiť ho, prejavíť mu úctu, empatiu, útechu a emocionálnu podporu, brať ohľad na jeho osobnosť,
- trpezlivosťou, vytrvalosťou, flexibilitou, kreativitou,
- komunikatívnosťou, priateľskosťou, prosociálnym správaním,
- spoľahlivosťou, presnosťou,
- primeraným sebahodnotením, sebadisciplínou,
- emocionálnou stabilitou,
- diskretnosťou a zodpovednosťou,
- iniciatívnosťou, adaptabilitosťou, tvorivosťou,
- asertívnosťou, altruizmom,
- zvládať záťažové životné situácie,
- schopnosťou pracovať v tíme i samostatne.

6 UČEBNÉ PLÁNY ŠTÁTNEHO VZDELÁVACIEHO PROGRAMU

6.1 RÁMCOVÝ UČEBNÝ PLÁN

Rámcový učebný plán vymedzuje proporcie medzi všeobecným a odborným vzdelávaním a ich záväzný minimálny rozsah. Tento plán je východiskom pre spracovanie konkrétnych učebných plánov pre všeobecnú zložku vzdelávania školských vzdelávacích programov, v ktorých budú vzdelávacie oblasti rozpracované do učebných osnov vyučovacích predmetov alebo modulov. Počty vyučovacích hodín pre jednotlivé vzdelávacie oblasti predstavujú nevyhnutné minimum. V školských vzdelávacích programoch sa môžu rozšíriť podľa potrieb odborov a zámerov školy z kapacity disponibilných hodín.

Cieľové zložky vzdelávania	Počet týždenných vyučovacích hodín vo vzdelávacom programe ¹	Celkový počet hodín za štúdium
Všeobecné vzdelávanie	60	1920
Disponibilné hodiny vo všeobecnom vzdelávaní	4	128
Odborné vzdelávanie	68	2176
CELKOM	132	4224

Kategórie a názvy vzdelávacích oblastí	Minimálny počet týždenných vyučovacích hodín vo vzdelávacom programe	Celkový počet hodín za štúdium
VŠEOBECNÉ VZDELÁVANIE	64	2048
Jazyk a komunikácia	34	1088
Človek, hodnoty a spoločnosť	3	96
Človek a príroda	7	224
Matematika a práca s informáciami	8	256
Zdravie a pohyb	8	256
Disponibilné hodiny	4	128
ODBORNÉ VZDELÁVANIE	68	2176
SPOLU	132	4224
Účelové kurzy/učivo		
Ochrana človeka a prírody		
Telovýchovno-výcvikový kurz		
Maturitná skúška		

Poznámky:

¹ Minimálny počet týždenných hodín je 33 (rozpätie 33 – 35 hodín)

- a) Počet týždenných vyučovacích hodín v školských vzdelávacích programoch je minimálne 33 hodín a maximálne 35 hodín, za celé štúdium minimálne 132 hodín, maximálne 140 hodín. Školský rok trvá 40 týždňov, výučba v študijných odboroch sa realizuje v 1., 2. a 3. ročníku v rozsahu 33 týždňov, v 4. ročníku v rozsahu 30 týždňov (do celkového počtu hodín za štúdium sa počíta priemer 32 týždňov, spresnenie počtu hodín za štúdium bude predmetom školských učebných plánov). Časová rezerva sa využije na opakovanie a doplnenie učiva, na športovo-vzdelávacie kurzy, na tvorbu projektov, exkurzie, atď. a v poslednom ročníku na absolvovanie maturitnej skúšky.
- b) Trieda sa môže deliť na skupiny podľa súčasne platnej legislatívy.
- c) Výučba slovenského jazyka a literatúry sa v študijných odboroch realizuje s dotáciou minimálne 3 hodiny týždenne v každom ročníku.
- d) Vyučujú sa dva z jazykov: jazyk anglický, nemecký, francúzsky, ruský, španielsky, podľa potreby a podmienok školy aj ďalšie cudzie jazyky. Výučba prvého cudzieho jazyka sa v študijných odboroch realizuje minimálne v rozsahu 3 týždenných vyučovacích hodín v ročníku. Výučba druhého cudzieho jazyka sa v študijných odboroch realizuje minimálne v rozsahu 3 týždenných vyučovacích hodín v 1. a 2. ročníku a minimálne v rozsahu 2 týždenných vyučovacích hodín v 3. a 4. ročníku.
- e) Súčasťou vzdelávacej oblasti „Človek, hodnoty a spoločnosť“ sú predmety etická výchova/náboženská výchova, ktoré sa vyučujú podľa záujmu žiakov v skupinách najviac s počtom 20 žiakov. Predmety etická výchova/náboženská výchova nie sú klasifikované, na vysvedčení žiaka a v katalógovom liste žiaka sa uvedie „absolvoval/-a“. Ostatné predmety tejto vzdelávacej oblasti: dejepis, náuka o spoločnosti sú klasifikované.
- f) Súčasťou vzdelávacej oblasti „Človek a príroda“ sú predmety ekológia, fyzika, chémia a biológia, ktoré sa vyučujú podľa ich účelu v danom odbore.
- g) Súčasťou vzdelávacej oblasti „Matematika a práca s informáciami“ sú predmety matematika a aplikovaná informatika. Predmet matematika sa vyučuje minimálne v rozsahu 2 týždenných vyučovacích hodín v 1., 2. a 3. ročníku štúdia. Predmet aplikovaná informatika sa vyučuje minimálne v rozsahu 1 týždenných vyučovacích hodín v 1. a 2. ročníku štúdia.
- h) Súčasťou vzdelávacej oblasti „Zdravie a pohyb“ je predmet telesná výchova, ktorý sa vyučuje minimálne v rozsahu 2 týždenných vyučovacích hodín v ročníku.
- i) Disponibilné hodiny pre všeobecnú zložku vzdelávania sú prostriedkom na modifikáciu učebného plánu v školskom vzdelávacom programe a súčasne na vnútornú diferenciaciu štúdia na strednej škole. O ich využití rozhoduje vedenie školy na základe vlastnej koncepcie výchovy a vzdelávania. Disponibilné hodiny umožňujú efektívne využitie medzi predmetových vzťahov na vyššej úrovni. Možno ich využiť na posilnenie hodinovej dotácie základného učiva (povinných predmetov) alebo na zaradenie ďalšieho rozširujúceho učiva (voliteľných predmetov) v učebnom pláne. Disponibilné hodiny sa môžu využiť pre všeobecné vzdelávanie. Disponibilné hodiny na všeobecné vzdelávanie sa nemôžu využiť na odborné vzdelávanie.
- j) Povinnou súčasťou výchovy a vzdelávania žiakov študijných odborov stredných odborných škôl v SR je učivo „Ochrana človeka a prírody“. Obsah učiva sa realizuje účelovými cvičeniami a samostatným kurzom na ochranu človeka a prírody. Cvičenia sa

uskutočňujú v 1. a 2. ročníku priamo v teréne. Samostatný kurz je organizovaný v 3. ročníku a je súčasťou plánu práce školy.

- k) Účelové kurzy sa realizujú v rámci časovej rezervy v školskom roku.
- l) Maturitná skúška sa organizuje podľa súčasne platnej školskej legislatívy.

6 2 UČEBNÝ PLÁN PRE ODBORNÚ ZLOŽKU VZDELÁVANIA

Učebný plán pre odbornú zložku vzdelávania vymedzuje záväzný minimálny rozsah odborného vzdelávania v jednotlivých študijných odboroch pripravujúcich žiakov na výkon zdravotníckeho povolania. Počty vyučovacích hodín pre povinné vyučovacie predmety a odbornú klinickú prax uvedené v učebnom pláne predstavujú nevyhnutné minimum.

Poskytnutý stupeň vzdelania:	úplné stredné odborné vzdelanie klasifikácia stupňov vzdelania podľa: ISCED – 3A
Študijný odbor:	53 56 6 zdravotnícky asistent
Odborné zamerania:	—
Forma, spôsob a organizácia štúdia:	denné štúdium pre absolventov základnej školy

Kategoríe a názvy vzdelávacích oblastí	Minimálny počet týždenných vyučovacích hodín vo vzdelávacom programe v ročníku				
	1.	2.	3.	4.	Spolu
Teoretické vzdelávanie a praktická príprava					
latinský jazyk	1(1)	-	-	-	1(1)
anatómia a fyziológia	3	1			4
patológia	-	2	-	-	2
preventívne lekárstvo	1	-	-	-	1
organizácia zdravotníctva a sociálnej starostlivosti	1	-	-	-	1
prvá pomoc	-	1(1)	-	-	1(1)
psychológia, pedagogika a profesijná komunikácia	2(1)	2(1)	-	-	4(2)
zdravotnícka etika	1	-	-	-	1
sociálna starostlivosť	-	-	-	1	1
zdravie a klinika chorôb	1	3	2	1	7
základy ošetrovania a asistencie	3(2)	4(3)	2(1)	2	11(6)
administratíva a zdravotnícka dokumentácia	-	1(1)	1	-	2(1)
Odborná klinická prax					
ošetrovanie, asistencia, administratíva a zdravotnícka dokumentácia			14(14)	18(18)	32(32)
SPOLU	13	14	19	22	68

6.1.1 Poznámky:

- a.) Počet týždenných vyučovacích hodín v školských vzdelávacích programoch je minimálne 33 hodín a maximálne 35 hodín, za celé štúdium minimálne 132 hodín, maximálne 140 hodín. Počet hodín v zátvorke udáva počet hodín cvičení z celkového počtu týždenných vyučovacích hodín predmetu. Školský rok trvá 40 týždňov, výučba v študijných odboroch sa realizuje v 1., 2. a 3. ročníku v rozsahu 33 týždňov, v 4. ročníku v rozsahu 30 týždňov (do celkového počtu hodín za štúdium sa počíta priemer 32 týždňov, spresnenie počtu hodín za štúdium bude predmetom školských učebných plánov). Časová rezerva sa využije na opakovanie a doplnenie učiva, na športovo-vzdelávacie kurzy, na tvorbu projektov, exkurzie, atď. a v poslednom ročníku na absolvovanie maturitnej skúšky.
- b.) Predmety odbornej zložky vzdelávania uvedené v učebnom pláne sú povinné pre všetky formy vzdelávania v študijnom odbore.
- c.) Obsah učebných osnov predmetov odbornej zložky vzdelávania je záväzný pre všetky formy vzdelávania v študijnom odbore.
- d.) Riaditeľ školy na základe odporúčania predmetovej komisie schvaľuje v rámci hodinovej dotácie v učebných osnovách predmetov odbornej zložky vzdelávania, ktoré sú súčasťou štátneho vzdelávacieho programu, až 30 %-nú úpravu učebného obsahu na inováciu a na zabezpečenie regionálnych a aktuálnych potrieb.
- e.) Praktická príprava sa realizuje podľa súčasne platnej legislatívy. Pre kvalitnú realizáciu vzdelávania je potrebné vytvárať podmienky pre osvojovanie požadovaných praktických zručností a činností formou cvičení (v odborných učebniach, laboratóriách a pod.) a klinickej praxe. Na cvičeniach a odbornej klinickej praxi sa žiaci delia do skupín, najmä s ohľadom na bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci a na hygienické požiadavky podľa platných predpisov. Počet žiakov v odborných učebniach, laboratóriách je najviac 6. a na odbornej klinickej praxi je počet žiakov v skupine najviac 5.
- f.) V 3. ročníku denného štúdia a 1. ročníku PKŠ v odbornej zložke vzdelávania je štvortýždňová odborná klinická prax.
- g.) V externej forme štúdia sú žiaci povinní absolvovať počas štúdia 1000 hodín odbornej klinickej praxe v zdravotníckom zariadení na pracoviskách :
○ interné oddelenie	250 hodín
○ chirurgické oddelenie	250 hodín
○ pediatrické oddelenie	200 hodín
○ gynekologicko-pôrodnické oddelenie	100 hodín
○ sociálne zariadenia	200 hodín

O absolvovaní praxe predložia vedeniu SZŠ potvrdenie vedúceho oddelenia. V termíne určenom školou vykonajú v mieste školy komisionálnu zápočtovú teoreticko-praktickú skúšku na každom uvedenom pracovisku. Táto skúška je podmienkou na pristúpenie k praktickej maturitnej skúške.

h.) Žiak môže postúpiť do vyššieho ročníka a pristúpiť k praktickej maturitnej skúške v odbornej zložke vzdelávania, ak absolvoval minimálne 90 % praktickej prípravy a 90% klinickej praxe v odbornej zložke vzdelávania.

i.) Maturitná skúška sa organizuje podľa súčasne platnej školskej legislatívy.

7 VZDELÁVACIE OBLASTI

7 1 ODBORNÉ VZDELÁVANIE

Prehľad vzdelávacích oblastí:

- 1) Teoretické vzdelávanie a praktická príprava
- 2) Odborná klinická prax

7 2 VZDELÁVACIE ŠTANDARDY ODBORNÉHO VZDELÁVANIA

Jednou z výrazných zmien, ktoré sú súčasťou nového procesu vzdelávania je dôslednejšie zameranie na výstup zo vzdelávania. Dôležité je, aby bol jasne sformulovaný výstup a zdôvodnené zaradenie obsahu vzdelávania. Je to štruktúrovaný popis spôsobilostí. Vzdelávanie je vtedy úspešné, ak vieme, k akým cieľom podľa požiadaviek majú žiaci dospieť. Preto sa v Štátnom vzdelávacom programe kladie dôraz na formulovanie požiadaviek na výstup z témy, z ročníka alebo celého stupňa podľa charakteru predmetu.

Vzdelávací štandard sa skladá sa z dvoch častí: obsahový štandard a výkonový štandard. Obsahová časť vzdelávacieho štandardu určuje minimálny obsah vzdelávania. Jeho hlavným cieľom je zjednocovať, koordinovať resp. zabezpečovať kompatibilitu minimálneho obsahu vzdelávania na všetkých školách. Obsahovú časť tvorí učivo, ktoré je všetkými žiakmi osvojiteľné. Učivo je formulované v štyroch kategóriách: faktualne poznatky –základný prvok poznania, ktorý žiaci musia vedieť, aby boli oboznámení s určitou disciplínou poznania alebo aby v nej mohli riešiť vedné problémy, konceptuálne poznatky – vzájomné vzťahy medzi poznatkami, procedurálne poznatky – ako niečo urobiť, metódy skúmania, metakognitívne poznatky – kognície vo všeobecnosti. Výkonová časť je formulácia výkonov, ktorá určuje, na akej úrovni má žiak dané minimálne učivo ovládať a čo ma vykonať. Výkonový štandard je formulovaný v podobe operacionalizovaných cieľov, to znamená je uvádzaný aktívnymi slovesami, ktoré zároveň vyjadrujú úroveň osvojenia. Jednotlivé úrovne výstupov sú zamerané na kompetencie – to znamená kombináciu vedomostí, zručností a schopností. Jednotlivé úrovne sledujú rozvíjanie poznávacích schopností: spoznať alebo znovu vybaviť si informácie z dlhodobej pamäte, porozumieť a konštruovať, aplikovať, analyzovať, vyhodnocovať a schopnosť tvoriť. Je požiadavkou na výstup zo stupňa vzdelania a zároveň požiadavkou na vstup pri ďalšom stupni vzdelania. Popisuje produkt výučby, nie proces. Obsah a požiadavky na výstup zo vzdelania nie sú postačujúce na maturitnú skúšku. Požiadavky na maturitnú skúšku sú uvedené v Katalógu cieľových požiadaviek.

7 3 UČEBNÉ OSNOVY ODBORNÝCH PREDMETOV

Učebné osnovy predmetov odbornej zložky vzdelávania vymedzujú záväzný minimálny obsahový štandard a minimálny výkonový štandard vedomostí, zručností a schopností žiaka v jednotlivých vyučovacích predmetoch potrebných pre prípravu žiakov na výkon zdravotníckeho povolania. Obsah učebných osnov je záväzný pre všetky formy vzdelávania v študijnom odbore.

Riaditeľ školy na základe odporúčania predmetovej komisie schvaľuje v rámci hodinovej dotácie v učebných osnovách, až 30 %-nú úpravu učebného obsahu na inováciu a na zabezpečenie regionálnych a aktuálnych potrieb.

UČEBNÉ OSNOVY

PREDMETU

LATINSKÝ JAZYK

Študijný odbor	zdravotnícky asistent
Forma, spôsob a organizácia štúdia	denné štúdium pre absolventov ZŠ

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Latinský jazyk na SZŠ je v rámci štátneho programu (ISCED 3) súčasťou odbornej zložky vzdelávania. Vyučovanie latinského jazyka prispieva svojim špecifickým podielom k príprave žiakov na štúdium odborných predmetov a pripravuje ich na zdravotnícke povolanie tým, že ich uvádza do odbornej latinsko – gréckej terminológie, ktorú má ovládať budúci zdravotnícky pracovník – absolvent SZŠ. Realizovaním moderných foriem, prostriedkov a vyučovacích metód sa vytvárajú podmienky pre formovanie a rozvíjanie logického a tvorivého myslenia žiakov. Zvládnutie základov latinčiny aj minima gréčtiny súvisí aj so všeobecným vzdelaním, získané poznatky pomôžu aj pri štúdiu iných cudzích jazykov. Sú predpokladom pre komunikáciu súčasného vzdelaného človeka v širšom kontexte.

Predmet poskytuje základy i pre ďalšie vzdelávanie .

CIELE PREDMETU

Cieľom vyučovania latinského jazyka je prispieť k splneniu cieľov odborného vzdelávania a osvojenia si kľúčových kompetencií prostredníctvom obsahu učiva predmetu. Žiaci majú pochopiť základné gramatické pravidlá, osvojiť si základy odbornej terminológie anatomickej i klinickej a porozumieť princípom, podľa ktorých sa odborné termíny tvoria. Vyučovanie latinského jazyka má prispieť k rozvíjaniu a upevňovaniu vedomostí jazykového systému získaných v slovenskom jazyku a živých cudzích jazykoch, k rozvoju presného a logického myslenia a vyjadrovania. Konečným cieľom je schopnosť používať latinský jazyk v profesijnej praxi a v samostatnom štúdiu odbornej literatúry.

ROZPIS UČIVA

1. ročník 1 hodina týždenne, spolu 33 hodín z toho 33 hodín cvičení

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Úvod do štúdia latinského jazyka**

Témy: **História medicínskej terminológie. Hippokratova prísaha. Význam latinčiny pri výkone zdravotníckej profesie. Latinská abeceda. Výslovnosť.**

Kľúčové pojmy: **medicína, odborná terminológia, Hippokrates, výslovnosť**

Výkonový štandard:

- popísať vznik a vývoj medicínskej terminológie
- vysvetliť význam Hippokratovej prísahy v súčasnosti
- ovládať latinskú abecedu a výslovnosť
- vedieť správne písať a čítať latinské slová

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Flexia substantív a adjektív. Adverbiá.**

Témy: **Základná gramatická terminológia. Skloňovanie substantív 1. – 5. deklinácie, adjektív 1., 2., 3. deklinácie. Stupňovanie adjektív so zameraním na nepravidelné a neúplné stupňovanie. Anatomické názvoslovie. Adverbiá – prehľad /podľa potrieb odboru/.**

Kľúčové pojmy: **substantívum, adjektívum, singulár, plurál, nominatív, genitív, akuzatív, ablatív, maskulínium, feminínium, neutrum, 1. deklinácia, 2. deklinácia, 3. deklinácia, 4. deklinácia, 5. deklinácia, skloňovanie, stupňovanie adjektív pravidelné, nepravidelné, neúplné, adverbium**

Výkonový štandard:

- využiť vedomosti z gramatickej terminológie slovenského jazyka a cudzích jazykov
- ovládať klasifikáciu slovných druhov, predovšetkým substantív a adjektív
- vedieť skloňovať substantíva 1., 2., 3., 4., 5. deklinácie s dôrazom na genitív singuláru a nominatív a genitív plurálu
- nájsť spoločné znaky jednotlivých deklinácií
- vedieť správne používať predložkové pády
- vedieť skloňovať adjektíva 1., 2. a 3. deklinácie
- pri skloňovaní adjektív aplikovať poznatky zo skloňovania substantív
- vedieť adjektíva vystupňovať a správne prekladať
- správne používať a prekladať anatomické názvoslovie s adjektívami vystupňovanými nepravidelne a neúplne
- vymenovať najpoužívanejšie adverbiá v odbore

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Číslovky**

Témy: **Latinské číslovky – základné a radové.**

Použitie čísloviek v anatomickej a klinickej terminológii.

Kľúčové pojmy: **základné číslovky, radové číslovky, diagnóza**

Výkonový štandard:

- ovládať klasifikáciu latinských čísloviek
- vymenovať latinské číslovky základné 1 – 100, 1000
- vymenovať latinské radové číslovky 1. – 15.
- ovládať skloňovanie latinských čísloviek
- vedieť správne vyjadriť kvantitatívne javy – počet /základné číslovky v anatomickej terminológii/
- vedieť správne používať radové číslovky v diagnózach

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Sloveso v medicínskej terminológii**

Témy: **Prehľad časovania slovies 1. – 4. konjugácie. Tvary imperatívu v odbornej terminológii. Sloveso esse.**

Kľúčové slová: **konjugácia, indikatív prézenta, imperatív, osobné prípony**

Výkonový štandard:

- poznať /informačne/ koncovky indikatívu prézenta, imperatívu
- rozlíšiť rozdiel medzi konjugáciami
- porovnať časovanie slovesa byť v latinčine a slovenskom jazyku
- vedieť tvoriť imperatív slovies 1. – 4. konjugácie
- využívať imperatív v praxi

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Základné informácie o tvorení odvodených a zložených slov**

Témy: **Tvorenie latinských a gréckych slov prefixmi, sufixami a skladaním slov.**

Kľúčové slová: **slovný základ, prefix, sufix, odvodené slovo, zložené slovo**

Výkonový štandard:

- osvojiť si najdôležitejšie latinské prefixy, sufixy, grécke prefixy, sufixy používané pri tvorení slov v zdravotníckej terminológii
- vysvetliť význam zložených slov
- vedieť prakticky používať základné spôsoby tvorenia slov odvodzovaní a skladaním
- orientovať sa v medicínskych termínoch a ich vzájomných vzťahoch
- upevniť si vedomosti a poznatky o tvorení odbornej lekárskej terminológii

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Substantíva gréckeho pôvodu**

Témy: **Základné informácie o gréckych substantívach 1. – 3. deklinácie**

Kľúčové slová: **substantíva gréckeho pôvodu**

Výkonový štandard:

- využiť pri skloňovaní gréckych substantív vedomosti zo skloňovania latinských substantív
- zoznámiť sa so skloňovaním gréckych substantív zakončených predovšetkým na -e, -es, -os, -er, -on, -ma, -itis, -is, -osis
- porovnať spoločné znaky skloňovania gréckych a latinských substantív
- orientovať sa v gréckej terminológii

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Medicínska terminológia so zameraním na špecifiká jednotlivých študijných odborov**

Témy: **Odborná terminológia a názvoslovie.**

Kľúčové slová: **Anatomická terminológia, kosť, sval, kostra, stavec, rebro, horná končatina, dolná končatina, tráviaca rúra, srdce, diagnóza**

Výkonový štandard:

- spoznať odbornú medicínsku terminológiu ako nevyhnutnú súčasť jednotlivých odborov
- vymenovať časti kostry, svaly, tráviacu sústavu, stomatologické a farmaceutické názvoslovie:
 - vymenovať celý muskulárny systém (odbor masér, fyzioterapeut)
 - vymenovať celú tráviacu sústavu (odbor asistent výživy)
 - vymenovať a ovládať odbornú terminológiu ústnej dutiny a zuba (študijné odbory zubný technik, zubný asistent)
 - vymenovať liekové formy, vedieť sa orientovať v receptúrach (študijný odbor farmaceutický laborant)
- orientovať sa v patologickej terminológii všeobecne
- správne pochopiť a využiť skratky vyskytujúce sa v jednotlivých študijných odboroch (farmaceutický laborant)

**UČEBNÉ OSNOVY
PREDMETU**

ANATÓMIA A FYZIOLÓGIA

Študijný odbor:	zdravotnícky asistent
Forma, spôsob a organizácia štúdia:	denné štúdium pre absolventov ZŠ

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Predmet anatómia a fyziológia na SZŠ v rámci štátneho programu /ISCED 3/, ako súčasť odbornej zložky vzdelávania, poskytuje študentom vhodne vybranými poznatkami z klinicky aplikovanej anatómie a fyziológie, histológie a embryológie, biochémie a antropológie didaktický systém poznatkov o stavbe a funkcii ľudského organizmu. Realizovaním moderných foriem, prostriedkov a vyučovacích metód vyučovania sa vytvárajú podmienky pre formovanie a rozvíjanie logického a tvorivého myslenia a konania študentov. Tvorivé myslenie umožňuje študentom správne aplikovať poznatky pri riešení problémových úloh teoretického aj praktického charakteru. Predmet poskytuje základy nevyhnutné pre ďalšie odborné predmety a pre ďalšie vzdelávanie.

CIELE PREDMETU

Cieľom vyučovania predmetu anatómia a fyziológia je v maximálnej možnej miere prispieť k splneniu cieľov odborného vzdelávania a osvojeniu si kľúčových kompetencií prostredníctvom obsahu učiva anatómie a fyziológie. Študenti sa majú naučiť pracovať so základnou odbornou terminológiou, osvojiť si schopnosť vyhľadávať odborné informácie v literatúre a informačných médiách, vhodne prezentovať odborné poznatky, analyzovať vybrané problémy, aplikovať poznatky pri riešení konkrétnych úloh rôznej zložitosti. Mali by chápať a vysvetliť vybrané javy a procesy prebiehajúce v ľudskom organizme, vedieť používať základné myšlienkové operácie na získavanie nových poznatkov, logicky spájať poznatky nadobudnuté štúdiom aj iných vedných odborov a využiť ich pri riešení problémových úloh.

ROZPIS UČIVA

1. ročník 3 hodiny týždenne, spolu 99 hodín
2. ročník 1 hodina týždenne, spolu 33 hodín

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Obsahový štandard

Tematický celok : **Úvod do predmetu anatómie a fyziológie**
Témy : **Charakteristika predmetu, jeho význam pre povolanie.**

Historický pohľad na odbory anatómie a fyziológie.

Kľúčové pojmy . **anatómia, fyziológia, história**

Výkonový štandard

- Vysvetliť pojmy anatómia, fyziológia
- Vymenovať vedy spolupracujúce resp. súvisiace s anatómiou a fyziológiou
- Vymenovať osobnosti z histórie, ktoré posunuli významne dejiny tejto vedy

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Bunka**

Témy: **Organely živočíšnej bunky a ich funkcia. Delenie bunky.**

Kľúčové pojmy: **bunka, organely**

Výkonový štandard:

- Definovať bunku.
- Vymenovať jednotlivé súčasti bunky a popísať ich funkciu.
- Popísať delenie somatických a pohlavných buniek.

Obsahový štandard

Tematický celok : **Tkanivá.**

Témy : **Charakteristika tkaniva. Druhy tkanív. Morfológia a funkcia tkanív.**

Kľúčové pojmy : **tkanivo, funkčná morfológia tkaniva, regenerácia tkaniva**

Výkonový štandard:

- Charakterizovať tkanivo
- Vymenovať a popísať druhy tkanív podľa tvaru a funkcie
- Popísať funkciu jednotlivých tkanív

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Pohybová sústava**

Témy: **Kostrová sústava. Svalová sústava. Rast tela.**

Kľúčové pojmy: **kosť, kĺb, sval**

Výkonový štandard:

- Opísať stavbu, štruktúru, tvar a spojenie kostí a používať latinské názvoslovie kostí.
- Určiť rozdelenie kĺbov.
- Popísať jednotlivé časti osovej kostry a kostry končatín.
- Vysvetliť funkciu kostí.
- Charakterizovať kostrové, hladké svalstvo a srdcový sval a vysvetliť ich funkciu.
- Opísať stavbu svalu.
- Vysvetliť mechanizmus svalového sťahu.
- Vysvetliť inerváciu svalov.
- Vymenovať, opísať a uviesť funkcie a latinské názvoslovie svalov hlavy, krku, hrudníka, brucha, chrbta, horných a dolných končatín, rúk a nôh a panvového dna.
- Vysvetliť vývoj a rast tela.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Krv**

Témy: **Zloženie a funkcia krvi. Krvné skupiny. Obranná schopnosť krvi. Zrážanie krvi.**

Kľúčové pojmy: **plazma, krvné bunky, krvné skupiny**

Výkonový štandard:

- Charakterizovať krv, opísať zloženie krvi, vysvetliť jej funkcie.
- Používať latinské názvoslovie pri opise jednotlivých krvných buniek.
- Rozlíšiť krvné bunky, opísať ich stavbu, vysvetliť ich funkcie.
- Vysvetliť mechanizmus zrážania krvi a zastavenie krvácania.
- Vymenovať a popísať súčasti krvnej plazmy a fyzikálne a chemické vlastnosti krvi.
- Opísať hemolýzu a sedimentáciu
- Definovať obranné mechanizmy krvi.
- Popísať rozdiel medzi jednotlivými krvnými skupinami

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Krvný obeh a srdce**

Témy: **Rozdelenie krvného obehu. Rozdelenie, stavba a funkcia ciev. Stavba a funkcia srdca. Krvný obeh plodu. Miazgový obeh.**

Kľúčové pojmy: **cievy, srdce, lymfa**

Výkonový štandard:

- Popísať telový a pľúcny krvný obeh.
- Používať latinské názvoslovie v súvislosti so srdcom a krvným obehom.
- Vymenovať hlavné vetvy tepnového krvného obehu a hlavné časti žilového riečišťa.
- Pomenovať jednotlivé druhy ciev a vysvetliť ich funkciu.
- Popísať stavbu steny jednotlivých ciev.
- Opísať stavbu srdca, veľkosť, tvar, umiestnenie.
- Popísať prácu srdca ako motorickej jednotky
- Schematicky nakresliť a pomenovať dutiny srdca a štruktúry, ktoré sa v nich nachádzajú.
- Charakterizovať štruktúry a mechanizmy, ktoré sa podieľajú na regulácii srdcovej činnosti a krvného obehu.
- Opísať prejavy srdcovej činnosti
- Porovnať krvný obeh plodu a zdravého dieťaťa a dospelého.
- Vymenovať súčasti miazgového obehu, vysvetliť ich funkciu a špecifikovať zloženie miazgy a jej prúde v miazgových cievach.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Dýchacia sústava**

Témy: **Horné dýchacie cesty. Dolné dýchacie cesty. Objemy pľúc. Regulácia dýchania.**

Kľúčové pojmy: **dýchanie, dýchacie cesty, pľúca**

Výkonový štandard:

- Používať latinské názvoslovie pri opise dýchacích ciest.
- Vymenovať a na modely ukázať jednotlivé časti horných a dolných dýchacích ciest.
- Popísať stavbu steny dýchacej trubice.

- Vysvetliť funkciu jednotlivých častí dýchacej sústavy.
- Popísať základné princípy mechaniky dýchania.
- Pomenovať jednotlivé objemy pľúc a vysvetliť ich význam.
- Vysvetliť reguláciu dýchania.
- Vysvetliť princíp prenosu dýchacích plynov medzi krvou a alveolárnym vzduchom.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Tráviaca sústava**

Témy: **Hlavová a hrudná časť tráviacej sústavy. Brušná časť tráviacej sústavy. Žľazy pripojené k tráviacej sústave. Uloženie orgánov v brušnej dutine. Fyziológia výživy. Biochémia živín.**

Kľúčové pojmy: **živiny, výživa, trávenie, vstrebávanie, vylučovanie, žalúdok, črevá, pečeň, podžalúdková žľaza, žlčník, pobrušnica**

Výkonový štandard:

- Používať latinské názvoslovie pri opise tráviacej sústavy.
- Popísať stavbu steny tráviacej trubice.
- Vymenovať a ukázať na modely jednotlivé časti tráviacej sústavy.
- Vysvetliť funkciu jednotlivých častí tráviacej sústavy.
- Popísať zloženie tráviacich štiav a vysvetliť ich funkciu.
- Schematicky nakresliť uloženie orgánov v brušnej dutine.
- Charakterizovať základné zložky potravy a vysvetliť ich funkciu.
- Vysvetliť základné princípy metabolizmu bielkovín, tukov a cukrov.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Termoregulácia**

Témy: **Telesná teplota. Termoregulačné mechanizmy.**

Kľúčové pojmy: **telesná teplota, tvorba tepla, výdaj tepla**

Výkonový štandard:

- Používať latinské názvoslovie pri opise a regulácii telesnej teploty.
- Charakterizovať fyziologické rozpätie telesnej teploty a jej zmeny.
- Vymenovať termoregulačné mechanizmy a vysvetliť ich význam pri udržiavaní stálej telesnej teploty.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Močová sústava**

Témy: **Obličky. Odvodné močové cesty. Riadenie činnosti močového systému.**

Kľúčové pojmy: **obličky, močový mechúr, moč, regulácia činnosti obličiek**

Výkonový štandard:

- Používať latinské názvoslovie pri opise močovej sústavy.
- Popísať stavbu steny močovej sústavy.
- Vymenovať jednotlivé časti močovej sústavy.
- Vysvetliť funkciu jednotlivých častí močovej sústavy.
- Popísať zloženie nefrónu.
- Vysvetliť reguláciu činnosti obličiek a močenia.
- Vysvetliť význam obličiek pri udržaní homeostázy
- Definovať moč a jeho zloženie a patologické odchýlky.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Kožný systém**

Témy: **Zloženie a funkcia kože. Prídavné orgány kože.**

Kľúčové pojmy: **pokožka, zamša, podkožie, necht, vlasy, chlpy, mazové a potné žľazy**

Výkonový štandard:

- Používať latinské názvoslovie pri opise kože.
- Vymenovať jednotlivé vrstvy kože.
- Pomenovať štruktúry, ktoré sa nachádzajú v koži a vysvetliť ich funkciu.
- Vymenovať, opísať a uviesť funkcie prídavných orgánov kože.

Obsahový štandard

Tematický celok : **Zmyslové ústroje**

Témy : **Zrakové ústroje. Dioptrické pomery oka. Polohovosluchové ústroje.**

Chuťové a čuchové ústroje.

Kľúčové pojmy : **zmysly, zmyslové bunky, receptory**

Výkonový štandard:

- Charakterizovať a rozdeliť zmyslové ústroje
- Popísať jednotlivé časti zmyslových ústrojov
- Vysvetliť základné pojmy : zmysel, receptor, zmyslový reflex, kontrola receptorov
- Preukázať topografickú orientáciu v jednotlivých zmyslových orgánoch

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Hormonálne riadenie organizmu**

Témy: **Rozdelenie žliaz s vnútornou sekréciou. Hormóny jednotlivých žliaz s vnútornou sekréciou.**

Kľúčové pojmy: **hormón, žľazy s vnútornou sekréciou**

Výkonový štandard:

- Používať latinské názvoslovie pri charakteristike žliaz s vnútornou sekréciou a jednotlivých hormónov.
- Vymenovať žľazy s vnútornou sekréciou a ukázať na modely ich rozmiestnenie.
- Vymenovať hormóny, ktoré tieto žľazy produkujú
- Vysvetliť funkciu jednotlivých hormónov a ich účinky na organizmus.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Pohlavná sústava**

Témy: **Ženská pohlavná sústava. Mužská pohlavná sústava. Fyziológia tehotnosti.**

Kľúčové pojmy: **pohlavné žľazy, vývodné pohlavné cesty, pohlavný vývin muža a ženy, tehotenstvo**

Výkonový štandard:

- Používať latinské názvoslovie pri charakteristike ženských a mužských pohlavných orgánov.
- Vymenovať časti ženského a mužského pohlavného systému a vysvetliť ich funkciu.
- Ukázať na modely časti ženského a mužského pohlavného systému.
- Popísať tvorbu spermií
- Vysvetliť menštruačný cyklus
- Ilustrovať na príkladoch vplyv pohlavných hormónov na pohlavný vývin muža a ženy.
- Definovať tehotenstvo.
- Popísať vývin plodu počas vnútromaternicového vývinu.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Nervová sústava**

Témy: **Periférna nervová sústava. Centrálna nervová sústava. Autonómna nervová sústava. Receptory.**

Kľúčové pojmy: **nervová bunka, nerv, mozog, miecha, receptor**

Výkonový štandard:

- Používať latinské názvoslovie pri opise častí nervovej sústavy.
- Definovať neurón a popísať časti a vysvetliť funkciu.
- Charakterizovať periférne nervy a rozdeliť ich podľa funkcie.
- Vysvetliť princíp vzniku vzruchu a jeho šírenie po nervovom vlákne.
- Vymenovať, popísať a uviesť funkcie receptorov.
- Pomenovať a ukázať na modely časti centrálného nervového systému.
- Vymenovať funkcie jednotlivých častí centrálného a autonómneho nervového systému.
- Schematicky nakresliť a popísať reflexný oblúk.

UČEBNÉ OSNOVY

PREDMETU

PATOLÓGIA

Študijný odbor :	zdravotnícky asistent
Forma, spôsob a organizácia štúdia :	denné štúdium pre absolventov ZŠ

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Predmet patológia na SZŠ v rámci štátneho programu (ISCED 3) sa vyučuje ako súčasť odbornej zložky vzdelávania. Jeho ťažisko je v teoretických poznatkoch získaných vo všeobecnej časti predmetu. Vhodný pomer morfológických a patofyziologických hľadísk sa určuje podľa štandardov profilu absolventa.

V uvedenom predmete sa žiaci oboznamujú hlbšie a presnejšie s podstatou základných zmien v tele človeka pri chorobách a telesných chybách. Časť tematických celkov je orientovaná patofyziologicky a spadá do rámca špeciálnej patológie. Predmet zahŕňa v sebe aj poznatky o úkonoch, pri ktorých zdravotnícky asistent môže spolupracovať s oddelením patológie pri realizácii bioptických a cytologických vyšetrení. Predmet dáva priestor na boj proti rôznym formám závislostí a toxikománie. V obsahu sú zahrnuté poznatky na komplexnej všeobecnej úrovni, z ktorých vo vyšších ročníkoch štúdia vychádzajú ďalšie odborné predmety (základy ošetrovania a asistencie, praktické cvičenia, zdravie a klinika chorôb). Pri využívaní vhodných moderných foriem, vyučovacích metód a prostriedkov sa vo vyučovaní musí prihliadať na primeranosť a mentálnu vyspelosť žiakov. Výučba predmetu je prostriedkom na rozvíjanie správneho medicínskeho a tvorivého myslenia.

CIELE PREDMETU

Základným cieľom predmetu je oboznámiť žiakov s prejavmi chorobných procesov v ľudskom organizme a pripraviť ich tak na štúdium ďalších odborných predmetov. Predmet patológia má vytvoriť u žiakov schopnosť spájať získané vedomosti do logických reťazcov a chápať zmenené pomery v organizme počas choroby.

Žiaci sa majú naučiť automaticky pracovať so základnou odbornou terminológiou, vhodne prezentovať odborné poznatky, analyzovať problémy a aplikovať teoretické poznatky pri riešení konkrétnych úloh.

Žiaci musia pochopiť podstatu chorôb a ich vzťah k ľudskému organizmu ako celku, zásady postupu pri odosielaní biologického materiálu a tkanív na bioptické a cytologické vyšetrenia. Výučba predmetu dáva priestor na poukázanie i význam preventívneho zamerania zdravotníctva a na boj s rôznymi formami toxikománie.

ROZPIS UČIVA

2. ročník 2 hodiny týždenne, spolu 66 hodín

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD PREDMETU

Obsahový štandard :

Tematický celok : **Náplň odboru a jeho uplatnenie v praxi**

Témy : **Koncepcia odboru. Pitva. Bioptické a cytologické vyšetrenia. Zasielanie materiálu na vyšetrenie.**

Kľúčové pojmy : **patológia, pitva, vyšetrovacía metóda, bioptické vyšetrenie, cytologické vyšetrenie, fixačný roztok**

Výkonový štandard :

- Opísať predmet, úlohy a zameranie odboru
- Používať latinské názvoslovie
- Vysvetliť uplatnenie patológie v praktickom živote
- Charakterizovať jednotlivé vyšetrovacie metódy v patológii
- Popísať jednotlivé druhy pítiev
- Popísať význam a podstatu bioptického a cytologického vyšetrenia
- Zdôvodniť identifikáciu zásielky biologického materiálu
- Popísať možnosti zabránenia poškodenia a zámény zásielky biologického materiálu
- Zdôvodniť použitie fixačného roztoku v patológii

Obsahový štandard :

Tematický celok : **Choroba a jej príčiny**

Témy : **Choroba. Vonkajšie príčiny chorôb. Vnútorné činitele chorôb.**

Kľúčové pojmy : **choroba, dispozícia, príčina choroby, prejav choroby**

Výkonový štandard :

- Definovať chorobu
- Charakterizovať vonkajšie príčiny, ktoré môžu vyvolať ochorenia
- Vysvetliť vplyv vnútorných príčin vzniku choroby
- Zdôvodniť potrebu ochrany zdravia

Obsahový štandard :

Tematický celok : **Zánik organizmu**

Témy : **Klinická a biologická smrť. Znamky smrti.**

Kľúčové pojmy : **smrť, posmrtné zmeny, znamky smrti**

Výkonový štandard :

- Charakterizovať smrť, jej podstatu
- Popísať rozdiel medzi klinickou a biologickou smrťou
- Popísať isté a neisté znamky smrti
- Vysvetliť podstatu posmrtných zmien

Obsahový štandard :

Tematický celok : **Regresívne a metabolické zmeny**

Témy : **Nekróza. Atrofia. Kalcifikácia. Tvorba kameňov v tele. Pigmenty. Ikterus.**

Kľúčové pojmy : **nekróza, gangréna, atrofia, kalcifikácia, ikterus**

Výkonový štandard :

- Vysvetliť terminológiu tematického celku
- Popísať podstatu nekrózy, gangrény, atrofie, kalcifikácie
- Vymenovať príčiny vzniku regresívnych zmien v organizme

- Popísať príčiny vzniku a charakteristiku konkrementov v tele
- Popísať podstatu, druhy a prejavy ikteru

Obsahový štandard :

Tematický celok : **Zápal**

Témy : **Makroskopické a mikroskopické prejavy zápalu. Nešpecifické a špecifické zápal.**

Kľúčové pojmy : **zápal, prejavy zápalu, infekcia, nešpecifický zápal, špecifický zápal**

Výkonový štandard :

- Vysvetliť terminológiu tematického celku
- Vysvetliť klasifikáciu zápalov
- Definovať zápal, príčiny, priebeh a následky zápalu
- Charakterizovať jednotlivé typy zápalu
- Charakterizovať lokálne a celkové prejavy zápalu
- Charakterizovať nešpecifický a špecifický zápal

Obsahový štandard :

Tematický celok : **Progresívne zmeny**

Témy : **Regenerácia a reparácia. Metaplázia.**

Kľúčové pojmy : **regenerácia, reparácia, transplantácia, hypertrofia, hyperplázia**

Výkonový štandard :

- Vysvetliť terminológiu tematického celku
- Charakterizovať podstatu progresívnych zmien
- Vymenovať jednotlivé druhy rán a zlomenín
- Vysvetliť podstatu hojenia rán a zlomenín
- Zdôvodniť potrebu darcovstva orgánov

Obsahový štandard :

Tematický celok : **Nádory**

Témy : **Rozdelenie nádorov. Názvoslovie nádorov.**

Kľúčové pojmy: **nádor, rakovina, benígny, malígny, prekanceróza, recidíva**

Výkonový štandard :

- Vysvetliť terminológiu tematického celku
- Charakterizovať podstatu nádorového ochorenia
- Popísať známe príčiny nádorového ochorenia
- Rozdeliť nádory podľa pôvodu
- Zdôvodniť potrebu preventívnych opatrení nádorového ochorenia

Obsahový štandard :

Tematický celok: **Poruchy pohybového ústrojenstva**

Témy: **Zápalové ochorenie kostí – osteomyelitída. Poruchy mineralizácie kostí – krivica, osteomalácia. Osteoporóza. Degeneratívne ochorenie kĺbov – artróza.**

Kľúčové pojmy: **kosť, rachitída, osteoporóza, osteomalácia, osteomyelitída**

Výkonový štandard:

- Vymedziť základné pojmy v tematickom celku
- Vymenovať základné príčiny podieľajúce sa na poruchách mineralizácie kostí
- Charakterizovať zápalové prejavy na kosti pri osteomyelitíde
- Popísať zmeny štruktúry kostí pri osteoporóze a osteomalácii
- Vysvetliť degeneratívne zmeny postihujúce kĺb pri artróze

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Poruchy srdcovo - cievneho systému**

Témy: **Najčastejšie miestne poruchy krvného obehu – trombóza, embólia, ischemia.**

Ochorenia ciev – ateroskleróza. Ochorenia srdca – ischemická choroba srdca.

Kľúčové pojmy: **srdce a cievy, trombóza, embólia, infarkt myokardu, ateroskleróza**

Výkonový štandard:

- Vymedziť pojmy trombóza, embólia, ischemia, ateroskleróza
- Vymenovať príčiny podieľajúce sa na ochoreniach ciev
- Popísať zmeny na cievach postihnutých aterosklerózou
- Popísať vplyv a hodnoty cholesterolu na ľudský organizmus
- Charakterizovať rizikové prejavy podporujúce vznik ischemických zmien na koronárnych tepnách
- Vysvetliť mechanizmus vzniku ischemickej choroby srdca
- Popísať zmeny na koronárnych tepnách pri ischemickej chorobe srdca

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Poruchy dýchacích ústrojov**

Témy: **Poruchy dýchacieho rytmu. Obranné opatrenia dýchacích ciest. Ochorenia priedušiek – bronchiectázie. Ochorenia pľúc – zápal pľúc, TBC.**

Kľúčové pojmy: **ventilácia, pneumónia, bronchiectázie, tuberkulózný uzlík, tuberkulózný exsudát**

Výkonový štandard:

- Vymenovať poruchy dýchacieho rytmu
- Charakterizovať obranné opatrenia dýchacích ciest
- Určiť najčastejšie príčiny podieľajúce sa na vzniku ochorení priedušiek a pľúc
- Popísať zmeny stavby priedušiek postihnutých bronchiectáziami
- Porovnať tkanivo pľúc u zdravého človeka a pľúc postihnutých zápalom
- Vymenovať morfológické prejavy tuberkulózy

- Vysvetliť zmeny skladby pľúcneho tkaniva postihnutého primárnou TBC

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Poruchy tvorby a vylučovania moču**

Témy: **Zápalové ochorenia obličiek. Zlyhanie obličiek. Choroby odvodných močových ciest – urolitiáza. Nádory obličiek.**

Kľúčové pojmy: **oblička, moč, močové kamene, glomerulonefritída, pyelonefritída, nádory**

Výkonový štandard:

- Vymedziť podstatu vzniku glomerulonefritídy a pyelonefritídy
- Vymenovať príčiny podieľajúce sa na vzniku zápalových ochorení obličiek
- Popísať zmeny štruktúry tkaniva obličiek postihnutých zápalom
- Porovnať skladbu tkaniva zdravej obličky a obličky zmenenej nádorom
- Vysvetliť význam transplantácie obličiek a úlohu transplantačného programu

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Poruchy tráviacich ústrojov**

Témy: **Ochorenia žalúdka a dvanástnika – vredová choroba žalúdka a dvanástnika.**

Ochorenia pečene, žlčníka a pankreasu – cirhóza pečene, zápal podžalúdkovej žľazy. Nádory hrubého čreva.

Kľúčové pojmy: **peptický vred, cirhóza pečene, pankreatitída**

Výkonový štandard:

- Vymedziť základné pojmy erózia a peptický vred
- Popísať sliznicu žalúdka zmenenej eróziami a peptickým vredom
- Odlíšiť štruktúru pečenej buniek u zdravého človeka a pečenej buniek zmenených cirhózou
- Charakterizovať zmeny žľazového tkaniva pankreasu postihnutého akútnym zápalom
- Vymenovať zmeny na hrubom čreve postihnutého nádorom

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Poruchy nervového systému**

Témy: **Náhla cievna mozgová príhoda. Úrazy mozgu – otras mozgu, zmliaždenie mozgu, epidurálne krvácanie, subdurálne krvácanie, subarachnoidálne krvácanie.**

Kľúčové pojmy: **epidurálny hematóm, subdurálny hematóm, kontúzia, mozgová embólia**

Výkonový štandard:

- Vymedziť základné pojmy v tematickom celku
- Vymenovať príčiny podieľajúce sa na úrazoch mozgu
- Odlíšiť patofyziologické prejavy pri úrazoch mozgu
- Popísať zmeny na mozgových cievach postihnutých cievnu mozgovou príhodou

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Hormonálne poruchy**

Témy: **Ochorenia štítnej žľazy – hypertyreóza a hypotyreóza. Struma. Ochorenia Langerhansových ostrovčekov.**

Kľúčové pojmy: **hypofunkcia a hyperfunkcia štítnej žľazy, struma**

Výkonový štandard:

- Definovať základné pojmy – hyperfunkcia a hypofunkcia štítnej žľazy
- Vymenovať príčiny vyvolávajúce hypertyreózu a hypotyreózu
- Popísať chorobné zmeny na štítnej žľaze pri uvedených ochoreniach
- Charakterizovať zmeny v štruktúre buniek Langerhansových ostrovčekov v pankrease, ktoré môžu byť jednou z príčin cukrovky

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Poruchy mužských a ženských pohlavných orgánov a prsníka**

Témy: **Ochorenia prostaty – nádory prostaty. Zápaly sliznice maternice. Nezhubné a zhubné nádory maternice a vaječníkov. Nádory prsníkov.**

Kľúčové pojmy: **endometritída, hypertrofia prostaty, karcinóm krčka maternice**

Výkonový štandard:

- Vymenovať rizikové faktory podieľajúce sa na vzniku nádorových ochorení ženských pohlavných orgánov
- Popísať sliznicu maternice zmenenú zápalovým procesom
- Špecifikovať zmeny na maternici postihnutej nádorom
- Popísať zmeny na prsníku zmenenom nádorovým procesom
- Poukázať na potrebu preventívnych prehliadok napomáhajúcich odhaľovaniu nádorových ochorení

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Chorobné zmeny v gravidite a patológia novorodenca**

Témy: **Najčastejšie ochorenia v priebehu tehotenstva – gestózy. Poruchy trvania gravidity. Rizikový novorodenec. Ochorenia popôrodného obdobia.**

Kľúčové pojmy: **gestózy, potraty, rizikový novorodenec, asfyktický syndróm**

Výkonový štandard:

- Vymenovať faktory, ktoré môžu negatívne ovplyvniť priebeh gravidity
- Špecifikovať poruchy zdravia viazané na tehotenstvo – gestózy a ich prejavy
- Popísať rizikového novorodenca
- Charakterizovať zmeny na mozgu, ktoré vznikli v dôsledku jeho poškodenia počas pôrodu
- Vysvetliť význam prenatálnej starostlivosti

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Poruchy vývoja – malformácie**

Témy: **Najčastejšie teratogény. Vývinové chyby spôsobené alkoholom, liekmi a infekciami. Chromozómové aberácie.**

Kľúčové pojmy: **malformácia, teratogény, chromozómové aberácie**

Výkonový štandard:

- Definovať malformácie
- Vymenovať najčastejšie faktory vyvolávajúce vývinové chyby
- Charakterizovať najčastejšie vývinové chyby a chromozómové aberácie
- Poukázať na potrebu špeciálnych diagnostických vyšetrovacích metód napomáhajúcich odhaľovaniu vývinových chýb plodu

UČEBNÉ OSNOVY

PREDMETU

PREVENTÍVNE LEKÁRSTVO

Študijný odbor	zdravotnícky asistent
Forma, spôsob a organizácia štúdia	denné štúdium pre absolventov ZŠ

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Predmet preventívne lekárstvo na SZŠ v rámci štátneho programu / ISCED 3 / ako súčasť odbornej zložky vzdelávania, vhodne vybranými poznatkami z mikrobiológie, alergológie, epidemio-lógie, sociálnej hygieny, prevencie sociálnych a civilizačných chorôb, hygieny životného prostredia, preventívneho pracovného lekárstva, hygieny výživy, hygieny detí a mládeže a ochrany pred ionizujúcim žiarením poskytuje študentom ucelený systém prevencie. Poznanie významu prevencie umožňuje študentom tvorivým myslením a konaním správne aplikovať poznatky v praxi. Predmet poskytuje základy pre ďalšie odborné predmety.

CIELE PREDMETU

Cieľom vyučovania preventívneho lekárstva je osvojenie si kľúčových kompetencií prostredníctvom obsahu učiva predmetu. Pochopiť a naučiť sa logicky vysvetliť jednotu organizmu v zdraví a chorobe. Uvedomiť si potrebu svojej aktívnej účasti na tvorbe a ochrane životného prostredia, svojho zdravia a zdravia spoločnosti. Spájať poznatky získané štúdiom predmetu s poznatkami nadobudnutými v iných odborných predmetoch a využiť ich vo svojom ďalšom štúdiu a v zamestnaní.

ROZPIS UČIVA

1. ročník 1 hodina týždenne, spolu 33 hodín.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Obsahový štandard :

Tematický celok : **Preventívne lekárstvo – úvod**

Témy : **Charakteristika preventívneho lekárstva.**

Kľúčové pojmy : **prevencia, faktory ovplyvňujúce zdravie**

Výkonový štandard :

- Opísať odbory Úradov verejného zdravotníctva, Úradov práce a úlohy štátnej správy.
- Vysvetliť ciele preventívneho lekárstva.
- Charakterizovať zdravie, ochranu zdravia, životné, pracovné podmienky, spôsob života.
- Vysvetliť pojem –prevencia a popísať jej ciele a úlohy.

Obsahový štandard :

Tematický celok: **Mikrobiológia**

Témy: **Mikrobiológia -náplň, rozdelenie. Mikroorganizmus -druhy, vlastnosti. Fyziológia mikro-**

organizmov. Patogenita, virulencia a mikrobiálne osídlenie človeka.

Mikrobiologická diagnostika.

Kľúčové pojmy: **baktéria-bacil, baktériové spóry, riketsie, vírusy, prvoky, huby.**

Výkonový štandard :

- Charakterizovať odbor – mikrobiológia.
- Popísať druhy a vlastnosti mikroorganizmov.
- Charakterizovať životné prejavy, rast a rozmnožovanie mikroorganizmov.
- Vysvetliť pojmy patogenita, virulencia a mikrobiálne osídlenie človeka.
- Popísať spôsoby a význam mikrobiologickej diagnostiky.

Obsahový štandard :

Tematický celok :**Epidemiológia**

Témy : **Charakteristika epidemiológie. Infekcia - formy, štádiá. Proces šírenia a prenos nákazy. vnímavosť a odolnosť. Protiepidemické opatrenia. Infekčné choroby. Imunizácia- aktívna, pasívna. Očkovanie - účinnosť, kontraindikácie.**

Kľúčové pojmy : **infekcia, vnímavosť, odolnosť, imunizácia**

Výkonový štandard :

- Charakterizovať odbor, jeho históriu, predmet skúmania a metódy práce
- Popísať proces nákazy ,jej formy, štádiá a následky
- Vysvetliť spôsoby, podmienky, pôvodcov, rezervoáre šírenia nákazy a jej prenosu
- Charakterizovať vnímavosť, odolnosť, popísať formy šírenia nákazy
- Popísať preventívne, profylaktické a represívne protiepidemické opatrenia
- Vysvetliť pojem infekčná choroba a rozdelenie podľa spôsobu a miesta vniknutia mikroorganizmov do tela
- Charakterizovať imunizáciu a spôsoby realizácie imunizačného programu
- Opísať účinnosť očkovania- trvalú alebo dočasnú imunitu a určiť kontraindikácie imunizácie

Obsahový štandard :

Tematický celok: **Dekontaminácia**

Témy:**Charakteristika dekontaminácie. Dezinfekcia. Sterilizácia. Dezinsekcia, deratizácia. Mechanická očista. Nozokomiálne infekcie.**

Kľúčové pojmy : **nozokomiálny, asepsa, antisepsa**

Výkonový štandard:

- Popísať metódy dekontaminácie.
- Vysvetliť spôsoby rozdelenia, triedenia, recyklácie a odstraňovanie odpadu
- Charakterizovať spôsoby, postupy a stupne dezinfekcie
- Charakterizovať spôsoby, postupy a kontrolu účinnosti sterilizácie
- Vysvetliť pojmy dezinsekcia a deratizácia s opisom spôsobov ich vykonávania.
- Vysvetliť preventívny význam mechanickej očisty v domácnosti, sanitárneho upratovania, dekontaminácie nástrojov a materiálov v zdravotníckych zariadeniach.
- Charakterizovať nozokomiálne infekcie.
- Vymenovať faktory vzniku rezistencie baktérií na ATB.

Obsahový štandard :

Tematický celok : **Sociálna hygiena**

Témy : **Sociálna hygiena a sociálne lekárstvo. Základy psychickej hygieny - prevencia úrazov a toxikománií.**

Kľúčové pojmy : **alkoholizmus, fajčenie, drogy, gamblérstvo, elektronické mánie**

Výkonový štandard:

- Vysvetliť vplyv chudoby a bohatstva na zdravie a chorobnosť - úlohy štátu a zdravotníctva
- Popísať vnútorné a vonkajšie faktory ovplyvňujúce psychické zdravie

Obsahový štandard :

Tematický celok : **Hygiena životného prostredia**

Témy: **Životné prostredie a zdravie. Hygiena ovzdušia, pôdy a vody.**

Kľúčové pojmy : **ekológia, rovnováha v prírode, smog, kyslé dažde**

Výkonový štandard:

- Charakterizovať vytváranie krajiny s vyváženými prírodnými a civilizačnými podmienkami života
- Vysvetliť pojem ekológia
- Opísať príčiny a následky znečisťovania ovzdušia, pôdy a vody - vznik smogu, kyslých dažďov a ich škodlivé účinky.

Obsahový štandard :

Tematický celok : **Preventívne pracovné lekárstvo**

Témy : **Charakteristika a metódy práce. Škodlivé faktory v pracovnom lekárstve.**

Kľúčové pojmy : **riziková práca, hluk, vibrácie, jedy, mutagény, stres**

Výkonový štandard:

- Popísať metódy práce a kontrolu dodržiavania predpisov na ochranu zdravia pracovníkov
- Vysvetliť faktory a následky pôsobenia škodlivých faktorov - profesionálne poškodenia zdravia.

Obsahový štandard :

Tematický celok : **Hygiena výživy**

Témy : **Hygiena výživy. Nákazy a otravy z požívatin.**

Kľúčové pojmy : **nadmerná výživa - obezita, hlad, racionálna výživa**

Výkonový štandard:

- Charakterizovať hygienu výživy, racionálnu výživu a následky nesprávnej výživy

- Vysvetliť pojem alimentárne ochorenia, prvotné a druhotné infikovanie požívatin.
- Vysvetliť vznik toxínov požívatinách, zamorenie jedmi a otravy.
- Popísať najčastejšie alimentárne ochorenia a ich príznaky.

Obsahový štandard :

Tematický celok : **Hygiena detí a mládeže**

Témy : **Hygiena detí a mládeže. Hygiena prevádzky zariadení pre deti a mládež.**

Kľúčové pojmy: **negatívne podnety, pozitívne podnety, faktory rastu a vývoja, puberta**

Výkonový štandard:

- Popísať vývoj a zdravie detí a mládeže vo vzťahu k životným a pracovným podmienkam.
- Charakterizovať osobitosti prevádzky, predškolských zariadení a škôl, vplyv učiteľov a rodičov

Obsahový štandard :

Tematický celok : **Prevenia sociálnych, civilizačných ochorení a poškodení ionizujúcim žiarením**

Témy : **Sociálne a civilizačné ochorenia. Ionizujúce žiarenie, účinky a ochrana.**

Kľúčové pojmy: **hypertenzia, ateroskleróza, obezita, infarkt myokardu, choroba z ožiarenia**

Výkonový štandard:

- Vysvetliť príčiny vzniku civilizačných ochorení a zásady prevencie
- Popísať druhy ionizujúceho žiarenia, účinky, spôsoby ochrany a zásady prevádzky pracovísk so zdrojmi ionizujúceho žiarenia

Obsahový štandard :

Tematický celok : **Národný program podpory zdravia**

Témy : **Podpora zdravia ľudí celého sveta.**

Kľúčové pojmy: **SZO, zdravie pre všetkých, národný program**

Výkonový štandard:

- Charakterizovať SZO, jej činnosť, ciele a výzvu pre vlády všetkých krajín sveta.
- Popísať národný program podpory zdravia a stále nové problémy naplnenia cieľov SZO na celom svete.

UČEBNÉ OSNOVY PREDMETU

ORGANIZÁCIA ZDRAVOTNÍCTVA A SOCIÁLNEJ PRÁCE

Študijný odbor:	zdravotnícky asistent
Forma, spôsob a organizácia štúdia:	denné štúdium pre absolventov ZŠ

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Predmet organizácia zdravotníctva a sociálnej starostlivosti. na SZŠ v rámci štátneho programu /ISCED 3/, ako súčasť odbornej zložky vzdelávania, poskytuje študentom vhodne vybranými poznatkami o systéme zdravotnej starostlivosti, jej organizácii, financovaní a riadení didaktický systém poznatkov a ďalej ich orientuje v kategóriách zdravotníckych pracovníkov a ich organizovaní v stavovských a odborných spoločnostiach a dáva študentom prehľad o systéme sociálnej starostlivosti, jej zariadeniach a správe.

Realizovaním moderných foriem, prostriedkov a vyučovacích metód vyučovania sa vytvárajú podmienky pre formovanie a rozvíjanie logického a tvorivého myslenia a konania študentov. Tvorivé myslenie umožňuje študentom správne aplikovať poznatky pri riešení problémových úloh teoretického aj praktického charakteru. Predmet poskytuje základy nevyhnutné pre ďalšie odborné predmety a pre ďalšie vzdelávanie.

CIELE PREDMETU

Cieľom vyučovania predmetu je v maximálnej možnej miere prispieť k splneniu cieľov odborného vzdelávania a osvojeniu si kľúčových kompetencií aj prostredníctvom obsahu učiva organizácia zdravotníctva a sociálnej starostlivosti. Študenti majú opísať základné historické medzníky starostlivosti o zdravie, zdravotníctva, medicíny, ošetrovateľstva a sociálnej starostlivosti, vysvetliť východiská starostlivosti o zdravie, medzinárodnej spolupráce a úloh štátu a rezortov, opísať prípravu a ďalšie vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov, priblížiť systém zdravotného a sociálneho poistenia, získať vedomosti o právnych aspektoch zdravotnej starostlivosti, právach pacientov, právneho postavenia zdravotníckeho pracovníka. Naučiť sa pracovať so základnou odbornou terminológiou, osvojiť si schopnosť vyhľadávať odborné informácie v literatúre a informačných médiách, vhodne prezentovať odborné poznatky, analyzovať vybrané problémy, aplikovať poznatky pri riešení konkrétnych úloh rôznej zložitosti. Používať základné myšlienkové operácie na získavanie nových poznatkov, logicky spájať poznatky nadobudnuté štúdiom aj iných vedných odborov a využiť ich pri riešení problémových úloh.

ROZPIS UČIVA

3. ročník 1 hodina týždenne, spolu 33 hodín

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Obsahový štandard :

1. Tematický celok : Vývoj starostlivosti o zdravie

Témy : História medicíny. História ošetrovateľstva.

Kľúčové pojmy : choroby, liečiteľstvo, medicína, ošetrovateľská starostlivosť

Výkonový štandard :

- charakterizovať jednotlivé obdobia medicíny
- vymenovať a priblížiť významné osobnosti z radov lekárov a ošetrovateľov
- oboznámiť s dôležitými objavmi a rozvojom diagnostických a terapeutických technológií

Obsahový štandard :

2. Tematický celok : Spoločenská stratégia ochrany a podpory zdravia

Témy : Verejné zdravotníctvo. Zdravotný stav obyvateľstva. Štátna zdravotná politika.

Kľúčové pojmy : verejné zdravotníctvo, zdravie, životné podmienky, demografický vývoj, rizikové faktory, programy podpory zdravia

Výkonový štandard :

- definovať verejné zdravotníctvo a jeho ciele
- vysvetliť základné pojmy charakterizujúce demografický vývoj
- charakterizovať rizikové faktory zdravia
- poznať programy zdravia

Obsahový štandard :

3. Tematický celok : Štátna zdravotná správa

Témy : Úlohy štátnej zdravotnej správy. Štátna správa na úseku ochrany zdravia.

Kľúčové pojmy : ministerstvo zdravotníctva, samosprávny kraj, úrad verejného zdravotníctva, štátny zdravotný dozor

Výkonový štandard :

- definovať úlohy ministerstva zdravotníctva a miestnej štátnej správy
- vymedziť činnosti prislúchajúce MZ, samosprávnemu kraju a obci
- popísať úlohy úradu verejného zdravotníctva a regionálnych úradov
- charakterizovať výkon štátneho zdravotného dozoru a podmienky jeho výkonu

Obsahový štandard :

4. Tematický celok : Systém zdravotnej starostlivosti

Témy : Štruktúra systému zdravotnej starostlivosti. Druhy a formy zdravotnej starostlivosti. Lekárnická starostlivosť. Lekárska posudková a revízná činnosť. Ošetrovateľstvo.

Kľúčové pojmy : zdravotná starostlivosť, poskytovatelia zdravotnej starostlivosti, lekárne, posudková činnosť, revízná činnosť, ošetrovateľská starostlivosť

Výkonový štandard :

- poznať štruktúru systému zdravotnej starostlivosti
- charakterizovať jednotlivé formy zdravotnej starostlivosti
- vysvetliť charakteristické črty primárnej zdravotnej starostlivosti
- rozoznať druhy zdravotnej starostlivosti
- popísať lekárnickú starostlivosť
- vymedziť činnosti posudkového a revízneho lekára
- porovnať činnosť sestry pred a po transformácii ošetrovateľskej starostlivosti

Obsahový štandard :

5. Tematický celok : Zdravotnícke zariadenia

Témy : Sieť zdravotníckych zariadení. Sústava zdravotníckych zariadení.

Organizácia a riadenie zdravotníckych zariadení.

Kľúčové pojmy : optimálna a minimálna sieť, ambulatná a ústavná starostlivosť, reforma zdravotníctva

Výkonový štandard :

- definovať optimálnu a minimálnu sieť
- rozlíšiť druhy zdravotníckych zariadení tvoriacich sústavu
- uviesť príklady zariadení ambulantnej a ústavnej starostlivosti
- vymedziť ciele reformy
- reprodukovať povinnosti zdravotníckeho zariadenia- štátneho aj neštátneho

Obsahový štandard :

6. Tematický celok : Pracovníci v zdravotníctve

Témy : Odborná spôsobilosť zdravotníckych pracovníkov

Kľúčové pojmy : odborná spôsobilosť, špecializácia, certifikácia, kategórie zdravotníckych pracovníkov

Výkonový štandard :

- definovať odbornú spôsobilosť
- rozoznať pojmy kvalifikácia, špecializácia a certifikácia
- charakterizovať jednotlivé kategórie zdravotníckych pracovníkov

Obsahový štandard :

7. Tematický celok : Stavovské organizácie a odborné spoločnosti

Témy : Slovenská lekárska spoločnosť. Slovenská lekárska komora. Slovenská komora sestier a pôrodných asistentiek a ďalšie.

Kľúčové pojmy : stavovská organizácia, odborná spoločnosť

Výkonový štandard :

- rozoznať stavovskú organizáciu a odbornú spoločnosť

- vymedziť činnosť SLS, SLK a SKSaPA a ďalších

Obsahový štandard :

8. Tematický celok : Správa sociálnej starostlivosti

Témy : Definícia a funkcia sociálnej politiky. Nástroje a realizácia sociálnej politiky.

Kľúčové pojmy : aktívna a pasívna sociálna politika, vládny program, definícia a funkcie sociálnej politiky, nástroje a realizácia sociálnej politiky, kolektívne vyjednávanie, subjekty sociálnej politiky, sociálna záchranná sieť.

Výkonový štandard :

- definovať aktívnu a pasívnu sociálnu politiku
- vysvetliť funkcie sociálnej politiky
- vymenovať princípy sociálnej politiky
- diskutovať o realizácii sociálnej politiky jednotlivými subjektmi

Obsahový štandard :

9. Tematický celok : Zariadenia sociálnej starostlivosti

Témy : Systém sociálneho zabezpečenia. Ústavná sociálna starostlivosť.

Kľúčové pojmy : sociálna podpora, sociálne poistenie, sociálna pomoc, sociálne zariadenia

Výkonový štandard :

- charakterizovať systém sociálneho zabezpečenia
- poznať princíp poskytnutia sociálnej podpory
- vymenovať dávky sociálnej podpory
- rozoznať hmotnú a sociálnu núdzu
- vyjadriť možnosti riešenia hmotnej a sociálnej núdze
- uviesť zariadenia ústavnej starostlivosti o rôzne skupiny klientov

Obsahový štandard :

10. Tematický celok : Systém sociálnej starostlivosti

Témy : Sociálna práca. Tretí sektor. Záchranná sociálna sieť.

Kľúčové pojmy : sociálna práca, sociálne poradenstvo, tretí, neziskový, dobrovoľný sektor, záchranná sieť

Výkonový štandard :

- definovať sociálnu prácu
- vymedziť pojem tretí sektor
- poznať význam jeho pôsobenia
- vymenovať štruktúru tretieho sektoru
- vysvetliť úlohu záchranej sociálnej siete

Obsahový štandard :

11. Tematický celok : Zdravotné a sociálne poistenie

Témy : Zdravotné poistenie. Sociálne poistenie.

Kľúčové pojmy : solidarita, rovnosť, neziskovosť, hospodárnosť, dôchodkové poistenie, nemocenské poistenie

Výkonový štandard :

- charakterizovať zdravotné poistenie
- poznať jeho princípy
- vymedziť práva a povinnosti poistenca
- definovať sociálne poistenie a jeho druhy

Obsahový štandard :

12. Tematický celok : Právne predpisy v zdravotníctve

Témy : Význam a pramene zdravotníckeho práva.

Kľúčové pojmy : legislatívny rámec, právne predpisy, medzinárodné dohovory

Výkonový štandard :

- poznať základné okruhy problémov upravených právnymi predpismi
- vymenovať základné pramene zdravotníckeho práva

Obsahový štandard :

13. Tematický celok : Právne postavenie zdravotníckeho pracovníka pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti

Témy : Právna zodpovednosť zdravotníckeho pracovníka

Kľúčové pojmy : právna zodpovednosť, povinnosti zdravotníckeho pracovníka, porušenie povinností

Výkonový štandard :

- vymenovať predpoklady vzniku právnej zodpovednosti
- určiť podoby právnej zodpovednosti zdravotníckeho pracovníka
- uviesť povinnosti ZP pri vykonávaní zdravotníckeho povolania

Obsahový štandard :

14. Tematický celok : Pracovné právo

Témy : Vznik pracovnoprávneho vzťahu zdravotníckeho pracovníka. Pracovný čas.

Riziková práca . Choroby z povolania. Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci.

Kľúčové pojmy : pracovná zmluva, pracovný čas, dovolenka, riziková práca, choroba z povolania

Výkonový štandard :

- vymenovať informácie, ktoré zamestnávateľ môže a ktoré nesmie požadovať pred uzavretím pracovnej zmluvy
- zostaviť podstatné náležitosti pracovnej zmluvy
- určiť spôsoby ukončenia pracovnoprávneho vzťahu
- definovať základné druhy dovolenky
- uviesť povinnosti zamestnávateľa v oblasti OBP

UČEBNÉ OSNOVY
PREDMETU

PRVÁ POMOC

Študijný odbor:	zdravotnícky asistent
Forma, spôsob a organizácia štúdia:	denné štúdium pre absolventov ZŠ

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Predmet prvá pomoc je teoreticko-praktický predmet, ktorý poskytuje žiakom vedomosti, zručnosti a návyky nevyhnutné pre každého zdravotníckeho pracovníka, aby bol schopný v zmysle zákona poskytnúť kvalifikovanú prvú pomoc. Predmet nadväzuje na poznatky z anatómie, fyziológie a iných odborných predmetov. Pri vyučovaní treba voliť najnovšie a najvhodnejšie metódy a formy práce. Aktivizujúce vyučovacie metódy musia mať jednoznačne prednosť pred faktografickými výkladmi. Vyučovacie proces sa realizuje formou cvičení. Pri cvičeniach sa žiaci delia na skupiny. Praktické vyučovanie odporúčame realizovať aj podľa vzorov problémových situácií.

CIELE PREDMETU

Cieľom vyučovania predmetu je preukázať všeobecné poznatky o sústave, organizácii a právnych aspektoch neodkladnej zdravotnej starostlivosti. Študenti majú ovládať celý reťazec neodkladnej zdravotnej starostlivosti od prvej pomoci na mieste náhlej príhody (v teréne, v nemocnici, v poliklinike, v ambulancii) až po začatie definitívnej komplexnej liečby resuscitácie. Popísať príčiny, príznaky a prvú pomoc pri bezvedomí, krvácaní, šoku, popáleninách, najčastejších poraneniach a akútnych stavoch. Praktický demonštrovať postup resuscitácie a opísať organizáciu a techniku prvej pomoci pri hromadnom postihnutí, katastrofách a pri zasiahnutí zbraňami hromadného ničenia.

ROZPIS UČIVA

2. ročník 1 hodina týždenne, spolu 33 hodín, z toho 33 hodín cvičení

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Všeobecné zásady prvej pomoci. Uvolňovanie, polohovanie a odsun postihnutých**

Témy: **Sústava prvej pomoci, postup pri poskytovaní základnej prvej pomoci. Uvolňovanie, základné polohy pre ošetrovanie a odsun raneného, odsun a transport postihnutých .**

Kľúčové pojmy: **prvá pomoc, náhle postihnutie zdravia, poloha, transport.**

Výkonový štandard:

- charakterizovať PP
- určiť priority pri poskytovaní PP,
- zvládnuť postup pri uvoľňovaní, polohovaní a odsune postihnutých.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Bezvedomie**

Témy: **Obnovenie a udržanie priechodnosti dýchacích ciest. Umelé dýchanie pri zastavení dýchania a pri nedostatočnom spontánnom dýchaní. Obnovenie životne dôležitých funkcií.**

Kľúčové pojmy: **bezvedomie, kardiopulmonálna resuscitácia, spontánne dýchanie, stabilizovaná poloha, Heimlichov manéver.**

Výkonový štandard:

- charakterizovať bezvedomie
- hodnotiť poruchy vedomia,
- posúdiť kvalitu dýchania a srdcovej činnosti,
- osvojiť výkony na udržanie priechodnosti horných dýchacích ciest,
- demonštrovať na figuríne efektívnu kardiopulmonálnu resuscitáciu,
- monitorovanie základných fyziologických funkcií,
- demonštrovať Heimlichov manéver

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Krvácanie**

Témy: **Druhy krvácania , vonkajšie a vnútorné krvácanie. Krvácanie z prirodzených telových otvorov, zastavenie krvácania**

Kľúčové pojmy: **krvácanie, tlakové body, tlakový obväz**

Výkonový štandard:

- opísať jednotlivé druhy krvácania,
- rozoznať vonkajšie, vnútorné krvácanie a krvácanie z prirodzených telových otvorov,
- demonštrovať aplikáciu tlakových bodov a prikladanie tlakového obväzu,
- zorganizovať a poskytnúť prvú pomoc pri jednotlivých druhoch krvácania.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Šok**

Témy: **Druhy šoku. Fázy šoku a prvá pomoc pri nich.**

Kľúčové pojmy: **šok, fáza kompenzácie a dekompenzácie, protišokové opatrenia**

Výkonový štandard:

- definovať šok a jeho fázy,
- rozpoznať subjektívne a objektívne príznaky rozvinutého šoku,

- zvládnuť protišokové opatrenia
- zorganizovať a poskytnúť prvú pomoc pri jednotlivých druhoch krvácania.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Otravy**

Témy: **Druhy a príčiny otráv. Poskytnutie prvej pomoci pri jednotlivých druhoch otráv**

Kľúčové pojmy: **intoxikácia, antidotum, toxikológia, jedovatá látka.**

Výkonový štandard:

- charakterizovať jednotlivé druhy otráv,
- poznať príčiny intoxikácie,
- demonštrovať prvú pomoc pri jednotlivých druhoch otráv.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Popálenie a poleptanie**

Témy: **Druhy a stupne popálení. Poleptania. Poskytnutie prvej pomoci pri popálení a poleptaní**

Kľúčové pojmy: **popálenina, poleptanie, sústava deviatich.**

Výkonový štandard:

- definovať popálenia a poleptania,
- určiť rozsah a stupeň popálenia a poleptania,
- popísať príznaky popálenia a poleptania,
- zvládnuť prvú pomoc pri popálení a poleptaní.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Úrazy elektrickým prúdom**

Témy: **Tepelné poranenia elektrickým prúdom a bleskom**

Kľúčové pojmy: **spazmus svalstva, bezvedomie**

Výkonový štandard:

- vysvetliť účinky elektrického prúdu na ľudský organizmus,
- osvojiť sa druhy tepelných poranení,
- demonštrovať resuscitáciu,
- osvojiť si preventívne opatrenia v súvislosti s búrkou (účinky blesku).

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Rany**

Témy: **Všeobecné zásady ošetrovania rán. Poranenia kostí a kĺbov- zlomeniny, vyklbenie a vytknutie. Poskytnutie základnej prvej pomoci. Tlakové poranenia. Poranenia hrudníka, brucha, chrbtice, hlavy.**

Kľúčové pojmy: **rana, infekcia, zlomenia, vytknutie, vyklbenie, stratové poranenie,**

Blast syndróm, Crush syndróm, hemotorax, pneumotorax, paréza, plégia, amnézia, afázia

Výkonový štandard:

- charakterizovať jednotlivé druhy rán,
- popísať príčiny a následky vzniku rán,
- demonštrovať prvú pomoc pri ošetrení jednotlivých druhov rán,
- definovať druhy, príčiny a následky zlomenín,
- demonštrovať prvú pomoc pri jednotlivých druhoch zlomenín,
- popísať druhy tlakových poranení,
- demonštrovať prvú pomoc pri tlakových poraneniach,
- rozpoznať príčiny a následky poranení hrudníka, brucha, chrbtice a hlavy,
- demonštrovať prvú pomoc pri jednotlivých druhoch poranení.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Vybrané naliehavé stavy**

Témy: **Mdloba, krčce. Naliehavé stavy pri cukrovke, náhla cievna mozgová príhoda.**

Vážne psychické poruchy. Akútne stavy u tehotných

Kľúčové pojmy: **mdloba- synkopa, epilepsia, tetania, hypoglykémia, hyperglykémia, paréza, plégia, zmätenosť, gravidita.**

Výkonový štandard:

- definovať príčiny, príznaky mdloby, poskytnutie prvej pomoci,
- poznať príčiny jednotlivých druhov krčcov spojených s bezvedomím a vedomím,
- demonštrovať poskytnutie prvej pomoci,
- rozoznať príznaky hyper a hypoglykémie, poskytnúť prvú pomoc
- popísať príznaky NCMP, poskytnúť prvú pomoc
- zhodnotiť príznaky predčasného a náhleho pôrodu, poskytnúť prvú pomoc pri náhlom a predčasnom pôrode

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Prvá pomoc pri výnimočných situáciách**

Témy: **Organizácia, techniky prvej pomoci pri hromadnom postihnutí, katastrofách a pri zasiahnutí zbraňami hromadného ničenia.**

Kľúčové pojmy: **hromadné nešťastie, katastrofa, zbrane hromadného ničenia**

Výkonový štandard:

- poznať druhy hromadných postihnutí
- poznať jednotlivé druhy zbraní hromadného ničenia
- zvládnuť prvú pomoc pri jednotlivých druhoch poranení vzniknutých pri hromadných nešťastiach a katastrofách

UČEBNÉ OSNOVY
PREDMETU

**PSYCHOLÓGIA, PEDAGOGIKA A PROFESIJNÁ
KOMUNIKÁCIA**

Študijný odbor :	zdravotnícky asistent
Forma, spôsob a organizácia štúdia:	denné štúdium pre absolventov ZŠ

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Teoreticko-praktický predmet psychológia, pedagogika a profesijná komunikácia spolupôsobia na formovanie osobnosti asistenta výživy. Je koncipovaný vo vzťahu k profilu absolventa a potrieb praxe. Poskytuje holistický pohľad na človeka ako biopsychosociálnu a spirituálnu bytosť v kontexte filozofie zdravia. Predmet je súčasťou odbornej zložky prípravy, tvorí systém poznatkov pre poznanie psychologických javov a medziľudských vzťahov. Poznatky z pedagogiky sú základom pre edukáciu na podporu zdravia a prevenciu ochorení. Profesijná komunikácia poskytuje študentom poznatky pre nadviazovanie kontaktov a tímovú spoluprácu. Realizovaním širokej škály vyučovacích metód a foriem sa vytvárajú podmienky pre rozvíjanie vzťahovo-postojových a intelektuálnych spôsobilostí odborného vzdelania.

CIELE PREDMETU

Ciele predmetu sú vo vzťahu k hlavnému cieľu vzdelávania, ktorý spočíva v splnení požiadaviek na odbornosť a morálku zdravotníckeho pracovníka. Cieľom vyučovania predmetu je získať odborné kompetencie v kognitívnej, psychomotorickej a afektívnej zložke vo vzťahu k profilu absolventa a potrieb praxe. Prostredníctvom obsahu učiva psychológie a pedagogiky a profesijnej komunikácie sa študenti naučia porozumieť prejavom, potrebám a citovým stavom klientov. Osvoja si zásady prosociálneho a kooperatívneho správania. Dokážu využívať poznatky, vedomosti a zručnosti v osobnom a pracovnom prostredí. Získajú návyky vyhľadávať informácie, aktualizovať poznatky a skúsenosti z rôznych zdrojov a situácií. Naučia sa verejne vystupovať a upevňovať pozíciu profesie a stavovskej cti.

ROZPIS UČIVA

- 1. ročník 2 hodiny týždenne, spolu 66 hodín, z toho 33 hodín cvičení**
- 2. ročník 2 hodiny týždenne, spolu 66 hodín, z toho 33 hodín cvičení**

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD PREDMETU

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Základy psychológie osobnosti**

Témy: Osobnosť ako biopsychosociálna jednota – holistický prístup. Filozofia zdravia. Osobnosť ako celistvý a dynamický systém (vlastnosti osobnosti, zameranie, psychické procesy a stavy). Individuálne a typologické rozdiely. Utváranie osobnosti. Poznávanie osobnosti. Osobnosť zdravotníckeho pracovníka, základné predpoklady intelektové, psychomotorické a sociálne.

Kľúčové slová: osobnosť, holistický prístup

Výkonový štandard:

- Vysvetliť holistický pohľad na človeka
- Rozlíšiť individuálne rozdiely medzi ľuďmi
- Analyzovať vnútorné a vonkajšie determinanty utvárania osobnosti
- Opísať metódy poznávania osobnosti
- Zdôvodniť význam psychológie a pedagogiky v živote človeka
- Charakterizovať požiadavky na osobnosť zdravotníckeho pracovníka po stránke výkonovej a vzťahovo-postojovej

Obsahový štandard:

Tematický celok: Základy duševnej hygieny

Témy: Duševné zdravie a životospráva. Sebapoznanie a sebahodnotenie. Sebavýchova. Zvládanie záťažových situácií: konflikty a stres. Základy asertivity.

Kľúčové slová: duševné zdravie, stres

Výkonový štandard:

- Definovať zdravie, životosprávu a životný štýl
- Opísať základné faktory duševného zdravia ako ekvivalentu zdravej osobnosti
- Monitorovať prejavy porúch správania
- Demonštrovať zásady profesionálneho správania
- Rozpoznať a eliminovať negatívne stránky záťažových situácií prameniacych z konfliktov a stresu
- Navrhnuť konkrétne aktivity na podporu duševného zdravia
- Charakterizovať relaxačné techniky a ich využitie

Obsahový štandard:

Tematický celok: Základy vývinovej psychológie

Témy: Jednotlivé vývojové obdobia v životnom cykle človeka: prenatálne, novorodenecké a dojčenecké, obdobie batol'at'a, obdobie predškolského veku, puberta, adolescencia, dospelosť, staroba.

Kľúčové slová: psychický vývin

Výkonový štandard:

- Charakterizovať jednotlivé vekové obdobia životného cyklu človeka
- Určiť rozdiely v psychomotorickom vývine novorodenca, dojčat'a, batol'aťa a dieťaťa v predškolskom veku
- Opísať školský vek a rozlíšiť jednotlivé obdobia
- Načrtnúť špecifiká a výchovné problémy puberty a adolescencie
- Poukázať na spoločenskú problematiku dospelosti a staroby

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Základy sociálnej psychológie**

Témy: **Základná odborná terminológia: socializácia, druhy sociálneho učenia, skupina a jej vplyv na jednotlivca, jedinec a sociálne prostredie, rodina. Sociálna interakcia, sociálna rola, problematika začlenenia do sociálnych skupín, sociálne normy a deviácie. Empatia.**

Kľúčové slová: **sociálna interakcia, sociálna rola, empatia**

Výkonový štandard:

- Definovať základné pojmy a používať pojmový aparát
- Integrovať poznatky zo všeobecnej a vývinovej psychológie do sociálnej psychológie
- Používať a verbalizovať pocit vlastnej hodnoty a empatie k druhým
- Vymedziť požiadavky na sociálnu interakciu a komunikáciu
- Zdôvodniť význam poznatkov pre porozumenie kultúram a etnickým skupinám

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Komunikácia**

Témy: **Komunikácia – druhy informácií. Neverbálna komunikácia - pravidlá úspešnej reči tela, nácvik neverbálnej komunikácie v interpersonálnom styku. Pravidlá verbálnej a neverbálnej komunikácie pre úspešnú komunikáciu. Nácvik verbálnej komunikácie – rozhovor. Základy asertívneho správania. Komunikačné techniky. Komunikačné zlozvyky.**

Kľúčové slová: **verbálna a neverbálna komunikácia, asertívne správanie**

Výkonový štandard:

- Vysvetliť funkciu komunikácie v interpersonálnom styku
- Monitorovať a dešifrovať význam signálov reči tela
- Vypovedať o svojich zážitkoch
- Formulovať pravidlá úspešnej reči tela a verbálnej komunikácie

- Zvládnuť jednotlivé komunikačné techniky
- Určiť a odstrániť komunikačné zlozvyky

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Profesijná komunikácia**

Témy: Návik komunikácii v modelových a reálnych situáciách. Spôsoby komunikácie pri zisťovaní biopsychosociálnych potrieb. Návik diagnostického, nedirektívneho rozhovoru v rôznych oblastiach pôsobenia. Návik terapeutického rozhovoru v rôznych vekových skupinách. Aktivizácia klientov k spolupráci k samostatnému uspokojovaniu biopsychosociálnych potrieb a zdravého spôsobu života.

Kľúčové slová: **diagnostický rozhovor, nedirektívny rozhovor**

Výkonový štandard:

- Aplikovať komunikačné techniky, verbálne a neverbálne prostriedky v modelových a reálnych situáciách
- Preukázať prvky prosociálneho a kooperatívneho správania v osobnom a profesijnom kontakte
- Opísať spôsoby komunikácie pri zisťovaní biopsychosociálnych potrieb
- Preukázať zručnosti vedenia diagnostického a terapeutického rozhovoru v rôznych oblastiach

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Zdravotná výchova**

Témy: Rola zdravotníka ako pedagóga. Základné pojmy pedagogiky. Postup pri určovaní výchovno-vzdelávacích cieľov. Metódy, formy a prostriedky zdravotno-výchovnej činnosti. Osobný vplyv zdravotníckeho pracovníka vo výchove k zdraviu. Návik výchovného pôsobenia. Výchovné zamestnanie detí a edukácia dospelých.

Kľúčové slová: **zdravotná výchova, edukácia**

Výkonový štandard:

- Zdôvodniť význam výchovy k zdraviu
- Objasniť význam kategórie cieľa v edukačnom procese
- Opísať metódy a prostriedky zdravotnej výchovy
- Zistiť vzdelávacie potreby klientov
- Navrhnuť spôsoby edukácie
- Demonštrovať výchovné zamestnanie pre jednotlivé vekové skupiny
- Verejne vystupovať, efektívne komunikovať a prezentovať svoju profesiu
- Stanoviť ciele profesijného rozvoja vo vzťahu k potrebám výchovy k zdravému štýlu života

UČEBNÉ OSNOVY
PREDMETU

ZDRAVOTNÍCKA ETIKA

Študijný odbor:	zdravotnícky asistent
Forma, spôsob a organizácia štúdia:	denné štúdium pre absolventov ZŠ

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Predmet zdravotnícka etika na SZŠ v rámci štátneho programu (ISCED 3) ako súčasť odbornej zložky vzdelávania poskytuje študentom všeobecné poznatky o vývine morálky a etiky, základných princípoch zdravotníckej etiky. Predmet približuje študentom aktuálne témy súčasnej bioetiky s dôrazom na humanizáciu ošetrovateľskej starostlivosti. Využívaním moderných foriem a vyučovacích metód vo vyučovacom procese sa vytvárajú podmienky na formovanie úcty k ľudskému životu a zdraviu, etických názorov a postojov žiakov.

Predmet poskytuje nevyhnutné základy zdravotníckej morálky, etických princípov a prosociálneho správania, ktoré sú determinované praktickou potrebou absolventov vzhľadom na charakter ich práce. Zdravotnícka etika poskytuje základy aj pre ďalšie odborné predmety (ošetrovateľstvo, sociálna práca, zdravie a klinika chorôb a pod.) i pre ďalšie vzdelávanie v oblasti zdravotníctva.

CIELE PREDMETU

Cieľom vyučovania zdravotníckej etiky je v maximálne možnej miere prispieť k splneniu cieľov odborného vzdelávania a osvojeniu si kľúčových kompetencií prostredníctvom obsahu učiva zdravotníckej etiky. Žiaci sa majú naučiť pracovať so základnou terminológiou, osvojiť si schopnosť vyhľadávať odborné informácie v literatúre a informačných médiách, prezentovať odborné poznatky, analyzovať vybrané problémy, aplikovať poznatky pri riešení konkrétnych úloh rôznej zložitosti. Mali by preukázať všeobecné poznatky o historickom vývine morálky a etiky, jej základných princípoch v nadväznosti na zdravotnícku a ošetrovateľskú etiku, chápať a vysvetliť vzťah medzi zdravotníckou etikou a právom. Preukázať schopnosť analyzovať a identifikovať špecifické problémy v práci zdravotníckeho asistenta, vedieť využiť získané vedomosti a aplikovať ich v praxi pri ošetrovateľskej starostlivosti v prospech zverených pacientov.

ROZPIS UČIVA

1. ročník 1 hodina týždenne, spolu 33 hodín

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Etika ako vedná disciplína**

Témy: **Vymedzenie základných pojmov. Historický vývin morálky a etiky. Etické smery.**

Kľúčové pojmy: **etika, morálka, ethos, moralis, etiketa, moralizovanie**

Výkonový štandard:

- Definovať základné pojmy etiky
- Vysvetliť pojem etika a morálka
- Poukázať na podstatu vedného odboru
- Opísať vývoj etiky v staroveku
- Charakterizovať etiku stredoveku
- Objasniť etiku novoveku
- Vymenovať hlavných predstaviteľov v jednotlivých obdobiach vývinu etiky
- Charakterizovať smery a druhy etiky

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Ľudské práva**

Témy: **Listina ľudských práv. Práva a povinnosti pacienta.**

Kľúčové slová: **ľudské práva, ľudská dôstojnosť, Charta ľudských práv, Charta práv hospitalizovaného dieťaťa, Ústava, právo a povinnosti**

Výkonový štandard:

- Vysvetliť pojem ľudská dôstojnosť
- Definovať ľudské práva
- Popísať Chartu ľudských práv a právo hospitalizovaného dieťaťa
- Uviesť dokumenty vzťahujúce sa na práva pacienta
- Vyvodíť dôsledky z nedodržiavania práv pacienta pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti

Obsahový štandard:

Tematický celok : **Zdravotnícka etika**

Témy: **Historický vývin zdravotníckej etiky. Základné pojmy. Deontologický kódex.**

Základné princípy zdravotníckej etiky. Vzťah zdravotníckej etiky a práva. Etické pravidlá a morálne problémy pri vykonávaní zdravotníckeho povolania.

Eutanázia. Eschatológia.

Kľúčové slová: **zdravotnícka etika, bioetika, ošetrovateľská etika, deontológia, medicínska etika, princíp beneficencie, princíp nonmalficiencie, princíp spravodlivosti, princíp autonómie, mravná norma, právo, eutanázia**

Výkonový štandard:

- Charakterizovať začiatky zdravotníckej etiky
- Definovať základné pojmy zdravotníckej etiky
- Vymenovať predstaviteľov medicínskej etiky v jednotlivých obdobiach vývinu
- Vysvetliť rozdiel medzi bioetikou, zdravotníckou, medicínskou a ošetrovateľskou etikou
- Charakterizovať mravnú normu
- Vysvetliť význam deontologických kódexov
- Vymenovať a popísať jednotlivé princípy zdravotníckej etiky
- Vysvetliť vzťah zdravotníckej etiky a práva
- Objasniť vzťah medzi eutanáziou a eschatológiou
- Popísať morálne problémy pri výkone povolania zdravotníckeho asistenta

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Náboženská etika, dekalóg**

Témy: **Náboženská etika, dekalóg.**

Kľúčové slová: **kresťanské náboženstvo, náboženský pluralizmus, sekta, morálny relativizmus, dekalóg**

Výkonový štandard:

- Vysvetliť pojem náboženská etika
- Charakterizovať jednotlivé svetové náboženstvá
- Pomenovať špecifiká jednotlivých náboženstiev z pohľadu poskytovania zdravotnej starostlivosti
- Popísať dekalóg a princíp kresťanskej lásky
- Zdôvodniť hodnotu každého ľudského života

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Etické aspekty ošetrovateľstva**

Témy: **Etické aspekty v ošetrovateľskej starostlivosti vo všeobecnosti. Požiadavky na osobnosť zdravotníckeho asistenta. Etická komunikácia – informovaný súhlas s ošetrovateľskými výkonmi.**

Kľúčové slová: **hodnota, osobnosť, étos povolania, komunikácia, informovaný súhlas, pozitívny a negatívny reverz, konflikt, kódex – zdravotníckeho asistenta**

Výkonový štandard:

- Definovať pojem hodnota, étos povolania
- Vymedziť a popísať hierarchiu hodnôt v ošetrovateľstve
- Vyvodiť a vysvetliť komplex požiadaviek na osobnosť zdravotníckeho asistenta
- Vysvetliť kódex sestry, zdravotníckeho asistenta
- Vymedziť konkrétne etické princípy správania zdravotníckeho asistenta
- Preukázať schopnosť interpersonálnych zručností v komunikácii
- Vysvetliť pojem informovaný súhlas

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Vybrané etické problémy v niektorých medicínskych odboroch (4h)**
Témy: **Etika v chirurgii. Etika v geriatrickej a hospicovej starostlivosti. Etika v gynekológii a pôrodníctve. Etika v pediatrii a neonatológii. Etika vo vnútornom lekárstve. Etika zdravotnej výchovy.**

Kľúčové slová: **transplantácia, dialýza, potrat, eutanázia, eschatológia, transfúzia**

Výkonový štandard:

- Identifikovať najčastejšie etické problémy vyskytujúce sa v jednotlivých medicínskych odboroch
- Vysvetliť dodržiavanie etických noriem v základných medicínskych odboroch
- Charakterizovať odbor z pohľadu etiky a profesie zdravotníckeho pracovníka
- Analyzovať opísané etické normy a z nich vyplývajúce etické problémy

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Etické aspekty biomedicínskeho výskumu**

Témy: **Biomedicínsky výskum. Medzinárodné dokumenty.**

Kľúčové slová: **bioetika, biomedicínsky výskum, ľudské subjekty, pozorovanie, pokus**

Výkonový štandard:

- Definovať pojmy biomedicínsky výskum, klinický výskum, ľudské subjekty
- Vymenovať medzinárodné dokumenty pre oblasť etiky biomedicínskeho výskumu
- Uviesť vzťah medzi terapeutickým a neterapeutickým výskumom
- Vymenovať a opísať druhy a základné metódy biomedicínskeho výskumu
- Popísať etické zásady pri pokusoch na zvieratách

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Vznik a poslanie etických komisií**

Témy: **Vznik a poslanie etických komisií.**

Kľúčové slová: **etická komisia, etický problém, etická analýza, biomedicínsky výskum, klinický experiment**

Výkonový štandard:

- Vysvetliť pojem etická komisia
- Vymenovať typy a popísať poslanie etických komisií
- Popísať zloženie etickej komisie
- Charakterizovať náplň etickej komisie

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Uplatňovanie princípov etiky v praxi zdravotníckeho asistenta**

Témy: **Kazuistiky z praxe, modelové situácie.**

Kľúčové slová: **práva a povinnosti pacienta, etické princípy, komunikácia, informovaný súhlas, biomedicínsky výskum**

Výkonový štandard:

- Identifikovať špecifický etický problém v kazuistike
- Rozlišovať etické a neetické správanie v kazuistike
- Diskutovať o probléme, aplikovať etické princípy v diskusii
- Navrhnuť spôsob riešenia etického problému

UČEBNÉ OSNOVY PREDMETU

SOCIÁLNA STAROSTLIVOSŤ

Študijný odbor:	zdravotnícky asistent
Forma, spôsob a organizácia štúdiá:	denné štúdium pre absolventov ZŠ

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Predmet sociálna starostlivosť na SZŠ v rámci štátneho programu (ISCED 3) tvorí súčasť odbornej zložky vzdelávania a poskytuje študentom primeranú úroveň poznatkov zo sociológie, sociálnej práce a sociálnoprávnej starostlivosti, ktoré tvoria základ didaktického systému poznatkov pre oblasť sociálnej starostlivosti. Realizácia vyučovania prostredníctvom moderných foriem, prostriedkov a vyučovacích metód vytvára podmienky na formovanie a rozvíjanie logického a tvorivého myslenia a konania študentov. Aktivizácia študentov a tvorivé myslenie sú predpokladom na kvalitné poznanie a osvojenie vedomostí a ich využitie pri zabezpečovaní sociálnej starostlivosti u klientov v zdravotníckych a sociálnych zariadeniach.

Predmet sociálna starostlivosť poskytuje poznatky pre ďalšie odborné predmety (základy ošetrovania a asistencie, praktické cvičenia) ako aj pre ďalšie vzdelávanie študentov

CIELE PREDMETU

Cieľom vyučovania predmetu sociálna starostlivosť je v maximálnej miere prispieť k splneniu cieľov odborného vzdelávania a k osvojeniu si kľúčových kompetencií prostredníctvom obsahu učiva uvedeného predmetu.

Študenti si majú osvojiť základnú odbornú terminológiu, preukázať schopnosť vyhľadávania odborných informácií z literatúry a informačných médií, dokázať prezentovať odborné poznatky, analyzovať vybrané problémy a aplikovať ich pri riešení konkrétnych úloh. Majú preukázať poznatky o faktoch a zákonitostiach vnímania ľudí ako členov spoločnosti z hľadiska sociológie, sociálnoprávnej starostlivosti a sociálnej práce. Budú schopní aplikovať uvedené poznatky pri riešení konkrétnych úloh na úseku sociálnej starostlivosti o zdravotne postihnutých, starých ľudí a ľudí z marginalizovaných skupín.

ROZPIS UČIVA

4. ročník 1 hodina týždenne, spolu 30 hodín

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Úvod do sociológie**

Témy: **Sociológia, jej predmet a úlohy.**

Kľúčové pojmy: **sociológia, sociálne vedy, členenie sociológie**

Výkonový štandard:

- Definovať základné pojmy: sociológia, predmet a úlohy sociológie
- Opísať vzťah sociológie k iným sociálnym vedám
- Vysvetliť členenie sociológie z hľadiska rôznorodosti jej predmetu
- Vymenovať funkcie sociológie a uviesť ich obsah

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Spoločnosť**

Témy: **Spoločnosť a spoločenské skupiny. Medzil'udské vzťahy.**

Kľúčové pojmy: **spoločnosť, sociálne skupiny, spoločenské vzťahy, pozícia jednotlivca**

Výkonový štandard:

- Definovať pojem spoločnosť
- Opísať dve základné formy spoločnosti
- Vysvetliť vzťah jedinca k sociálnemu svetu
- Definovať sociálnu skupinu
- Vymenovať delenie sociálnych skupín podľa rôznych kritérií
- Opísať možné alternatívy výskytu medzil'udských vzťahov

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Spoločenská podstata človeka**

Témy: **Správanie jednotlivca v spoločnosti. Sociálne normy. Socializácia.**

Kľúčové pojmy: **sociálna kontrola, normatívne systémy, sociálne učenie, socializácia**

Výkonový štandard:

- Vysvetliť proces a priebeh formovania jednotlivca v spoločnosti
- Opísať normatívne systémy
- Charakterizovať kultúrne vzorce správania a ich normatívne elementy
- Popísať prejavy hostilného a prosociálneho správania

- Opísať úlohy, funkcie a mechanizmy socializácie

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Rodina a spoločnosť**

Témy: **Vznik a vývoj rodiny. Životný cyklus rodiny a vzťahy v rodine.**

Kľúčové pojmy: **rodina, manželstvo, typy rodín, životný cyklus rodiny**

Výkonový štandard:

- Definovať pojem rodina
- Uviesť základné znaky (resp. funkcie) rodiny
- Charakterizovať typy rodiny z hľadiska miery zabezpečenia výchovnej funkcie
- Definovať pojem manželstvo
- Popísať životný cyklus rodiny
- Uviesť pozitívne a negatívne činitele a ich vplyv na klímu rodiny

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Etapy ľudského života**

Témy: **Životný cyklus. Sociálna charakteristika detstva a mladosti.**

Sociálna charakteristika dospelosti a staroby.

Kľúčové pojmy: **životný a rodinný cyklus, etapa detstva, mladosti, dospelosti a staroby**

Výkonový štandard:

- Definovať pojem životný cyklus
- Uviesť a vymedziť etapy životného cyklu
- Charakterizovať vývinové obdobia detstva, mladosti, dospelosti a staroby z hľadiska sociológie
- Vysvetliť význam rodiny pre socializáciu dieťaťa
- Popísať štandardné etapy rodinného cyklu

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Sociálna práca**

Témy: **Sociálna práca, jej predmet a ciele. Metódy a organizácia sociálnej práce.**

Etapy sociálnej práce.

Kľúčové pojmy: **sociálna práca, sociálna pomoc, sociálny problém, sociálny klient**

Výkonový štandard:

- Definovať základné pojmy sociálna práca, sociálna pomoc a predmet sociálnej práce
- Vysvetliť pojmy objekt a subjekt sociálnej práce
- Charakterizovať klasické metódy sociálnej práce
- Opísať zameranie a činnosť orgánov štátnej správy
- Popísať etapy sociálnej práce

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Sociálna politika v Slovenskej republike**

Témy: **Sociálna politika, jej ciele a úlohy. Sociálne zabezpečenie.**

Sociálna ochrana zraniteľných skupín. Zariadenia sociálnej starostlivosti.

Kľúčové pojmy: **sociálna politika, sociálne zabezpečenie, zraniteľné skupiny, zariadenia sociálnej starostlivosti**

Výkonový štandard:

- Definovať základné pojmy sociálnej politiky
- Charakterizovať systém sociálneho zabezpečenia
- Vysvetliť možnosti ochrany zraniteľných skupín obyvateľstva
- Uviesť a opísať zariadenia sociálnej starostlivosti a ich zameranie v sociálnom systéme

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Sociálna starostlivosť o zdravotne postihnutých ľudí**

Témy: **Starostlivosť o telesne postihnutých. Starostlivosť o mentálne postihnutých a duševne chorých. Starostlivosť o zrakovo a sluchovo postihnutých. Metódy sociálnej práce. Poradenská činnosť a sociálne služby.**

Kľúčové pojmy: **zdravotné, telesné, mentálne a zmyslové postihnutie, sociálna starostlivosť, sociálna práca, sociálne služby**

Výkonový štandard:

- Charakterizovať zdravotné, telesné, mentálne a zmyslové postihnutie
- Vymenovať a opísať špeciálne pomôcky pre telesne a zdravotne postihnutých
- Opísať sieť inštitúcií, ktoré poskytujú komplexnú starostlivosť postihnutým jedincom
- Poukázať na možnosti uplatnenia a potrebu integrácie zdravotne a zmyslovo postihnutých ľudí
- Charakterizovať metódy sociálnej práce
- Vysvetliť zameranie sociálneho a psychologického poradenstva
- Uviesť formy sociálnych služieb pre zdravotne postihnutých

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Sociálna starostlivosť o starých ľudí**

Témy: **Starnutie, staroba, sociologická problematika staroby. Sociálne služby pre seniorov. Starostlivosť o seniorov v zariadeniach sociálnej starostlivosti. Sociálna práca na úseku starostlivosti o seniorov.**

Kľúčové pojmy: **staroba, sociológia staroby, zákon o sociálnej pomoci, zariadenia sociálnych služieb, metódy sociálnej práce**

Výkonový štandard:

- Definovať pojmy staroba a starnutie
- Vysvetliť problémy starých ľudí zo sociologického hľadiska
- Opísať sieť zariadení, v ktorých sa poskytuje sociálna starostlivosť seniorom
- Uviesť a charakterizovať etapy sociálnej práce u ťažko chorých seniorov

- Poukázať na význam humanitárnych združení a organizácií pre seniorov

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Sociálna starostlivosť o marginalizované skupiny obyvateľov**

Témy: **Sociálna starostlivosť o rómske etnikum. Historický pohľad na Rómov, súčasnosť a perspektívy života Rómov. Sociálna pomoc rómskemu etniku. Ľudia bez prístrešia – bezdomovectvo, vývin a formy bezdomovectva. Možnosti pomoci ľuďom bez prístrešia.**

Kľúčové pojmy: **marginalizácia, rómske etnikum, rómsky problém, sociálna pomoc, bezdomovectvo, štádia a formy bezdomovectva, sociálna a zdravotná starostlivosť**

Výkonový štandard:

- Vysvetliť pojmy marginalizácia a marginalizované skupiny
- Charakterizovať špecifické črty rómskeho etnika
- Chronologicky opísať prístup a postoje majority ku Rómom od ich príchodu do strednej Európy
- Uviesť priority sociálnej pomoci rómskemu etniku v zmysle koncepcie vlády SR
- Vysvetliť pojem bezdomovec
- Vymenovať rizikové faktory vzniku bezdomovectva
- Popísať formy bezdomovectva
- Uviesť najčastejšie zdravotné problémy bezdomovcov
- Opísať možnosti sociálnej pomoci pre bezdomovcov

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Úvod do sociológie**

Témy: **Sociológia, jej predmet a úlohy.**

Kľúčové pojmy: **sociológia, sociálne vedy, členenie sociológie**

Výkonový štandard:

- Definovať základné pojmy: sociológia, predmet a úlohy sociológie
- Opísať vzťah sociológie k iným sociálnym vedám
- Vysvetliť členenie sociológie z hľadiska rôznorodosti jej predmetu
- Vymenovať funkcie sociológie a uviesť ich obsah

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Spoločnosť**

Témy: **Spoločnosť a spoločenské skupiny. Medzil'udské vzťahy.**

Kľúčové pojmy: **spoločnosť, sociálne skupiny, spoločenské vzťahy, pozícia jednotlivca**

Výkonový štandard:

- Definovať pojem spoločnosť

- Opísať dve základné formy spoločnosti
- Vysvetliť vzťah jedinca k sociálnemu svetu
- Definovať sociálnu skupinu
- Vymenovať delenie sociálnych skupín podľa rôznych kritérií
- Opísať možné alternatívy výskytu medziľudských vzťahov

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Spoločenská podstata človeka**

Témy: **Správanie jednotlivca v spoločnosti. Sociálne normy. Socializácia.**

Kľúčové pojmy: **sociálna kontrola, normatívne systémy, sociálne učenie, socializácia**

Výkonový štandard:

- Vysvetliť proces a priebeh formovania jednotlivca v spoločnosti
- Opísať normatívne systémy
- Charakterizovať kultúrne vzorce správania a ich normatívne elementy
- Popísať prejavy hostilného a prosociálneho správania
- Opísať úlohy, funkcie a mechanizmy socializácie

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Rodina a spoločnosť**

Témy: **Vznik a vývoj rodiny. Životný cyklus rodiny a vzťahy v rodine.**

Kľúčové pojmy: **rodina, manželstvo, typy rodín, životný cyklus rodiny**

Výkonový štandard:

- Definovať pojem rodina
- Uviesť základné znaky (resp. funkcie) rodiny
- Charakterizovať typy rodiny z hľadiska miery zabezpečenia výchovnej funkcie
- Definovať pojem manželstvo
- Popísať životný cyklus rodiny
- Uviesť pozitívne a negatívne činitele a ich vplyv na klímu rodiny

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Etapy ľudského života**

Témy: **Životný cyklus. Sociálna charakteristika detstva a mladosti.**

Sociálna charakteristika dospelosti a staroby.

Kľúčové pojmy: **životný a rodinný cyklus, etapa detstva, mladosti, dospelosti a staroby**

Výkonový štandard:

- Definovať pojem životný cyklus
- Uviesť a vymedziť etapy životného cyklu
- Charakterizovať vývinové obdobia detstva, mladosti, dospelosti a staroby z hľadiska sociológie

- Vysvetliť význam rodiny pre socializáciu dieťaťa
- Popísať štandardné etapy rodinného cyklu

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Sociálna práca**

Témy: **Sociálna práca, jej predmet a ciele. Metódy a organizácia sociálnej práce. Etapy sociálnej práce.**

Kľúčové pojmy: **sociálna práca, sociálna pomoc, sociálny problém, sociálny klient**

Výkonový štandard:

- Definovať základné pojmy sociálna práca, sociálna pomoc a predmet sociálnej práce
- Vysvetliť pojmy objekt a subjekt sociálnej práce
- Charakterizovať klasické metódy sociálnej práce
- Opísať zameranie a činnosť orgánov štátnej správy
- Popísať etapy sociálnej práce

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Sociálna politika v Slovenskej republike**

Témy: **Sociálna politika, jej ciele a úlohy. Sociálne zabezpečenie.**

Sociálna ochrana zraniteľných skupín. Zariadenia sociálnej starostlivosti.

Kľúčové pojmy: **sociálna politika, sociálne zabezpečenie, zraniteľné skupiny, zariadenia sociálnej starostlivosti**

Výkonový štandard:

- Definovať základné pojmy sociálnej politiky
- Charakterizovať systém sociálneho zabezpečenia
- Vysvetliť možnosti ochrany zraniteľných skupín obyvateľstva
- Uviesť a opísať zariadenia sociálnej starostlivosti a ich zameranie v sociálnom systéme

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Sociálna starostlivosť o zdravotne postihnutých ľudí**

Témy: **Starostlivosť o telesne postihnutých. Starostlivosť o mentálne postihnutých a duševne chorých. Starostlivosť o zrakovo a sluchovo postihnutých. Metódy sociálnej práce. Poradenská činnosť a sociálne služby.**

Kľúčové pojmy: **zdravotné, telesné, mentálne a zmyslové postihnutie, sociálna starostlivosť, sociálna práca, sociálne služby**

Výkonový štandard:

- Charakterizovať zdravotné, telesné, mentálne a zmyslové postihnutie
- Vymenovať a opísať špeciálne pomôcky pre telesne a zdravotne postihnutých
- Opísať sieť inštitúcií, ktoré poskytujú komplexnú starostlivosť postihnutým jedincom
- Poukázať na možnosti uplatnenia a potrebu integrácie zdravotne a zmyslovo

- postihnutých ľudí
- Charakterizovať metódy sociálnej práce
- Vysvetliť zameranie sociálneho a psychologického poradenstva
- Uviesť formy sociálnych služieb pre zdravotne postihnutých

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Sociálna starostlivosť o starých ľudí**

Témy: **Starnutie, staroba, sociologická problematika staroby. Sociálne služby pre seniorov. Starostlivosť o seniorov v zariadeniach sociálnej starostlivosti. Sociálna práca na úseku starostlivosti o seniorov.**

Kľúčové pojmy: **staroba, sociológia staroby, zákon o sociálnej pomoci, zariadenia sociálnych služieb, metódy sociálnej práce**

Výkonový štandard:

- Definovať pojmy staroba a starnutie
- Vysvetliť problémy starých ľudí zo sociologického hľadiska
- Opísať sieť zariadení, v ktorých sa poskytuje sociálna starostlivosť seniorom
- Uviesť a charakterizovať etapy sociálnej práce u ťažko chorých seniorov
- Poukázať na význam humanitárnych združení a organizácií pre seniorov

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Sociálna starostlivosť o marginalizované skupiny obyvateľov**

Témy: **Sociálna starostlivosť o rómske etnikum. Historický pohľad na Rómov, súčasnosť a perspektívy života Rómov. Sociálna pomoc rómskemu etniku. Ľudia bez prístrešia – bezdomovectvo, vývin a formy bezdomovectva. Možnosti pomoci ľuďom bez prístrešia.**

Kľúčové pojmy: **marginalizácia, rómske etnikum, rómsky problém, sociálna pomoc, bezdomovectvo, štádia a formy bezdomovectva, sociálna a zdravotná starostlivosť**

Výkonový štandard:

- Vysvetliť pojmy marginalizácia a marginalizované skupiny
- Charakterizovať špecifické črty rómskeho etnika
- Chronologicky opísať prístup a postoje majority ku Rómom od ich príchodu do strednej Európy
- Uviesť priority sociálnej pomoci rómskemu etniku v zmysle koncepcie vlády SR
- Vysvetliť pojem bezdomovec
- Vymenovať rizikové faktory vzniku bezdomovectva
- Popísať formy bezdomovectva
- Uviesť najčastejšie zdravotné problémy bezdomovcov
- Opísať možnosti sociálnej pomoci pre bezdomovcov

**UČEBNÉ OSNOVY
PREDMETU**

ZDRAVIE A KLINIKA CHORÔB

Študijný odbor:	zdravotnícky asistent
Forma, spôsob a organizácia štúdia:	denné štúdium pre absolventov ZŠ

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Predmet zdravie a klinika chorôb, ako súčasť odbornej zložky vzdelávania, poskytuje študentom systém poznatkov o zdraví a jeho význame pre jedinca a celú spoločnosť, o faktoroch ovplyvňujúcich zdravie, význame prevencie. Poskytuje základy poznatkov o príčinách, príznakoch a prejavoch ochorení jednotlivých systémov ľudského organizmu s dôrazom na špecifiká u detí a starých ľudí. Zameriava sa na poskytnutie základných informácií o diagnostických a liečebných postupoch, liečbe a prevencii. Predmet poskytuje poznatky nevyhnutné pre formovanie a rozvíjanie logického a tvorivého myslenia v ďalších odborných predmetoch a pre ďalšie vzdelávanie.

CIELE PREDMETU

Cieľom vyučovania zdravia a kliniky chorôb je definovať súčasnú koncepciu zdravia, jeho zachovanie, udržovanie a obnovu. Študenti si majú osvojiť komplexný pohľad na význam zdravia pre jedinca, rodinu, štát a celú ľudskú spoločnosť. Mali by preukázať poznatky o zdraví a jeho rizikách v jednotlivých vývinových obdobiach človeka, zdôvodniť význam rodiny pre zachovanie zdravia jej členov. Vedieť reprodukovať poznatky z histórie medicíny, vysvetliť príčiny, priebeh a štádiá choroby. Preukázať základné poznatky o ochoreniach, chybách a úrazoch jednotlivých systémov, stavov a vekových období, zvlášť detí a starých ľudí.

ROZPIS UČIVA

1. ročník 1 hodina týždenne, spolu 33 hodín
2. ročník 3 hodiny týždenne, spolu 99 hodín
3. ročník 2 hodiny týždenne, spolu 66 hodín
4. ročník 1 hodina týždenne, spolu 30 hodín

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Obsahový štandard

1. Tematický celok: Zdravie

Témy: Zdravie. Význam zdravia pre jedinca a spoločnosť

Kľúčové pojmy: zdravie, choroba, jedinec, spoločnosť

Výkonový štandard:

- definovať zdravie a chorobu
- vysvetliť význam zdravia pre jedinca a spoločnosť
- objasniť vzťah medzi zdravím a spoločnosťou
- vyjadriť názory na zdravie

Obsahový štandard

2. Tematický celok: Modely zdravia

Témy: Modely zdravia.

Kľúčové pojmy: model, adaptácia, prostredie

Výkonový štandard:

- vysvetliť podstatu jednotlivých modelov
- špecifikovať najpoužívanejší model v praxi
- popísať najpriateľnejší model pre prax

Obsahový štandard

3. Tematický celok: Zdravotný stav a zdravotné návyky

Témy: Zdravotný stav. Zdravotné návyky

Kľúčové pojmy: zdravotné návyky, zdravotný stav, pôsobiace faktory

Výkonový štandard:

- objasniť vzťah medzi zdravotným stavom a zdravotnými návykmi
- špecifikovať faktory ovplyvňujúce zdravotný stav
- popísať zdravotné návyky
- vysvetliť vplyv návykov na organizmus

Obsahový štandard

4. Tematický celok: Zdravotné uvedomenie

Témy: Model postoja k zdraviu. Ochrana zdravia.

Kľúčové pojmy: zdravotná výchova, zdravotné uvedomenie, národný program podpory zdravia

Výkonový štandard:

- definovať zdravotnú výchovu
- objasniť model postoja k zdraviu
- vysvetliť celosvetovú ochranu zdravia
- charakterizovať oblasti záujmu NPPZ SR
- špecifikovať úlohy jedinca, spoločnosti, zdravotníkov pri ochrane, podpore
- a udržiavaní zdravia

Obsahový štandard

5. Tematický celok: Zdravie z hľadiska rastu a vývinu človeka

Témy: Rast a vývin. Novorodenecké, dojčenské a batolivé obdobie. Predškolské a školské obdobie. Poruchy zdravotného stavu počas dospievania. Dospelý vek.

Kľúčové slová: rast, vývin, zrenie, vývinové obdobia

Výkonový štandard:

- definovať rast, vývin, zrenie
- objasniť základné princípy rastu a vývinu

- opísať typy podľa temperamentu
- charakterizovať osobitosti jednotlivých vývinových období z hľadiska ochrany, udržiavania a podpory zdravia
- popísať špecifiká dospievania

Obsahový štandard

6. Tematický celok: Zdravie a rodina

Témy: Zdravie rodiny

Kľúčové pojmy: rodina, rodičia

Výkonový štandard:

- definovať rodinu
- popísať jednotlivé typy rodín
- objasniť faktory vplývajúce na zdravie rodiny
- vysvetliť potrebu starostlivosti o seba

Obsahový štandard

7. Tematický celok: Medicína a jej odbory

Témy: História medicíny vo svete a u nás. Najvýznamnejšie osobnosti dejín medicíny.

Koncepcie odborov medicíny.

Kľúčové pojmy : medicína, Hippokrates, Purkyně

Výkonový štandard:

- popísať históriu medicíny
- charakterizovať rozvoj medicíny v Čechách a na Slovensku
- objasniť vývoj univerzít v Čechách a na Slovensku
- poznať historické osobnosti svetovej medicíny
- poznať osobnosti českej a slovenskej medicíny
- stručne popísať koncepcie jednotlivých odborov medicíny

Obsahový štandard

8. Tematický celok: Choroba

Témy: Spojitosť medzi zdravým a chorobou. Etiológia /príčina choroby/. Priebeh choroby.

Štádiá choroby. Úloha chorého. Individuálna reakcia na ochorenie a hospitalizáciu.

Kľúčové pojmy: choroba, chorý, etiológia, priebeh choroby, štádium choroby

Výkonový štandard:

- definovať chorobu, nevoľnosť, nemoc
- objasniť spojitosť medzi zdravím a chorobou
- charakterizovať príčiny choroby
- popísať priebeh choroby
- popísať štádiá choroby
- vysvetliť individuálnu reakciu na chorobu a hospitalizáciu
- vysvetliť úlohu chorého pri uzdravovaní

Obsahový štandard:

9. Tematický celok: Vyšetrovacie a liečebné postupy

Témy: Subjektívne a objektívne príznaky ochorení. Základné vyšetrenia, konzervatívna a operačná liečba. Liečebné postupy – farmaceutické, krvou a krvnými derivátmi, kyslíková a inhalačná liečba, dietoterapia, liečebná rehabilitácia.

Kľúčové pojmy: diagnostika, anamnéza, , symptóm, syndróm, bolesť, smäd, poruchy spánku, nevoľnosť, palpitácia, závrat, svrbenie, pyróza, dýchavica, inkontinencia moču a stolice, meteorizmus, krvácanie, biochemické, mikrobiologické, bioptické, rontgenologické, rádionuklidové vyšetrenie, elektrografické metódy, vyšetrenie ultrazvukom, endoskopia, funkčné vyšetrenie, farmakológia, dietoterapia, fyzikálna liečba, balneoterapia, rehabilitácia

Výkonový štandard:

- osvojiť si príznaky ochorení
- objasniť rozdiel medzi subjektívnymi a objektívnymi príznakmi
- oboznámiť sa s osobnosťou chorého, s jeho anamnézou, objektívnym
- nálezom a výsledkami základných laboratórných vyšetrení
- vedieť všeobecne špecifikovať druhy liečby
- vedieť reprodukovať aké vyšetrovacie postupy sa používajú v medicíne
- opísať techniku transfúzie
- načrtnúť výhody inhalačnej terapie
- interpretovať rehabilitačnú terapiu pri ochoreniach jednotlivých systémov

Obsahový štandard

10. Tematický celok: Ochorenia dýchacieho systému

Témy: Príznaky. Ochorenia akútne a chronické horných a dolných dýchacích ciest. Chyby. Poranenia. Náhle stavy. Špecifiká u detí a starých ľudí. Vyšetrovacie metódy. Liečebné postupy konzervatívne a chirurgické. Výživa. Prevencia.

Kľúčové pojmy: dýchanie, dýchacie cesty, mechanika dýchania, kašeľ, krvácanie z pľúc, dýchavica, cyanóza, skiaskopia, skiagrafia, tomografia, scintigrafia pľúc, funkčné vyšetrenie pľúc, katar horných dýchacích ciest, sinusitída, angína, bronchitída, bronchiálna astma, pneumónia, embólia do pľúcnice, tbc a nádory pľúc, cystická fibróza.

Výkonový štandard:

- poznať anatómiu a fyziológiu dýchacieho systému
- vysvetliť príčiny, priebeh, príznaky a liečbu ochorení dýchacieho systému
- preukázať základné poznatky o diagnostických a liečebných metódach
- vedieť usporiadať ochorenia dýchacieho systému u detí podľa závažnosti
- poznať osobitosti dýchacích ciest u geriatrických pacientov
- uviesť základné postupy prevencie ochorení dýchacích ciest

Obsahový štandard

11. Tematický celok: Ochorenia srdco-cievneho systému

Témy: Príznaky. Akútne a chronické ochorenia srdca, krvného a miazgového obehu. Chlopňové chyby. Vrodené chyby srdca. Poranenia. Náhle stavy. Špecifiká u detí a starých ľudí. Vyšetrovacie metódy. Liečebné postupy konzervatívne a chirurgické. Prevencia.

Kľúčové pojmy: krvný obeh, srdce, cievy, arytmie, dysrytmie, ischemická choroba srdca, angina pectoris, akútny infarkt myokardu, zlyhanie srdca, endokarditída, myokarditída, perikarditída, stenóza a insuficiencia chlopne, hypertenzia, hypotenzia, ateroskleróza, varixy, kardiochirurgia

Výkonový štandard:

- poznať anatómiu a fyziológiu krvného obehu a srdca
- popísať hlavné príznaky srdcového zlyhávania a ochorení srdca a ciev
- osvojiť si spôsoby a postupy vyšetrovacích a liečebných metód
- objasniť chlopňové chyby
- špecifikovať zápalové ochorenia srdca
- demonštrovať akými ochoreniami sa zaoberá kardiochirurgia
- definovať aterosklerózu z patologicko-anatomického hľadiska
- osvojiť si prehľad ochorení špecifických pre detský vek a gerontov

Obsahový štandard

12. Tematický celok: Ochorenie tráviaceho systému

Témy: Príznaky akútne a chronické ochorenia orgánov hlavového /vrátane chrupu /, hrudníkového, brušného a panvového úseku tráviaceho systému. Chyby. Poranenia. Náhle stavy. Špecifiká u detí a starých. Vyšetrovacie metódy. Liečebné postupy konzervatívne a chirurgické. Prevencia .

Kľúčové pojmy: tráviaci systém, akútne ochorenia, chronické ochorenia, poranenia, náhle stavy, špecifiká, vyšetrovacie metódy, liečebné postupy, prevencia.

Výkonový štandard:

- opísať tráviaci systém
- ovládať príznaky ochorení tráviaceho systému
- osvojiť si spôsoby a postupy vyšetrovacích metód
- poznať základné ochorenia tráviaceho systému
- rozpoznať špecifiká náhleho stavu
- vedieť realizovať preventívne opatrenia

Obsahový štandard

13. Tematický celok: Ochorenia obličiek a močových ciest

Témy: Príznaky. Akútne a chronické ochorenia obličiek a močových ciest. Chyby. Poranenia. Náhle stavy. Špecifiká u detí a starých. Vyšetrovacie metódy. Liečebné postupy konzervatívne a chirurgické. Prevencia.

Kľúčové pojmy: močové cesty, ochorenia obličiek, náhle stavy, špecifiká vyšetrovacie metódy, liečebné postupy, prevencia

Výkonový štandard:

- poznať anatómiu a fyziológiu močovo-pohlavného systému
- vedieť ochorenia urogenitálneho systému, ich príznaky a príčiny
- ovládať jednotlivé diagnostické a terapeutické metódy
- osvojiť si preventívne opatrenia

Obsahový štandard

14. Tematický celok: Poruchy vnútorného prostredia

Témy: Vnútorné prostredie. Patofyziológia – základné pojmy. Poruchy. Príznaky. Vybrané vyšetrovacie metódy. Liečebné metódy. Prevencia.

Kľúčové pojmy: vnútorné prostredie, patofyziológia, poruchy, vyšetrovacie metódy, prevencia

Výkonový štandard:

- vedieť charakterizovať vnútorné prostredie
- vysvetliť podstatu ochorenia
- rozpoznať príznaky ochorenia
- osvojiť si vyšetrovacie metódy
- poznať liečebné postupy
- ovládať preventívne opatrenia

15. Tematický celok: Poruchy látkovej premeny

Témy: Diabetes mellitus. Obezita. Poruchy metabolizmu lipidov. Dna.

Kľúčové pojmy: pankreas, inzulín, glykémia, diabetická kóma, BMI, anorektiká, tuk, cholesterol, kyselina močová, metabolizmus

Výkonový štandard:

- zdefinovať jednotlivé druhy ochorení
- vysvetliť príčiny porúch látkovej premeny
- popísať klinický obraz porúch látkovej premeny
- charakterizovať komplikácie jednotlivých ochorení
- popísať spôsoby liečby porúch látkovej premeny

16. Tematický celok: Poruchy žliaz s vnútornou sekréciou

Témy: Vyšetrovacie metódy, Choroby diencefalopituitárneho systému, choroby štítnej žľazy, Choroby príštítných teliesok, choroby gonád, osobitosti u detí a starých ľudí

Kľúčové pojmy: endokrinné žľazy, hormóny

Výkonový štandard:

- rozdeliť žľazy s vnútornou sekréciou
- opísať mechanizmus účinku hormónov
- vysvetliť pojmy hyper.a hypofunkcia endokrinnnej žľazy, dysfunkcia žľazy

- charakterizovať vyšetrovacie metódy
- pochopiť podstatu a osobitosti jednotlivých ochorení

Obsahový štandard

17. Tematický celok: Imunoalteračné ochorenia

Témy: Imunita. Vyšetrovacie metódy. Imunodeficity. AIDS. Imunoalergická precitlivosť – pollinosis, astma bronchiale, lieková alergia, anafylaktický šok. Autoimunitné ochorenia – reumatická horúčka, juvenilná reumatoidná artritída. Imunizácia. Imunosupresia

Kľúčové pojmy: imunitný systém, prirodzená a získaná imunita, bunková a látková imunita, vírus HIV, alergia, alergén, očkovanie.

Výkonový štandard:

- vysvetliť podstatu prirodzenej a získanej imunity
- popísať príčiny imunoalteračných ochorení
- vysvetliť klinický priebeh imunoalteračných ochorení
- charakterizovať spôsoby liečby jednotlivých ochorení
- popísať možnosti prevencie imunoalteračných ochorení
- rozdeliť spôsoby imunizácie

Obsahový štandard

18. Tematický celok: Ochorenia pohybového systému

Témy: Zápalové choroby kĺbov. Degeneratívne choroby kĺbov. Zápalové degeneratívne ochorenia chrčtice. Metabolicky podmienené choroby ostí. systémové poruchy spojivového tkaniva. Ochorenia pohybového systému traumatického pôvodu. Osobitosti u detí a starých ľudí.

Kľúčové pojmy: zápal kĺbov, degenerácia kĺbov, mäkké štruktúry a skelet poranenia, metabolicky podmienené ochorenia, fraktúra

Výkonový štandard:

- rozdeliť choroby pohybového systému
- určiť príznaky zápalových a degeneratívnych ochorení pohybového systému
- popísať jednotlivé vyšetrovacie metódy
- vysvetliť príčiny jednotlivých ochorení
- charakterizovať spôsoby liečby
- opísať osobitosti ochorení pohybového systému u detí a starých ľudí

Obsahový štandard:

19. Tematický celok: Tehotenstvo a materstvo

Témy: Fyziologické a patologické tehotenstvo. Pôrod. Šestonedelie. Výchova k materstvu a rodičovstvu. Antikonцепcia.

Kľúčové pojmy: oplodnenie, embryo, tehotenstvo, placenta, pôrod

Výkonový štandard:

- definovať oplodnenie, vývoj zárodka a plodu,
- opísať stavbu a funkciu placenty,
- charakterizovať zmeny v tvorbe hormónov v tehotenstve,
- vymedziť dĺžku trvania gravidity,
- určiť termín pôrodu,
- označiť zmeny v organizme ženy v tehotenstve,
- popísať prenatálnu starostlivosť a dispenzarizáciu tehotných žien,
- vysvetliť patologické tehotenstvo,
- poznať priebeh fyziologického pôrodu, pôrodné doby,
- objasniť starostlivosť o šestonedielku,
- ilustrovať význam výchovy k materstvu a rodičovstvu,
- uviesť jednotlivé formy a spôsoby antikoncepcie.

Obsahový štandard

20. Tematický celok: Fyziológia a patológia novorodeneckého obdobia

Témy: Novorodenec – zrelý donosený, nedonosený, rizikový, s vrodenými chybami, pôrodnými poraneniami, asfyktický, so žltáčkou, s infekciou. Vyšetrovacie metódy. Liečebné postupy konzervatívne a chirurgické. Prevencia.

Kľúčové pojmy: novorodenec, asfyxia

Výkonový štandard:

- definovať zdravého novorodenca,
- vymedziť hodnotenie stavu novorodenca podľa Apgarovej,
- popísať prvé ošetrovanie novorodenca,
- opísať patologického novorodenca,
- poznať význam screeningového vyšetrenia,
- charakterizovať konzervatívne a chirurgické liečebné postupy,
- pripomenúť význam prevencie rizikových faktorov novorodeneckého obdobia.

Obsahový štandard

21. Tematický celok: Ochorenia krvi a krvotvorby

Témy: Príznaky. Ochorenia krvi akútne a chronické. Krvácavé stavy. Špecifiká u detí a starých. Vyšetrovacie metódy. Liečebné postupy. Prevencia.

Kľúčové pojmy: krv, červené krvinky, biele krvinky, krvné doštičky

Výkonový štandard:

- opísať klinické prejavy chorôb krvi,
- určiť rozdelenie chorôb krvi,
- popísať jednotlivé vyšetrovacie metódy,
- charakterizovať ochorenia bielej a červenej krvnej zložky a krvácavé stavy,
- vysvetliť špecifiká prejavov chorôb u detí a starých ľudí,
- poznať liečebné postupy,
- uviesť význam prevencie chorôb krvi.

Obsahový štandard

22. Tematický celok: Ochorenia a porucha nervového systému

Témy: Príznaky, prejavy a príčiny. Ochorenia, úrazy a chyby nervového systému. Špecifiká u detí a starých. Vyšetrovacie metódy. Liečebné postupy konzervatívne a chirurgické. Prevencia.

Kľúčové pojmy: nerv, mozog, miecha

Výkonový štandard:

- pomenovať príčiny ochorení a porúch nervového systému,
- opísať prejavy ochorení a porúch nervového systému,
- popísať príznaky pri jednotlivých ochoreniach a poruchách,
- vysvetliť následky úrazov na činnosť nervového systému,
- charakterizovať jednotlivé vyšetrovacie metódy,
- poznať liečebné postupy,
- označiť špecifiká ochorení a porúch nervového systému u detí a starých ľudí,
- vymedziť význam prevencie chorôb a porúch nervového systému.

Obsahový štandard

23.Tematický celok: Ochorenia a poruchy zmyslových orgánov

Témy: Patofyziológia jednotlivých zmyslových orgánov. Príznaky, prejavy a príčiny. Ochorenia, poranenia a chyby očí, uší a kože. Špecifiká a detí a starých. Vyšetrovacie metódy. Liečebné postupy konzervatívne a chirurgické. Prevencia.

Kľúčové pojmy: oko, ucho, koža

Výkonový štandard:

- vysvetliť funkciu jednotlivých zmyslových orgánov,
- poznať patologické zmeny funkcie zmyslových orgánov,
- pomenovať príčiny ochorení zmyslových orgánov,
- opísať prejavy ochorení a poranení očí, uší a kože,
- charakterizovať príznaky porúch činnosti zmyslov,
- definovať vyšetrovacie metódy,
- uviesť konzervatívne a chirurgické liečebné postupy,
- rozoznať špecifiká ochorení a porúch zmyslových orgánov u detí starých ľudí,
- stanoviť význam prevencie ochorení, porúch a úrazov zmyslových orgánov.

Obsahový štandard

24.Tematický celok: Infekčné ochorenia

Témy: Príznaky, prejavy a príčiny infekčných ochorení. Infekčné ochorenia podľa cesty prenosu nákazy – respiračné, alimentárne, prenášané hmyzom, kliešťami, antropozoonózy. Špecifiká u detí a starých. Vyšetrovacie metódy. Liečebné postupy. Prevencia.

Kľúčové pojmy: infekcia, nákaza, imunita, inkubačná doba

Výkonový štandard:

- definovať infekčné ochorenia,
- charakterizovať infekčné ochorenia podľa cesty prenosu nákazy,
- opísať príčiny infekčných ochorení,
- vysvetliť inkubačnú dobu,
- určiť druhy imunity,
- rozoznať klinický obraz infekčných chorôb,
- uviesť vyšetrovacie metódy,

- vymedziť liečebné postupy ,
- stanoviť špecifiká infekčných ochorení u detí a starých ľudí,
- ilustrovať význam prevencie infekčných ochorení.

Obsahový štandard:

25. Tematický celok: Psychicky chorí a závislí na návykových látkach

Témy: Príznaky, prejavy a príčiny vzniku duševných chorôb, duševné choroby, závislosť na návykových látkach, špecifiká u detí a starých, vyšetrovacie metódy, liečebné postupy, prevencia

Kľúčové pojmy: duševná choroba, závislosť, návyková látka, prevencia

Výkonový štandard:

- definovať duševnú chorobu
- určiť príčiny vzniku duševných chorôb
- rozoznať príznaky, prejavy duševných chorôb
- popísať jednotlivé vyšetrovacie metódy
- opísať liečebné postupy
- zdôvodniť liečebné postupy

Obsahový štandard

26. Tematický celok : Ochorenia reprodukčných orgánov

Témy: Príznaky, prejavy a príčiny u žien a mužov, gynekologické ochorenia, ochorenia pohlavných orgánov u mužov, poranenia, chyby, špecifiká u detí a starých, vyšetrovacie metódy, liečebné postupy konzervatívne a chirurgické, prevencia

Kľúčové pojmy: gynekologické ochorenia, pohlavné choroby, poranenia, chyby, vyšetrovacie metódy, liečba, prevencia

Výkonový štandard:

- definovať ochorenia reprodukčných orgánov u žien a mužov
- charakterizovať rozdiely pohlavného vývinu ženy a muža
- vysvetliť príčiny, prejavy a príznaky
- rozdeliť gynekologické ochorenia
- popísať vyšetrovacie metódy
- zhrnúť a opísať komplexnú liečbu reprodukčných orgánov
- zdôvodniť význam prevencie

Obsahový štandard

27. Tematický celok: Náhle stavy

Témy: Náhle stavy ohrozujúce život, príznaky, príčiny, prvá pomoc liečba konzervatívna a chirurgická, prevencia

Kľúčové pojmy: náhle stavy, príznaky, prvá pomoc, liečba, prevencia

Výkonový štandard:

- definovať pojem náhle stavy
- vymenovať príznaky, príčiny
- definovať výkony zachraňujúce život
- vysvetliť podstatu náhlych stavoch ohrozujúcich život (v gravidite, vo vnútornom lekárstve, chirurgii, neurológii)
- vysvetliť a demonštrovať prvú pomoc
- zhrnúť a popísať liečbu

UČEBNÉ OSNOVY
PREDMETU

ZÁKLADY OŠETROVANIA A ASISTENCIE

Študijný odbor :	zdravotnícky asistent
Forma, spôsob a organizácia štúdia :	denné štúdium pre absolventov ZS

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Predmet základy ošetrovania a asistencie na SZŠ v rámci štátneho programu (ISCED 3), ako súčasť odbornej zložky vzdelávania poskytuje teoretické poznatky o ošetrovaní chorých v zdravotníckych zariadeniach a obyvateľov zariadení sociálnej starostlivosti. Poskytuje zároveň možnosť osvojiť si praktické ošetrovateľské zručnosti v rámci cvičení v laboratórnych podmienkach školy.

CIELE PREDMETU:

Cieľom vyučovania základov ošetrovania a asistencie je vytvoriť u žiaka teoretickú bázu vedomostí a praktických zručností nevyhnutných pre realizáciu ošetrovateľských techník a uspokojovanie bio-psycho-sociálnych potrieb pacienta. Žiak, ktorý je schopný predvídať narušenie potreby pacienta, je schopný uspokojiť pacientove narušené potreby v kooperácii s členmi ošetrovateľského tímu. Získané vedomosti a zručnosti si ďalej žiak upevňuje počas odbornej klinickej praxe a v ďalšom štúdiu.

ROZPIS UČIVA:

1. ročník 3 hodiny týždenne, spolu 99 hodín, z toho 66 cvičení
2. ročník 4 hodiny týždenne, spolu 132 hodín, z toho 99 cvičení
3. ročník 2 hodiny týždenne, spolu 66 hodín, z toho 33 cvičení
4. ročník 2 hodiny týždenne, spolu 60 hodín

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD PREDMETU PRE 1. ROČNÍK

Obsahový štandard :

1. Tematický celok : **História ošetrovateľstva**

Témy : **Ošetrovateľstvo ako vedná disciplína. Charakteristika historických období. Začiatky profesionálneho ošetrovateľstva na Slovensku. Ošetrovateľské vzdelávanie.**

Kľúčové pojmy : **ošetrovateľstvo, Florence Nightingaleová**

Výkonový štandard :

- Definovať ošetrovateľstvo ako vednú disciplínu
- Charakterizovať a porovnať jednotlivé historické obdobia ošetrovateľstva
- Vymenovať osobnosti, ktoré sa zaslúžili o rozvoj profesionálneho ošetrovateľstva
- Opísať vývoj zmien v zdravotníctve a v zdravotníckom školstve po roku 1989

Obsahový štandard :

2. Tematický celok : **Etické požiadavky na osobnosť a správanie zdravotníckeho asistenta**

Témy : **Etické požiadavky na osobnosť zdravotníckeho asistenta. Etika správania sa zdravotníckeho asistenta**

Kľúčové pojmy : **etika, odborné predpoklady pre výkon povolania, osobnostné predpoklady na výkon povolania, prosociálne správanie,**

Výkonový štandard :

- Definovať pojmy etika a morálka
- Vysvetliť pojmy „ odborné a osobnostné predpoklady“ zdravotníckeho asistenta pre výkon povolania
- Vysvetliť pojmy „fyzické a psychické predpoklady“ zdravotníckeho asistenta pre výkon povolania
- Vymenovať základné etické princípy v správaní zdravotníckeho asistenta
- Uviesť príklad neetických prvkov v správaní sa zdravotníckeho asistenta
- Uviesť príklad prosociálneho správania zdravotníckeho asistenta

Obsahový štandard :

3. Tematický celok : **Podmienky a prostriedky ošetrovateľskej starostlivosti**

Témy : **Zdravotnícke zariadenia – organizačná štruktúra. Pracovníci zdravotníckeho zariadenia. Ošetrovacia jednotka. Hospodárenie s inventárom. Hospitalizácia v zdravotníckom zariadení -príjem, preklad, prepustenie, organizácia pobytu chorých v nemocniciach.**

Kľúčové pojmy : **zdravotná starostlivosť, zdravotnícke zariadenie, zdravotnícky pracovník, ošetrovacia jednotka, inventár, hospitalizácia, ochranný - liečebný režim**

Výkonový štandard :

- Rozdeliť zdravotnú starostlivosť podľa legislatívnych predpisov
- Vymenovať zariadenia ambulantnej a ústavnej zdravotnej starostlivosti
- Vymenovať členov manažmentu a zdravotníckych pracovníkov zdravotníckeho zariadenia
- Opísať ošetrovaciu jednotku - typy, stavebné časti a vybavenie
- Vysvetliť význam činnosti inventárneho oddelenia
- Zdôvodniť význam mimoriadnej pozornosti pri manipulácii s čistou a použitou bielizňou
- Opísať základné činnosti spojené s príjmom , preložením a prepustením pacienta
- Vysvetliť rozdiel medzi liečebným režimom, ochranný - liečebným režimom, vnútorným a domácim poriadkom

Obsahový štandard :

4. Tematický celok : **Organizácia práce v nemocniciach, ambulanciách a domácich podmienkach**

Témy: **Druhy, formy a metódy ošetrovateľskej starostlivosti. Kompetencie zdravotníckych pracovníkov. Organizácia práce na internom, chirurgickom, detskom, gynekologicko – pôrodníckom, anesteziologicko resuscitačnom, na oddeleniach malých odborov (očné, krčné, kožné), infekčnom, onkologickom, psychiatrickom, v domoch ošetrovateľskej starostlivosti, domáca starostlivosť – agentúry domácej ošetrovateľskej starostlivosti.**

Kľúčové pojmy: **ošetrovateľská starostlivosť, holizmus, ošetrovateľský proces**

Výkonový štandard :

- Definovať ošetrovateľskú starostlivosť
- Vymenovať jej druhy, formy a metódy
- Opísať metódu ošetrovateľského procesu
- Ohraničiť rozsah praxe zdravotníckeho asistenta podľa legislatívneho predpisu
- Opísať náplň špecializačných odborov a základnú charakteristiku členenia a vybavenia oddelenia
- Opísať význam ošetrovateľských domov

Obsahový štandard :

5. Tematický celok : **Obväzový materiál**

Témy : **Druhy obväzového materiálu. Príprava pomôcok z mulu a vaty. Zásady pri prikladaní obväzov. Obväzová technika – šatkové, náplast'ové, prakové, ovínadlové obväzy na všetky časti tela a obväzy z pružnej sieťoviny. Prikladanie imobilizačných obväzov – sadrových, škrobových.**

Kľúčové pojmy : **obväz, ovínadlo**

Výkonový štandard :

- Vymenovať kompetencie ZA vzhľadom na obväzovú techniku
- Demonštrovať prípravu obväzového materiálu
- Demonštrovať jednotlivé základné druhy obväzov rôznych častí tela
- Vymenovať a zdôvodniť zásady zhotovovania obväzov
- Demonštrovať prípravu pacienta (bio - psycho -sociálnu) na zhotovenie obväzu, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu
- Zhotoviť šatkové , náplast'ové, prakové obväzy
- Zhotoviť ovínadlové obväzy všetkých častí tela
- Zhotoviť obväz pomocou pružnej sieťoviny
- Zhotoviť a zdôvodniť bandáž dolných a horných končatín

- Prejaviť schopnosť asistovať pri prikladaní sadrových, škrobových a imobilizačných obväzoch

Obsahový štandard :

6. Tematický celok : **Podávanie jedla pacientom**

Témy : **Jednotný diétny systém. Objednávanie a preprava jedla. Podávanie jedla väčším deťom a dospelým pacientom. Pitný režim, bilancia tekutín, liečebné čaje. Výživa starých, dlhodobo chorých a imobilných pacientov. Alternatívne spôsoby výživy. Podávanie jedla dojčatám a batol'atám.**

Kľúčové pojmy : **diéta, diétny systém, predpis stravy pre oddelenie, dodatočné hlásenie zmien v počte diét, bilancia tekutín, pitný režim, enterálna a parenterálna výživa, materské mlieko.**

Výkonový štandard :

- Vymenovať kompetencie ZA vzhľadom na podávanie stravy
- Vymenovať a charakterizovať diéty jednotného diétného systému (ochorenia, vhodné a nevhodné potraviny..)
- Opísať spôsob objednávanie a prepravy stravy
- Vymenovať a zdôvodniť zásady podávania stravy
- Demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-sociálnu) na podávanie stravy, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu
- Uviesť príklad denného záznamu príjmu tekutín a potravy (pitný režim, bilancia tekutín)
- Opísať špecifiká výživy starých, dlhodobo chorých a imobilných pacientov
- Konkretizovať postup zisťovania sebestačnosti pacienta v prijímaní stravy a navrhnuť činnosti na podporu sebestačnosti
- Vymenovať alternatívne spôsoby výživy
- Demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-sociálnu) na zavedenie nazogastrickej sondy, prípravu pomôcok, asistenciu sestry a ukončenie výkonu
- Porovnať prirodzenú výživu materským mliekom a umelú mliečnu výživu
- Opísať stravu dojčiat a vymenovať zásady prípravy a kŕmenia dojčiat
- Demonštrovať prípravu dieťaťa (bio-psycho-sociálnu) na kŕmenie fľaškou alebo lyžičkou, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu

Obsahový štandard

7. Tematický celok : **Starostlivosť o pomôcky**

Témy: **Základné pojmy –asepsa, antisepsa. Rozdelenie pomôcok používaných v zdravotníckych zariadeniach. Dezinfekcia a príprava dezinfekčných roztokov.**

Sterilizácia a zásady manipulácie so sterilným materiálom. Manipulácia s inštrumentáriom - chirurgické nástroje, vyberanie sterilného obvazového materiálu, navliekanie a stiahnutie sterilných rukavíc

Kľúčové pojmy: asepsa, antisepsa, dekontaminácia, expozičný čas, dezinfekcia, sterilizácia, nozokomiálna nákaza, inštrumentárium

Výkonový štandard :

- Vymenovať kompetencie ZA vzhľadom na starostlivosť o pomôcky
- Definovať pojmy asepsa, antisepsa, dezinfekcia, sterilizácia, dekontaminácia, expozičný čas
- Vymenovať druhy pomôcok používaných v zdravotníckych zariadeniach podľa trvania času používania a podľa druhu materiálu
- Vysvetliť spôsoby dezinfekcie
- Opísať druhy, účinky a postup pri riedení dezinfekčných prostriedkov
- Demonštrovať prípravu pomôcok a konkrétneho dezinfekčného roztoku, samotnú dezinfekciu vybranej pomôcky a ukončenie výkonu
- Opísať spôsoby sterilizácie a sterilizačný cyklus
- Zdôvodniť význam aseptickéj manipulácie so sterilným materiálom
- Opísať pracovisko centrálnej sterilizácie
- Pomenovať predložené základné chirurgické inštrumentárium
- Demonštrovať prípravu pomôcok a manipuláciu so sterilnými nástrojmi, sterilným obvazovým materiálom a sterilnými rukavicami

Obsahový štandard :

8. Tematický celok: Starostlivosť o posteľ

Témy: Posteľ pre dospelého a detského pacienta. Úprava prázdnej postele pre dospelého a detského pacienta. Úprava postele s pacientom. Pomôcky doplňujúce posteľ. Zmeny polôh pacienta na posteli

Kľúčové pojmy : štandardné a špeciálne nemocničné postele, posteľná bielizeň , liečebné polohy

Výkonový štandard :

- Vymenovať kompetencie ZA vzhľadom na starostlivosť o posteľ
- Opísať základné typy postelí pre dospelých a detských pacientov a ich vybavenie
- Demonštrovať úpravu prázdnej postele pre dospelého a detského pacienta
- Demonštrovať prípravu imobilného pacienta (bio-psycho-sociálnu), na úpravu postele, prípravu pomôcok realizáciu a ukončenie výkonu

- Vymenovať pomôcky dopĺňujúce posteľ a demonštrovať správnu manipuláciu s nimi
- Vymenovať polohy pacienta, zdôvodniť význam zmeny polohy pacienta
- Demonštrovať techniky zmeny polôh pacienta na posteli

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD PREDMETU PRE 2. ROČNÍK

Obsahový štandard :

9. Tematický celok : **Hygienická starostlivosť o chorého**

Témy : **Hygienická starostlivosť o dospelého chorého. Hygienická starostlivosť o dojča a batol'a.**

Kľúčové pojmy : **hygiena, imobilita, inkontinencia, sebaobslužné aktivity, celkový kúpeľ**

Výkonový štandard :

- Vymenovať kompetencie ZA vzhľadom na hygienickú starostlivosť o chorého
- Zdôvodniť význam starostlivosti o osobnú hygienu
- Opísať druhy a zásady hygienickej starostlivosti
- Opísať hygienickú starostlivosť o pacienta v závislosti od zdravotného stavu a stupňa pohyblivosti
- Konkretizovať postup zisťovania sebestačnosti pacienta v dodržiavaní hygieny a navrhnúť činnosti na podporu sebestačnosti
- Demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-soc.) na vykonanie hygienickej starostlivosti o ruky pacienta, ústnu dutinu, česanie, úprava nechťov, holenie pacienta, umývanie vlasov, prípravu pomôcok, realizáciu výkonu a ukončenie výkonu
- Demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-soc.) na vykonanie celkového kúpeľa, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu
- Demonštrovať prípravu dojčat'a a batol'aťa (bio-psycho-soc.) na vykonanie celkového kúpeľa, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu
- Opísať špecifiká starostlivosti o pacienta s inkontinenciou moču a stolice

Obsahový štandard :

10. Tematický celok : **Vyprázdňovanie chorých**

Témy : **Vylučovanie stolice – faktory a poruchy. Klyzma. Vylučovanie moču - faktory a poruchy. Cievkovanie -zavedenie a starostlivosť o permanentnú cievku. Výplach močového mechúra. Zachytávanie moču u dojčiat.**

Kľúčové pojmy : **klyzma, zápcha, hnačka, cievkovanie**

Výkonový štandard :

- Vymenovať kompetencie ZA vzhľadom na vyprázdňovanie chorých
- Vymenovať faktory ovplyvňujúce vyprázdňovanie močového mechúra a hrubého čreva
- Vymenovať poruchy vylučovania stolice
- Definovať pojem klyzma, rozdeliť klyzmy podľa účelu
- Demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-soc.) na vykonanie klyzmy, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu
- Zdôvodniť význam cievkovania a zavedenia permanentného katétra
- Demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-soc.) na cievkovanie, zavádzanie permanentného katétra, výplach močového mechúra, prípravu pomôcok, **spolupracovať so sestrou**, ukončenie výkonu.
- Konkretizovať postup zisťovania sebestačnosti pacienta vo vyprázdňovaní a navrhnúť činnosti na podporu sebestačnosti
- Demonštrovať prípravu dieťaťa (bio-psycho-soc.) na zachytávanie moču, prípravu pomôcok, **realizáciu a** ukončenie výkonu.

Obsahový štandard :

11. Tematický celok : **Sledovanie a záznam fyziologických funkcií**

Témy: **Telesná teplota. Dýchanie. Pulz. Tlak krvi. Sledovanie vyprázdňovania močového mechúra. Sledovanie vyprázdňovanie hrubého čreva. Špecifická merania FF u detí.**

Kľúčové pojmy : **teplomer, teplotná krivka, dychová krivka, frekvencia, pravidelnosť, kvalita, systolický tlak, diastolický tlak, fonendoskop, mikcia, diuréza, defekácia, smolka**

Výkonový štandard :

- Vymenovať kompetencie ZA vzhľadom na sledovanie fyziologických funkcií
- Definovať telesnú teplotu, vymedziť fyziologické a patologické hodnoty telesnej teploty
- Demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-soc.) na meranie telesnej teploty v axile, v ingvine, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu.
- Opísať špecifická merania telesnej teploty u detí
- Definovať dýchanie a vymenovať jeho poruchy v rýchlosti, pravidelnosti a kvalite
- Demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-soc.) na meranie dychu, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu.
- Opísať špecifická merania dychu u detí
- Definovať pulz, lokalizovať miesta merania pulzu a vymenovať fyziologické a patologické hodnoty pulzu

- Demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-soc.) na meranie pulzu, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu.
- Opísať osobitosti merania pulzu u detí
- Definovať tlak krvi, lokalizovať miesta merania tlaku krvi a vymenovať fyziologické a patologické hodnoty tlaku krvi
- Demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-soc.) na meranie tlaku krvi, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu.
- Opísať osobitosti merania tlaku u detí
- Definovať moč a močenie, opísať fyziologické a patologické nálezy na farbe a množstve moču.
- Vysvetliť pojmy retencia, palakyzúria, nyktúria, dyzúria, apradoxná ischúria, inkontinencia
- Demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-soc.) na zber moču, na meranie mernej hmotnosti moču, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu.
- Opísať špecifiká sledovania močenia u detí
- Definovať stolicu, defekáciu, opísať fyziologické a patologické nálezy na množstve, pravidelnosti, konzistencii, forme, farbe a zápachu stolice.
- Opísať osobitosti vylučovania stolice u detí

Obsahový štandard :

12. Tematický celok : **Psychosociálne aspekty ošetrovateľskej starostlivosti**

Témy : **Pozorovanie a informácie o chorých. Špecifiká pozorovania detí.**

Kľúčové pojmy : **informačné zdroje, pozorovanie**

Výkonový štandard :

- Vymenovať kompetencie ZA vzhľadom na zber informácií o pacientovi
- Vysvetliť význam získavania informácií o pacientovi
- Vymenovať informačné zdroje a obsahové zameranie informácií
- Definovať metódu pozorovania a zložky plánu pozorovania
- Vymenovať a zdôvodniť zásady pozorovania
- Vymenovať zameranie pozorovania telesného, psychického, sociálneho stavu a spirituálnej orientácie pacienta
- Vysvetliť spôsoby a význam pozorovania sebestačnosti pacienta v denných aktivitách
- Preukázať schopnosť záznamu zistených informácií o chorých

Obsahový štandard :

13. Tematický celok : **Vizita**

Témy : **Lekárska a sesterská vizita. Špecifiká u detí.**

Kľúčové pojmy : **sesterská vizita, lekárska vizita**

Výkonový štandard :

- Vymenovať kompetencie ZA vzhľadom k sesterskej a lekárskej vizite
- Definovať pojem vizita, účel a organizáciu lekárskej a sesterskej vizity
- Demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-sociálnu) na vizitu, prípravu pomôcok, asistenciu sestry a ukončenie výkonu
- Opísať organizáciu práce po skončení sesterskej vizity

Obsahový štandard :

14. Tematický celok : **Podávanie liečiv per os dospelým a deťom**

Témy: **Označenie, formy a účinky liekov. Asistencia pri podávaní liekov per os. Príprava a podávanie čajov. Záznam o podávaných liečivách. Špecifiká podávania liekov u detí.**

Kľúčové pojmy : **liek, recept, liekopis, špeciality a magistrality, forma lieku, per os**

Výkonový štandard :

- Vymenovať kompetencie ZA vzhľadom na podávanie liečiv per os dospelým a deťom
- Definovať liek, liečivo, pomocná látka, liekopis, recept
- Vysvetliť rozdiel medzi špecialitou a magistrality
- Vymenovať formy liekov slovenským a latinským výrazom
- Opísať prejavy alergických reakcií na podané lieky
- Opísať a zdôvodniť zásady podávania liekov
- Konkretizovať postup zisťovania sebestačnosti pacienta v prijímaní liekov per os a navrhnúť činnosti na podporu sebestačnosti
- Demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-sociálnu) na podávanie liekov per os, prípravu pomôcok, asistenciu sestry a ukončenie výkonu
- Opísať význam liečivých čajov v liečbe pacienta a spôsob ich prípravy
- Špecifikovať osobitosti asistencie pri podávaní liekov per os dojčatám a batolátam

Obsahový štandard :

15. Tematický celok : **Aplikácia liečiv cez kožu a telové dutiny**

Témy: **Aplikácia liekov cez kožu. Aplikácia liekov do konečníka, na sliznicu nosa, do ucha, do oka, kloktanie. Špecifiká aplikácie liekov u detí.**

Kľúčové pojmy : **masť, krém, pasta, tekutý prášok, zmes, čapík, kvapky, spreje,**

Výkonový štandard :

- Vymenovať kompetencie ZA vzhľadom na aplikáciu liečiv cez kožu a do telových dutín
- Vymenovať formy liekov aplikované na kožu,
- Vymenovať a zdôvodniť zásady aplikácie liekov na kožu
- Demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-sociálnu) na podávanie liekov na kožu, prípravu pomôcok, realizáciu, alebo asistenciu sestry a ukončenie výkonu
- Vymenovať formy a účinky liekov aplikovaných do konečníka
- Demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-sociálnu) na podávanie liekov do konečníka, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu
- Vymenovať formy liekov aplikovaných na sliznicu nosa
- Demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-sociálnu) na podávanie liekov na sliznicu nosa, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu
- Vymenovať formy liekov aplikovaných do oka
- Demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-sociálnu) na podávanie liekov do oka, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu

Obsahový štandard :

16. Tematický celok : **Aplikácia liečiv cez dýchacie cesty**

Témy : **Aplikácia inhalácie a kyslíka. Špecifiká aplikácie inhalácie a kyslíka u detí.**

Kľúčové pojmy : **inhalácia, inhalátor, príručný dávkovací inhalátor, dávkovač kapsuly, kyslíková fľaša, redukčný ventil, centrálny rozvod kyslíka, aplikátory kyslíka**

Výkonový štandard :

- Vymenovať kompetencie ZA vzhľadom na aplikáciu liečiv do dýchacích ciest – inhaláciu a kyslík
- Definovať inhaláciu a vymenovať jej druhy,
- Špecifikovať účinky inhalačných liečivých látok
- Demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-sociálnu) na podávanie inhalácie, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu

- Vymenovať stavy pacienta, ktoré si vyžadujú kyslíkovú liečbu
- Vymenovať bezpečnostné opatrenia a zásady manipulácie s kyslíkovou fľašou
- Špecifikovať výhody a nevýhody podávania kyslíka prostredníctvom kyslíkovej fľaše a centrálného rozvodu kyslíka
- Vymenovať aplikátory kyslíka
- Demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-sociálnu) na podávanie kyslíka, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu

Obsahový štandard :

17. Tematický celok : **Aplikácia tepla a chladu**

Témy : **Aplikácia tepla –prostriedky na aplikáciu, kúpeľ, suchý teplý obklad, vlhký teplý obklad. Aplikácia chladu - prostriedky, ochladzovanie, chladné obklady - zábal, dráždivé obklady. Špecifiká aplikácie tepla a chladu u detí.**

Kľúčové pojmy : **teplé procedúry, chladné procedúry, obklad, zábal, Priessnitzov obklad, Kennyovej zábal**

Výkonový štandard :

- Vymenovať kompetencie ZA vzhľadom na aplikáciu tepla a chladu
- Opísať účinky tepla a chladu na organizmus
- Vymenovať prostriedky využívané na aplikáciu tepla a chladu
- Demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-sociálnu) na čiastočný teplý a sedací kúpeľ, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu
- Demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-sociálnu) na aplikáciu chladu ochladzovaním, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu
- Demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-sociálnu) na aplikáciu teplých suchých a vlhkých suchých obkladov, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu
- Demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-sociálnu) na podávanie chladných a dráždivých obkladov, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu
- Opísať rozdiel medzi Kennyovej zábalom a Priessnitzovým obkladom

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD PREDMETU PRE 3. ROČNÍK

Obsahový štandard :

18. Tematický celok : **Aplikácia injekcií**

Témy : **Asistencia pri aplikácii injekcií a infúzií. Aplikácia s.c. injekcie – inzulín. Špecifiká aplikácie injekcií u detí**

Kľúčové pojmy : intrakutánne, intradermálne, subcutánne, intramuskulárne, intravenózne, intraarteriálne, injekčná striekačka, ihla

Výkonový štandard :

- Vymenovať kompetencie ZA vzhľadom na aplikáciu injekcií
- Vymenovať spôsoby aplikácie injekcií v závislosti od miesta aplikácie
- Demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-sociálnu) na aplikáciu subcutánnej injekcie – inzulínu, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu
- Konkretizovať postup zisťovania sebestačnosti pacienta v aplikácií inzulínu a navrhnúť činnosti na podporu sebestačnosti
- Demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-sociálnu) na aplikáciu intramuskulárnej, venózne injekcie, infúzie, prípravu pomôcok, asistenciu sestry a ukončenie výkonu
- Opísať osobitosti aplikácie injekcií u detí

Obsahový štandard :

19. Tematický celok : **Odber biologického materiálu na vyšetrenie**

Témy : **Odber kapilárnej krvi, moču, stolice, spúta, výtery z telových dutín. Asistencia pri odbere venózne krvi, žalúdočného obsahu, obsahu dvanástnika, pri výplachu žalúdka. Špecifiká odberu biologického materiálu u detí.**

Kľúčové pojmy : biologický materiál, CITO, ochranné pomôcky, biochemické serologické, hematologické, mikrobiologické, chemické vyšetrenie.

Výkonový štandard :

- Vymenovať kompetencie ZA vzhľadom na odber biologického materiálu
- Definovať pojem biologický materiál
- Vymenovať druhy vyšetrení, na ktoré sa môže biologický materiál odoberať
- Vysvetliť zásady asistencie pri odberoch materiálu na vyšetrenie
- Opísať spôsob objednávanie vyšetrení biologického materiálu a administratívne činnosti ZA pri zakladaní výsledkov vyšetrení.
- Demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-sociálnu) na odber moču, stolice, spúta, kapilárnej krvi, výterov, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu
- Demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-sociálnu) na odber žalúdočného obsahu, pri výplachu žalúdka, venózne krvi, prípravu pomôcok, asistenciu sestry a ukončenie výkonu
- Objasniť špecifiká prípravy a asistencie sestry pri odbere biologického materiálu u dojčiat a batoliat

Obsahový štandard :

20 . Tematický celok : **Preväzy rán**

Témy : **Preväz aseptickkej rany. Asistencia pri preväze septickkej rany.**

Kľúčové pojmy : **aseptická rana, septická rana, sterilita, nozokomiálna nákaza**

Výkonový štandard :

- Vymenovať kompetencie ZA vzhľadom na preväzy rán
- Definovať pojmy : preväz rany, aseptická a septická rana, nozokomiálna nákaza
- Demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-sociálnu) na preväz aseptickkej rany, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu
- Demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-sociálnu) na preväz septickkej rany, prípravu pomôcok, asistenciu sestry a ukončenie výkonu
- Vymenovať význam a druhy drenážnych systémov
- Demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-sociálnu) na výmenu zbernej nádoby drenážneho systému, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu

Obsahový štandard :

21. Tematický celok : **Prevenia komplikácií z imobility**

Témy : **Prevenia komplikácií z imobility na kostrovosvalovom, srdcovocievnom, dýchacom, tráviacom, vylučovacom, nervovom a kožnom systéme. Špecifiká imobilizačného syndrómu u detských a geriatrických pacientov. Polohovanie, dýchacie cvičenia, nácvik sedu, stoja, chôdze, sebaobslužné činnosti.**

Kľúčové pojmy : **imobilizačný syndróm, polohovací režim, podpora sebaobslužných činností, vertikalizácia, dýchacie cvičenie, dekubit, predilekčné miesta**

Výkonový štandard :

- Vymenovať kompetencie ZA vzhľadom na prevenciu komplikácií z imobility
- Definovať imobilizačný syndróm a stupne pohybovej schopnosti
- Vymenovať zmeny na kostrovosvalovom, srdcovocievnom, dýchacom, tráviacom, vylučovacom, nervovom, kožnom systéme spôsobených imobilitou
- Opísať a zdôvodniť preventívne činnosti zabraňujúce vznik komplikácií z imobility na jednotlivých systémoch.
- Konkretizovať postup zisťovania sebestačnosti príbuzných v starostlivosti o imobilného pacienta a navrhnúť činnosti na podporu ich sebestačnosti

Obsahový štandard :

22. Tematický celok : **Starostlivosť o umierajúceho a mŕtve telo**

Témy : **Osobnostné požiadavky na zdravotníckeho asistenta. Ošetrovanie umierajúceho. Starostlivosť o mŕtve telo.**

Kľúčové pojmy : **empatia, neisté a isté známky smrti, pozostalosť**

Výkonový štandard :

- Vymenovať kompetencie ZA vzhľadom na starostlivosť o umierajúceho a mŕtve telo
- Vymenovať osobnostné predpoklady zdravotníckeho asistenta pri starostlivosti o umierajúceho pacienta
- Opísať základnú starostlivosť o umierajúceho pacienta
- Opísať isté a neisté známky smrti
- Opísať správny postup starostlivosti o mŕtve telo
- Vysvetliť pojem pozostalosť a spôsob manipulácie s ňou

Obsahový štandard :

23. Tematický celok : **Potreby jedinca v zdraví a chorobe**

Témy : **Charakteristika a delenie ľudských potrieb. Faktory vplývajúce na uspokojovanie potrieb. Biopsychosociálna jednota organizmu. Uspokojovanie potrieb. Metódy a formy zdravotnej a ošetrovateľskej starostlivosti. Ošetrovateľský proces. Kľúčové pojmy : potreba, kvalita života, primárne a sekundárne potreby, holizmus,**

Výkonový štandard :

- Vymenovať kompetencie ZA vzhľadom na uspokojovanie potrieb pacienta
- Definovať a rozdeliť ľudské potreby
- Vymenovať faktory, ktoré ovplyvňujú uspokojovanie potrieb u pacienta
- Vysvetliť pojem holistický prístup k pacientovi pri poskytovaní starostlivosti
- Vysvetliť aký význam má identifikácia potrieb u pacienta
- Konkretizovať postup zisťovania sebestačnosti pacienta v uspokojovaní jeho potrieb a navrhnúť činnosti na podporu sebestačnosti
- Opísať spôsob uspokojovania potreby hygieny, spánku a odpočinku, prijímania potravy, vylučovania stolice a moču, uspokojovanie psychických potrieb, potreby istoty a bezpečia, eliminácia strachu a úzkosti, potreba sociálneho kontaktu, informácií, kultúrne a duchovné potreby.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD PREDMETU PRE 4. ROČNÍK

Obsahový štandard:

24. -33. tematický celok :

Uspokojovanie bio-psycho-sociálnych potrieb pri vybraných ochoreniach dýchacieho systému v rámci ošetrovateľskej starostlivosti

Uspokojovanie bio-psycho-sociálnych potrieb pri vybraných ochoreniach srdcovo-cievneho systému v rámci ošetrovateľskej starostlivosti

Uspokojovanie bio-psycho-sociálnych potrieb pri vybraných ochoreniach tráviaceho systému v rámci ošetrovateľskej starostlivosti

Uspokojovanie bio-psycho-sociálnych potrieb pri vybraných ochoreniach vylučovacieho systému v rámci ošetrovateľskej starostlivosti

Uspokojovanie bio-psycho-sociálnych potrieb pri vybraných ochoreniach nervového systému v rámci ošetrovateľskej starostlivosti

Uspokojovanie bio-psycho-sociálnych potrieb pri vybraných ochoreniach metabolického a endokrinného systému v rámci ošetrovateľskej starostlivosti

Uspokojovanie bio-psycho-sociálnych potrieb pri vybraných ochoreniach pohybového systému v rámci ošetrovateľskej starostlivosti

Uspokojovanie bio-psycho-sociálnych potrieb pri vybraných ochoreniach krvi a krvotvorby v rámci ošetrovateľskej starostlivosti

Uspokojovanie bio-psycho-sociálnych potrieb pri vybraných ochoreniach zmyslových orgánov v rámci ošetrovateľskej starostlivosti

Uspokojovanie bio-psycho-sociálnych potrieb pri vybraných infekčných ochoreniach v rámci ošetrovateľskej starostlivosti

Uspokojovanie bio-psycho-sociálnych potrieb u pacientov s vybranými psychickými ochoreniami v rámci ošetrovateľskej starostlivosti

Uspokojovanie bio-psycho-sociálnych potrieb u žien počas šestonedelia v rámci ošetrovateľskej starostlivosti

Uspokojovanie bio-psycho-sociálnych potrieb u nevyliciteľne chorého a umierajúceho pacienta

Témy: Zariadenia ambulantnej a ústavnej zdravotnej starostlivosti poskytujúcich starostlivosť pacientom s vybranými ochoreniami. Organizácia príjmu pacienta na oddelenie /kliniku, manažment starostlivosti a personálne obsadenie. Spolupráca ZA so sestrou pri uspokojovaní základných ľudských potrieb u pacienta s vybraným ochorením. Lekársky diagnostický plán a povinnosti zdravotníckeho asistenta. Smerovanie liečby a povinnosti ZA. Ošetrovateľský proces a povinnosti ZA. Organizácia prepustenia pacienta do domácej starostlivosti. Špecifiká starostlivosti o detského, geriatrického, dlhodobo chorého, imobilného pacienta.

Kľúčové pojmy : spolupráca sestry so zdravotníckym asistentom, lekársky diagnostický plán a povinnosti ZA, smerovanie liečby a povinnosti ZA, ošetrovateľský proces a povinnosti ZA, uspokojovanie potrieb

Výkonový štandard :

- Vymenovať zariadenia poskytujúce ambulantnú a ústavnú zdravotnú starostlivosť pacientom s vybraným ochorením
- Opísať organizáciu príjmu pacienta na oddelenie a jeho personálne obsadenie

- Vymenovať vyšetrenia lekárskeho diagnostického plánu a vysvetliť ich podstatu a priebeh
- Opísať prípravu pacienta a pomôcok na vyšetrenie, opísať mieru spolupráce členov ošetrovateľského tímu na zabezpečení vyšetrenia
- Opísať smerovanie liečby a povinnosti ZA
- Opísať fázy ošetrovateľského procesu a špecifické povinnosti ZA v jeho jednotlivých fázach
- Preukázať schopnosť posúdiť sebestačnosť pacienta s vybraným ochorením.
- Vymenovať a zdôvodniť výber a realizáciu ošetrovateľských činností, ktorými sa predchádza narušeniu potrieb, alebo sa uspokojujú narušené potreby pacienta s vybraným ochorením
- Vymenovať oblasti, v ktorých je nevyhnutné poučiť pacienta s vybraným ochorením pri prepustení do domácej starostlivosti.
- Navrhnúť konkrétnu edukáciu pacienta s vybraným ochorením

7. 4 VŠEOBECNÉ VZDELÁVANIE

Prehľad vzdelávacích oblastí:

- 1) Jazyk a komunikácia
- 2) Človek a príroda
- 3) Človek, hodnoty a spoločnosť
- 4) Matematika a práca s informáciami
- 5) Zdravie a pohyb

7. 4. 1 Jazyk a komunikácia

Charakteristika vzdelávacej oblasti

Základnou charakteristikou vzdelávacej oblasti je sprostredkovať žiakom jazykové a všeobecné kompetencie tak, aby rozvíjali komunikatívnu kompetenciu, ako prostriedok na dorozumievanie a myslenie, na podávanie a výmenu informácií. Štátny vzdelávací program sa usiluje prostredníctvom tejto vzdelávacej oblasti rozvinúť a podporiť sociálne kompetencie žiakov, ich všeobecný kultúrny rozhľad, formovať ich estetické cítenie a celkovú kultiváciu vyjadrovania a správania. Jazykové vzdelávanie vychováva žiakov ku kultivovanému jazykovému prejavu a podieľa sa na rozvoji ich duševného rozvoja. Povinnými maturitnými predmetmi na stupni ISCED 3A sú vyučovacím jazykom slovenský, jazykom národnostnej menšiny a jeden cudzí jazyk. Cieľové kompetencie cudzích jazykov majú charakter všeobecne formulovaných požiadaviek na vedomosti a zručnosti, ktoré si má žiak osvojiť v priebehu štúdia. Významne sa podieľa na príprave žiakov, na aktívny život v multikultúrnej spoločnosti, vedie žiakov k osvojeniu si praktických rečových zručností cudzieho jazyka, ako nástroja dorozumievania v rôznych situáciách každodenného osobného a pracovného života. Pripravuje ich k účasti v priamej a nepriamej komunikácii vrátane prístupu k informačným zdrojom a rozširuje ich poznatky o svete. Prispieva k formovaniu osobnosti žiaka, rozvíja ich schopnosti učiť sa po celý život, učí ich byť vnímavými ku kultúre, disponovať schopnosťami, používať rôzne spôsoby dorozumievania s inými kultúrami. Vzdelávanie v cudzom jazyku zodpovedá výstupnej úrovni Spoločného európskeho referenčného rámca jazykovej spôsobilosti. Pri výučbe jazykov musia školy zvažovať aj vstupné jazykové predpoklady žiakov ale aj personálne a materiálne podmienky škôl. Školy vo svojich školských vzdelávacích programoch môžu uviesť takú úroveň cudzieho jazyka, ktorá lepšie zodpovedá ich realite. Tým si určia cieľ, ku ktorému chcú smerovať. Absolventi škôl na úrovni ISCED 3A vstupujúci do praxe by mali byť vybavení aspoň základmi odborného cudzieho jazyka, aby sa mohli uchádzať o prácu v rámci Európskej únie. Ich kompetencie v cudzom jazyku samozrejme ovplyvnia aj používanie odborného cudzieho jazyka. Vzdelávanie v cudzom jazyku je založené na kognitívno – komunikatívnom spôsobe výučby vrátane didaktických interkultúrnych aspektov. Je nevyhnutné využívať aktivizujúce didaktické metódy, organizovať činnosti podporujúce zvýšenú myšlienkovú aktivitu žiakov, vytvárať pre žiakov stratégie učenia, ktoré zodpovedajú ich učebným predpokladom, podporovať ich sebadôveru, samostatnosť a iniciatívnosť, ale aj sebakontrolu a sebahodnotenie. Na podporu výučby jazykov je vhodné používať multimediálne výučbové programy a internet, podľa možnosti a podmienok umožniť výučbu niektorých predmetov aj v cudzom jazyku, integrovať cudzí jazyk do výučby odborných predmetov a odborného výcviku, rozvíjať kontakty medzi školami v zahraničí. Aktivizujúcim prvkom je aj organizovanie odborných jazykových pobytov na poznávanie života v iných spoločnostiach a podporovanie zavedenia jazykového

portfólia. Výučba cudzích jazykov by sa mala orientovať viac do praktickej roviny so zameraním na rečové zručnosti a postupné skvalitňovanie jazykového prejavu. Vyučovací proces by mal smerovať k motivácii žiakov k štúdiu jazykov. Je potrebné, aby škola rešpektovala cudzí jazyk a umožnila žiakom aj štúdium ďalších cudzích jazykov, ak o to prejavia záujem. Literárna výchova je zameraná na formovanie osobnosti žiaka v snahe dosiahnuť vnútorne bohatú individualitu, schopnú vysokého stupňa sebauvedomenia, kultúrnu osobnosť, ktorá dokáže pochopiť svet v jeho celistvosti a rôznorodosti. Popri čitateľskej výchove sa rozvíjajú celkové vedomosti žiakov o slovenskej a svetovej literatúre. Dôraz sa kladie na poznanie modernej, najmä súčasnej literatúry, na pochopenie umeleckého a filozoficko-etického prínosu staršej literatúry, uvedomenie si rozvoja literárnej tvorivosti nášho národného písomníctva. Aby absolvent vzdelávacieho programu spoľahlivo preukázal výkon v tejto vzdelávacej oblasti musí disponovať stanovenými výkonovými štandardmi a ovládať učivo predpísané obsahovými štandardmi.

1. Slovenský jazyk a literatúra

Prehľad výkonových štandardov

Absolvent má:

- riešiť rozmanité komunikačné, spoločenské a pracovné situácie,
- zvoliť komunikatívnu stratégiu adekvátnu komunikačnému zámeru, podmienkam a normám komunikácie,
- používať vhodné jazykové prostriedky (zvukové, verbálne, neverbálne, rečová etika) a reagovať na vopred nenacvičenú situáciu,
- vyjadrovať vhodným spôsobom svoj úmysel, prezentovať sám seba, podávať a získavať ústne alebo písomne požadovanú alebo potrebnú informáciu všeobecného alebo odborného charakteru, zapájať sa do diskusie, obhajovať svoj názor, pohotovo reagovať na nepredvídané situácie (otázka, rozhovor, anketa), uplatňovať verbálne a neverbálne prostriedky, spoločenskú a rečovú etiku a zdôvodňovať zvolené riešenie komunikačnej situácie,
- používať postupy a jazykové prostriedky (zvukové, lexikálne, gramatické) štýlu oznamovacieho, konverzačného, prakticky odborného a rokovacieho (administratívneho), oboznámiť sa so špecifikami štýlu publicistického a umeleckého, mať kultivovaný súvislý prejav na pripravenú a nepripravenú tému,
- usilovať sa pri ústnom a písomnom prejave o dodržaní jazykových noriem, výstižné, logické a jazykovo správne a bohaté vyjadrovanie, ovládať základné – najčastejšie používané lexikálne a gramatické prostriedky, rozumieť gramatickým menej frekventovaným lexikálnym a gramatickým javom a vedieť ich aj používať, samostatne tvoriť súvislé hovorené a písané prejavy,
- získať informácie z prečítaného a vypočutého textu (určiť hlavnú tému alebo myšlienku textu, rozlíšiť základné a vedľajšie informácie), dokázať text zaradiť do niektorých z funkčných štýlov, orientovať sa v jeho stavbe,
- vedieť spracovať výpisky z textu a dokázať ho primerane reprodukovat' a interpretovať, vyjadrovať sa k odbornej problematike, s využitím popisných výkladových a úvahových postupov, vyhľadávať informácie všeobecného a odborného charakteru, pracovať s príručkami,
- uvádzať správne bibliografické údaje a citáty, spracovať písomné informácie najmä odborného charakteru,
- pracovať s Pravidlami slovenského pravopisu a inými jazykovými príručkami,

- mať vypestovaný návyk pravidelne túto literatúru používať, uvedomele sa snažiť o dokonalejšie zvládnutie spisovného jazyka, o skvalitnenie svojho vyjadrovania a osobného štýlu,
- chápať význam jazykovej kultúry a funkcií spisovného jazyka, snažiť spisovne vyjadrovať v situáciách, ktoré si to vyžadujú, byť si vedomý toho, že jazyk sa dynamicky rozvíja,
- chápať literárne dielo ako špecifickú výpoveď o skutočnosti a o vzťahu človeka k nej,
- vytvárať si predpoklady pre estetické vnímanie skutočnosti,
- chápať prínos literatúry a umeleckého zážitku pre život človeka,
- vyjadriť vlastný čitateľský zážitok a zdôvodniť ho,
- vytvoriť si pozitívny vzťah k literárnemu umeniu, založený na interpretácii ukážok z umeleckých diel, na osvojení podstatných literárnych faktov, pojmov a poznatkov,
- poznať a chápať tie myšlienkové a literárne smery, hnutia, významné osobnosti z diela, ktoré spoluvytvárajú duchovnú klímu našej súčasnosti,
- pristupovať k literatúre ako k zdroju estetických zážitkov, uplatňovať estetické a ekologické hľadiská pri pretváraní životného prostredia, podieľa sa na ochrane kultúrnych hodnôt,
- poznať špecifické črty a funkcie literárnych diel, orientovať sa v ich základných výrazových prostriedkoch,
- vybrať a rozvíjať záujem o literatúru, tolerovať žánre a druhy, najmä tie, ktoré sú v popredí jeho záujmu,
- vytvoriť vlastné malé literárne dielka (napr. báseň, poviedku).

Prehľad obsahových štandardov

1. Verbálne vyjadrovanie
2. Písomné vyjadrovanie
3. Štylistika
4. Jazykové prostriedky a náuka o jazyku
5. Práca s textom a získavanie informácií
6. Literatúra v živote človeka
7. Staroveká a stredoveká literatúra
8. Humanizmus a renesancia
9. Barok
10. Novodobá slovenská literatúra
11. Literárny realizmus a literárna moderna
12. Slovenská a svetová literatúra medzi dvoma svetovými vojnami (klasicizmus, predromantizmus, romantizmus)
13. Vývoj slovenskej literatúry po druhej svetovej vojne v kontexte so svetovou literatúrou

Popis obsahových štandardov

Verbálne vyjadrovanie

Učivo je zamerané na osvojovanie schopností ústneho vyjadrovania priameho a sprostredkovaného prostredníctvom technických prostriedkov (telefón, mikrofón, záznamník,..), monologického a dialogického, formálneho a neformálneho (oficiálneho, verejného), pripraveného a nepripraveného. Žiaci sa vedú k schopnosti riešiť v súlade s

jazykovými, komunikačnými a spoločenskými normami štandardné životné a pracovné situácie, vyjadrovať a zdôvodňovať svoje názory, súvislo hovoriť na danú tému, voľne rozprávať, reprodukovat' alebo interpretovať prečítaný alebo vypočutý text, podávať jednoduchý výklad alebo opis, zúčastniť sa diskusie, vyjadrovať sa nielen podrobne a obsérne, ale aj krátko a výstižne. Vedú sa k zreteľnému, primerane hlasitému a kultivovanému prejavu, k spisovnému vyjadrovaniu sa v situáciách, ktoré si to vyžadujú.

Písomné vyjadrovanie

Učivo rozvíja schopnosti súvislo a samostatne písomne sa vyjadrovať na základe osvojených jazykových prostriedkov, grafických, pravopisných a gramatických noriem a pravidiel, jednoduchých kompozičných a slohových postupov a útvarov. Žiaci sa učia samostatne tvoriť prejavy oznamovacie, administratívne a prakticky odborné, osvojujú si ich základné znaky, postupy a prostriedky. Učia sa štylizovať rôzne osobné listy (neformálne, oficiálne), krátke informačné útvary (telegramy, inzerát, pozvánka, správa, program činnosti), hovoriť, popisovať osoby, veci, spracovať výklad alebo návod na činnosť, zostavovať osnovu, vypracovať pracovné hodnotenie, vyplňať formuláre, napísať životopis, žiadosť, dokumenty úradného charakteru, jednoduchšie odborné písomnosti, okrem hospodárskej korešpondencie. Osvojujú si grafickú a formálnu úpravu jednotlivých písomných prejavov.

Štylistika

Učivo rozvíja vedomosti a schopnosti žiakov zo štylistiky, zoznamuje ich s charakteristickými znakmi základných funkčných štýlov a slohových útvarov, smeruje k rozvoju individuálnych štýlov žiakov, kultivuje ich osobný štýl a vyjadrovacie schopnosti. Jeho prostredníctvom si žiaci osvojujú slohové postupy a jazykové prostriedky charakteristické pre jednotlivé funkčné štýly a slohové útvary, učia sa rozumieť publicistickému a umeleckému štýlu, učia sa produkovať a prijímať text, chápať rozdiel medzi písaným a hovoreným prejavom, vzťah medzi rečovou situáciou, témou a jazykovým prejavom, vyhľadávať a používať vhodné jazykové a výrazové prostriedky.

Jazykové prostriedky a náuka o jazyku

Jazykové učivo slúži na zvyšovanie jazykovej kultúry žiakov prostredníctvom poznávania zvukových prostriedkov a ortoepických noriem jazyka, zákonitostí tvorenia slov, štýlového rozvrstvenia a obohacovania slovnej zásoby, gramatických tvarov a konštrukcií a ich sémantických funkcií, hlavných princípov a pravidiel slovenského jazyka. Jazykové učivo sa vyberá a osvojuje na základe funkčných štýlov a komunikatívnych funkcií a vedomostí žiakov a systému slovenského jazyka, prihliada sa aj na jazykový systém, frekventovanosť a produktivnosť osvojených javov. Pozornosť sa venuje najmä progresívnym a frekventovaným javom, v ktorých žiaci a bežní užívatelia často robia chyby, skladbe vety. Súčasťou učiva sú poznatky o jazykovej kultúre, vývojových tendenciách spisovnej slovenčiny, jej bohatým výrazovým možnostiam, kultúre osobného prejavu a postavení slovenského jazyka medzi európskymi jazykmi, čo prispieva k formovaniu uvedomelého vzťahu žiakov k národnému jazyku.

Práca s textom a získavanie informácií

Práca s textom je jednou zo základných študijných schopností. Žiaci sa učia rôznymi technikami a druhom čítania (s dôrazom na čítanie študijné), orientácii v texte, jeho rozboru z

hľadiska kompozície a štýlu. Učia sa rozlišovať rôzne druhy a žánre textov, získavať a spracovávať, napríklad vo forme anotácií, konspektu, resumé, záznamov, osnovy, výpiskov, text spätne reprodukovať a primerane interpretovať, pracovať s rôznymi príručkami pre školu a verejnosť (jazykovými, všeobecne informačnými, populárne naučnými). Pozornosť sa venuje najmä odborným textom (učebnicovým, populárne odborným, naučným) a administratívnym (napríklad vyhláškam, pokynom na vyplňovanie formulárov a pod.). Žiaci si dopĺňajú informácie prostredníctvom filmu, televízie, videoprogramov, vnímajú účelnosť modernej reklamy, oboznamujú sa s používaním časopisov, rozlišujú a rozpoznávajú brakovú a komerčnú literatúru.

Literatúra v živote človeka

Žiaci sa oboznámia s podstatou literatúry ako špecifického druhu umenia, poznajú funkcie literatúry, štruktúru literárnych diel, ich obsah a formu. Uvedomia si základné rozdiely medzi základnými literárnymi druhmi a žánrami. Získajú základné informácie o literárnom procese. Prehlbujú si zručnosti pracovať s rozličnými encyklopédiami, slovníkmi a literárnymi príručkami, zoznámia sa so záznamom o prečítanom diele a s jeho tvorbou. Sú vedení ku kultúrnej literárnej tvorivosti (význam predslovu, doslovu, poznámok a pod.).

Staroveká a stredoveká literatúra

Obsahový okruh nadväzuje na znalosti žiakov o dejinách staroveku a stredoveku. Na vybraných ukázkach z orientálnej a antickej literatúry poznajú vyspelú kultúru starovekej civilizácie a predovšetkým to, čo doposiaľ patrí ku kultúrnemu vybaveniu moderného človeka. Prostredníctvom ukážky sa zoznámia s bibliou ako literárnou pamiatkou. Na ukázkach z najzákladnejších diel slovenskej stredovekej literatúry poznajú charakteristické črty stredovekého písomníctva a zoznámia sa s niekoľkými významnými autormi. Uvedomia si tradíciu a vývoj nášho písomníctva. Z literárnych druhov poznávajú kroniku, legendu, duchovnú a svetskú lyriku.

Humanizmus a renesancia

Žiaci porozumejú podstate zmien v kultúre v období humanizmu a renesancie v Európe v 14. - 16. storočí, keď sa v nadväznosti na antiku sa vymaňuje z pút stredovekého myslenia. Ťažisko výučby bude tvoriť svetová literatúra, pretože je obsahovo živá a pútavá. Prostredníctvom ukážok poznajú osobnosti a diela svetových autorov (Petrarca, Boccaccio, Shakespeare a ďalší). Z tejto literatúry sa žiaci poučia o sonete, poviedke, novele a dramatickom žánri (tragédii, komédii, výstavbe dramatického diela atď.).

Barok

Obsahový okruh zahŕňa základné poučenie o baroku. Zo slovenských predstaviteľov do tohto obdobia patrí P. Benický H. Gavlovič, M. Bel, A. F. Kollár a ďalší. Žiaci sa zoznámia s ukázkami diel J. A. Komenského a poznajú význam jeho diel v pedagogickej, náboženskej, filozofickej a pansofickej oblasti.

Novodobá slovenská literatúra

Obsahový okruh zahŕňa európsku klasicistickú literatúru 17. a 18. storočia, charakter osvieteného umenia v Európe, predstaviteľov slovenského národného obrodzenia,

uzákonenie spisovnej slovenčiny Antonom Bernolákom, predstaviteľov osvietenskej slovenskej tvorby (J. I. Bajza, J. Fándly), predstaviteľov klasicizmu (P. J. Šafárik, J. Kollár, J. Holly, J. Chalupka), európsku romantickú kultúru (V. Hugo, J. W. Goethe, K. H. Mácha a ďalší), uzákonenie spisovnej slovenčiny Ľudovítom Štúrom, charakter a predstaviteľov preromantickej a romantickej literatúry (S. Chalupka, J. Král, A. Sládkovič, J. Botto, J. Kalinčiak a ďalší). Vybrané ukážky z diel umožnia žiakom poznať vzťah autorov k vlasti, slovanskému humanizmu a zdôrazňovanie ľudovej slovesnosti. Z literárnych žánrov sa podrobnejšie zoznámia s historickou epikou, s historickým spevom, baladou.

Literárny realizmus a literárna moderna

V tomto obsahovom okruhu žiaci sa oboznámia s realizmom ako umeleckým smerom, ktorý sa snaží podať umelecky pravdivý a verný obraz skutočnosti, a to na ukážkach z diel popredných svetových autorov (napr. Balzac, Stendhal, Zola, Dickens, Galsworthy, Greene, Twain, Tolstoj, Dostojevskij, Čechov ..). Okrem vybraných ukážok žiaci prečítajú jedno kritickorealisticke alebo naturalistické dielo. Zoznámia sa s osobnosťami slovenskej kritickorealistickej prózy v 2. pol. 19. storočia a začiatku 20. storočia (S. H. Vajanský, P. O. Hviezdoslav, M. Kukučín, J. G. Tajovský a ďalší). Z literárnych žánrov sa podrobnejšie zoznámia s románom, poviedkou a realistickou drámou. Prostredníctvom poézie svetovej literatúry Ch. Baudelaire, J. A. Rimbaud, P. Verlaine, G. Apollinaire a P. Bezruč a i. sa žiaci zoznámia s umeleckými smermi - symbolizmom, dekadenciou a impresionizmom. Z poézie slovenskej literárnej moderny žiaci poznajú predovšetkým tvorbu I. Kraska, J. Jesenského, V. Roya.

Slovenská i svetová literatúra medzi dvoma svetovými vojnami

Náplňou obsahového okruhu svetovej literatúry je próza E. Hemingwaya, W. Faulknera, T. Dreisera, G. B. Shawa, R. Rollanda, E. M. Remarquea, F. Kafku, M. Gorkého, M. Šolochova, J. Haška, K. Čapka a ďalších a poézia V. Nezvala, J. Seiferta, J. Wolkra. Žiaci sa oboznámia s poéziou neosymbolizmu, nadrealizmu, katolíckej moderny a s proletárskou poéziou. Ukážky z diel E. B. Lukáča, J. Smreka, V. Beniaka, M. Haľamovej, Š. Žáryho, R. Dilonga, J. Silana, S. Veigla a ďalších sa zameriavajú na základnú ideu diela, jazykové a štylistické prostriedky, na obrazné pomenovania a rytmicko-melodické členenie textu. Medzivojnovú slovenskú prózu žiaci poznajú z ukážok diel L. Nádaši-Jégého, J. Cígera-Hronského, M. Urbana, J. Bodeneka, Ľ. Ondrejova a ďalších slovenskú dramatickú tvorbu z diel I. Stodolu, P. Zvona a iných.

Vývoj slovenskej literatúry po druhej svetovej vojne v kontexte so svetovou literatúrou

Obsahový celok je svojím spracovaním odlišný od predošlých, ktoré boli chápané z hľadiska historického vývoja slovenskej literatúry, kde dominovali umelecké smery a hnutia, ktoré žiaci poznávali prostredníctvom interpretácie diel ich popredných predstaviteľov. Slovenská literatúra po druhej svetovej vojne až po súčasnosť síce zohľadňuje literárne kontexty (vplyv politiky na literatúru a osudy umelcov), no členenie nie je historicko-chronologické, ale tematicko-žánrové. V každej časti sa vychádza z interpretácie ukážok niektorých diel, jedno dielo je v každej časti povinné ako celok. Predpokladá sa, že žiaci prečítajú alebovidia 6 literárnych diel. Tematické časti sú nasledovné:

- Druhá svetová vojna a jej zobrazenie v slovenskej a svetovej literatúre
- Človek v totalitnom režime
- Obraz sveta v postmodernej slovenskej a svetovej próze

- Slovenská povojnová poézia
- Slovenská povojnová dráma
- Človek hľadá v literatúre zdroj zábavy, napätia a dobrodružstva.

V tematicko-žánrovom rozčlenení súčasnej literatúry sa priamo neurčujú konkrétni spisovatelia a diela, výber sa ponecháva celkom na rozhodnutie vyučujúceho, ktorý bude pri výbere vychádzať z čitateľských preferencií žiakov.

2. Jazyk a literatúra národnostnej menšiny

Prehľad výkonových štandardov

Absolvent má:

- riešiť rozmanité komunikačné, spoločenské a pracovné situácie,
- zvoliť komunikatívnu stratégiu adekvátnu komunikačnému zámeru, podmienkam a normám komunikácie,
- používať vhodné jazykové prostriedky (zvukové, verbálne, neverbálne, rečová etika) a reagovať na vopred nenacvičenú situáciu,
- vyjadrovať vhodným spôsobom svoj úmysel, prezentovať sám seba, podávať a získavať ústne alebo písomne požadovanú alebo potrebnú informáciu všeobecného alebo odborného charakteru, zapájať sa do diskusie, obhajovať svoj názor, pohotovo reagovať na nepredvídané situácie (otázka, rozhovor, anketa), uplatňovať verbálne a neverbálne prostriedky, spoločenskú a rečovú etiku a zdôvodňovať zvolené riešenie komunikačnej situácie,
- používať postupy a jazykové prostriedky (zvukové, lexikálne, gramatické) štýlu oznamovacieho, konverzačného, prakticky odborného a rokovacieho (administratívneho), oboznámiť sa so špecifikami štýlu publicistického a umeleckého, mať kultivovaný súvislý prejav na pripravenú a nepripravenú tému,
- usilovať sa pri ústnom a písomnom prejave o dodržaní jazykových noriem, výstižné, logické a jazykovo správne a bohaté vyjadrovanie,
- ovládať základné – najčastejšie používané lexikálne a gramatické prostriedky, rozumieť gramatickým menej frekventovaným lexikálnym a gramatickým javom a vedieť ich aj používať, samostatne tvoriť súvislé hovorené a písané prejavy, získať informácie z prečítaného a vypočutého textu (určiť hlavnú tému alebo myšlienku textu, rozlíšiť základné a vedľajšie informácie), dokázať text zaradiť do niektorých z funkčných štýlov, orientovať sa v jeho stavbe,
- vedieť spracovať výpisky z textu a dokázať ho primerane reprodukovat' a interpretovať, vyjadrovať sa k odbornej problematike, s využitím popisných výkladových a úvahových postupov, vyhľadávať informácie všeobecného a odborného charakteru, pracovať s príručkami,
- uvádzať správne bibliografické údaje a citáty, spracovať písomné informácie najmä odborného charakteru,
- pracovať s Pravidlami pravopisu a inými jazykovými príručkami,
- mať vypestovaný návyk pravidelne túto literatúru používať, uvedomele sa snažiť o dokonalejšie zvládnutie jazyka národnostnej menšiny, o skvalitnenie svojho vyjadrovania a osobného štýlu,
- chápať význam jazykovej kultúry, snažiť spisovne vyjadrovať v situáciách, ktoré si to vyžadujú, byť si vedomý toho, že jazyk sa dynamicky rozvíja,
- chápať literárne dielo ako špecifickú výpoveď o skutočnosti a o vzťahu človeka k nej,
- vytvárať si predpoklady pre estetické vnímanie skutočnosti,

- chápať prínos literatúry a umeleckého zážitku pre život človeka,
- vyjadriť vlastný čitateľský zážitok a zdôvodniť ho,
- vytvoriť si pozitívny vzťah k literárnemu umeniu, založený na interpretácii ukážok z umeleckých diel, na osvojení podstatných literárnych faktov, pojmov a poznatkov,
- poznať a chápať tie myšlienkové a literárne smery, hnutia, významné osobnosti z diela, ktoré spoluvytvárajú duchovnú klímu našej súčasnosti,
- pristupovať k literatúre ako k zdroju estetických zážitkov, uplatňovať estetické a ekologické hľadiská pri pretváraní životného prostredia, podieľať sa na ochrane kultúrnych hodnôt,
- poznať špecifické črty a funkcie literárnych diel, orientovať sa v ich základných výrazových prostriedkoch,
- vybrať a rozvíjať záujem o literatúru, tolerovať žánre a druhy, najmä tie, ktoré sú v popredí jeho záujmu,
- vytvoriť vlastné malé literárne dielka (napr. báseň, poviedku).

Prehľad obsahových štandardov

1. Verbálne vyjadrovanie
2. Písomné vyjadrovanie
3. Štylistika
4. Jazykové prostriedky a náuka o jazyku
5. Práca s textom a získavanie informácií
6. Literatúra v živote človeka
7. Staroveká a stredoveká literatúra národnostnej menšiny
8. Humanizmus a renesancia v literatúre národnostnej menšiny
9. Portréty z barokovej literatúry národnostnej menšiny
10. Osvietenstvo a klasicizmus v literatúre národnostnej menšiny
11. Literárny realizmus a romantizmus národnostnej menšiny
12. Literatúra medzi dvoma svetovými vojnami
13. Vývoj literatúry po druhej svetovej vojne v kontexte so svetovou literatúrou

Popis obsahových štandardov

Verbálne vyjadrovanie

Učivo je zamerané na osvojovanie schopností ústneho vyjadrovania priameho a sprostredkovaného prostredníctvom technických prostriedkov (telefón, mikrofón, záznamník,..), monologického a dialogického, formálneho a neformálneho (oficiálneho, verejného), pripraveného a nepripraveného. Žiaci sa vedú k schopnosti riešiť v súlade s jazykovými, komunikačnými a spoločenskými normami štandardné životné a pracovné situácie, vyjadrovať a zdôvodňovať svoje názory, súvislo hovoriť na danú tému, voľne rozprávať, reprodukovat' alebo interpretovať prečítaný alebo vypočutý text, podávať jednoduchý výklad alebo opis, zúčastniť sa diskusie, vyjadrovať sa nielen podrobne a obširne, ale aj krátko a výstižne. Vedú sa k zreteľnému, primerane hlasitému a kultivovanému prejavu, k spisovnému vyjadrovaniu sa v situáciách, ktoré si to vyžadujú.

Písomné vyjadrovanie

Učivo rozvíja schopnosti súvislo a samostatne písomne sa vyjadrovať na základe osvojených jazykových prostriedkov, grafických, pravopisných a gramatických noriem a

pravidiel, jednoduchých kompozičných a slohových postupov a útvarov. Žiaci sa učia samostatne tvoriť prejavy oznamovacie, administratívne a prakticky odborné, osvojujú si ich základné znaky, postupy a prostriedky. Učia sa štylizovať rôzne osobné listy (neformálne, oficiálne), krátke informačné útvary (telegramy, inzerát, pozvánka, správa, program činnosti), hovoriť, popisovať osoby, veci, spracovať výklad alebo návod na činnosť, zostavovať osnovu, vypracovať pracovné hodnotenie, vyplňať formuláre, napísať životopis, žiadosť, dokumenty úradného charakteru, jednoduchšie odborné písomnosti, okrem hospodárskej korešpondencie. Osvojujú si grafickú a formálnu úpravu jednotlivých písomných prejavov.

Štylistika

Učivo rozvíja vedomosti a schopnosti žiakov zo štylistiky, zoznamuje ich s charakteristickými znakmi základných funkčných štýlov a slohových útvarov, smeruje k rozvoju individuálnych štýlov žiakov, kultivuje ich osobný štýl a vyjadrovacie schopnosti. Jeho prostredníctvom si žiaci osvojujú slohové postupy a jazykové prostriedky charakteristické pre jednotlivé funkčné štýly a slohové útvary, učia sa rozumieť publicistickému a umeleckému štýlu, učia sa produkovať a prijímať text, chápať rozdiel medzi písaným a hovoreným prejavom, vzťah medzi rečovou situáciou, témou a jazykovým prejavom, vyhľadávať a používať vhodné jazykové a výrazové prostriedky.

Jazykové prostriedky a náuka o jazyku

Jazykové učivo slúži na zvyšovanie jazykovej kultúry žiakov prostredníctvom poznávania zvukových prostriedkov a ortoepických noriem jazyka, zákonitostí tvorenia slov, štýlového rozvrstvenia a obohacovania slovnej zásoby, gramatických tvarov a konštrukcií a ich sémantických funkcií, hlavných princípov a pravidiel jazyka. Jazykové učivo sa vyberá a osvojuje na základe funkčných štýlov a komunikatívnych funkcií a vedomostí žiakov, prihliada sa aj na jazykový systém, frekventovanosť a produktivnosť osvojených javov. Pozornosť sa venuje najmä progresívnym a frekventovaným javom, v ktorých žiaci a bežní užívatelia často robia chyby, skladbe vety. Súčasťou učiva sú poznatky o jazykovej kultúre, vývojových tendenciách spisovného jazyka, jeho bohatým výrazovým možnostiam, kultúre osobného prejavu a postavení jazyka národností medzi európskymi jazykmi, čo prispieva k formovaniu uvedomelého vzťahu žiakov k národnému jazyku.

Práca s textom a získavanie informácií

Práca s textom je jednou zo základných študijných schopností. Žiaci sa učia rôznymi technikám a druhom čítania (s dôrazom na čítanie študijné), orientácii v texte, jeho rozboru z hľadiska kompozície a štýlu. Učia sa rozlišovať rôzne druhy a žánre textov, získavať a spracovávať, napríklad vo forme anotácií, konspektu, resumé, záznamov, osnovy, výpisov, text spätne reprodukovať a primerane interpretovať, pracovať s rôznymi príručkami pre školu a verejnosť (jazykovými, všeobecne informačnými, populárne náučnými). Pozornosť sa venuje najmä odborným textom (učebnicovým, populárne odborným, náučným) a administratívnym (napríklad vyhláškam, pokynom na vyplňovanie formulárov a pod.). Žiaci si dopĺňajú informácie prostredníctvom filmu, televízie, videoprogramov, vnímajú účelnosť modernej reklamy, oboznamujú sa s používaním časopisov, rozlišujú a rozpoznávajú brakovú a komerčnú literatúru.

Literatúra v živote človeka

Žiaci sa oboznámia s podstatou literatúry ako špecifického druhu umenia, poznajú funkcie literatúry, štruktúru literárnych diel, ich obsah a formu. Uvedomia si základné rozdiely medzi základnými literárnymi druhmi a žánrami. Získajú základné informácie o literárnom procese. Prehlbujú si zručnosti pracovať s rozličnými encyklopédiami, slovníkmi a literárnymi príručkami, zoznámia sa so záznamom o prečítanom diele a s jeho tvorbou. Sú vedení ku kultúrnej literárnej tvorivosti (význam predslovu, doslovu, poznámok a pod.).

Staroveká a stredoveká literatúra národnostnej menšiny

Obsahový okruh nadväzuje na znalosti žiakov o dejinách staroveku a stredoveku. Na vybraných ukázkach z orientálnej a antickej literatúry poznajú vyspelú kultúru starovekej civilizácie a predovšetkým to, čo doposiaľ patrí ku kultúrnemu vybaveniu moderného človeka (Dante, Villon). Prostredníctvom ukážky sa zoznámia s bibliou ako literárnou pamiatkou. Na ukázkach z najzákladnejších diel stredovekej literatúry svojho národa poznajú charakteristické črty stredovekého písomníctva a zoznámia sa s niekoľkými významnými autormi. Uvedomia si tradíciu a vývoj písomníctva svojho národa. Z literárnych druhov poznávajú kroniku, legendu, duchovnú a svetskú lyriku.

Humanizmus a renesancia v literatúre národnostnej menšiny

Žiaci porozumejú podstate zmien v kultúre v období humanizmu a renesancie v Európe v 14. - 16. storočí, keď sa v nadväznosti na antiku sa vymaňuje z pút stredovekého myslenia. Ťažisko výučby bude tvoriť svetová literatúra, pretože je obsahovo živá a pútavá. Prostredníctvom ukážok poznajú osobnosti a diela svetových autorov (Petrarca, Boccaccio, Shakespeare a ďalší). Z tejto literatúry sa žiaci poučia o sonete, poviedke, novele a dramatickom žánri (tragédii, komédii, výstavbe dramatického diela atď.). Zároveň vniknú do podstaty prozaických a básnických diel humanistickej a renesančnej literatúry svojho národa.

Portréty z barokovej literatúry národnostnej menšiny

Obsahový okruh zahŕňa základné poučenie o baroku. Žiaci získajú náhľad na spoločenské a umelecké pozadie tejto doby, oboznámia sa s literárnymi pamiatkami svojho národa a s ukázkami diel svojich národných autorov. Poznajú význam diel J. A. Komenského v pedagogickej, náboženskej, filozofickej a pansofickej oblasti.

Osvietenstvo a klasicizmus v literatúre národnostnej menšiny

Obsahový okruh zahŕňa európsku klasicistickú literatúru 17. a 18. storočia, charakter osvietenského umenia v Európe, diela predstaviteľov osvietenstva a klasicizmu vo svojom národe, európsku romantickú kultúru (V. Hugo, J. W. Goethe a ďalší), charakter a predstaviteľov preromantickej a romantickej literatúry. Vybrané ukážky z diel umožnia žiakom poznať vzťah autorov k vlasti, humanizmu a ľudovej slovesnosti. Z literárnych žánrov sa podrobnejšie zoznámia s historickou epikou, s historickým spevom, baladou.

Literárny romantizmus a realizmus národnostnej menšiny

V tomto obsahovom okruhu žiaci sa oboznámia s realizmom ako umeleckým smerom, ktorý sa snaží podať umelecky pravdivý a verný obraz skutočnosti, a to na ukážkach z diel popredných svetových autorov (napr. Balzac, Stendhal, Zola, Dickens, Galsworthy, Greene, Twain, Tolstoj, Dostojevskij, Čechov...). Okrem vybraných ukážok žiaci prečítajú jedno kritickorealistické alebo naturalistické dielo. Zoznámia sa s osobnosťami kritickorealistickej prózy v 2. pol. 19. storočia a začiatku 20. storočia. Z literárnych žánrov sa podrobnejšie zoznámia s románom, poviedkou a realistickou drámou. Prostredníctvom poézie svetovej literatúry Ch. Baudelairea, J. A. Rimbauda, P. Verlaine, G. Apollinaire a i. sa žiaci zoznámia s umeleckými smermi - symbolizmom, dekadenciou a impresionizmom.

Literatúra medzi dvoma svetovými vojnami

Náplňou obsahového okruhu svetovej literatúry je próza E. Hemingwaya, W. Faulknera, T. Dreisera, G. B. Shawa, R. Rollanda, E. M. Remarqua, F. Kafku, M. Gorkého, M. Šolochova, J. Haška, K. Čapka a ďalších a poézia najznámejších básnikov. Žiaci sa oboznámia s poéziou neosymbolizmu, nadrealizmu, katolíckej moderny a s proletárskou poéziou. Ukážky z diel by sa mali zameriavať na základnú ideu diela, jazykové a štylistické prostriedky, na obrazné pomenovania a rytmickomelodické členenie textu. Medzivojnovú prózu žiaci poznajú z ukážok diel autorov svojho národa.

Vývoj literatúry po druhej svetovej vojne v kontexte so svetovou literatúrou

Obsahový celok je svojím spracovaním odlišný od predošlých, ktoré boli chápané z hľadiska historického vývoja národnostnej literatúry, kde dominovali umelecké smery a hnutia, ktoré žiaci poznávali prostredníctvom interpretácie diel ich popredných predstaviteľov. Literatúra po druhej svetovej vojne až po súčasnosť síce zohľadňuje literárne kontexty (vplyv politiky na literatúru a osudy umelcov), no členenie nie je historicko-chronologické, ale tematicko-žánrové. V každej časti sa vychádza z interpretácie ukážok niektorých diel, jedno dielo je v každej časti povinné ako celok. Predpokladá sa, že žiaci prečítajú alebovidia 6 literárnych diel. Tematické časti sú nasledovné:

Druhá svetová vojna a jej zobrazenie v národnostnej a svetovej literatúre

- Človek v totalitnom režime
- Obraz sveta v postmodernej národnostnej a svetovej próze
- Povojnová poézia daného národa
- Povojnová dráma daného národa
- Človek hľadá v literatúre zdroj zábavy, napätia a dobrodružstva.

V tematicko-žánrovom rozčlenení súčasnej literatúry sa priamo neurčujú konkrétni spisovatelia a diela, výber sa ponecháva celkom na rozhodnutie vyučujúceho, ktorý bude pri výbere vychádzať z čitateľských preferencií žiakov.

3. Prvý cudzí jazyk

Prehľad výkonových štandardov

Absolvent má:

- v oblasti jazykovej poznať a používať zvukové a grafické (pravopisné) prostriedky daného jazyka, slovnú zásobu včítane vybranej frazeológie v rozsahu daných tematických okruhov, vybrané morfológické a syntaktické javy, základné spôsoby tvorby slov (odvodzovanie a skladanie slov), vybrané javy z oblasti štylistiky,
- v oblasti pragmatickej používať osvojené jazykové prostriedky v súvislých výpovediach a v obsahových celkoch primerane s komunikatívnym zámerom,
- s aspektom na strategickú kompetenciu vedieť vhodne reagovať na partnerove podnety, odhadovať významy neznámych výrazov, používať kompenzačné vyjadrovanie, pracovať so slovníkom (prekladovým, výkladovým) a používať iné jazykové príručky a informačné zdroje,
- v oblasti socio-lingvistickej vedieť komunikovať v rôznych spoločenských úlohách, bežných komunikatívnych situáciách, používať verbálne a neverbálne výrazové prostriedky v súlade so socio-kultúrnym úzusom danej jazykovej oblasti, preukázať všeobecné kompetencie a komunikatívne kompetencie prostredníctvom rečových schopností na základe osvojených jazykových prostriedkov v komunikatívnych situáciách v rámci tematických okruhov, preukázať úroveň receptívnych (vrátane interaktívnych) a produktívnych rečových schopností.

Prehľad obsahových štandardov

1. Počúvanie s porozumením
2. Čítanie s porozumením
3. Písomný prejav
4. Ústny prejav

Popis obsahových štandardov

Počúvanie s porozumením

Vzdelávanie rozvíja receptívne sluchové spôsobilosti založené na počúvaní s porozumením monologických a dialogických prejavov. Má poskytovať žiakom spôsobilosti aj zrkovú so zreteľom na čítanie a prácu so všeobecným a odborným textom. Žiaci si osvoja produktívne ústne rečové spôsobilosti a naučia sa rozprávať o jednoduchých tematických situáciách. Získajú produktívne písomné spôsobilosti pri spracovaní textu v podobe rôznych anotácií, výpiskov, popisov, a pod. Vyučovací proces by mal smerovať aj k prekladu jednoduchých textov. Žiak v prejave prednášanom v cudzom jazyku štandardnou a zreteľnou výslovnosťou

globálne rozumie vypočutej správe, pochopí témy, hlavné myšlienky, základné informácie, rozlíši špecifické informácie aj ďalšie dôležité detaily, základné a rozširujúce informácie, rôzne názory a stanoviská, citové zafarbenie, vystihne logickú štruktúru výpovede, vie používať prostriedky komunikačnej stratégie, vie odhadovať významy neznámych výrazov. Patrí do kategórie receptívnych rečových schopností.

Čítanie s porozumením

V rámci vzdelávania sa žiaci naučia používať rôzne jazykové prostriedky, ktoré skvalitnia ich výslovnosť, obohatia slovnú zásobu a jej postupné vytváranie. Žiaci si osvoja základy gramatiky vrátane tvaroslovia a vetnej skladby, grafickú podobu jazyka a jeho pravopis. Žiak v automatickom monologickom, dialogickom alebo kombinovanom texte (rôzne funkčné štýly a slohové útvary) vie zvoliť stratégiu čítania (orientačné, informatívne, študijné čítanie), globálne rozumieť textu, pochopiť tému, vedieť vyhľadať základné informácie, vystihnúť (určiť) špecifické informácie a dôležité detaily, rozlíšiť viacerých hovoriacich, základné a rozširujúce informácie, rôzne názory a stanoviská, citové zafarbenie, funkčný štýl, vystihnúť logickú štruktúru výpovede, používať prostriedky komunikačnej stratégie, odhadovať významy neznámych výrazov, využívať ilustrácie, tabuľky, schémy, používať slovníky, jazykové a iné príručky. Patrí do kategórie receptívnych rečových schopností.

Písomný prejav

Žiaci sa naučia ústne a písomne vyjadrovať vzhľadom k stanoveným témam, formulovať v cudzom jazyku svoje osobné údaje, napísať životopis, popísať domov, voľný čas, jedlo a nápoje, služby, cestovanie, starostlivosť o svoje zdravie, každodenný život, nakupovanie, vzdelávanie, svoju krajinu, prácu a pod. Žiaci získajú a poskytujú informácie v osobnej, verejnej a pracovnej oblasti (nakupovanie cestovných lístkov, tovarov, občerstvenia, organizovanie pracovných stretnutí, rokovanie so zamestnávateľom, objednávanie si služieb, získavanie informácií v informačnom stredisku a na ulici, štylizovanie obchodného alebo osobného listu, písanie blahoželaní, a pod.). Vzdelávanie poskytne vedomosti a zručnosti v oblasti jazykovej funkcie – otvorenie a ukončenie komunikácie, pozdravy, prosby, žiadosti, poďakovania, vyjadrenie súhlasu alebo nesúhlasu, odmietnutie, sklamanie, nádej, obavy, prejav radosti a pod. V písomnom prejave žiak vie zrozumiteľne, v súlade s pravopisnými normami a štylisticky vhodne sformulovať vlastné myšlienky a názory, vyplniť dotazníky a úradné formuláre, napísať pozdrav, blahoželenie, želanie a odpoveď naň, pozvanie (oznámenie) a odpoveď naň, list (súkromný, oficiálny) a odpoveď naň, žiadosť, sťažnosť, reklamáciu inzerát a odpoveď naň, životopis, poznámky k prečítanému textu (osnovu, anotáciu, tézu, resumé), zápis z rokovania či besedy, rozprávanie, referát na danú tému, úvahu, návod, prácu na danú tému vychádzajúc z cudzojazyčných prameňov, opis osoby (vonkajší vzhľad, charakterové vlastnosti, psychický a fyzický stav) predmetu, miesta, činnosti, situácie, reprodukovat' prečítaný alebo vypočutý autentický text (oznam, rozprávanie, opis a pod.), používať kompenzačné vyjadrovanie. Patrí do kategórie produktívnych rečových schopností.

Ústny prejav

Žiak vie jazykovo správne, zrozumiteľne a primerane situácii reagovať v bežných životných situáciách, vyjadriť vlastné názory a myšlienky, začať, udržiavať a ukončiť rozhovor, besedu, diskusiu, telefonický rozhovor, požiadať partnera o vysvetlenie, opísať osobu (vonkajší vzhľad, charakterové vlastnosti, fyzický stav), predmet, miesto, činnosť, situáciu, rozprávať dej v rámci určených tém, predniesť správu alebo referát na určenú alebo zvolenú tému, predniesť naspamäť naučený text (báseň, pieseň). Patrí do kategórie produktívnych rečových schopností.

Poznatky o krajinách študovaného jazyka

Vzdelávanie má poskytovať žiakom poznatky všeobecného a odborného charakteru k lepšiemu poznaniu krajiny príslušnej jazykovej oblasti, jej kultúry, tradícií a spoločenských udalostí. Žiaci získajú informácie o sociokultúrnom prostredí v porovnaní so Slovenskou republikou.

4. Druhý cudzí jazyk

Prehľad výkonových štandardov

Absolvent má:

- v oblasti jazykovej poznať a používať zvukové a grafické (pravopisné) prostriedky daného jazyka, slovnú zásobu včítane vybranej frazeológie v rozsahu daných tematických okruhov, vybrané morfológické a syntaktické javy, základné spôsoby tvorby slov (odvodzovanie a skladanie slov), vybrané javy z oblasti štylistiky,
- v oblasti pragmatickej používať osvojené jazykové prostriedky v súvislých výpovediach a v obsahových celkoch primerane s komunikatívnym zámerom,
- s aspektom na strategickú kompetenciu vedieť vhodne reagovať na partnerove podnety, odhadovať významy neznámych výrazov, používať kompenzačné vyjadrovanie, pracovať so slovníkom (prekladovým, výkladovým) a používať iné jazykové príručky a informačné zdroje,
- v oblasti socio-lingvistickej vedieť komunikovať v rôznych spoločenských úlohách, bežných komunikatívnych situáciách, používať verbálne a neverbálne výrazové prostriedky v súlade so socio-kultúrnym úzusom danej jazykovej oblasti, preukázať všeobecné kompetencie a komunikatívne kompetencie prostredníctvom rečových schopností na základe osvojených jazykových prostriedkov v komunikatívnych situáciách v rámci tematických okruhov, preukázať úroveň receptívnych (vrátane interaktívnych) a produktívnych rečových schopností.

Prehľad obsahových štandardov

1. Počúvanie s porozumením
2. Čítanie s porozumením
3. Písomný prejav
4. Ústny prejav

Popis obsahových štandardov

Počúvanie s porozumením

Vzdelávanie rozvíja receptívne sluchové spôsobilosti založené na počúvaní s porozumením monologických a dialogických prejavov. Má poskytovať žiakom spôsobilosti aj zrakové so zreteľom na čítanie a prácu so všeobecným a odborným textom. Žiaci si osvoja produktívne ústne rečové spôsobilosti a naučia sa rozprávať o jednoduchých tematických situáciách. Získajú produktívne písomné spôsobilosti pri spracovaní textu v podobe rôznych anotácií, výpiskov, popisov, a pod. Vyučovací proces by mal smerovať aj k prekladu jednoduchých textov. Žiak v prejave prednášanom v cudzom jazyku štandardnou a zreteľnou výslovnosťou globálne rozumie vypočutej správe, pochopí témy, hlavné myšlienky, základné informácie, rozlíši špecifické informácie aj ďalšie dôležité detaily, základné a rozširujúce informácie, rôzne názory a stanoviská, citové zafarbenie, vystihne logickú štruktúru

výpovede, vie používať prostriedky komunikačnej stratégie, vie odhadovať významy neznámych výrazov. Patrí do kategórie receptívnych rečových schopností.

Čítanie s porozumením

V rámci vzdelávania sa žiaci naučia používať rôzne jazykové prostriedky, ktoré skvalitnia ich výslovnosť, obohatia slovnú zásobu a jej postupné vytváranie. Žiaci si osvoja základy gramatiky vrátane tvaroslovia a vetnej skladby, grafickú podobu jazyka a jeho pravopis. Žiak v automatickom monologickom, dialogickom alebo kombinovanom texte (rôzne funkčné štýly a slohové útvary) vie zvoliť stratégiu čítania (orientačné, informatívne, študijné čítanie), globálne rozumieť textu, pochopiť tému, vedieť vyhľadať základné informácie, vystihnúť (určiť) špecifické informácie a dôležité detaily, rozlíšiť viacerých hovoriacich, základné a rozširujúce informácie, rôzne názory a stanoviská, citové zafarbenie, funkčný štýl, vystihnúť logickú štruktúru výpovede, používať prostriedky komunikačnej stratégie, odhadovať významy neznámych výrazov, využívať ilustrácie, tabuľky, schémy, používať slovníky, jazykové a iné príručky. Patrí do kategórie receptívnych rečových schopností.

Písomný prejav

Žiaci sa naučia ústne a písomne vyjadrovať vzhľadom k stanoveným témam, formulovať v cudzom jazyku svoje osobné údaje, napísať životopis, popísať domov, voľný čas, jedlo a nápoje, služby, cestovanie, starostlivosť o svoje zdravie, každodenný život, nakupovanie, vzdelávanie, svoju krajinu, prácu a pod. Žiaci získajú a poskytujú informácie v osobnej, verejnej a pracovnej oblasti (nakupovanie cestovných lístkov, tovarov, občerstvenia, organizovanie pracovných stretnutí, rokovanie so zamestnávateľom, objednávanie si služieb, získavanie informácií v informačnom stredisku a na ulici, štylizovanie obchodného alebo osobného listu, písanie blahoželaní, a pod.). Vzdelávanie poskytne vedomosti a zručnosti v oblasti jazykovej funkcie – otvorenie a ukončenie komunikácie, pozdravy, prosby, žiadosti, poďakovania, vyjadrenie súhlasu alebo nesúhlasu, odmietnutie, sklamanie, nádej, obavy, prejav radosti a pod. V písomnom prejave žiak vie zrozumiteľne, v súlade s pravopisnými normami a štylisticky vhodne sformulovať vlastné myšlienky a názory, vyplniť dotazníky a úradné formuláre, napísať pozdrav, blahoželenie, želanie a odpoveď naň, pozvanie (oznámenie) a odpoveď naň, list (súkromný, oficiálny) poznámky k prečítanému textu (osnovu, anotáciu, tézu, resumé), zápis z rokovania či besedy, rozprávanie, referát na danú tému, úvahu, návod, prácu na danú tému vychádzajúc z cudzojazyčných prameňov, opis osoby (vonkajší vzhľad, charakterové vlastnosti, psychický a fyzický stav) predmetu, miesta, činnosti, situácie, reprodukovať prečítaný alebo vypočutý autentický text (oznam, rozprávanie, opis a pod.), používať kompenzačné vyjadrovanie. Patrí do kategórie produktívnych rečových schopností.

Ústny prejav

Žiak vie jazykovo správne, zrozumiteľne a primerane situácii reagovať v bežných životných situáciách, vyjadriť vlastné názory a myšlienky, začať, udržiavať a ukončiť rozhovor, besedu, diskusiu, telefonický rozhovor, požiadať partnera o vysvetlenie, opísať osobu (vonkajší vzhľad, charakterové vlastnosti, fyzický stav), predmet, miesto, činnosť, situáciu, rozprávať dej v rámci určených tém, predniesť správu alebo referát na určenú alebo zvolenú tému, predniesť naspamäť naučený text (báseň, pieseň). Patrí do kategórie produktívnych rečových schopností.

Poznatky o krajinách študovaného jazyka

Vzdelávanie má poskytovať žiakom poznatky všeobecného a odborného charakteru k lepšiemu poznaniu krajiny príslušnej jazykovej oblasti, jej kultúry, tradícií a spoločenských udalostí. Žiaci získajú informácie o sociokultúrnom prostredí v porovnaní so Slovenskou republikou.

7. 4 2 Človek a príroda

Charakteristika vzdelávacej oblasti

Porozumenie podstate javov a procesov si vyžaduje interdisciplinárny prístup, a preto aj úzku spoluprácu s chémiou, fyzikou, biológiou a ekológiou. Okrem rozvíjania pozitívneho vzťahu k prírodným vedám sú prírodovedné poznatky interpretované ako neoddeliteľná a nezastupiteľná súčasť kultúry ľudstva. V procese vzdelávania sa má žiakom sprostredkovať poznanie, že neexistujú bariéry medzi jednotlivými úrovňami organizácie prírody a odhaľovanie jej zákonitostí je možné len prostredníctvom koordinovanej spolupráce všetkých prírodovedných odborov.

Formy aktívneho poznávania a systematického bádania vo fyzike sú si v metódach a prostriedkoch výskumnej činnosti príbuzné s ostatnými prírodovednými disciplínami. Každý žiak dostane také vedomosti, zručnosti a kompetencie, ktoré z neho spravia prírodovedne gramotného jedinca tak, aby vedel použiť a aplikovať získané poznatky na efektívne riešenie komplexných odborných predmetov. Pri výučbe bude pozornosť venovaná samostatnej práci žiakov, aktivizujúcim formám ako sú diskusia, brainstorming, vytváranie logických schém a pojmových máp a práca s informáciami.

Okrem osvojovania si nových poznatkov fyzikálne vzdelávanie poskytne žiakom možnosť získania informácií o tom, ako súvisí rozvoj prírodných vied s rozvojom techniky, technológií a so spôsobom života spoločnosti. Počas výučby chémie žiaci získajú a rozširujú si informácie o stavbe, zložení a vytvorení hmoty, odbornom zaobchádzaní s chemickými látkami, o chemických reakciách. Oboznámia sa s významom chemickej vedy, chemického priemyslu, dôležitostí povolání v oblasti chémie a ich významu pre spoločnosť, hospodárstvo a prírodu. Budú podporovaní v tom, aby rozumne zaobchádzali s prírodnými zdrojmi, chemikáliami, aby svoje poznatky overovali formou experimentov. Biológia a ekológia poskytnú v rámci ŠVP informácie o základnom systéme živej prírody ako predpokladu formovania prírodovednej gramotnosti žiakov. Ťažiskom budú poznatky o organizmoch ako systémoch, ktoré žijú v dynamickej rovnováhe so svojím prostredím, o javoch a procesoch, ktoré v živej prírode prebiehajú, poznatky o živých organizmoch vo vzťahu k človeku a poznatky o ľudskom tele. Program je koncipovaný tak, aby bolo možné čo najviac využívať moderné didaktické metódy, formy a prostriedky, ktoré okrem maximálnej názornosti budú podporovať samostatnosť a kreativitu žiakov pri práci s informáciami a rozvíjať schopnosť získané poznatky aplikovať v odborných predmetoch. Poznanie zákonov riadenia živej prírody je základom pochopenia jej fungovania ako celku a predpokladom formovania vzťahu k nej a zodpovedného prístupu k okolitému svetu a k sebe samému.

Prírodovedné vzdelávanie môže škola realizovať buď ako samostatné vyučovacie predmety/moduly alebo integrované v závislosti od charakteru odboru a podmienkach školy. O zaradení prírodovednej zložky vzdelávania do vyučovacieho procesu rozhodne škola.

Aby absolvent vzdelávacieho programu spoľahlivo preukázal výkon v tejto vzdelávacej oblasti musí disponovať stanovenými výkonovými štandardmi a ovládať učivo predpísané obsahovými štandardmi.

Prehľad výkonových štandardov

Absolvent má:

- cieľavedome pozorovať prírodné javy, vlastnosti látok a ich premeny,
- samostatne aj v skupine žiakov riešiť jednoduché problémové prírodovedné situácie, zaobstarať si potrebné informácie na ich zvládnutie, hľadať aj alternatívne cesty vedúce k správne riešeniu problémov, dokázať nájsť chybu a korigovať svoje názory a konanie,
- rozvíjať finančnú a mediálnu gramotnosť,
- rozlišovať fyzikálnu a chemickú realitu, fyzikálny a chemický model,
- vedieť opísať osvojené prírodovedné poznatky a vzťahy medzi nimi, používať správnu terminológiu a symboliku, porozumieť prírodným zákonom,
- samostatne pracovať s fyzikálnymi vzťahmi a chemickými rovnicami, príslušnými jednotkami, grafmi a diagramami, chápať funkčné závislosti a tieto schopnosti uplatniť na riešenie náročnejších úloh,
- ovládať a fyzikálne a chemické laboratórne techniky, samostatne robiť laboratórne práce podľa písomných návodov (vrátane výpočtov, interpretácie výsledkov a vypracovania záznamu o práci),
- aplikovať získané prírodovedné poznatky i mimo oblasti prírodných vied (napr. v odbornom vzdelávaní, praxi, každodennom živote),
- aktívne ovládať základné postupy bezpečnej práce s elektrickým prúdom aj chemickými látkami, poskytnúť najnutnejšiu prvú pomoc pri úraze elektrickým prúdom, popáleninách a poleptaním kyselinou alebo hydroxidom, poznať využitie bežných látok v priemysle, poľnohospodárstve a v každodennom živote a ich vplyv na zdravie človeka a životné prostredie.

Prehľad obsahových štandardov

1. Formy a príčiny mechanického pohybu
2. Štruktúra a vlastnosti látok
3. Elektrické a magnetické javy
4. Svetlo a žiarenie
5. Atómy, molekuly a periodická sústava prvkov
6. Priebeh chemických reakcií
7. Prvky a ich zlúčeniny
8. Organické zlúčeniny
9. Deje v živých sústavách
10. Človek a životné prostredie

Popis obsahových štandardov

Formy a príčiny mechanického pohybu

Učivo umožňuje žiakom naučiť sa vyjadrovať fyzikálne vlastnosti hmotných objektov prostredníctvom fyzikálnych veličín, získať zručnosť aktívne používať jednotky SI. Žiaci získavajú poznatky o mechanickom pohybe a jeho príčinách postupne od priamočiarych

pohybov cez krivočiary pohyb až k mechanickému kmitaniu a vlneniu. Rozširujú si poznatky o vzťahu sily a pohybu, oboznamujú sa s Newtonovými pohybovými zákonmi, s existenciou trecích a odporových síl. Učia sa chápať pohyb ako základný prejav existencie hmoty, súvislosť mechanického pohybu s mechanickou energiou, jej premeny, jej vzťah s mechanickou prácou. Svoje poznatky vyvodzujú z experimentov a zákony formulujú slovne i matematicky. Žiaci si rozširujú a prehlbujú svoje poznatky o tlaku v tekutinách vyvolanom vonkajšou silou, učia sa aplikovať Pascalov a Archimedov zákon pri riešení úloh, oboznamujú sa s prúdením kvapalín, chápu Bernoulliho rovnicu ako zákon zachovania mechanickej energie prúdiacej ideálnej kvapaliny, vedia vysvetliť činnosť rozprašovačov.

Štruktúra a vlastnosti látok

Žiaci sa učia chápať mechanické a tepelné vlastnosti látok rôzneho skupenstva v závislosti od ich štruktúry, uvažovať v pojmoch a predstavách súčasnej fyziky, prenikať hlbšie do podstaty skúmaných fyzikálnych dejov, poznávať zákony a vzťahy, ktorými sa tepelné deje riadia, chápať ich využitie v odbornej praxi i v bežnom živote, orientovať sa v ekologickej problematike. Žiaci si rozširujú svoje poznatky o časticovom zložení látok, osvoja si pojem vnútornej energie sústavy a spôsoby jej zmien. Rozlišujú pojmy teplo a teplota, skúmajú energetickú bilanciu tepelnej výmeny medzi telesami a na praktických príkladoch získavajú poznatky o teplotnej rozťažnosti pevných a kvapalných látok.

Elektrické a magnetické javy

Téma rozširuje a prehľbuje poznatky žiakov o silových poliach a vlastnostiach látok. Žiaci pochopia fyzikálnu podstatu elektrických a magnetických javov, elektrického prúdu v pevných, kvapalných a plyných látkach. Žiaci získajú praktické a teoretické poznatky o magnetickom poli, jeho pôsobení na vodič s prúdom, vznik striedavého napätia a prúdu na základe pochopenia javov elektromagnetickej indukcie. Učivo je zamerané na získanie poznatkov potrebných na obsluhu elektrotechnických zariadení a z hľadiska bezpečnosti práce s elektrickým prúdom. Žiaci si utvoria predstavu o elektromagnetickom vlnení ako fyzikálnom dejí, s ktorým sa v praxi stretávajú v podobe rozhlasového a televízneho signálu a svetla.

Svetlo a žiarenie

Učivo žiakov zoznamuje s optickými javmi a ich zákonitostami, vedie ich k zisteniu, že zákony, platné pre mechanické vlnenie, platia aj pre optické žiarenie, avšak že zároveň existujú optické javy, ktoré sa nedajú podľa tejto teórie vysvetliť. To znamená, že na vysvetlenie svetelných javov existujú dve teórie, ktoré sa nevylučujú, ale dopĺňajú. Téma má filozofický akcent, pretože formuje predstavy žiakov o súčasnom fyzikálnom obraze sveta.

Atómy, molekuly a periodická sústava prvkov

Učivo o periodickej sústave prvkov, stavbe atómu, usporiadaní valenčných elektrónov a typoch väzieb umožňuje žiakovi porozumieť príčinnému vzťahu medzi vnútornou štruktúrou látok a ich vlastnosťami. Tým vznikne globálny pohľad na stavbu látok. Žiaci sa zoznamujú so zložením atómového jadra a so spôsobmi získavania jadrovej energie, s možnosťami jej využitia i zneužitia. Učivo má výrazný filozofický a etický akcent – zodpovednosť ľudstva za osud planéty.

Priebeh chemických reakcií

Učivo prispieva k porozumeniu zákonitostí chemických reakcií predovšetkým na kvalitatívnej aj kvantitatívnej úrovni, ich priebehu a faktorov, ktoré ich ovplyvňujú. S ohľadom na prípravnú funkciu učiva spočíva ťažisko okruhu aj vo zvládnutí chemickej terminológie, vo vyjadrovaní zloženia látok a ich roztokov. Žiaci sa učia charakterizovať a rozlišovať základné typy chemických reakcií a zvládnuť ich vyjadrenia formou chemických rovníc. Žiaci vedia vysvetliť tepelné zafarbenie reakcií a faktory, ktoré ovplyvňujú ich rýchlosť. Získajú aj praktické zručnosti, napríklad pri príprave roztokov požadovaného zloženia, sledovaní priebehu chemických reakcií a pod.

Prvky a ich zlúčeniny

Učivo poskytuje žiakom prehľad o systéme anorganických látok. Žiaci sa učia aplikovať na vybraných príkladoch poznatky osvojené v 5. a 6. okruhu, napríklad o skupinových vlastnostiach prvkov a ich zlúčenín, vzťahu medzi štruktúrou a vlastnosťami látok. Žiaci získavajú konkrétne vedomosti a zručnosti o výskyte a vlastnostiach, výrobe a použití chemických prvkov a ich anorganických zlúčenín dôležitých pre prax a bežný život. Učivo (napríklad voda, ozón, kovy) dáva priestor na ekologickú výchovu a výchovu k ochrane zdravia. V priamej väzbe na požiadavky odbornej zložky vzdelania žiaci získavajú praktické zručnosti na prácu s anorganickými látkami.

Organické zlúčeniny

Učivo poskytuje žiakom konkrétne vedomosti a zručnosti spojené so systémom organických zlúčenín a ich špecifikom, s výskytom, vlastnosťami, výrobou a použitím organických látok významných z hľadiska odboru, bežného života, ekológie a zdravého spôsobu života. Žiaci sa naučia odvodzovať vzorce a názvy organických zlúčenín a opísať ich štruktúru. Žiaci si osvoja zručnosti pre manipuláciu s organickými látkami (napríklad rozpúšťadlami) z hľadiska bezpečnosti práce a ochrany zdravia.

Deje v živých sústavách

Učivo rozvíja vedomosti a zručnosti žiakov o zložení, výskyte a biologických funkciách najdôležitejších prírodných látok (bielkovín, sacharidov, tukov, vitamínov, hormónov, nukleových kyselín atď.) a napomáha porozumenie podstaty dejov prebiehajúcich v živých organizmoch. Tento obsahový okruh prispieva k pochopeniu základov ekológie a správnej životosprávy.

Človek a životné prostredie

Učivo tohto obsahového okruhu poskytuje žiakom nevyhnutné poznatky o biológii a ekológii, z ktorých bude vychádzať ekologická výchova a vzdelávanie v ďalších, najmä odborných predmetoch. Žiaci si rozšíria základné informácie o jednotnom základe života, o dedičnosti a premenlivosti, charakteristike rastlín a živočíchov ako celku a získavajú základné poznatky o ekológii dôležité pre ekosystém človeka a vzťahy človeka k životnému prostrediu pri zohľadnení regionálnych a profesných zvláštností.

7. 4. 3 Človek, hodnoty a spoločnosť

Charakteristika vzdelávacej oblasti

Vzdelávacia oblasť Človek, hodnoty a spoločnosť rozvíja osobnosť človeka s vlastnou identitou a hodnotovou orientáciou, v ktorej sa prelínajú úcta k človeku, k prírode, spolupráca, národné hodnoty. Vychováva k vlastnenectvu a posilňuje rešpekt k základným princípom demokracie a tolerancie. Pripravuje mladých ľudí pre život v harmonických a stabilných vzťahoch v rodine, na pracovisku, medzi spoločenskými skupinami, v národe, medzi národmi.

Cieľom etickej výchovy ako povinne voliteľného predmetu je vysvetliť základné etické postoje a spôsobilosti, ako sú sebaovládanie, pozitívne hodnotenie seba samého a druhých, komunikačné zručnosti, tvorivé riešenie medziľudských vzťahov, súvislosti medzi hodnotami a normami. Zameriava sa na princípy náboženskej a ateistickej etiky, princípy pochopenia a tolerovania správania spoluobčanov a spolužiakov, hodnoty a etické normy súvisiace so životom a zdravím, rodinným životom, rodičovstvom a sexualitou, ekonomickým životom a prácou v povolani. Náuka o spoločnosti preferuje aktívne občianstvo, rôzne postupy k riešeniu problémov každodennej praxe, pochopenie zložitosti sociálnych vzťahov, uvedomenie si hodnoty vzdelania a vzdelanostnej mobility. Vzdelávacia oblasť má v odbornom školstve výraznú antropocentrickú orientáciu a to v stanovení cieľov, ďalej v obsahu a rozsahu učiva a takisto pri voľbe prostriedkov foriem a metód práce vo výučbe. Oblasť vzdelávania obsahuje učivo z rôznych humanitných a sociálnovedných disciplín, ako sú psychológia, sociálna psychológia, sociológia, politológia, teória štátu a práva, ekonómia, etika, estetika, náboženská výchova, filozofia, história, a čiastočne i geografia. Na 3. stupni vzdelania sú rozdiely v proporciách medzi cieľmi kognitívnymi (vedomosti, zručnosti) a cieľmi socioefektívnymi (záujmy, postoje, hodnotová orientácia) zdôraznené najviac, vedomosti a zručnosti nutné, aby bolo vôbec možné naplniť formatívne ciele. Výchova k estetickému vnímaniu tvorí pre svoj syntetický charakter a špecifický obsah dôležitú súčasť všeobecnej vzdelanosti. Podieľa sa na kultivácii človeka, na schopnosti plne prežiť život, má poznávaciu, integračnú a kreatívnu funkciu, pripravuje človeka na život aj pracovný proces, na vytváranie materiálnych a kultúrnych hodnôt, pomáha pri hodnotovej a vkusovej orientácii a pri formovaní postojov človeka. Umožňuje zážitkové učenie vnímavého u aktívneho poslucháča hudby, návštevníka galérií a divadiel. Rozvíja estetické cítenie žiaka v umeleckej oblasti a prostredníctvom poznávania konkrétnych umeleckých diel hudobných, výtvarných a literárnych a ich žánrov. Vzdelávacie oblasť rozvíja zručnosti a vedomosti získané na základnej škole na vyššej intelektuálnej úrovni, pričom východiskom je veku primeraný zážitok z hudby, výtvarného a literárneho diela, ktoré žiak dokáže verbalizovať. Jednotlivé druhy umenia vedú v konečnom dôsledku k pozitívnemu svetonázoru a k úcte k životu vôbec. Aby absolvent vzdelávacieho programu spoľahlivo preukázal výkon v tejto vzdelávacej oblasti musí disponovať stanovenými výkonovými štandardmi a ovládať učivo predpísané obsahovými štandardmi.

Prehľad výkonových štandardov

Absolvent má:

- chápať nutnosť svojho úspešného zapojenia sa do spoločenskej del'by práce a oceniť prospešnosť získavania nových spôsobilostí po celý čas života,
- ovládať schopností potrebné na sebaopoznanie a sebavýchovu, snažiť sa ich uplatňovať v živote,
- mať základné sociálne návyky potrebné na styk s ľuďmi a prakticky uplatňovať pri styku s ľuďmi spoločensky uznávané normy,

- poučiť sa o zodpovednej voľbe životného partnera a zodpovednom manželstve a rodičovstve,
- získať základné vedomosti o rovnosti rás, národov, etnických skupín a vedomosti o potrebe náboženskej tolerancie,
- uvedomovať si svoju národnú príslušnosť a svoje ľudské práva, mať ochotu rešpektovať práva iných ľudí,
- chápať princípy fungovania demokratickej spoločnosti a postupy, ako sa občan môže aktívne zapojiť do politického rozhodovania a ovplyvňovať verejné záležitosti na rôznych úrovniach (štát – región – obec),
- mať predpoklady na aktívne občianske správanie a konanie,
- oboznámiť sa s potrebou zodpovedného mravného rozhodovania a mať ochotu riadiť sa všeobecne uznávanými zásadami a normami, ktoré ľudská spoločnosť kodifikovala,
- porozumieť problémom súčasného sveta na základe poznania ich historických koreňov, mať na to potrebné vedomosti a schopnosti zo všeobecných a slovenských dejín,
- chápať postavenie človeka vo svete a uvedomovať si zodpovednosť človeka za svet a ľudskú civilizáciu,
- v praxi uplatňovať humanitné zásady vzťahov medzi ľuďmi a ekologické zásady vo vzťahu k životnému prostrediu,
- a dokonalejšiu orientáciu pri posudzovaní a hodnotení javov ľudského a občianskeho života,
- zaujímať k týmto javom stanovisko a diskutovať o ňom, prípadne svoje názory a postoje v diskusii korigovať,
- mať pozitívnu hodnotovú orientáciu, nachádzať kultúrny spôsob života a hodnotný zmysel života,
- byť prínosom pre ľudské spoločenstvo (v rodine, obci, regióne, štáte), nie záťažou pre spoločnosť,
- orientovať sa v estetických objektoch a umeleckých dielach na základe skúseností a zážitkov, mať vytvorené predpoklady pre estetické vnímanie skutočnosti,
- chápať umenie ako špecifickú výpoveď umelca, chápať prínos umenia a umeleckého zážitku ako dôležitú súčasť života človeka, vedome vyhľadávať a zúčastňovať sa kultúrnych a umeleckých podujatí, vedieť vyjadriť verbálne svoj kultúrny zážitok, vyjadriť vlastný názor a obhájiť ho,
- zatriediť konkrétne umelecké diela podľa základných druhov a žánrov, samostatne diskutovať o ich obsahu a forme,
- vytvoriť si pozitívny vzťah ku kultúrnym hodnotám, prírode a životnému prostrediu a aktívne sa podieľať na ich ochrane

Prehľad obsahových štandardov

1. Úvod do spoločenskovedného vzdelávania. Psychológia osobnosti
2. Sociálna psychológia a základy komunikácie
3. Demokracia a jej fungovanie
4. Dejepis
5. Mravné rozhodovanie človeka. Človek a právne vzťahy
6. Vplyv hospodárskych podmienok na život človeka. Zmysel a spôsob života
7. Filozoficko-etické základy hľadania zmyslu života
8. Estetika životného prostredia

9. Ľudové a regionálne umenie
10. Aplikácia poznatkov z umenia a kultúry do života

Popis obsahových štandardov

Úvod do spoločenskovedného vzdelania. Psychológia osobnosti.

Vzdelávací okruh má žiakov motivovať k získaniu nových vedomostí k rozvíjaniu schopností, aby sa aktívne uplatnili v živote a zabezpečili si pre seba a svoju rodinu životné prostredie. Žiaci sa zoznámia s technikou učenia sa a dostanú praktický návod na prípravu na výučbu. Poznatky zo psychológie osobnosti napomáhajú žiakom poznať vlastnú osobnosť a vyrovnávať sa so zmenami, ktoré sú pre ich vek typické, odhaľovať psychické diania predovšetkým vo vlastnej osobnosti, porozumieť im, čo by malo viesť k ich sebauvedomeniu a následnej sebauvedomej.

Sociálna psychológia a základy komunikácie

Obsahový okruh oboznamuje žiakov so sociálnym prostredím a sociálnou interakciou. Učí žiakov nadväzovať kontakt s ľuďmi, aby boli schopní počúvať ľudí a porozumieť im, komunikovať s nimi. Ďalej je sem zaradená problematika socializácie, sociálnych skupín, sociálnych rôľ a sociálneho statusu. Žiaci sa zoznamujú s rôznymi ľudskými vzťahmi podriadenosti a nadriadenosti (medzi vrstovníkmi v rodine, v škole, na pracovisku..). Uvedomujú si nutnosť regulovať správanie, aby často nedochádzalo ku konfliktom a k napätiu medzi ľuďmi. Prakticky si precvičia zásady spoločenského správania.

Demokracia a jej fungovanie

Obsahový okruh pomáha žiakovi pochopiť podstatu demokracie. Učivo obsahuje základné informácie o ústave SR, o voľbách a politických stranách, o rôznych druhoch zastupiteľských zborov (parlament, regióny, obce). Žiaci poznajú nutnosť prevencie konfliktov i umenie riešiť konflikty. Žiaci si budú prakticky nacvičovať demokratické prístupy k daniu v triede, v činnosti školskej samosprávy, záujmových organizáciách a pod.

Dejepis

Vzdelávací okruh tvorí učivo zo slovenských a všeobecných dejín. Je vybrané tak, aby žiaci mohli lepšie porozumieť súčasnosti, preto sa hlavný dôraz kladie na najnovšie dejiny až do súčasnosti. Obdobie praveku nie je zaradené vôbec, starovek a stredovek je zameraný na život ľudí a na ich odkaz dnešku. Zo všeobecných dejín je zaradené do dejepisu to, čo znamenalo významnú zmenu s veľkým dosahom (svetovým alebo európskym), ďalej to, čo výrazne ovplyvnilo naše dejiny a takisto to, čo patrilo k základnému „kultúrnemu vybaveniu“ človeka dnešnej doby. Zastúpenie politických, hospodárskych, sociálnych a kultúrnych dejín v jednotlivých historických epochách je rozdielne, pretože ho určujú zámery, ktoré sme si pre obsahový okruh dejepis stanovili. Žiak má poznať, akým historickým vývinom vznikala dnešná podoba spoločnosti, aby sa lepšie orientovali v súčasnosti. Výučba má posilniť žiakovo vedomie národnej príslušnosti, prispieť k jeho mravnému vybaveniu a k príprave na občiansky život v demokratickej spoločnosti. Dejepis má žiaka viesť k oceňovaniu kultúrnych historických pamiatok, ku starostlivosti o ne, a takisto o životné prostredie. Žiak nemá mať len vedomosti, ale má získať a prehĺbiť si rad schopností, napríklad schopnosti čerpať

informácie z rôznych zdrojov, zhromažďovať ich, porovnávať, triediť, interpretovať, spracovávať do referátov, výkladov, pripravovať diskusiu.

Mravné rozhodovanie človeka. Človek a právne vzťahy.

Žiaci poznajú nutnosť zodpovedného mravného rozhodovania (okruh zahŕňa učivo o etických otázkach dobra - zla, lásky - nenávisť, násilia - slobody, zločinnosti, o vine a odčinení viny a o treste). Ďalej je sem zaradené učivo o ľudských právach prirodzených a dohodnutých, o právnej regulácii života spoločnosti, o právnych vzťahoch medzi občanmi v rodine, o ochrane zdravia, života a majetku (právo občianske, správne, pracovné, hospodárske). Žiaci sa zoznámia s nezávislosťou súdov a polície, získajú vedomosti o funkciách štátneho zastupiteľstva, advokácie a notárstiev. Porozumejú rozdielom medzi trestnými činmi a priestupkami. Poznajú hlavné príčiny kriminality mládeže. Budú vedieť rešpektovať práva (prevencia kriminality). Obsahový okruh uzatvára učivo o zodpovednosti človeka za seba, svoju rodinu (výchova detí a prostredie, ktoré ho obklopuje).

Vplyv hospodárskych podmienok na život človeka. Zmysel a spôsob života

Žiaci si pomocou učiva uvedomia, ako majetok a bohatstvo ovplyvňuje spôsob života ľudí. Poznajú rozdiel medzi podnikaním a zamestnaním. Uvedomia si zásady súkromného podnikania, kvalitu a korektnosť. Poznajú rôzne sociálne triedy s rozdielnym spôsobom života. Ďalšia časť obsahového okruhu ukáže, ako pôsobí trhová ekonomika na život rodín. Žiaci sa zoznámia so sociálnou politikou a sociálnou starostlivosťou štátu a neštátnych inštitúcií. Poznajú úlohu odborov v demokratickej spoločnosti.

Filozoficko-etické zásady hľadania zmyslu života

Žiaci sa oboznámia so sociálnou politikou a významom filozofie a s otázkou vzťahu človeka k svetu. Budú uvažovať o pravde ako o filozofickom probléme a o nefilozofickom chápaní pravdy (v politike, terminológii atď.). Ďalej okruh obsahuje otázky slobody a nutnosti v ľudskom konaní a problematiku hodnôt. Obsahový okruh povedie žiakov k premýšľaniu o šťastí v ľudskom živote (spisovatelia a iní umelci, vedci, významné osobnosti o šťastí), aby pochopili, aký môže mať zmysel a prečo má mať každý život rád. Okruh má ťažisko v otázkach praktickej etiky (základná slušnosť, poctivosť, mravná zodpovednosť v bežných a v medzných situáciách).

Estetika životného prostredia

V obsahovom okruhu sú témy: príroda ako inšpiračný zdroj umenia, človek medzi ľuďmi, medziľudská komunikácia v každodennom styku, človek v predmetnom prostredí, úžitkové umenie, dizajn, interiérová kultúra, kultúra odievania, kultúra a estetika práce, vzťah techniky a umenia. Žiaci sa oboznámia so zmenou estetických noriem v historickom priereze a naučia sa ich aplikovať v každodennej praxi. Žiaci sa naučia usilovať sa o vytvorenie vlastného estetického hodnotového systému (krása, vkus).

Ľudové a regionálne umenie

Témy: architektúra, výtvarné umenie, ľudová slovesnosť, oblasti ľudovej kultúry na Slovensku, uchovávanie ľudových tradícií – skanzeny, umelecko-remeselné dielne. Cieľom okruhu je, aby žiaci pochopili špecifickosť a význam ľudového umenia v národnej kultúre a

oboznámili sa s materiálmi a technikami. Dôležité je vysvetliť vzťah profesionálneho umenia, ľudového umenia a insitného prejavu.

Aplikácia poznatkov z umenia a kultúry do života

Naučiť sa hľadať paralely v umení a kultúre, navštevovať kultúrne podujatia, prezentovať individuálne aktivity, organizovať zábavné podujatie v škole i mimo nej, orientovať sa v oblasti módy a vkusu, módnych trendov, farebných harmónií, rozvíjať kultúru správania a medziľudských vzťahov.

7.4. 4 Matematika a práca s informáciami

Charakteristika vzdelávacej oblasti

Matematické vzdelávanie v odbornom školstve má svoje významné miesto, nakoľko v jednotlivých odboroch plní popri funkcii všeobecného vzdelávania aj prípravnú funkciu pre odbornú zložku vzdelávania. Všeobecným cieľom matematického vzdelávania je výchova premýšľavého človeka, ktorý bude vedieť používať matematiku v rôznych životných situáciách (v odbornej zložke vzdelávania, v ďalšom štúdiu, v osobnom živote, budúcom zamestnaní, voľnom čase, a pod.). Učivo prezentuje matematického vzdelávania pre ISCED 3A. V tých študijných odboroch, ktoré majú vyššie nároky na matematické vzdelávanie vo vzťahu k danému odboru štúdia, môže škola vo svojom ŠkVP rozšíriť matematické vzdelávanie v súlade s náročnosťou odboru (pri riešení praktických úloh, štatistiku, a pod.). Matematické vzdelávanie je významnou súčasťou všeobecnej vzdelanosti. Vedie žiakov k pochopeniu kvantitatívnych vzťahov v prírode i spoločnosti, vybavuje poznatkami užitočnými v každodennom živote aj pre chápanie technických alebo ekonomických súvislostí a pre odborné vzdelávanie. Matematické vzdelávanie sa výdatne podieľa na rozvoji samostatného a logického myslenia. Matematické vzdelávanie poskytuje žiakom ucelený systém poznatkov, ktoré im umožňujú štúdium daného odboru i uplatnenie v praxi a slúži ako základ pre ich ďalšie vzdelávanie. Matematika učí žiakov schopnosti aplikovať získané vedomosti a zručnosti pri riešení úloh z praxe, potrebe overovať správnosť získaného výsledku, používať pri spracovaní úloh dostupné komunikačné technológie. Okrem všeobecného základu cieľom vyučovania matematiky v stredných odborných školách je poskytnúť žiakom vedomosti a zručnosti potrebné na úspešné zvládnutie odborných predmetov príslušného študijného odboru a pre výkon ich budúceho povolania. Na to je potrebné, aby žiaci získali pozitívny vzťah k matematike a primerané vedomosti z oblasti algebry, planimetrie, stereometrie, vrátane použitia analytickej metódy, zo základov matematickej analýzy, z kombinatoriky a zo základov teórie pravdepodobnosti a štatistiky. Cieľom vzdelávania v informačných technológiách je naučiť žiakov pracovať s informáciami. Žiaci pochopia základom informačných technológií a naučia sa užívateľskej úrovni používať operačný systém, kancelársky software a pracovať s bežným aplikačným programovým vybavením vrátane špecifického programového vybavenia, ktoré sa používa v príslušnej odbornej oblasti. Na účely stanovenia výkonových a obsahových štandardov je potrebné používať ŠVP Informačné technológie. Aby absolvent vzdelávacieho programu spoľahlivo preukázal výkon v tejto vzdelávacej oblasti musí disponovať stanovenými výkonovými štandardmi a ovládať učivo predpísané obsahovými štandardmi.

Prehľad výkonových štandardov

Absolvent má:

- rozumieť matematickej terminológii a symbolike (množinovému jazyku a pojmom z matematickej logiky) a správne ju interpretovať a používať z nariadení, zákonov, vyhlášok a matematiky,
- rozumieť základným matematickým pojmom a vzťahom medzi nimi, obsahom základných definícií a viet,
- vyhľadávať, hodnotiť, triediť, používať matematické informácie v bežných profesijných situáciách a používať pritom výpočtovú techniku a prístupné informačné a komunikačné technológie,
- osvojiť si vyskytujúce sa pojmy, vzťahy a súvislosti medzi nimi, osvojiť si postupy používané pri riešení úloh z praxe,
- previesť reálny problém na matematickú úlohu,
- ovládať základné poznatky o číselných oboroch, výrazoch, mocninách, rovniciach, nerovniciach, funkciách, planimetrii a geometrii, orientovať sa v grafickom vyjadrení funkčnej závislosti,
- prevádzať numerické a grafické riešenia, vedieť pracovať s kalkulátorom,
- používať algoritmy v riešení algebraických i geometrických úloh,
- aplikovať matematické poznatky pri riešení úloh z odbornej a hospodárskej praxe,
- vedieť určiť bežné geometrické útvary a prevádzať jednotky,
- kriticky vyhodnocovať informácie kvantitatívneho charakteru získané z rôznych zdrojov – grafov, diagramov, tabuliek, správne sa matematicky vyjadrovať,
- orientovať sa v aplikačných softwaroch využívaných v praxi,
- ovládať obsluhu periférnych zariadení potrebných pre prácu s aplikačnými programami.

Prehľad obsahových štandardov

1. Čísla, premenné, výrazy
2. Rovnice, nerovnice a ich sústavy
3. Funkcie
4. Geometria
5. Kombinatorika a teória pravdepodobnosti
6. Základy štatistiky

Popis obsahových štandardov

Čísla, premenné, výrazy

V priebehu štúdia sa rozvíja a upevňuje pojem reálneho čísla, najmä v súvislosti s rozšírením pojmu mocniny a o mocniny s racionálnym exponentom. Poznatky zo základnej školy o výrazoch sa doplnia o rôzne druhy úprav kvadratického trojčlena a o rozvíjanie schopnosti vhodnej voľby premennej pri matematizácii reálnej situácie, pri úprave výrazov na tvar vhodný na výpočet hodnôt výrazu prostriedkami výpočtovej techniky a na vyjadrenie vybranej premennej z daného vzťahu (vzorca).

Rovnice, nerovnice a ich sústavy

V tomto obsahovom okruhu sa riešia rôzne typy rovníc a nerovnic s dôrazom na pochopenie logickej podstaty riešenia. Je potrebné získať kvalitné schopnosti pri riešení jednoduchých rovníc a nerovnic a pri riešení zložitých rovníc a nerovnic vedieť používať prístupné informačné technológie (existujúci didaktický voľný software).

Funkcie a ich priebeh

Žiaci sa učia rozlišovať základné okruhy funkcií a funkčných závislostí a riešiť príslušné typy rovníc (výpočtom i graficky). Žiaci rozumejú obsahu pojmu funkcia, vedia určiť jej definičný obor i obor hodnôt, zostrojiť graf a uviesť niektoré jej vlastnosti.

Geometria

V základnom učive je zastúpená rovinná aj priestorová geometria. Hlavný dôraz sa kladie na budovanie predstavivosti s využitím riešenia problémových úloh z praxe. Pozornosť sa venuje rozvoju schopnosti používať pri riešení geometrických problémov algebraické metódy. Okruh učí žiakov aplikovať na jednoduchých úlohách vlastnosti zhodných a podobných zobrazení a využívať zhodnosť a podobnosť trojuholníkov pri riešení príkladov z odbornej praxe.

Kombinatorika a teória pravdepodobnosti

Učivo napomáha rozvoj kombinatorického myslenia a zoznamuje žiakov s pojmami variácie, permutácie, kombinácie a ich aplikáciami na praktických úlohách. V kombinatorike sa má predovšetkým kultivovať schopnosť systémovo spracovávať rozsiahle súbory dát a organizovať svoju činnosť algoritmicky. V tomto okruhu nie je základ v zavádzaní vzorcov a pojmového aparátu, ale v systéme vypisovania možností.

Základy štatistiky

Učivo je volené tak, aby žiaci vedeli spracovať bežné štatistické informácie zo života (tlač, ...). V štatistike je potrebné, aby sa žiaci naučili spracovať štatistický súbor pomocou výpočtovej techniky a vedieť výsledky spracovania primerane interpretovať.

Práca s údajmi a informáciami

Žiaci vyhľadávajú, vyhodnocujú a spracúvajú informácie a údaje. Získavajú a osvoja si základné praktické činnosti s aplikáciami, s prezentačným softwarom, s kancelárskym a grafickým softwarom a získané poznatky môžu interpretovať prostredníctvom diagramov, grafov a prezentácií obsahovo zameraných pre daný odbor štúdia.

7. 4. 5 Zdravie a pohyb

Charakteristika vzdelávacej oblasti

Vzdelávacia oblasť Zdravie a pohyb vytvára priestor na uvedenie si potreby celoživotnej starostlivosti žiakov o svoje zdravie, na osvojenie si teoretických vedomostí a praktických skúseností o výchove k zdraviu prostredníctvom pohybových aktivít, telesnej výchovy a športovej činnosti. Poskytuje základné informácie o biologických, fyzických, pohybových psychologických a sociálnych základoch zdravého životného štýlu. Žiak získa kompetencie, ktoré súvisia s poznaním a starostlivosťou o vlastné telo, pohybový rozvoj, zdatnosť a zdravie, ktoré určujú kvalitu budúceho života v dospelosti. Osvojí si postupy ochrany a upevnenia zdravia, princípy predchádzania civilizačných ochorení, metódy rozvoja pohybových schopností a pohybovej výkonnosti, v prípade žiakov so zdravotným oslabením alebo zdravotným postihnutím aj princípy úpravy zdravotných porúch. Získa vedomosti a zručnosti o zdravotne orientovaných telovýchovných činnostiach aj z viacerých druhov športových disciplín. Je vedený k chápaniu kvality pohybu ako dôležitej súčasť svojho komplexného rozvoja, k zorientovaniu sa vo výbere pohybu pri vyskytujúcich sa zdravotných poruchách, k poznaniu kompenzačných a regeneračných aktivít a ich uplatneniu v režime dňa.

Vzdelávacia oblasť spája vedomosti, návyky, postoje, schopnosti a zručnosti o pohybe, športe, zdraví a zdravotnom štýle, ktoré sú utvárané prostredníctvom realizovaných foriem vyučovania telesnej a športovej výchovy, vrátane telesnej výchovy alebo formou integrovanej telesnej a športovej výchovy. Aby absolvent vzdelávacieho programu spoľahlivo preukázal výkon v tejto vzdelávacej oblasti musí disponovať stanovenými výkonovými štandardmi a ovládať učivo predpísané obsahovými štandardmi.

Prehľad výkonových štandardov

Absolvent má:

- vytvoriť si ucelenú predstavu o ľudskom organizme ako celku z hľadiska stavby a funkcie, poznať zásady správnej životosprávy v zmysle aktívneho zdravia a zdravého životného štýlu,
- prejavovať aktívne postoje k vlastnému všestrannému telesnému rozvoju predovšetkým snahou o dosiahnutie optimálnej úrovne telesnej zdatnosti a vlastnú pohybovú aktivitu spojiť s vedomím potreby sústavného zvyšovania telesnej zdatnosti a upevňovania zdravia,
- splniť požiadavky všeobecnej pohybovej výkonnosti a ovládať cvičenia zodpovedajúce jeho psychomotorickým predpokladom tak, aby im bol schopný samostatne realizovať v primeraných podmienkach,
- aktívne ovládať základné techniky a taktiky vybraných športových odvetví a rozumieť odbornej terminológii pohybových činností, uplatňovať zásady účelnej organizácie telovýchovných aktivít,
- vytvoriť si predpoklady pre transfer získaných zručností do pracovnej motoriky a ovládať kompenzačné cvičenia regeneráciou telesných a duševných síl vzhľadom na požiadavky budúcej profesie,
- uvedomovať si význam telesného a pohybového zdokonaľovania, vnímať krásu pohybu, prostredia a ľudských vzťahov,
- prejavovať zmysel pre fair - play, kolektívnu spoluprácu a vzájomnú pomoc, najmä jednotlivcom handicapovaným či menej pohybovo nadaným,

- ovládať a dodržiavať zásady dopomoci, zabrániť úrazu a poskytnúť prvú pomoc pri úraze, uplatňovať pri športe a pobyte v prírode poznatky z ochrany a tvorby životného prostredia.

Prehľad obsahových štandardov

1. Ľudský organizmus ako celok z hľadiska stavby a funkcie
2. Vplyv telesnej výchovy a športu na somatický, funkčný a zdravotný stav človeka
3. Kondičná príprava a všestranne rozvíjajúce cvičenia a pohybové hry, športový tréning
4. Základy techniky a taktiky vybraných športových odvetví, odborná terminológia, pravidlá
5. Regenerácia, kompenzácia
6. Poradové cvičenia
7. Hygiena a bezpečnosť pri telesnej výchove a športe, základy prvej pomoci
8. Šport a pobyt v prírode

Popis obsahových štandardov

Ľudský organizmus ako celok z hľadiska stavby a funkcie

Učivo prehľbuje poznatky z biológie človeka získané na ZŠ a prispieva k vytvoreniu komplexu poznatkov v oblasti starostlivosti o zdravie. Objasňuje pojem aktívne zdravie v zmysle zdravej výživy, otužovania, nefajčenia, abstinencie, sexuálnej výchovy, účelného naplňovania voľného času pohybom a predchádzanie chorobám.

Vplyv telesnej výchovy a športu na somatický, funkčný a zdravotný stav človeka

Téma smeruje k pochopeniu pohybu ako základnej vlastnosti života a vplyvu pohybu na vlastnosti živých organizmov vrátane človeka a k poznaniu, že celkovo nedostatočný rozsah pohybovej aktivity a jednostranný charakter záťaže životným stereotypom dnešného človeka je treba cielene kompenzovať. Obsahuje poznatky potrebné na uvedomelý rozvoj zdatnosti a pohybových zručností, osvojenie zdravotne vhodných pohybových činností a návykov (pohybový režim, stravovanie, pitný režim pri športe, spôsoby odpočinku a iné).

Kondičná príprava a všestranne rozvíjajúce cvičenia a pohybové hry, športový tréning

Okruh zahŕňa súbor praktických zručností a poznatkov zameraných na rozvoj obratnosti, sily, rýchlosti, vytrvalosti a vzťahu všeobecnej prípravy na tréningový proces. Učivo zahŕňa rôzne cvičenia zamerané na prípravu organizmu pred pohybovou činnosťou, rýchlostne silové a vytrvalostné cvičenia napomáhajúce rozvoj pohyblivosti kĺbov, správne držanie tela v rôznych polohách, cvičenia motivačné, tvorivé psychomotorické, cvičenia na každý deň s náradím aj bez náradia, v štandardných podmienkach športových zariadení v prírode. Žiaci si osvojujú potrebnú terminológiu a prostriedky komunikácie, zásady rozvoja aerobickej a svalovej zdatnosti, pohybových zručností a zásady športového tréningu.

Základy techniky a taktiky vybraných športových odvetví , odborná terminológia, pravidlá

Téma je zameraná na osvojenie základných pohybových štruktúr vybraných športových odvetví. Súčasťou je rozvíjanie estetického vnímania a estetického prejavu žiakov, pohybovej pamäte a kreativity (gymnastika, tance), rozvoj špeciálnych pohybových

schopností a celkovej telesnej zdatnosti (atletika, športové hry) K základnému učivu patria aj úpony, zručnosti a poznatky nevyhnutné na sebaobranu. Súbežne si žiaci osvojujú príslušnú športovú terminológiu a komunikačné prostriedky, zásady a základné pravidlá jednotlivých športov a súťaží. Obsah tvoria aj vybrané otázky z histórie, etiky telesnej výchovy a športu, fair-play konania, popularity športového odvetvia. Dôležité sú zdravotné aspekty pohybu v rôznych klimatických podmienkach.

Regenerácia, kompenzácia

Učivo je súčasťou ktoréhokoľvek tematického celku (modulu), tvorí súčasť úvodnú, prípadne záverečné časti hodín. Kompenzačné a regeneračné cvičenia pomáhajú adaptácii na odborný výcvik a na budúce povolanie a kompenzuje možnosť jednostranného zaťaženia v školských a pracovných činnostiach. Zahŕňa cvičenia vyrovnávacie, cvičenia na správne držanie tela, dychové a relaxačné cvičenia a techniky, rytmickú gymnastiku, a iné kontroly účinnosti jednotlivých cvičení. Upozorňuje na nevhodné cvičenia vzhľadom na vek, pohlavie, ochranu pohybového aparátu a pod. Žiaci si osvojujú správne cvičebné návyky, metódy, postupy vykonávania jednotlivých cvičení a súborov, chápu ich funkciu.

Poradové cvičenia

Tieto cvičenia sa využívajú na účelnú organizáciu práce a zvýšenie účinnosti telovýchovného procesu (nie sú samoučelné). Získané pohybové zručnosti sa spájajú so správnym držaním tela, estetikou pohybového prejavu a formovaním uvedomelej disciplíny. Predpokladom ich správneho výkonu je znalosť základných telovýchovných pojmov a názvosloví.

Hygiena a bezpečnosť pri telesnej výchove a športe, základy prvej pomoci

Téma spája hygienické otázky so zabránením úrazu a spoločne významne ovplyvňujú bezpečnosť a účinok telesného cvičenia. Hygienické zásady sa týkajú osobnej hygieny žiaka aj hygieny cvičenia, tréningu, telovýchovného prostredia. V osobnej hygiene je treba zdôrazniť miesto telovýchovných aktivít v životospráve človeka z hľadiska rytmu práce a odpočinku (biologické rytmy). Žiaci si osvoja prostriedky aktívneho a pasívneho odpočinku aj v súvislosti s najvýznamnejšími faktormi príčin úrazov, učia sa poskytovať prvú pomoc.

Šport a pobyt v prírode.

Téma zoznamuje žiakov nielen so základnými pravidlami správania pri športe a pobyte v prírode, ale aj s prístupmi k plánovaniu a organizovaniu týchto činností. Zahŕňa rôzne pohybové činnosti a aktivity vykonávané v prírode (napr. chôdza, beh, turistika, táborenie, cyklistika, zimné športy), poznatky a návyky týkajúce sa orientácie v prírode, ochrany flóry a fauny a zdrojov pitnej vody, zásady bezpečnosti a dodržiavania právnych noriem.

7. 5 ÚČELOVÉ KURZY/UČIVO

Súčasťou výchovy a vzdelávania žiakov odborného vzdelávania a prípravy sú účelové kurzy, ktoré predstavujú integrujúcu zložku vedomostí, zručností a postojov. V nadväznosti na získané poznatky v oblasti teoretického a praktického vzdelávania účelové učivo poskytuje žiakom dopĺňujúce, rozširujúce, upevňovacie a overovacie vedomosti, zručnosti a

kompetencie potrebné na zvládnutie situácií a aktivít, ktoré môžu nastať vznikom nepredvídaných skutočností.

Prehľad účelových kurzov:

- 1) Ochrana človeka a prírody
- 2) Telovýchovno-výcvikový kurz

7.5. 1 Ochrana človeka a prírody

Charakteristika vzdelávacej oblasti

Účelový kurz Ochrana človeka a prírody je povinnou organizačnou formou vyučovania. Jeho zameranie musí byť štruktúrované tak, aby sa ním rozšírili vedomosti žiakov, precvičili požadované zručnosti a prehĺbili osvojené postoje a návyky. Obsah kurzu nadväzuje na účelové cvičenia a tvorí ho teoretická príprava, praktický výcvik a mimovyučovacia záujmová činnosť žiakov. Názorné a praktické metódy prevládajú nad verbálnym a hodnotenie žiakov je slovné. Účelové cvičenia sa uskutočňujú sa v 1. a 2. ročníku vo vyučovacom čase v rozsahu 6 hodín v každom polroku školského roka. Presný termín určí riaditeľ školy. Účasť žiakov je na cvičeniach povinná. Žiaci so zmenenou pracovnou schopnosťou plnia primerané úlohy podľa lekárskeho nálezu.

Plán cvičenia určuje ciele a obsah cvičenia, priestory na činnosť, zaradenie učiteľov školy do výkonových funkcií. Stanoví spôsob ich prípravy, ako aj prípravu žiakov, materiálno, hygienicko - zdravotnícke a bezpečnostné opatrenia, prípadnú spoluprácu so spoločenskými organizáciami regiónu a orgánmi štátnej správy. Program cvičenia sa realizuje spravidla v dvojhodinových jednotkách. Presun na miesto konania sa nezapočíta do času cvičenia, ak nie je jeho súčasťou. Kurz na ochranu človeka a prírody sa organizuje v treťom ročníku v trvaní 3 dni po 7 hodín výcviku. Kurz je súčasťou plánu práce školy. Účasť žiakov na kurze je povinná.

Kurz sa organizuje v spolupráci s Radou školy, zdravotníckymi, ochranárskymi a inými spoločenskými organizáciami, s orgánmi štátnej správy (miestnou vojenskou správou, policajným zborom, útvarmi civilnej ochrany apod.). Aby absolvent vzdelávacieho programu spoľahlivo preukázal výkon v tejto vzdelávacej oblasti musí disponovať stanovenými výkonovými štandardmi a ovládať učivo predpísané obsahovými štandardmi.

Prehľad výkonových štandardov

Absolvent má:

- popísať právne normy upravujúce povinnosti prípravy občanov Slovenskej republiky na ochranu ich zdravia, ochranu prírody a obranu vlasti,
- mať prehľad o orgánoch a organizáciách podieľajúcich sa na brannej, ekologickej a humanitárnej výchove občanov,
- mať schopnosť poskytnúť prvú pomoc pri úrazoch,
- mať základné schopnosti pri riešení mimoriadnych situácií alebo udalostí,
- chrániť prírodu a životné prostredie,
- mať záujem o športové aktivity podporujúce jeho telesný a zdravotný rozvoj.

Prehľad obsahových štandardov

- 1) Teoretická príprava

- 2) Praktický výcvik
- 3) Mimovyučovacie aktivity

Popis obsahových štandardov

Teoretická príprava

Teoretická príprava nadväzuje na vedomosti a zručnosti žiakov získaných v účelových cvičeniach. Žiaci sa oboznamujú s právnymi normami, ktoré upravujú povinnosti občanov na ochranu ich zdravia, ochranu prírody a obranu vlasti ako aj o organizáciách podieľajúcich sa na brannej, ekologickej a humanitárnej výchove. Získajú poznatky o dôležitých medzinárodných dohodách, o poslaní a funkcii ozbrojených síl, armády a civilnej ochrany v SR, o najnovších poznatkoch z dopravnej výchovy, zdravotvedy a ekológie, o technických športoch, sebaobrane, o právnych podmienkach vlastníctva a používania zbrane a iných prostriedkov sebaobrany. Teoretická príprava trvá 3 hodiny.

Praktický výcvik

Praktický výcvik sa zameriava na komplex týchto tematických celkov:

1. Zdravotnícka príprava (5 hodín) dopĺňa učivo účelového cvičenia. Žiaci sa zdokonaľujú v poskytovaní prvej pomoci pri úpaloch, uštipnutiach hadom, popáleninách a priestreloch. Vedia zhotoviť improvizované nosidlá a určiť poradie naliehavosti ošetrenia zranených osôb ako je umelé dýchanie, kriesenie, stabilizovaná poloha, poleptania chemickými látkami, otravy a omrzliny.
2. Mimoriadne udalosti – civilná ochrana (5 hodín) môže byť modelovaný na používanie signálov v priebehu činností. Žiaci sa naučia správne reagovať na požiar, výbuch plynu, zával alebo zosuv pôdy, letecké nešťastie, radiačnú haváriu, otravu potravinami a vodou.
3. Pobyť v prírode (5 hodín) obsahuje komplex činností spojených s vybudovaním stanovného tábora. Žiaci sa naučia pripravovať stravu v improvizovaných podmienkach a na provizórnych prostriedkoch, vybudovať a označiť trať pre orientačný beh, zrealizovať preteky podľa pravidiel. Sú vedení k ochrane, úprave a čistote prírodného prostredia, k poznávaniu prírodných úkazov, liečivých a chránených rastlín.
4. Technické činnosti a športy (3 hodiny) sú zamerané na rôzne aktivity ako sú exkurzie do športových zariadení, kde majú možnosť sledovať ukážky športovej strelby, rádioamatérskej a spojovacej činnosti, športového potápania a vodáctva, modelárstva, leteckých športov a parašutizmu, horolezectva a týmto sa motivovať k aktívnejšej športovej činnosti. Zároveň získavajú prehľad o náročnosti športových výkonov, výkonovej obtiažnosti, pravidlách a zásadách športovej činnosti.

Mimovyučovacie aktivity

Teoretická príprava a praktický výcvik sa odporúčajú spojiť s mimovyučovacími aktivitami. Odporúča sa organizovať podľa podmienok aj zdokonaľovací plavecký výcvik, rôzne športové súťaže podľa osobitných predpisov.

7. 5. 2 Telovýchovno-výcvikový kurz

Charakteristika vzdelávacej oblasti

Účelový Telovýchovno-výcvikový kurz sa organizuje v prvom a druhom ročníku štúdia v rozsahu 5 dní po 7 hodín. Môže sa organizovať ako plavecký výcvik a lyžiarsky výcvik. Kurz nadväzuje na výučbu plávania a lyžovania základnej školy. Žiaci si osvojujú športové a úžitkové spôsoby plávania a lyžovania, zvyšuje sa úroveň ich pohybových schopností, upevňuje sa ich zdravie, zvyšuje telesná zdatnosť a pohybová výkonnosť. Názorné a praktické metódy prevládajú nad verbálnym a hodnotenie žiakov je slovné. Presný termín určí riaditeľ školy. Aby absolvent vzdelávacieho programu spoľahlivo preukázal výkon v tejto vzdelávacej oblasti musí disponovať stanovenými výkonovými štandardmi a ovládať učivo predpísané obsahovými štandardmi.

Prehľad výkonových štandardov

Absolvent má:

- zvládnuť techniku plaveckých spôsobov – kraul, znak, prsia, ľubovoľný spôsob, skoky do vody,
- zvládnuť základy lyžiarskej techniky,
- vedieť poskytnúť prvú pomoc pri záchrane topiaceho sa a pri úrazoch na lyžiarskych svahoch.

Prehľad obsahových štandardov

1) Plávanie

2) Lyžovanie

Popis obsahových štandardov

Plávanie

Plávanie zvyšuje úroveň pohybových schopností žiakov, najmä vytrvalosti. Žiaci si osvojujú základné poznatky z teórie plávania, jeho špecifiká z hľadiska biomechaniky a fyziológie. Pôsobenie plávania na organizmus človeka je mimoriadne významné. Žiaci takto získavajú poznatky aj o využití svojho voľného času, informácie o kondičných cvičeniach, rehabilitačného a rekreačného plávania. Osvojujú si tiež pravidlá plávania a správneho dýchania. Hodnotia sa technika plávania, uzlové body v technike a zručnosti pri záchrane topiaceho sa.

Lyžovanie

Lyžovanie má nezastupiteľné miesto vo funkčnom a pohybovom zdokonaľovaní každého jednotlivca. Prispieva k upevneniu zdravia, zvýšeniu telesnej zdatnosti a pohybovej výkonnosti, pomáha odstraňovať nedostatky zdravotne oslabeným žiakom, prispieva k psychického, sociálnemu a morálnemu vývinu mládeže. Žiaci by mali zvládnuť bezpečné ovládanie lyží v primeranom lyžiarskom teréne optimálnou lyžiarskou technikou. Výcvik by sa mal zamerať na zvládnutie znožného oblúka prestúpením v širšej stope, vyvážený dynamický postoj po spádnicí a jazde šikmo svahom, správne rozloženie hmotnosti, postavenie a vytočenie trupu, prenášanie váhy z jednej lyže na druhú, pre pokročilých lyžiarov sa odporúča zvládnuť striedavý beh dvojkročnej a súpažnej techniky. Kurz poskytuje aj informácie o lyžiarskom výstroji a nebezpečenstvách zimného pobytu v horách.

8 ZÁKLADNÉ PODMIENKY NA REALIZÁCIU ŠTÁTNEHO VZDELÁVACIEHO PROGRAMU

Pre vzdelávanie v súlade s daným ŠVP je nevyhnutné vytvárať vhodné realizačné podmienky. Podkladom na ich stanovenie sú všeobecné požiadavky platných právnych noriem a konkrétne požiadavky vyplývajúce z cieľov a obsahu vzdelávania v danom odbore. Iba ucelený, vzájomne sa podmieňujúci komplex požiadaviek na personálne a materiálne vybavenie umožní vytvoriť optimálne vzdelávacie prostredie. Špecifické vybavenie odborných učební a laboratórií je nutné pre výučbu odborných predmetov a nie je možné ho nahradiť vyučovaním na externých pracoviskách. V ŠVP sú vo všeobecnej rovine vymedzené základné podmienky na realizáciu školského vzdelávacieho programu a je úlohou školy, aby tieto podmienky nielen akceptovala, ale ich podrobnejšie konkretizovala vo vlastnom ŠkVP podľa potrieb a požiadaviek, aktuálnych cieľov a reálnych možností.

Optimálne požiadavky/podmienky, podľa ktorých sa bude poskytovať tento vzdelávací program, sú nasledovné:

8.1 Základné materiálne podmienky

a) Kapacita školy

1. Školský manažment : kancelária riaditeľa školy, kancelárie pre zástupcov riaditeľa školy kancelária pre ekonomický úsek, príručný sklad s odkladacím priestorom, sociálne zariadenie, zasadačka.
2. Pedagogickí zamestnanci školy: zborovňa pre rokovania pedagogickej rady, jazykové, prírodovedné kabinety a kabinety pre odborné predmety a praktické vyučovanie.
3. Nepedagogickí zamestnanci školy: kancelárie pre sekretariát, ekonómov a správcu, priestory pre obslužný personál (údržba, upratovanie, vodiča pod.) príručný sklad s odkladacím priestorom, archív.
4. Hygienické priestory, sociálne zariadenia, šatne.
5. Sklady učebných pomôcok a didaktickej techniky
6. Priestory pre centrálnu ovládanie didaktickej techniky
7. Odborná knižnica
8. Priestory pre záujmovú a spoločenskú činnosť žiakov a zamestnancov školy, aula, spoločenská miestnosť

b) Makrointeriéry

1. Školská budova vrátane telocvične
2. Školský dvor
3. Garáže
5. Internát - DM (môže byť zabezpečený zmluvne)
6. Školská jedáleň a kuchyňa (môže byť zabezpečená zmluvne)

c) Vyučovacie interiéry

1. Klasické triedy - učebne pre teoretické vyučovanie vybavené didaktickou technikou,
2. Odborné učebne pre teoretické a praktické vyučovanie vybavené podľa normatívu.

8.2 PERSONÁLNE ZABEZPEČENIE ODBORNÉHO VZDELÁVANIA

Personálne podmienky

1. Požiadavky na manažment školy, ktorý realizuje školský vzdelávací program musia byť v súlade s požiadavkami odbornej a pedagogickej spôsobilosti a s kvalifikačnými predpokladmi, ktoré sú nevyhnutné pre výkon náročných riadiacich činnosti podľa platných predpisov.
2. Odborná a pedagogická spôsobilosť pedagogických zamestnancov všeobecnovzdelávacích predmetov, ktorí realizujú školský vzdelávací program musí byť v súlade s platnými predpismi. Plnenie ďalších kvalifikačných predpokladov potrebných pre výkon zložitejších, zodpovednejších a náročnejších pedagogických činností sa riadi platnými predpismi. Pedagogickí zamestnanci musia zabezpečiť súlad všetkých vzdelávacích a výchovných činností s cieľmi vzdelávania v danom študijnom odbore v súlade so štátnym vzdelávacím programom. Práva a povinnosti pedagogických zamestnancov sú zabezpečené a naplňované po dobu ich pedagogickej činnosti v rámci platných predpisov.
3. Odborná a pedagogická spôsobilosť pedagogických zamestnancov odborných predmetov, ktorí realizujú školský vzdelávací program musí byť v súlade s platnými predpismi. Plnenie ďalších kvalifikačných predpokladov potrebných pre výkon zložitejších, zodpovednejších a náročnejších pedagogických činností sa riadi platnými predpismi. Pedagogickí zamestnanci musia zabezpečiť súlad všetkých vzdelávacích a výchovných činností s cieľmi vzdelávania v danom študijnom odbore v súlade so štátnym vzdelávacím programom. Práva a povinnosti pedagogických zamestnancov sú zabezpečené a naplňované po dobu ich pedagogickej činnosti v rámci platných predpisov.
4. Odborná spôsobilosť nepedagogických zamestnancov (ekonóm, správca, školník, upratovačky a pod.), ktorí sa podieľajú na realizácii školského vzdelávacieho programu musí byť v súlade s platnými predpismi. Práva a povinnosti nepedagogických zamestnancov sú zabezpečené a naplňované po dobu ich činnosti v rámci platných predpisov.
5. Plnenie stanovenej miery vyučovacej a výchovnej povinnosti vyplýva z platnej legislatívy, rámcového učebného plánu a učebného plánu pre odbornú zložku vzdelávania štátneho vzdelávacieho programu. Rámcové rozvrhnutie obsahu vzdelávania je východiskom pre tvorbu učebných plánov v školských vzdelávacích programoch. Stanovené vzdelávacie oblasti a ich minimálne počty hodín sú záväzné, ich dodržanie v školských vzdelávacích programoch musí byť preukázateľné.
6. Plnenie požiadaviek poradenskej činnosti sa riadi platnými predpismi. Výchovný poradca je pedagogický zamestnanec, ktorého poslaním je poskytovanie odbornej psychologickej a pedagogickej starostlivosti žiakom, rodičom a pedagogickým zamestnancom školy. Prácu výchovného poradcu usmerňujú metodické, pedagogické a psychologické centrá. Práca výchovného poradcu a dodržiavanie všeobecne

záväzných platných predpisov v oblasti výchovného poradenstva podlieha kontrolnej činnosti zo strany zriaďovateľa strednej školy.

7. Ďalšie práva a povinnosti výchovných poradcov vymedzujú vnútorné predpisy školy (pracovný poriadok, vnútorný poriadok školy, vnútorný mzdový predpis a pod.).

Personálne podmienky odborného vzdelania -kvalifikačné požiadavky učiteľov odborných predmetov

Časť A ODBORNÉ PREDMETY vo všetkých študijných odboroch

Vyučovacie predmety	Kvalifikačné požiadavky Vysokoškolské vzdelanie II. stupňa, študijný odbor
Anatómia a fyziológia	<ul style="list-style-type: none"> - lekárske vedy - ošetrovateľstvo s vykonaním štátnej záverečnej skúšky z predmetu somatológia a doplňujúce pedagogické štúdium
Prvá pomoc	<ul style="list-style-type: none"> - lekárske vedy - ošetrovateľstvo, (starostlivosť o chorých - pedagogika, starostlivosť o chorých - psychológia, všeobecná pedagogika s predchádzajúcim ukončením študijného odboru na SZŠ, učiteľstvo odborných predmetov na SZŠ, ošetrovateľstvo a rehabilitácia) [ďalej len „ošetrovateľstvo“], doplňujúce pedagogické štúdium [ďalej len „DPŠ“] a minimálne 2 roky odbornej zdravotníckej praxe
Organizácia zdravotníctva Organizácia zdravotníctva a sociálnej starostlivosti	<ul style="list-style-type: none"> - lekárske vedy - ošetrovateľstvo, DPŠ a minimálne 2 roky odbornej zdravotníckej praxe
Organizácia zdravotníctva a právo (FL)	<ul style="list-style-type: none"> - farmaceutické vedy
Preventívne lekárstvo Epidemiológia a hygiena Vybrané kapitoly z preventívneho lekárstva	<ul style="list-style-type: none"> - lekárske vedy - verejné zdravotníctvo
Patológia Patológia a klinika chorôb	<ul style="list-style-type: none"> - lekárske vedy
Náuka o výžive	<ul style="list-style-type: none"> - lekárske vedy
Zdravie a klinika chorôb	<ul style="list-style-type: none"> - lekárska vedy - pre študijný odbor zdravotnícky asistent v 2.ročníku len v prvom polroku môže výučbu predmetu vyučovať vyučujúca z ošetrovateľstva s rigoróznou skúškou z

	ošetrovateľstva
Vnútorne choroby Chirurgia Gynekológia a pôrodníctvo Neurológia Psychiatria Pediatria Ortopédia a protetika Traumatológia Genetika Mikrobiológia	- lekárske vedy so špecializáciou v príslušnom odbore
Klinika chorôb Zdravotnícka propedeutika (OO) Vybrané kapitoly z klinických odborov Farmakológia	- lekárske vedy
Zdravotnícka etika	- ošetrovateľstvo, DPŠ a minimálne 2 roky odbornej zdravotníckej praxe - lekárske vedy - fyzioterapia, DPŠ a minimálne 2 roky odbornej zdravotníckej praxe
Psychológia Psychológia a pedagogika Aplikovaná psychológia Psychológia, pedagogika a sociológia Psychológia a sociológia Psychológia a etika	- ošetrovateľstvo, DPŠ a minimálne 2 roky odbornej zdravotníckej praxe - fyzioterapia, DPŠ a minimálne 2 roky odbornej zdravotníckej praxe
Komunikácia	- ošetrovateľstvo, DPŠ a minimálne 2 roky odbornej zdravotníckej praxe

**Časť B PROFILUJÚCE ODBORNÉ PREDMETY v jednotlivých študijných odboroch
53 56 6 zdravotnícky asistent**

Vyučovacie predmety	Kvalifikačné požiadavky Vysokoškolské vzdelanie II. stupňa, študijný odbor
PROFILUJÚCE ODBORNÉ PREDMETY	
Sociálna starostlivosť	- ošetrovateľstvo, (starostlivosť o chorých - pedagogika, starostlivosť o chorých - psychológia, všeobecná pedagogika s predchádzajúcim ukončením študijného odboru na SZŠ, učiteľstvo odborných predmetov na SZŠ, ošetrovateľstvo a rehabilitácia) [ďalej len „ošetrovateľstvo“], doplňujúce pedagogické štúdium [ďalej len „DPŠ“] a minimálne 2 roky odbornej

	zdravotníckej praxe - sociálna práca , DPŠ
Základy ošetrovania a asistencie	- ošetrovatel'stvo, DPŠ a minimálne 2 roky odbornej zdravotníckej praxe
Administratíva a zdravotnícka dokumentácia	- ošetrovatel'stvo, DPŠ a minimálne 2 roky odbornej zdravotníckej praxe
Praktické cvičenia	- ošetrovatel'stvo, DPŠ a minimálne 2 roky odbornej zdravotníckej praxe

8. 3 UČEBNÉ ZDROJE ODBORNÁ LITERATÚRA, DIDAKTICKÁ TECHNIKA

8. 3. 1 Odborná literatúra

ŠTUDIJNÝ ODBOR	VYUČOVACÍ PREDMET	NÁZOV UČEBNICE	AUTOR	ROK VYDANIA
ZDRAVOTNÍCKY ASISTENT	anatómia a fyziológia	Somatológia I., II.	Dylevský, Trojan	Osveta 2003
	patológia	Patológia	Křeji, J., Dvořáček, Č. Slugeň	Osveta 1991 Osveta 1998
	organizácia zdravotníctva a sociálnej starostlivosti	Organizácia zdravotníctva	Šagát, T. a kol.	Osveta 2003
	prvá pomoc	Prvá pomoc	Hrabovský, J., Dvořáček, I.	Osveta 1991
	preventívne lekárstvo	Preventívne lekárstvo	Rovný, I. a kol.	Osveta 1994
	psychológia a pedagogika	Psychológia a pedagogika Psychológia	Šútovec, J. a kol. Štefanovič, J., Greisinger, J.	Osveta 1993 Osveta 1986
	zdravotnícka etika	Zdravotnícka etika	Kopecká, K., korcová, M. a kol.	Osveta 2008
	sociálna starostlivosť	Sociálna starostlivosť	Draganová, H. a kol.	Osveta 2006
	zdravie a klinika chorôb	Zdravie a klinika chorôb	Kopecká, K., Kopecký,	Osveta 2003
	základy ošetrovania a asistencie	Základy ošetrovania a asistencie Základy ošetrovania a asistencie II.	Kontrová, L., Kristová, j. a kol. Sládečková, R. a kol.	Osveta 2006 Osveta 2008
	administratíva a zdravotnícka dokumentácia	Administratíva a zdravotnícka dokumentácia písanie na stroji	Garová, M., Valentová, I., Gara, K. Garová, M.,	Osveta 2003
	praktické cvičenia	-		

	latinský jazyk	Latinský jazyk	Kábrt,J., Kucharský,P.	Osveta 1991
		Stručný lekársky slovník	Kábrt,J., Valach,V.	Osveta 1992

8. 3. 2 Didaktická technika

1. Prenosný spätný projektor
2. Počítače, tlačiareň
3. Kopírovací stroj a skener
4. Diaprojektor,
5. Filmový projektor
6. Video a DVD prehrávač
7. Projekčné plátno
8. Flipchart
9. Uchytávacie lišty
10. Televízor
11. Magnetofón
12. Rozhlasový prijímač

8. 3. 3 Materiálne výučbové prostriedky

- a) CD, DVD
- b) Odborné filmy a diafilmy
- c) 3. Softwarové programy určené pre prácu v stravovacích prevádzkach, ktoré sú priebežne aktualizované
- d) Obrazy, tabule, mapy a schémy konštrukcií
- e) Vybavenie odborných učební podľa normatívu podľa ŠVP
- f) Spotrebný zdravotnícky a iný materiál
- g) Anatomicko-fyziologické a iné modely

8. 4 PRIESTOROVÉ A MATERIÁLNO TECHNICKÉ ZABEZPEČENIE ODBORNÉHO VZDELÁVANIA

	Vybavenie	Počet
	Učebňa pre ošetrovanie	Minimálne 2
	štandardná posteľ	2
	špeciálna posteľ	1
	nočný stolík	2
	detská posteľ	1
	prebaľovací stôl	1
	dojčenecké váhy	1
	vanička	1
	modely dieťaťa	6
	modely dospelého	3
	skrinka na lieky	1
	skriňa na nástorje	1
	skriňa na pomôcky	2
	ekologická tabuľa	1
	lavice	4
	stoličky	12
	katedra + stolička	1/1
	stolíky na pomôcky	2
	preväzový stolík	1
	stolík s čistiacimi prostriedkami	1
	závesný sušič	1
	podnos na odkvapávanie umytých pomôcok	1
	jedálenský stolík	2
	zástena	2
	schodíky k posteli	3
	stolička	3
	antidekubitor	1
	umývadlo na pomôcky	1
	umývadlo na ruky	1
	skrinka na tlačivá a zdrav. dokumentáciu	1
	sušička na ruky	1
	POMÔCKY NA PREVAZOVANIE DEKUBITOV A POLOHOVANIE CHORÝCH	
	ovčie rúno	3
	podložné kolesá	3
	venčeky	12

	valec pod kolená	3
	debničky	3
	rebríček	3
	hrazdička	3
	uzdička	3
	POMÔCKY NA VYPRÁZDŇOVANIE	
	podložná misa	3
	močová flaša	3
	klystírová súprava	1
	vedrá	3
	striekačka	2
	Janettova striekačka	3
	POMÔCKY NA MERANIE FF	
	tlakomer	6
	fonendoskop	6
	teplomery (všetky druhy)	6
	POMÔCKY NA PODÁVANIE LIEČIV	
	inhalátor - elektrický	2
	inhalátor - ručný	2
	tvárová maska	2
	kyslíková fľaša - stojan	1
	dávkovač liečiv	3
	ukážky liečiv všetkých foriem	
	ukážky všetkých druhov striekačiek a ihiel	
	solux, horské slnko	2
	chladiace a ohrievacie kompresné bandáže	2
	POMÔCKY NA ÚPRAVU POSTELE	
	plachty	12
	návlečky	6
	vankúše	6
	gumovka	6
	nočné košele	6
	plachta na detskú posteľ	2
	gumovka	2
	detská bielizeň na dojča - komplexne	12

POMÔCKY NA HYGIENICKÚ STAROSTLIVOSŤ	
Osobná bielizeň pre pacienta	6
umývadlo	6
Uteráky, osušky	12
Postelné prádlo	12
Sušič na vlasy	3
Toaletný košík kompletné vybavený na hygienickú starostlivosť	3
Emitné misky	2
ČISTENIE POMÔCOK	
dezinfekčné pomôcky	
čistiace prostriedky	
kefy, špongie, handry	á žiak
rukavice	á žiak
rúška na tvár	10
POMÔCKY NA ODBER BIOLOGICKÉHO MATERIÁLU	
močový pohár	3
džbán	3
urometer	3
diagnostické indikátory	1 bal.
špeciálne odberovky na odber moču, krvi, stolice, výtery	
Seňoransovo čerpadlo	2
Kassmaulova sonda	2
Einhornova sonda	2
súprava na výplach žalúdka	2
gumová zásterá	2
POMÔCKY NA REHABILITÁCIU	
G aparát	1
chodítka	1
barle pazuchové	1 pár
barle francúzske	1
palica	1
POMÔCKY NA KRMENIE	
jedálenská súprava	3
plátená predložka na šaty pri kŕmení	3
špeciálne poháre a pomôcky na pitie	3

	kompletná sada na kŕmenie dojčiat	6
	sušené mlieko	
	ohrievač dojčeneckých fliaš	1
	SPOTREBNÝ MATERIÁL na obvazovú techniku	
	komplexne	á žiak
	ukážky dláh	1
	ĎALŠIE POMÔCKY	
	- pomôcky na sterilizáciu	3
	kazety	3
	bubny	3
	lukasterilové vrecká	6
	- pomôcky na obliekanie k operácii	6

	Vybavenie	Počet
	Učebňa prvej pomoci	1
	resuscitačný model - dospelý	1 x
	resuscitačný model - dieťa	1 x
	deky	2 x
	nosidlá	1 x
	resuscitačné pomôcky	1 x
	Kufor Multihelp (ústny vzduchovod, laryngoskop, endotracheálne kanyly – rôzne veľkosti, odsávače, jednorázová striekačka, peán, Magilove kliešte, ústny rozverač, zavádzač do kanyly, Lidocain spray)	
	Ambuvak – RK 34	1 ks
	odsávačka šlapacia	1 ks
	obvazový materiál – elastické a mulové (všetky druhy)	
	dlahy – všetky druhy	
	trojrohé šatky	
	lekárnička – kompletná výbava	1 x
	pomôcky na realistické znázornenie rán	1 x
	dezinfekčné pomôcky	
	resuscitačné rušky	30 ks
	tabuľa magnetická	

	didaktická technika	
	video televízor	
	počítač a dataprojektor	
	tabuľa interaktívna	

	Vybavenie	Počet
	Učebňa administratívy a zdravotníckej dokumentácie	
	počítače, notebook	15 ks + 1 ks
	Dataprojektor	1 ks
	interaktívna tabuľa	1 ks
	Meotar	1 ks
	Programy: software na strojopis, na účtovníctvo, mzdový program, personalistika, ambulancia všeobecného lekára	po jednom
	vzory dokumentácie	
	všetky druhy obálok	
	podací denník – skartačný protokol	
	prijímový pokladničný doklad	
	výdavkový pokladničný doklad	
	poštový peňažný preukaz (rôzne typy)	
	príkaz na úhradu – všetky druhy	
	telegram	
	objednávky	
	dodací list	
	faktúra, likvidačný list faktúry	
	žiadanky na vyšetrenia a prepravu biologického materiálu na rtg, sono, CT..	
	zdravotnícka dokumentácia (chorobopis, dekurz, teplotná tabuľka, ošetrovateľská dokumentácia, hlásenia, PN, prijímací lístok, faktúra vyhlásenia, preukaz na dopravu osoby zo zdravotných dôvodov, predpis stravy pre oddelenie)	
	tlačivá týkajúce sa chorôb podliehajúcich povinnému hláseniu (tlačivá k úmrtiu, list o prehliadke mŕtveho a štatistické hlásenie o úmrtí)	
	tlačivá týkajúce sa chorôb z povolania	
	Kniha index	
	Kniha príchodov a odchodov	

Žiadanka o dovolenke	
Osobný dotazník	
Pracovná zmluva, dohoda o vykonaní práce	
Evidenčný list dôchodkového zabezpečenia	
Štatistika hlásenia požadované matrikou a poisťovňou	
Štatistické výkazy – rôzne druhy	
tlačivá k evidencii, inventárna kniha	
Peňažný denník	
Príjemky, výdajky	

8.5 PODMIENKY NA ZAISTENIE BEZPEČNOSTI A OCHRANY ZDRAVIA

Vytváranie podmienok bezpečnej a hygienickej práce je organickou súčasťou celého vyučovacieho procesu, osobitne praktickej prípravy a klinickej praxe. Postupuje sa podľa platných predpisov, nariadení, vyhlášok, noriem a pod.

8.6 ORGANIZAČNÉ PODMIENKY ODBORNÉHO VZDELÁVANIA

- Požiadavky školskej legislatívy: plnenie školskej legislatívy vzhľadom na organizáciu a priebeh ŠVP vo väzbe na teoretické vyučovanie a praktické vyučovanie. Pre realizáciu ŠVP platí školský zákon.
- Požiadavky na praktickú prípravu a klinickú prax: praktická príprava v rozsahu stanovenom v učebnom pláne sa vykonáva v škole v laboratórnych podmienkach odborných učební a klinická prax na predpísaných pracoviskách u poskytovateľov zdravotnej starostlivosti na základe uzatvorenia zmlúv. Výučbové pracovisko klinickej praxe musí zabezpečiť také materiálne podmienky, aby sa mohol realizovať obsah učiva. Praktická príprava a klinická prax nadväzuje na teoretické vyučovanie.
- Ukončovanie štúdia a organizácia maturitnej skúšky: sa riadi platným legislatívnym predpisom. Úspešní absolventi získajú vysvedčenie o maturitnej skúške.
- Kurzy, exkurzie, športové akcie sa organizujú v rámci 7 týždňov školského roka. Kurz na ochranu človeka a prírody sa organizuje priebežne počas roka skupinovú formou v 6 – 7 hodinových celkoch v 1. a 2. ročníku, v 3. ročníku formou 3 – 5 dňového kurzu. Plavecký kurz škola musí realizovať v rozsahu 5 dní, 5 hodín denne. Škola môže realizovať lyžiarsky kurz podľa podmienok skupinovú formou, najlepšie v 1. ročníku. Organizácia exkurzií: Exkurzie sú súčasťou praktického a teoretického vyučovania. Konajú sa v 1. – 3. ročníku 1 – 2 dni (6 – 14 hodín) s pedagogickým dozorom a počtom žiakov v zmysle platných predpisov. Odborný obsah exkurzií vyplýva z obsahu učebných osnov odboru štúdia a plánuje sa v ročných plánoch práce školy. Virtuálne exkurzie a telemosty sú súčasťou vyučovacích hodín v praktickom a teoretickom vyučovaní.
- Organizácia spolupráce s rodičmi, sociálnymi partnermi a verejnosťou: Spolupráca s rodičmi sa realizuje predovšetkým prostredníctvom triednych učiteľov, výchovných

poradcov, manažmentu školy a jednotlivých vyučujúcich všeobecnovzdelávacích a odborných predmetov, osobnou komunikáciou s rodičmi, prípadne zákonnými zástupcami rodičov. Sú to pravidelné, plánované zasadnutia Rady rodičov a zasadnutia Rady školy. Obsahom týchto zasadnutí sú informácie o plánoch a dosiahnutých výsledkoch školy, riešenie problémových výchovných situácií, organizovanie spoločenských, vzdelávacích, kultúrnych a športových akcií.

6. Organizácia odborných súťaží: Súťaže a prezentácia zručností a odborných spôsobilostí v odbore na školskej úrovni sa organizuje formou jednoduchých ročníkových prác ako spoločný výstup teoretického a praktického vyučovania na záver každého ročníka. Škola určí obsah, rozsah, úroveň, kritéria hodnotenia, formu prác a ich prezentácie prípadne aj s prístupom verejnosti. Žiaci sa môžu zúčastňovať aj na súťažiach a prezentáciách vo svojom odbore na národnej a medzinárodnej úrovni.

9. VYUŽITIE ŠTÁTNEHO VZDELÁVACIEHO PROGRAMU PRE VZDELÁVANIE DOSPELÝCH

Vzdelávanie dospelých je v súčasnej dobe stále viac ovplyvňované koncepciou celoživotného vzdelávania, ktorá predstavuje zásadnú zmenu v poňatí celého vzdelávacieho systému. Systém celoživotného vzdelávania, ktorý sa postupne začína vytvárať a realizovať, umožní plynulý prechod, spoluprácu a prekrývanie medzi jednotlivými oblasťami vzdelávania, zamestnania a podnikania.

Zmeny v odvetvovej štruktúre našej ekonomiky si vyžadujú vyššiu úroveň kvalifikovanosti dospelých. Dôraz sa kladie tak na všeobecné, ako aj na odborné kvalifikácie. Koncepcia štátnych vzdelávacích programov je zameraná predovšetkým na populáciu mladých ľudí, a to hlavne z hľadiska všeobecných cieľov vzdelávania. Denná forma štúdia pre študijné odbory je pre dospelú populáciu výnimočná. Dospelí musia využívať iné možnosti a formy vzdelávania a to večernú, diaľkovú, individuálnu, kombinovanú alebo formou dištančného vzdelávania, kde je vzdelávanie spojené so získaním kompetencií v oblasti informačných a komunikačných technológií. Práve informačné a komunikačné technológie môžu zohrať významnú úlohu vo vzdelávaní dospelých.

Pri koncipovaní vzdelávania dospelých podľa ŠVP je potrebné zohľadniť špecifické črty tejto kategórie dospelých žiakov:

- **špecifiká funkcie a cieľov vzdelávania dospelých** – vzdelávanie dospelých plní nielen funkciu kvalifikačnú, pri ktorej získavajú absolventi počiatočnú kvalifikáciu na úrovni ISCED 3A ale tiež funkciu zvýšenia kvalifikácie v danom odbore štúdia na úrovni ISCED 4. Ide o typ štúdia, ktorý vedie k získaniu vyššieho stupňa vzdelania potrebného pre prístup k ďalšiemu vzdelávaniu na vyššej úrovni ISCED 5. Vzdelávanie dospelých na stupni ISCED 4A sa realizuje formou pomaturitného špecializačného alebo kvalifikačného štúdia, ktoré je súčasťou štátnych vzdelávacích programov na úrovni ISCED 4. Podmienky vstupu do týchto vzdelávacích programov sú stanovené štátnym vzdelávacím programom
- **situačné špecifiká vzdelávania dospelých** sú späté tak s rodinným, ako aj s pracovným a spoločenským životom dospelých. Preto vzdelávacie programy musia veľmi citlivo reagovať na túto situáciu dospelých a ich individuálne vzdelávacie potreby, a to tak z hľadiska obsahu vzdelávania, ako aj z hľadiska zodpovedajúcich metód výučby, kontroly štúdia a pod. V obsahu vzdelávania je potrebné zobrať do

úvahy primeranosť obsahu všeobecného vzdelávania, ktorý je často mechanicky prebraný z programov počiatočného vzdelávania a nezodpovedá vedomostiam, zručnostiam, ani životným skúsenostiam dospelých. V oblasti hodnotenia vzdelávacích výstupov sa musíme predovšetkým orientovať vo väčšej miere na individualizáciu hodnotenia, ktoré umožňuje aj individuálne tempo učenia a prípravu na záverečné hodnotenie dospelých, jednotlivcov. Vo všeobecnosti môžeme povedať, že dospelí žiaci bývajú zrelší, skúsenejší, a preto aj cieľavedomejší a spoľahlivejší. Naproti tomu bývajú často citlivejší na prípadné študijné úspechy alebo neúspechy. Vyšší stupeň samostatnosti vedie však aj k tomu, že vzťah učiteľa a žiaka býva na vyššej partnerskej úrovni, a preto učitelia bývajú skôr konzultanti a radcovia ako klasickí učitelia.

Základnou črtou učiteľa dospelých žiakov by mal byť veľmi taktný záujem o žiaka spojený so snahou pochopiť jeho ťažkosti a zábrany súvisiace s výučbou a učením. Podmienkou práce učiteľa je úcta k dospelému žiakovi pri rešpektovaní jeho osobnosti, záujmu, schopnosti, ale i vlastných predstáv o sebe samom. So žiakom ho spája spoločný cieľ, ktorý by mal byť realizovaný na základe partnerstva a spolupráce. Preto učiteľ musí prispôbovať svoju rolu v triede, ale aj postupy práce pri vyučovaní. Neexistuje optimálna didaktická metóda, ktorá má svoje výhody a nevýhody. Oblasť vzdelávania dospelých by mala byť prienikom klasických školských metód a vhodne zvolených ďalších metód, ktoré sa ukázali ako najefektívnejšie pre ďalšie odborné vzdelávanie. Veľká pozornosť by sa mala venovať aj samoštúdiu žiakov a teda metódam učenia sa.

10. VZDELÁVANIE ŽIAKOV SO ŠPECIÁLNYMI VÝCHOVNO-VZDELÁVACÍMI POTREBAMI

9.2 Vzdelávanie žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia

Žiaka zo sociálne znevýhodneného prostredia určujeme pomocou záväznej smernice MŠ SR prostredníctvom aspoň troch merateľných ukazovateľov – podmienkou je splniť minimálne tri z nasledujúcich kritérií súčasne:

- a) žiak pochádza z rodiny, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi a príjem rodiny je najviac vo výške životného minima,
- b) aspoň jeden zákonný zástupca žiaka (rodič) je dlhodobo nezamestnaný,
- c) najvyššie ukončené vzdelanie rodičov je základné, alebo aspoň jeden z rodičov nemá ukončené základné vzdelanie,
- d) neštandardné bytové a hygienické podmienky rodiny,
- e) vyučovací jazyk školy je iný, než jazyk, ktorým hovorí dieťa doma. V našich podmienkach ide predovšetkým o problémy s rómskym etnikom, so snahami o ich integráciu do nášho občianskeho a profesionálneho života.

Žiakov pochádzajúcich zo sociálne znevýhodneného prostredia je vhodné integrovať do SŠ, pokiaľ sú fyzicky a psychicky spôsobilí na výkon povolání nadväzujúcich na príslušné študijné odbory. Vzdelávacie programy žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia musia byť koncipované širšie – aj výchovne, nakoľko musia zahŕňať aj hodnotovú reorientáciu, získavanie žiakov pre alternatívny životný štýl, aktivizáciu žiakov, ich motiváciu, pestovanie pozitívneho vzťahu ku vzdelávaniu, k práci, povolaniu, rozvíjanie profesionálnych záujmov.

Podmienkou efektívnej integrácie žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia do stredných zdravotníckych škôl je dostatočný špeciálno-pedagogický a psychologický servis (školský špeciálny pedagóg, výchovný poradca, školský psychológ), dopĺňajúca odborná príprava učiteľov školy a úprava organizácie vzdelávania a odbornej prípravy. Strednej škole s integrovanými žiakmi zo sociálne znevýhodneného prostredia sa odporúča zabezpečiť intenzívnu spoluprácu so špecializovanými odbornými pracoviskami (špeciálno-pedagogická poradňa, pedagogickopsychologická poradňa), tiež s občianskymi združeniami (pre rómsku komunitu, starostlivosť o azylantov ap.), so zamestnávateľmi v regióne.

9.3 Vzdelávanie mimoriadne nadaných žiakov

Výchova a vzdelávanie mimoriadne nadaných žiakov patrí vo všeobecnosti za veľmi efektívne, žiaduce, a to tak zo spoločenského, individuálneho ľudského hľadiska, ako aj z hľadiska ekonomického, návratnosti investovaného času a finančných prostriedkov. Osobitne v odbornom vzdelávaní a príprave je žiaduce podchytiť nadaných žiakov a systematicky s nimi pracovať. Pritom nemusí ísť len o podporu mimoriadne intelektovo nadaných žiakov, ale aj žiakov nadaných manuálne, prakticky, ktorí vynikajú svojimi vedomosťami, zručnosťami, záujmom, kreativitou, výsledkami práce a zaslúžia si výnimočnú pedagogicko-psychologickú starostlivosť pri rozvíjaní svojho špecifického nadania.

Prichádzala by do úvahy ich integrácia do bežných stredných škôl, absolvovanie odboru v skrátenom čase s možnosťou ďalšieho vzdelávania v nadväznom študijnom odbore, prípadne podnikanie v príslušnej oblasti. Okrem zaujímavých výsledkov, ktoré by sa dosiahli v príslušnom povolání by bolo vhodné angažovať výnimočne nadaných ľudí aj do pedagogického procesu, do odborného vzdelávania a prípravy ďalších mladých ľudí pre príslušné manuálne povolania. Na druhej strane môžu mať mimoriadne nadaní žiaci množstvo problémov pri zvládaní štúdia, či pri nadväzovaní sociálnych vzťahov. Zatiaľ čo v činnostiach, pre ktoré majú mimoriadne nadanie alebo o ktoré majú vysoký záujem, dosahujú vynikajúce výsledky, môžu dosahovať v iných oblastiach priemerné alebo slabé výsledky. Príčinou môže byť napríklad skutočnosť, že sa nevedia efektívne učiť, podceňujú precvičovanie a opakovanie učiva, preferujú vlastné tempo a spôsob učenia, zatiaľ čo spoločné tempo a frontálny spôsob výučby ich spomaľuje a demotivuje. Mimoriadne nadaní žiaci sa často prejavujú ako výrazné osobnosti, čo však môže mať svoje negatíva, hlavne v oblasti sociálnej komunikácie. Môžu mať tiež problémy v sebahodnotení, v ponímaní seba samého, sú často citliví na hodnotenie inými, ťažko nadväzujú kontakty s druhými ľuďmi. Títo žiaci nebývajú často pozitívne prijímaní svojím okolím – a to tak spolužiakmi, ako aj učiteľmi. Konflikty s učiteľmi môžu vzniknúť napríklad preto, že žiak nepovažuje niektoré predmety za dôležité, tiež preto, že svojimi vedomosťami a zručnosťami a neustálym záujmom o obsah výučby prevyšuje učiteľa alebo narúša vyučovanie. Problémy v komunikácii so spolužiakmi môžu prerásť do šikanovania nadaného žiaka – alebo na druhej strane môže dôjsť k prispôsobeniu sa skupinovému normám a k zníženiu výkonnosti a ďalšieho rozvoja žiaka. Preto je veľmi dôležité zistiť, v čom žiak vyniká, ale aj aké má nedostatky a problémy a prispôbiť tomu svoju prácu s ním. Rovnako je dôležité, aby škola poznala vývoj žiaka už na základnej škole, doterajšiu pedagogicko-psychologickú prácu s ním, jeho anamnézu, vrátane rodinnej anamnézy.

Významná je spolupráca všetkých učiteľov, ktorí mimoriadne nadaného žiaka učia, tiež spolupráca s rodičmi žiaka, so psychológom, výchovným poradcom, špeciálnym pedagógom, prípadne spolupráca so špecializovanými odbornými pracoviskami (poradňou, výskumným pracoviskom, vysokou školou). Vo výučbe týchto žiakov je vhodné využívať

náročnejšie metódy a postupy, problémové a projektové vyučovanie, dištančné e-vzdelávanie, samoštúdium, intenzívne využívanie IKT. Aj mimoriadne nadaných žiakov treba vhodne zapájať do skupinovej výučby, do tímovej spolupráce (buď v roli vedúceho, alebo radového člena), čím sa rozvíja ich socializácia, tolerantnosť, adaptabilita, schopnosť kooperovať, včleňovať sa do pracovného kolektívu. Škola môže umožniť mimoriadne nadaným žiakom výučbu niektorých špeciálnych predmetov, vzdelávanie podľa individuálneho vzdelávacieho plánu. V rámci individuálneho vzdelávacieho plánu môže riaditeľ upraviť aj organizáciu vzdelávania a odbornej prípravy mimoriadne nadaného žiaka napríklad skrátením jej dĺžky, prípadne kombináciou obsahu vzdelávania viacerých odborov.

11 MATURITNÁ SKUŠKA

Podmienkou získania úplného stredného odborného vzdelania v študijnom odbore zdravotnícky asistent na úrovni ISCED 3A a získanie odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania zdravotnícky asistent je absolvovanie maturitnej skúšky v študijnom odbore na strednej zdravotníckej škole v zmysle platných predpisov, ktoré upravujú spôsob ukončovania štúdia na stredných školách, ukončovania pomaturitného štúdia, nadstavbového štúdia, odbornej prípravy v odborných učilištiach a v učilištiach a ukončovania prípravy na výkon jednoduchých činností v odborných učilištiach.

Cieľom maturitnej skúšky (ďalej len „MS“) je overenie vedomostí a zručností žiakov v rozsahu učiva určeného učebnými plánmi, učebnými osnovami a vzdelávacími štandardmi Štátneho vzdelávacieho programu a úroveň pripravenosti absolventov na ich uplatnenie sa v povolani a pre uchádzanie sa o ďalšie vzdelávanie. Predmetom MS je preukázať schopnosti žiakov ako:

1. začleniť nadobudnuté poznatky do systému teoretických a praktických vedomostí, zručností a kompetencií,
2. ovládať kompetencie vyplývajúce z výkonových štandardov a schopnosti ich realizovať v pracovnom a mimopracovnom živote,
3. aplikovať a tvorivo využívať nadobudnuté vedomosti, zručnosti a kompetencie pri komplexnom riešení úloh a problémov vo vybranej oblasti,
4. komunikovať v slovenskom a vyučovacom jazyku ako podmienky ďalšej študijnej a pracovnej mobility,
5. aktívne používať súčasné komunikačné a informačné technológie a získané informácie vedieť spracovať a použiť.

Maturitná skúška v 4-ročnom študijnom odbore na strednej zdravotníckej škole sa skladá zo 4 predmetov: slovenský jazyk a literatúra, cudzí jazyk, teoretická časť odbornej zložky, praktická časť odbornej zložky v prípade s 2 vyučovacími jazykmi sa skladá zo 4 predmetov: slovenský jazyk a literatúra, druhý vyučovací jazyk, teoretická časť odbornej zložky maturitnej skúšky, praktická časť odbornej zložky maturitnej skúšky..

Maturitná skúška v 4-ročnom študijnom odbore na strednej zdravotníckej škole s vyučovacím jazykom národnostných menšín sa skladá z 5 predmetov: maďarský jazyk a literatúra/ukrajinský jazyk a literatúra, slovenský jazyk a literatúra, cudzí jazyk, teoretická časť odbornej zložky maturitnej skúšky, praktická časť odbornej zložky maturitnej skúšky.

V teoretickej časti odbornej zložky maturitnej skúšky sa ústne overujú vedomosti žiaka v tomto súbore, prípadne aj vo vzťahu k praktickej časti odbornej zložky maturitnej skúšky.

V praktickej časti odbornej zložky maturitnej skúšky sa overujú zručnosti žiaka v tomto súbore.

MS pozostáva z týchto častí:

- Teoretická časť
- Praktická časť

Teoretická časť odbornej zložky maturitnej skúšky je celoodborová, komplexná, nie predmetová a jej cieľom je overiť úroveň teoretických vedomostí a poznatkov.

Praktická časť odbornej zložky maturitnej skúšky overuje úroveň osvojených zručností žiakov a ich schopnosť aplikovať teoretické poznatky pri riešení konkrétnych praktických úloh komplexného charakteru.

11. 1 Témy maturitnej skúšky

MS pozostáva z komplexných tém vytvorených z cieľových požiadaviek vychádzajúcich zo štátneho vzdelávacieho programu. **Je zásadným vzdelávacím výstupom** absolventov študijných odborov stredných zdravotníckych škôl, ktorí vykonaním maturitnej skúšky získajú na jednej strane hlavne odbornú kvalifikáciu a kompetenciu vykonávať pracovné činnosti v danom povolani a na druhej strane možnosť ďalšieho vzdelávania. Získané maturitné vysvedčenie, potvrdzuje v plnom rozsahu ich dosiahnuté kompetencie.

Pri teoretickej a praktickej časti odbornej zložky maturitnej skúšky má žiak využívať a aplikovať vedomosti a schopnosti z rôznych odborných predmetov komplexne, uplatňovať rôzne matematické a prírodovedné hľadiská. Pri skúške sa sleduje nielen jeho schopnosť využívať integrované a aplikačné medzipredmetové vzťahy v oblasti všeobecnej a odbornej zložky vzdelávania, ale aj úroveň jeho ústneho prejavu a to z jazykovednej stránky a správneho uplatňovania odbornej terminológie na základne kritériálneho hodnotenia výkonov. V študijných odboroch s rozšírenou prípravou cudzích jazykov sa overuje aj úroveň cudzojazyčných spôsobilostí z hľadiska ich profesijnej použiteľnosti. Takto sa overuje nielen kvalita odbornej prípravy žiakov na povolanie, ale aj ich schopnosti potrebné pre ďalšie štúdium na vysokej škole.

Štátny vzdelávací program je jedinečným vzdelávacím štandardom, ktorý určuje súbor požiadaviek na žiaka vymedzujúcich stupeň dosiahnutých vedomostí, zručností, postojov a hodnotovej orientácie a špecifikuje to, čo by mal žiak vedieť, dosiahnuť, vykonať a preukázať, aby získal certifikát – maturitné vysvedčenie, požadovanú kvalifikáciu alebo postúpil na vyšší stupeň vzdelania. Vzdelávacie štandardy zahŕňajú výkonové a obsahové štandardy. **Výkonový štandard** je svojím zameraním cieľovou požiadavkou. Je zároveň vstupným a výstupným štandardom (vstupné a výstupné požiadavky). Identifikuje merateľnosť vyučovacieho procesu. Popisuje produkt výučby, nie jej proces. Dôkazom dosiahnutia tohto štandardu je objektívne, validné a reliabilné sumatívne hodnotenie na základe spoľahlivých meracích prostriedkov, ktorými sa overí dosiahnutie cieľa. **Je základňou pre stanovenie maturitných tém ako sumatívneho vzdelávacieho výstupu. Skompletizovanie maturitných tém** teda znamená identifikáciu **sumatívneho vzdelávacieho výstupu**.

Pri tvorbe maturitných tém pre teoretickú a praktickú časť odbornej zložky maturitnej skúšky by sa mali osvojiť a utvrdiť vzťahy medzi štandardmi a kompetenciami. **Maturitná téma** je konkrétny odborný problém alebo problémová situácia komplexného charakteru, ktorý má žiak v priebehu maturitnej skúšky riešiť. V odbornej zložke maturitnej skúšky by mala smerovať k napodobeniu určitých odborných úloh, činností alebo situácii, ktoré sa uplatňujú na pracovisku v rámci povolania, pre ktoré sa žiaci pripravujú. Maturitná téma **je**

integratívna. Má svoju profilovú a aplikačnú časť. Preto sa skladá z **podtém.** Ich obsahová skladba je koncipovaná tak, aby absolvent mal možnosť preukázať naplnenie všetkých výkonových kritérií v danom študijnom odbore. Zásadná profilová časť sa orientuje na stanovenie prioritných výkonov odvodených od vzťahov a súvislostí k profilovým predmetom. V ďalších častiach – aplikačná oblasť – sa uvádzajú všetky dôležité väzby a súvislosti dopĺňujúce profilovú časť podtém tak, aby maturitná téma bola komplexná.

Každá téma má:

- vychádzať z výkonových štandardov pre odborné vzdelávanie (hodnotenie absolútneho výkonu na základe kritérií) a zabezpečiť, aby výkonové štandardy uvedené v profile absolventa komplexne pokryli všetky témy MS,
- uplatňovať hľadisko akumulácie vedomostí viacerých odborných predmetov obsahovo príbuzných
- vychádzať z rozsiahlejších tematických celkov viacerých odborných predmetov (komplexnosť odborného vzdelávania na základe obsahových štandardov),
- umožniť a podporiť využitie všetkých podporných učebných zdrojov (pomôcky, písomné materiály, informácie a údaje, atď.) pre splnenie danej témy,
- umožniť preverenie schopnosti žiaka využívať vedomosti a intelektuálne schopnosti získané počas štúdia na posúdenie konkrétneho odborného problému, ktorý je daný v téme MS,
- dodržiavať pravidlo zrozumiteľnosti, konzistentnosti a komplexnosti tak, aby náročnosť, vecný a časový rozsah tém boli pre žiaka optimálne, primerané a zvládnuteľné na danom stupni vzdelania.

Pri tvorbe tém sa musíme vyvarovať nasledovnému:

- netvoriť tému podľa predmetov (téma bude v takom prípade nekonzistentná, odtrhnutá od profilového odborného problému, ktorý sa má v téme MS komplexne riešiť, nebude vytvárať možnosti pre aplikačné a tvorivé schopnosti žiaka),
- extrémom, akým je buď príliš malé alebo príliš rozsiahle množstvo informácií. Ak stanovíme malý rozsah, žiak ťažko porozumie zmysluplnosti problému. Nebude mať potrebné množstvo zásadných a podporných informácií. Na druhej strane príliš rozsiahla téma sa môže prejaviť pre žiaka ako nezrozumiteľná, neriešiteľná a frustrujúca,
- nestanovovať tému iba mechanickým popisovaním bez uplatnenia výkonových štandardov,
- téma nesmie viesť žiakov k pamäťovému memorovaniu a reprodukovaniu osvojených poznatkov v priebehu štúdia.

Pri tvorbe podtém musia byť ich formulácie jasné, jednoznačné, v logickom slede od riešenia jednoduchého problému k zložitejšiemu javu v závislosti od problému alebo situácie, ktoré sa majú v téme MS riešiť. Odvodzujú sa od obsahových štandardov. Orientujú a podporujú žiaka na preukázanie požadovaného výkonu a determinujú jeho výkonovú úroveň. Podtémy sa vzťahujú na všetky profilové – prioritné, aplikačné a dopĺňujúce informácie, ktoré žiak v priebehu štúdia odborných a všeobecnovzdelávacích predmetov daného študijného odboru získal.

Pri tvorbe tém v danom ŠkVP v časti Hodnotenie vzdelávacích výstupov odporúčame používať relevantnú Metodickú príručku na prípravu a priebeh teoretickej a praktickej časti odbornej zložky maturitnej skúšky.

11. 2 Hodnotenie vzdelávacích výstupov založené na výkonových kritériách

Hodnotenie MS ako sumatívneho vzdelávacieho výstupu je proces skompletizovania a interpretovania údajov a dôkazov o výkone žiakov. Špecifikuje, aké dôkazy o výkone žiaka sa majú vytvoriť, ako majú byť interpretované výstupné informácie a akým spôsobom sa majú zaznamenať. Je konečným rozhodnutím o výkone žiaka a ich cieľom je certifikácia.

Hodnotenie je jednou z najvýznamnejších činností kontroly vzdelávania, ktorou sa zisťujú a posudzujú výsledky vzdelávania.

Vzdelávacie výstupy

Predstavujú základ pre kritériálne hodnotenie vedomostí žiaka. Vymedzenie metód, prostriedkov a kritérií hodnotenia a by sa malo pripravovať súbežne s formulovaním vzdelávacích výstupov.

Vzdelávacie výstupy

- musia odpovedať na otázku **čo** sa od žiaka očakáva, aby preukázal svoju kompetenciu a úspešne ukončil svoje štúdium,
- musia odpovedať na otázku, **ako** má žiak vzdelávací výstup zvládnuť. Podtémy pomáhajú usporiadať zásadné informácie vo forme výkonov v logickej sekvencii v rámci danej maturitnej témy,
- sú pre žiakov **jasné a konzistentné**,
- majú **odsúhlasenú štruktúru**,
- môžu mať **vlastné učebné zdroje** (pomôcky, prístroje, modely, odborné tabuľky, vlastné práce, atď.),
- predstavujú základ pre **kritériálne hodnotenie** vedomostí, zručnosti a kompetencie žiaka.

Vymedzenie metód a prostriedkov hodnotenia by sa malo pripravovať súbežne s formulovaním vzdelávacích výstupov.

Výber metódy hodnotenia bude závisieť na tom, ako bude ktorá z nich vhodná na overovanie konkrétnych vedomostí, zručností a postojov, ktoré sú špecifikované v kľúčových cieľoch. Či je vybraná metóda hodnotenia vhodná pre vzdelávací cieľ, závisí od toho:

- ako by mala daná **požadovaná činnosť/výkon** byť preukázaná/ný,
- aké sú **podmienky**, v ktorých má daná činnosť/výkon prebiehať,
- aké sú **výkonové štandardy**, podľa ktorých by sa mala daná činnosť vykonať.

Odporúčaná norma hodnotenia je forma, ktorou sa porovnáva výkon žiaka s výkonmi iných žiakov. Je preto dôležité, aby správne nastavený systém hodnotenia monitoroval a zabezpečil na správnom základe dodržiavanie smerníc stanovených činností, preskúmal zabezpečenie ich účinnosti a využiteľnosti s aspektom na meniace sa potreby užívateľov, priemyselné a obchodné štandardy.

Presnosť a precíznosť

Hoci poznáme pestrú paletu metód hodnotenia, ktoré sa používajú na meranie vedomostí, základným bodom je fakt, že každé vykonané meranie musí byť presné a precízne.

Používa sa bez ohľadu na to, aby sa výsledky vytvorili ako základ pre proces ich zaznamenania alebo pre certifikáciu vedomostí. Aby boli presné a precízne, merania musia priniesť platná a spoľahlivé informácie.

Platnosť – validita

Je miera na meranie každého hodnotenia, ktoré má zmysel merať. Kontrola platnosti je zase proces, ktorý je kompetentným orgánom schválený a ktorý sa realizuje v inštitúcii zodpovednej za tvorbu vzdelávacích programov. Každý systém hodnotenia je platný v rozsahu, v ktorom sa meria to, čo si vyžaduje byť zamerané. Za účelom zabezpečiť platnosť hodnotenia je preto nevyhnutné :

- jasne definovať, čo sa má skúšať,
- vybrať prijateľné metódy na meranie vedomosti.

Spoľahlivosť

Je miera dôslednosti a zásadovosti, s ktorou sú výsledky akéhokoľvek hodnotenia vysvetlené a popísané. Je rovnako dôležité pre účinné hodnotenie.

Reliabilita metód hodnotenia má zabezpečiť, aby:

- všetci žiaci jasne pochopili, čo sa od nich vyžaduje,
- podmienky hodnotenia boli známe a dodržiavali sa,
- všetky výsledky boli založené na odsúhlasených vyznačených schémach a postupoch,
- hodnotenie zaručovalo obmedzenie účinku pravdepodobných chýb/nepresnosti.

Spravodlivosť

Učitelia a žiaci musia považovať hodnotiaci systém za primeraný cieľom vzdelávania, prístupu vzdelávania a učebnému plánu. To značí, že systém bude otvorený, ak žiaci budú plne informovaní o cieľoch vzdelávania a prípravy, výkonových kritériách a podmienkach hodnotenia.

Praktickosť

Systém hodnotenia musí byť tesne previazaný na podstatné kvalifikačné štandardy, ktoré zabezpečia najefektívnejšie využívanie dostupných zdrojov. Ďalšie praktické hľadiská zahŕňajú podiel času hodnotenia na celkovom vzdelávacom čase, ľahké použitie, administratívnu účinnosť a faktory nákladov/výhod.

Záznam o výkone žiaka pri MS sa môže pripraviť niekoľkými spôsobmi:

1. Skupinovo

Príklad pre ústnu časť MS

Škola:			
Trieda:		Školský rok:	
Študijný odbor:			
P.č	Zoznam žiakov	Číslo	Zoznam kritérií

			Porozumenie téme		Správna odborná terminológia		Samostatnosť prejavu		Schopnosť aplikácie		Správnosť a vecnosť odpovede		Komplexnosť témy		Odborné kritériá – hodnotenie		SUMÁR		
			A	N	A	N	A	N	A	N	A	N	A	N	A	N	Σ A	Σ N	

TMS – téma MS A – áno N – Nie Sumár – vážený aritmetický priemer

Ak sme stanovili napr. 10 zásadných kritérií na hodnotenie výkonu žiaka (právny predpis uvádza iba minimum odporúčajúcich kritérií, učitelia si sami vytvoria kritériá, hlavne tie, ktoré sa týkajú odborných kompetencií v zmysle komplexného prístupu k hodnoteniu témy MS – profilová časť, aplikačná časť), ktoré pomôžu ohodnotiť celkový výkon žiaka z rôznych aspektov. Môžeme ich vyhodnotiť rôznym spôsobom: známku, percentuálne, slovom, bodmi atď. V uvedenom príklade sa použilo slovné hodnotenie: zvládol žiak určené kritérium? (áno, nie). Pri hodnotení je vhodné zvoliť stupnicu úspešnosti, napr.:

Dosiahnutá úspešnosť (áno)	Známka
10 – 9	1
8 – 7	2
6 – 5	3
4 – 3	4
2 – 1	5

2. Jednotlivo

Škola:						
Trieda:			Školský rok:			
Študijný odbor:						
Meno a priezvisko absolventa:						
Forma: (napr. ústna časť MS)						
Názov témy MS:						
Zoznam kritérií	Hodnotenie známkou					
	1	2	3	4	5	Sumár
Porozumenie téme						
Používanie odbornej terminológie						
Samostatnosť prejavu						
Schopnosť aplikácie						
Správnosť a vecnosť odpovede						
Atď.						

Sumár = vážený aritmetický priemer známok

Klasifikácia je výsledkom komplexného hodnotenia vedomostí, zručností a návykov žiaka. Základom na pridelenie klasifikačného stupňa sú známky, čiže zaradenie žiaka alebo jeho výkonu do niektorej výkonnostnej skupiny. Vymedzenie klasifikačných stupňov sa opiera o hodnotenie podľa kritérií.

11. 3 Cieľové požiadavky na maturitnú skúšku

Cieľom je preveriť dosiahnuté výsledky podľa výkonových štandardov – profilu absolventa.

11. 4 Kritériá hodnotenia vzdelávacích výstupov

Rozsah a obsah úloh maturitnej skúšky zahŕňa komplexný učebný obsah teoretického vyučovania a praktickej prípravy. V rámci ŠkVP budú tieto kritériá špecifikované v závislosti na orientácii konkrétneho študijného odboru a v súlade s určenou maturitnou témou alebo formou praktickej MS. Odporúčame využiť nasledujúce všeobecné kritériá pri hodnotení výkonu žiaka.

Kritériá pre teoretickú časť odbornej zložky MS

1. porozumenie téme,
2. správne používanie odbornej terminológie v materinskom a cudzom jazyku,
3. schopnosť správne analyzovať tému,
4. vecnosť, správnosť a komplexnosť odpovede,
5. schopnosť praktickej aplikácie poznatkov,
6. prezentácia samostatnej, komplexnej a správnej odpovede,
7. výraznosť a istota prezentácie,
8. rutinné zmysluplné využívanie nevyhnutných pomôcok a prostriedkov pri odpovedi,
9. dôslednosť a zodpovednosť pri vypracovaní témy,
10. istota pri riešení problémových situácií, javov a problémov,
11. schopnosť predniesť vlastné riešenie.

Kritériá pre praktickú časť odbornej zložky MS

1. pochopenie úlohy,
2. správne analyzovaná téma,
3. správne používanie odbornej terminológie,
4. schopnosť teoretickej aplikácie pri praktickom predvedení úlohy,
5. samostatnosť pri práci,
6. správna a efektívna voľba metód pri postupe práce,
7. správny výber náradia, prístrojov, strojov, zariadení, materiálov, a pod.,
8. efektívna organizácii práce na pracovisku,
9. dodržiavanie noriem, hygieny a pravidiel bezpečnosti práce,
10. uplatňovanie zásad ochrany životného prostredia,
11. dodržanie bezpečnostných, hygienických a protipožiarnych opatrení,
12. výsledok práce.

Materiálne a priestorové podmienky pre vykonanie maturitnej skúšky

Materiálne a priestorové podmienky sú v jednotlivých študijných odboroch rozdielne, preto je potrebné ich v ŠkVP konkretizovať a spresniť pre každý študijný odbor osobitne a v súlade s určenou maturitnou témou alebo formou praktickej MS.

Priestory nevyhnutné na realizáciu MS (vo všeobecnosti)

1. odborné učebne,
2. učebne,
3. pracoviská klinickej praxe (podľa konkrétneho študijného odboru),
5. špeciálne zariadenia,
6. ostatné priestory podľa potrieb a orientácie študijného odboru.

Povolené pomôcky pri priebehu MS (vo všeobecnosti)

- a) počítač s nutným aplikačným softwarom, prístup na internet, dátové súbory na elektronických nosičoch,
- b) spätný projektor, skener, tlačiareň, elektronické médiá podľa potreby,
- c) modely, priesvitky, obrazy,
- d) kalkulačka,
- e) odborná literatúra, publikácie, príručky, právne normy a predpisy, dokumenty textového a grafického charakteru v tlačenej a elektronickej podobe,
- f) vlastné písomné práce vypracované počas štúdia (ich použitie je podľa rozhodnutia komisie),
- g) nástroje, prístroje, stroje, zariadenia, materiál
- h) ochranné pomôcky.

12 ZÁSADY PRE TVORBU ŠKOLSKÉHO VZDELÁVACIEHO PROGRAMU

12.1 Všeobecné zásady tvorby školského vzdelávacieho programu

Školský vzdelávací program (ďalej len „ŠkVP“) je zásadným pedagogickým dokumentom školy, na základe ktorého realizuje škola vzdelávanie v danom študijnom odbore. Je povinnou súčasťou školskej dokumentácie.

Školské vzdelávacie programy sú postavené na nasledovných **princípoch**:

1. nekladú dôraz na obsah vzdelávania, ale na výsledky vzdelávania,
2. vytvárajú pluralitné a konkurenčné vzdelávacie prostredie medzi školami,
3. podporujú autonómiu a rozhodovacie privilégia škôl,
4. vytvárajú sa pre konkrétny študijný odbor,
5. regulujú vzdelávacie podmienky v danej škole,
6. v plnom rozsahu akceptujú potreby regionálneho trhu práce a rozvojové priority školy,
7. dodržiavajú základný obsah vzdelávania a prípravy, ktorý vymedzuje štátny vzdelávací program,
8. za ich vypracovanie a schválenie zodpovedá riaditeľ školy,
9. súlad so štátnym vzdelávacím programom pre odborné vzdelávanie bude sledovať kontrolovať, posudzovať a hodnotiť MZ SR prostredníctvom Oddelenia metodiky a inšpekcie a pre všeobecné vzdelávanie Štátna školská inšpekcia.

Pri spracovaní ŠkVP sa stanovujú tieto **zásady**. ŠkVP :

- a. sa vypracuje za celé obdobie štúdia OVP a riadi sa podľa cieľových požiadaviek ŠVP,
- b. vytvára podmienky pre osvojenie si obsahu vzdelávania stanoveného v ŠVP,
- c. vyjadruje profil a stratégiu školy,
- d. vytvára podmienky pre tvorivosť učiteľa, využívanie efektívnych foriem a metód výučby, neobmedzuje učiteľa z hľadiska časového a metodického, nakoľko vychádza z konkrétnych potrieb žiakov, odborných a pedagogických skúseností učiteľa,
- e. stanovuje pravidlá pre hodnotenie žiakov (kritériá hodnotenia),
- f. pri svojej tvorbe postupuje v súlade s platnou metodikou,
- g. vytvára priestor pre hodnotenie činnosti školy.

ŠkVP je strategický dokument školy, ktorý vymedzuje ciele, obsah a podmienky vzdelávania, odporúča zodpovedajúce didaktické prístupy, navrhuje metódy overovania a hodnotenia vzdelávacích výstupov.

ŠkVP vypracuje škola v súlade s príslušným ŠVP a metodickým pokynom, ktorým sa určia podrobnosti o tvorbe vzdelávacieho programu. Tvorba ŠkVP je v kompetencii riaditeľa školy, ktorý zodpovedá nielen za jeho kvalitu ale aj za jeho realizáciu. Škola má možnosť požiadať zodpovedajúce vzdelávacie subjekty a objednať si vypracovanie svojho programu. Do projektovania ŠkVP sa môžu zapojiť verejné a neštátne inštitúcie.

Tvorba ŠkVP svojím zameraním a charakterom bude vytvárať zodpovedajúce podnikateľské vzdelávacie prostredie, ktoré prirodzenou cestou bude iniciovať vznik konkurenčných tendencií medzi školami. Školy, ktoré budú ponúkať progresívne, moderné a aktuálne vzdelávacie programy vo vzťahu k potrebám a požiadavkám trhu práce majú veľkú šancu sa na trhu vzdelávania zakoreniť a dosiahnuť svoju atraktivnosť, školy bez kvalitnej vzdelávacej ponuky pomaly zaniknú. Preto v prvom rade, ešte pred tvorbou ŠkVP, musí škola pristúpiť k zhodnoteniu doterajšej kvality vzdelávania, k analýze jej súčasného stavu, identifikácií všetkých silných a slabých stránok, všetkých príležitostí a prekážok, ktoré budú ovplyvňovať implementáciu ŠkVP a zároveň musí vypracovať aj návrhy na odstránenie identifikovaných závažných nedostatkov. Všetky tieto informácie majú svoje opodstatnenie, pretože iba tak sa dá určiť a posúdiť, či sa vzdelávanie podľa projektu školského programu môže zaviesť na školu ako efektívny nástroj zvýšenia kvality vzdelávania a celého vzdelávacieho prostredia.

Hoci tvorba ŠkVP je v plnej kompetencii riaditeľa školy, konečné **schválenie ŠkVP** musí prebiehať na regionálnej úrovni zriaďovateľom. Po schválení ŠkVP úradom samosprávneho kraja musí byť tento dokument prístupný verejnosti.

ŠkVP sa spracuje pre každú formu vzdelávania (denná, večerná, diaľková, kombinovaná, dištančné vzdelávanie) a to buď ako samostatný školský program alebo v rámci jedného školského vzdelávacieho programu budú štruktúrované aj iné formy vzdelávania v danom študijnom odbore (na úrovni ISCED 3A bude v danom ŠkVP spracovaná aj forma nadstavbového štúdia dennou, večernou alebo diaľkovou formou).

Školský vzdelávací program sa môže vypracovať ako štandardný na základe určených vyučovacích predmetov a jeho učebných osnov alebo ako modulový. Je v kompetencii školy zvoliť, ktorý spôsob spracovania školských programov je pre ňu najvýhodnejší. Použitie modulovej štruktúry školských vzdelávacích programov je vhodné najmä vtedy pokiaľ škola chce ponúknuť individuálne vzdelávacie cesty žiakom, ponúknuť rôzne formy a možnosti vzdelávania v kontexte celoživotného vzdelávania.

Škola bude vypracovávať ŠkVP:

- a) v súlade s príslušným ŠVP a platnou legislatívou,
- b) komplexne, tzn. vymedzí všetky požadované kompetencie absolventa v danom študijnom odbore, vzdelávacie výstupy (výkonové štandardy) a obsah vzdelávania, didaktické postupy uplatňované pri realizácii vzdelávacieho procesu, personálne, materiálne a organizačné podmienky nevyhnutné k dosiahnutiu stanovených cieľov vzdelávania vrátane spolupráce so sociálnymi partnermi pri realizácii programu v dennej forme vzdelávania, ktorí budú v plnej miere podporovať autonómiu a rozhodovacie privilégia škôl,
- c) pre celé obdobie vzdelávania (ISCED 3A študijné odbory dennej formy vzdelávania), ako aj všetky ďalšie formy vzdelávania,
- d) tak, aby bol prehľadný a poskytoval všetky potrebné informácie o vzdelávaní v danom odbore štúdia a aby umožňoval posúdiť súlad so ŠVP,
- e) tak, aby vytváral podmienky pre uznanie odborných kvalifikácií v danom povolání a tým aj uplatniteľnosť absolventov na trhu práce s dôrazom na daný región školy, ale aj na osobnostný rozvoj absolventov a ich pripravenosť celoživotne sa vzdelávať,
- f) tak, aby vytváral podmienky aj pre vzdelávanie žiakov s osobitnými vzdelávacími potrebami, žiakov mimoriadne talentovaných alebo dospelých ľudí.

12. 2 Štruktúra školského vzdelávacieho programu

Štruktúra ŠkVP sa odvodzuje zo ŠVP. ŠkVP musí vytvárať priestor pre uplatňovanie takých štýlov práce, ktoré pozitívne ovplyvňujú učenie žiakov, ich vzdelávacie výsledky, sociálne prostredie triedy a celej školy.

ŠkVP je výsledkom spoločnej práce učiteľov a vedenia školy. Účasť každého pedagogického zamestnanca na tvorbe ŠkVP má byť súčasťou jeho pracovných povinností.

Štruktúra ŠkVP obsahuje tieto časti:

1. Úvodné identifikačné údaje (názov vzdelávacieho programu, kód a názov odboru štúdia, stupeň vzdelania, názov a adresa školy)
2. Ciele a poslanie výchovy a vzdelávania
3. Vlastné zameranie školy (veľkosť a vybavenie školy, charakteristika pedagogického zboru, ďalšie vzdelávanie pedagogických a odborných zamestnancov, vnútorný systém kontroly a hodnotenia zamestnancov školy, dlhodobé projekty a medzinárodná spolupráca, spolupráca s rodičmi, sociálnymi partnermi a inými subjektmi)
4. Profil absolventa (charakteristika a kompetencie absolventa)
5. Charakteristika školského vzdelávacieho programu (dĺžka štúdia, forma vzdelávania, spôsoby a podmienky ukončovania štúdia, doklad o získanom vzdelaní)
6. Učebný plán
7. Učebné osnovy/moduly pre všetky predmety
8. Učebné zdroje (učebnice, didaktická technika, materiálne zdroje)

9. Podmienky na realizáciu vzdelávacieho programu (personálne zabezpečenie, materiálno-technickí a priestorové podmienky, podmienky zabezpečenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri štúdiu)
10. Základné podmienky vzdelávania žiakov s osobitnými výchovno-vzdelávacími potrebami
11. Systém kontroly a hodnotenia žiakov